Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș

Teologia Dogmatică Ortodoxă

vol. 2

Teologie pentru azi
București
2019

Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș

Teologia Dogmatică Ortodoxă

O expunere sistematică a învățăturii ortodoxe în contextul religios, cultural și științific al lumii de astăzi

vol. 2

Teologie pentru azi
București
2019

© Teologie pentru azi
https://www.teologiepentruazi.ro/
2019

Această carte este proprietatea Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș. Ea nu poate fi tipărită și comercializată fără acordul direct al autorului ei, Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș.

Ediția de față este o ediție online gratuită.

Sfânta Icoană
de pe coperta primă
am preluat-o de aici[1].

[1] A se vedea:
https://ro.pinterest.com/pin/468867011200389213/.

Cuprins

3. Revelarea lui Dumnezeu în cărțile poetico-sapiențiale ale Scripturii vechitestamentare

3. 1. Cartea Psalmilor[2]

Prima[3] afirmație triadologică a cărții e aceea că Domnul cunoaște [γινώσκει] calea Drepților [1, 6; 36, 18; 43, 22]. Iar prima profeție mesianică se regăsește la 2, 2, unde se afirmă că împărații și arhonții pământului s-au adunat împotriva Domnului și a Unsului/ a Hristosului Său [2, 2; 17, 51; 27, 8; 83, 10].

Domnul locuiește în cer sau în ceruri [2, 4; 10, 4; 13, 2; 17, 14; 23, 13; 72, 25; 101, 20; 113, 11; 122, 1; 138, 8; 148, 1], în[tru] cele înalte [112, 5], întru cei preaînalți [148, 1], dar El este de față și în Iad [138, 8]. El este prezent și la marginile mării [138, 9-10]. Și El va râde și îi va batjocori pe cei care I se împotrivesc Lui [2, 4; 36, 13]. Domnul vorbește în urgia și în mânia Lui și îi tulbură pe cei care Îi stau împotrivă [2, 5; 17, 15; 20, 10], căci pe ei „îi va mânca focul" [20, 10].

Despre urgia Lui a se vedea și la 1, 12; 6, 2; 7, 7; 9, 25; 17, 8-9; 17, 16; 20, 10; 26, 9; 29, 6; 37, 2; 37, 4; 58, 14; 68, 25; 73, 1; 75, 8; 77, 21; 77, 31; 77, 38; 77, 49; 77, 50; 77, 58; 78, 5; 78, 6; 82, 16; 84, 4**; 84, 6**; 87, 17; 88, 47; 89, 7; 89, 11; 94, 11; 101, 11; 105, 23; 109, 5, iar despre mânia Lui la 1, 12; 6, 2; 29, 6; 37, 2; 73, 1; 77, 38; 77, 49; 84, 5; 87, 8, 89, 7; 89, 11; 94, 10; 101, 11; 105,

---

[2] Toate citările scripturale sunt din LXX, ed. Alfred Rahlfs, 1935, inclusă în Bible Works 10.

[3] Am început volumul de față în ziua de 15 aprilie 2015, la ora 9. 29.

32. Găsim însă și sintagma *mânia urgiei* lui Dumnezeu la 68, 25 și la 77, 49. La 84, 4: *urgia mâniei Lui*, dar și faptul că El a urgisit mânia Lui peste oile pășunii Sale, peste poporul Lui [73, 1; 105, 40]. Căci El întărește mânia Lui peste noi [87, 8] și aprinde ca focul urgia Lui [88, 47]. Și ne sfârșim în urgia Lui [89, 7; 89, 9], datorită puterii urgiei Lui [89, 11], și în mânia Lui ne tulburăm [89, 7]. Urgia Domnului ne face să pierim din calea cea dreaptă [2, 12]. Iar mânia Lui se aprinde în grabă [2, 12]. Și când urgia Lui se aprinde asupra noastră, atunci este „ziua urgiei Lui [ἡμέρᾳ ὀργῆς Αὐτοῦ]” [109, 5].

Însă El Își întoarce de multe ori mânia Lui [77, 38; 84, 5; 84, 7] și nu aprinde toată urgia Lui [77, 38]. Căci nu până întru sfârșit va urgisi și nici întru veac Se va mânia [102, 9]. Dar Își varsă urgia Lui peste neamurile care nu Îl cunosc și peste împărățiile care nu cheamă numele Său [78, 6].

Ps. 2, 6-9 a fost înțeles în Biblia de la 1688, cât și în edițiile sinodale viitoare, ca o vorbire profetică despre relația dintre Tatăl și Fiul. Tocmai de aceea Fiul a fost pus Împărat de Tatăl peste Sion [2, 6; 19, 3], peste muntele cel sfânt al Lui [2, 6; 3, 5; 14, 1; 23, 3; 42, 3; 47, 2; 98, 9]. Și Fiul vestește porunca Domnului, adică a Tatălui [2, 7]. Iar Tatăl a zis către Fiul: „Fiul Meu ești Tu, Eu astăzi Te-am născut” [2, 7]. Arătând prin aceasta că Tatăl Îl naște pe Fiul și că nașterea Fiului din Tatăl este una veșnică și continuă. E un continuu azi relația Fiului cu Tatăl, fără ca asta să însemne că Ei nu sunt veșnici și coeterni, ci veșnicia Lor e un veșnic azi.

Fiul e încurajat să ceară de la Tatăl [2, 8]. Pentru că El vrea să Îi dea neamurile drept moștenire [τὴν κληρονομίαν] a Lui [2, 8; 27, 9; 32, 12] și marginile pământului ca stăpânire [τὴν κατάσ-

χεσίν] a Lui [2, 8]. Într-un cuvânt, Tatăl vrea să Îi dea Fiului tot pământul. Pentru că vrea ca El să fie crezut și propovăduit ca Fiul al Lui în toată lumea, atunci când Se va întrupa pentru noi și pentru mântuirea noastră.

Fiul va paște neamurile în toiag de fier și ca pe vasul olarului le va zdrobi [2, 9]. De aceea, Domnul trebuie slujit în frică [2, 11; 5, 8; 21, 24**; 21, 26; 24, 12; 24, 14; 32, 8; 35, 2] și trebuie să ne bucurăm Lui în cutremur [2, 11; 32, 8]. În cutremurare duhovnicească. Căci El ne bucură și ne veselește [89, 14; 91, 5; 125, 3]. Și sunt fericiți cei care nădăjduiesc spre El [2, 12; 4, 6; 10, 1; 12, 6].

Mântuirea e de la Domnul [3, 3; 3, 8; 3, 9; 6, 5; 7, 2; 9, 15; 11, 2; 12, 6; 16, 7; 16, 13; 17, 3; 17, 28; 17, 47; 19, 6; 19, 7; 19, 10; 20, 2; 20, 6; 21, 6; 21, 22; 26, 1; 27, 9; 29, 4; 30, 3; 30, 8; 30, 17; 33, 7; 33, 18; 33, 19; 35, 7; 36, 39; 36, 40; 37, 23; 39, 17; 41, 6; 41, 12; 42, 5; 43, 8; 49, 23; 50, 14; 53, 3; 54, 9; 59, 7; 60, 2; 66, 3; 70, 15; 79, 3**; 84, 8; 84, 10; 85, 2; 90, 16; 95, 2; 97, 2; 97, 3; 105, 4; 105, 8; 105, 10; 105, 21; 105, 47; 107, 7; 117, 14; 117, 21; 118, 41; 118, 81; 118, 166; 118, 174; 139, 8[4]], pentru că El ne arată mântuirea Lui [90, 16]. El a făcut cunoscută mântuirea Lui, iar înaintea neamurilor a descoperit dreptatea Lui [97, 3]. Pentru că El s-a făcut cunoscut oamenilor [143, 3] și îi socotește pe oameni [143, 3].

Căci El este ajutătorul/ sprijinitorul [ἀντιλήμπτωρ/ βοηθός] [3, 4; 3, 6; 17, 3; 41, 10; 45, 8; 45, 12; 53, 6; 58, 10; 58, 17; 58, 18; 61, 3; 61, 7; 90, 2; 117, 6; 117, 7; 118, 114; 143, 2] nostru, sprijinitorul mântuirii [ἀντιλήμπτωρ τῆς σωτηρίας] [88, 27] noastre, slava [3, 4; 61, 8; 105, 20] și Cel ce înalță capul nostru [3, 4].

Domnul ne aude rugăciunea [3, 5; 4, 2; 4, 4; 5, 2; 5, 4; 6, 9; 6, 10; 9, 38; 16, 1; 16, 6; 17, 7; 19, 2; 19, 7;

---

[4] Domnul este puterea mântuirii noastre.

19, 10; 21, 25; 26, 7**; 27, 2; 27, 6; 29, 11; 30, 23; 33, 4; 33, 7; 37, 16; 38, 13; 39, 2; 53, 6; 59, 7; 60, 6; 63, 2; 64, 3; 64, 6; 65, 19; 68, 34; 80, 8; 85, 1; 85, 7; 90, 15; 93, 9; 98, 6; 98, 8; 105, 44; 107, 7; 114, 1; 117, 5; 117, 21; 117, 28; 118, 145; 118, 149; 129, 2; 137, 1; 140, 1; 141, 2-3], ne aude degrabă [101, 3; 137, 3; 142, 7], ne aude întru lărgime [117, 5], pentru că El aude [151, 3]. El aude suspinul celor legați [101, 21]. Și vrea să ne încredem în El [117, 8; 124, 1] și înaintea Îngerilor să Îi cântăm Lui [137, 1].

El Se ridică/ Se scoală pentru noi [3, 8; 7, 7; 9, 20; 9, 33; 16, 13; 34, 23; 58, 5; 73, 22; 81, 8; 101, 14; 131, 8[5]] și îi lovește pe vrăjmașii noștri [3, 8]. De la El sunt binecuvântarea [3, 9; 5, 13; 20, 4; 20, 7; 23, 5; 27, 9; 28, 11; 128, 8[6]; 132, 3], dreptatea [4, 2; 5, 9; 7, 18; 9, 5; 10, 7; 21, 32; 30, 2; 34, 24; 34, 28; 35, 7; 39, 10; 39, 11; 44, 8; 47, 11; 49, 6; 50, 16; 70, 2; 70, 15; 70, 16; 70, 18; 70, 24; 71, 1; 87, 13; 102, 17; 110, 3; 118, 40; 118, 123; 118, 142**; 142, 1; 142, 11; 144, 7], viața [132, 3], lărgimea interioară, duhovnicească [4, 2; 17, 37; 30, 9] și milostenia [23, 5]. Pentru că El Se milostivește [4, 2; 17, 51; 66, 2; 102, 3; 122, 2] de noi.

Domnul îi face minunați pe Sfinții Lui [4, 4; 30, 24; 78, 2]. Însă la 4, 4 avem și o referire profetică la Hristos, pentru că El este Cel Sfânt al lui Dumnezeu, pe Care El L-a făcut minunat în ochii noștri. Lumina feței Domnului se însemnă peste noi [4, 7] și întru ea mergem [88, 16]. Pentru că ne împărtășim în toată ființa noastră de lumina Sa cea necreată. Și prin împărtășirea de lumina Lui, ea devine

---

[5] Domnul Se ridică întru odihna Lui. Pentru că El lucrează în odihna Lui, El înfăptuiește fără ca odihna Lui să fie tulburată de cineva.

[6] Și binecuvântarea Lui este peste noi. Ea coboară peste noi și în noi, pentru că coboară în noi slava Lui.

o posesie dumnezeiască a persoanei noastre. Dumnezeu ne dă veselie întru inimile noastre [4, 8; 5, 12; 32, 21] și pace [4, 9; 118, 165]. Pentru că Domnul ne face să trăim cu nădejdea spre El [4, 9; 5, 12; 7, 2; 17, 3; 21, 5; 21, 6; 24, 2; 25, 1; 30, 25; 31, 10; 32, 21; 32, 22; 33, 9; 33, 23; 35, 8; 36, 3; 36, 5; 36, 40; 60, 4; 90, 2; 90, 4; 90, 14; 117, 9; 140, 8; 142, 8; 143, 2; 144, 15; 145, 5; 146, 11].

El ne înțelege [5, 2; 32, 15; 138, 2[7]]. Căci Dumnezeu e Împăratul nostru [5, 3; 28, 10; 44, 12; 46, 7; 88, 19; 94, 3; 97, 6], „Împăratul nostru înainte de veac [Βασιλεὺς ἡμῶν πρὸ αἰῶνος]" [73, 12] și El ne vede pe noi când stăm înaintea Lui [5, 4; 18, 15; 105, 23], dar vede și tot ceea ce se petrece [9, 35; 13, 2; 23, 13; 23, 14; 34, 22; 52, 3; 83, 10; 89, 16; 93, 9; 105, 44; 138, 24]. Căci toate se fac înaintea Lui [118, 169; 118, 170] și El vede și cunoaște mai înainte toate căile noastre [138, 3; 138, 23].

Dumnezeu nu vrea fărădelegea [5, 5] și nu suportă viclenia [5, 5]. Pentru că El îi urăște pe toți cei care lucrează fărădelegea/ nedreptatea [5, 6; 10, 5; 44, 8; 105, 40], pe „bărbații sângiurilor"/ pe ucigași și pe înșelători/ pe oamenii vicleni [5, 7]. Domnul îi nimicește pe cei care spun minciuni, pe vicleni, pe lăudăroși, pe cei care urăsc [5, 7; 11, 5; 20, 11; 93, 23; 142, 12**; 144, 20[8]] și zdrobește brațul celor păcătoși și răi [9, 36] și îi ucide [138, 19]. Pentru că Domnul va nimici calea păcătoșilor [145, 9]. Domnul însă are mare milă [5, 8; 6, 5; 12, 6; 20, 8; 22, 6; 24, 7; 24, 10; 25, 3; 30, 8; 30, 17; 30, 22; 31, 10; 32, 5; 32, 18; 32, 22; 50, 3; 85, 13] și mila Lui este mai presus de ceruri [107, 5], căci „întru veac este mila Lui" [99, 5; 105, 1; 106, 1; 117, 1; 117, 2; 117, 3; 117, 4; 117, 29; 135, 1; 135, 2;

---

[7] Domnul ne înțelege gândurile noastre de departe.

[8] Domnul, pe toți păcătoșii, îi va nimici cu totul.

135, 3; 135, 4; 135, 5; 135, 6; 135, 7; 135, 8; 135, 9; 135, 10; 135, 11; 135, 12; 135, 13; 135, 14; 135, 15; 135, 16**; 135, 17; 135, 18; 135, 19; 135, 20; 135, 21; 135, 22; 135, 23; 135; 24; 135, 25; 135, 26**], „din veac și până [în] veac" [102, 17].

Iar mila [39, 12; 41, 9; 47, 10; 51, 10; 58, 10; 60, 8; 68, 17; 76, 9; 84, 8; 87, 12; 88, 29; 89, 14; 91, 3; 93, 18; 100, 1; 102, 17; 108, 21**; 108, 26; 113, 9; 116, 2; 117, 1; 117, 2; 117, 3; 117, 4; 117, 29; 118, 41; 118, 64; 118, 76; 118, 88; 118, 124; 118, 149; 118, 159; 129, 7[9]; 137, 2; 137, 8[10]; 142, 8[11]; 142, 12; 143, 2; 146, 11] și adevărul Lui ne ajută [39, 12]. Căci adevărul Lui este împrejurul Lui [88, 9] și până la nori este adevărul Lui [107, 5]. Până la norii slavei Sale. El ne ajută [53, 6; 85, 17; 118, 86; 118, 116; 118, 117; 144, 14[12]]. Și dacă ne ajută, noi vom trăi [118, 116] și ne vom mântui [118, 117]. Pentru că „mila lui Dum- nezeu [este] întru veac și întru veacul veacului [τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος]" [51, 10] și mila Lui ne vine înainte [58, 11] și ne umple [89, 14]. El ne ajută să trăim liturgic [5, 8; 22, 6]. Pentru că El ne conduce/ ne învață/ ne povă- țuiește/ ne călăuzește [5, 9; 17, 35; 22, 3; 24, 9; 26, 11; 30, 4; 39, 3; 60, 4; 70, 17; 72, 24; 76, 21; 85, 11; 89, 16; 93, 10; 93, 12; 105, 9; 106, 7[13]; 106, 30[14]; 118, 12; 118, 35; 118, 66; 118, 68; 118, 73; 118, 108; 118, 133; 138, 10; 138, 24; 142, 10[15]] și tot El ne judecă [5, 11; 7, 9; 9, 9; 9, 17; 9, 20; 9, 26; 9, 39; 16, 2; 17, 23; 24, 9; 25, 1;

---

[9] Mila este aproape de Domnul.

[10] Și mila Lui este întru veac, este veșnică.

[11] Domnul ne dă să auzim dimineața mila Lui.

[12] Domnul îi ajută pe toți cei care cad în păcate.

[13] Domnul ne povățuiește întru calea cea dreaptă [Ps. 106, 7].

[14] Domnul ne povățuiește la limanul voii noastre.

[15] Dumnezeu ne învață să facem voia Lui.

34, 24; 36, 33; 42, 1; 50, 6; 53, 3; 57, 12; 81, 8; 109, 6; 118, 84; 118, 154; 134, 14; 145, 7].

Sfinții se vor bucura întru veac împreună cu Domnul, pentru că El Se va sălășlui întru ei [5, 12; 13, 5]. Căci cei care Îl iubesc pe Domnul se vor lăuda întru El [5, 12].

Domnul ne-a dat arma buneivoiri [5, 13]. Adică harul de a dori cele bune, cele proprii Lui. De aceea, El e Cel care ne mustră și ne ceartă [6, 2; 9, 6; 17, 16; 37, 2; 38, 12; 49, 8; 49, 21; 88, 33; 93, 10**; 93, 12; 103, 7; 104, 14; 117, 18; 118, 21; 149, 7] când facem cele contrare, dar nu ne dă morții [117, 18]. Ne ceartă în toiag [ἐν ῥάβδῳ] fărădelegile noastre și în bice [ἐν μάστιξιν] păcatele noastre [88, 33].

Domnul ne miluiește [6, 3; 9, 14; 24, 16; 25, 11; 26, 7; 29, 11; 30, 10; 40, 5; 40, 11; 55, 2; 56, 2; 85, 3; 85, 16; 101, 14; 102, 13; 114, 5; 118, 29; 118, 58; 118, 132; 122, 3**] și ne vindecă [6, 3; 29, 3; 40, 5; 102, 3; 106, 20; 146, 3[16]] și ne scoală din boală [40, 11]. El Se întoarce spre noi [6, 5; 79, 15; 89, 13] și ne leagă distrugerile noastre [146, 3].

La 7, 8 se profețește Înălțarea Domnului, pentru că El Se va întoarce întru înălțime.

Domnul cercetează inimile și rinichii noștri [7, 10; 16, 3; 25, 2], sângiurile [9, 13] și faptele noastre [9, 34; 10, 4; 43, 22; 58, 6], și El a dobândit rinichii noștri [138, 13]. Cu sensul că El cunoaște adâncurile ființei și ale vieții noastre. Pentru că „Domnul cunoaște gândurile oamenilor [Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν ἀνθρώπων]" [93, 11]. Domnul ne cercetează pe noi întru mântuirea Sa [105, 4], pentru că dorește mântuirea noastră. Și când El ne cercetează, atunci ne dă să vedem întru bunătatea aleșilor Lui și să ne veselim în veselia neamului Său și să ne

---

[16] Domnul îi vindecă pe cei zdrobiți cu inima.

lăudăm cu moștenirea Lui [105, 5]. Pentru că ne face să fim împreună cu Sfinții Lui. Căci Domnul ne cercetează viața și faptele noastre [138, 3], tocmai pentru că Se îngrijește de mântuirea noastră.

Dumnezeu e drept [7, 11; 10, 7; 24, 8; 91, 16; 111, 4; 114, 5; 118, 137; 128, 4; 144, 17] și de la El e ajutorul [7, 11; 9, 10; 9, 35; 17, 3; 18, 15; 19, 3; 21, 12; 21, 20; 26, 9; 27, 7**; 29, 11; 32, 20; 39, 14; 39, 18; 40, 4; 40, 13; 43, 27; 45, 2; 45, 6; 58, 18; 59, 13; 61, 8; 61, 9; 62, 8; 69, 6; 70, 7; 77, 35; 80, 2; 83, 6; 90, 1; 93, 17; 93, 18; 93, 22; 106, 17; 106, 41; 107, 13; 108, 26; 113, 17-19; 117, 13; 120, 2; 123, 8; 145, 5] nostru și scăparea noastră [9, 10; 17, 3; 30, 4; 31, 7; 45, 2; 58, 17; 70, 3; 89, 1; 90, 2; 90, 9; 93, 22; 143, 2]. Căci El este ajutorul cel tare [βοηθὸς κραταιός] [70, 7] al nostru și sprijinirea [ἡ ἀντίλημψις] noastră [88, 19], pentru că Domnul vine în ajutorul nostru [117, 13].

Dumnezeu îi mântuie pe cei drepți la inimă [7, 11]. Și El este Judecător drept [7, 12; 9, 5; 9, 9] și tare [7, 12; 23, 8] și îndelung-răbdător [μακρόθυμος] [7, 12; 85, 15; 102, 8; 144, 8]. De aceea, „El nu aduce urgie în toată ziua” [7, 12]. Însă El e întotdeauna pregătit să pedepsească [7, 13-14] pe cei potrivnici și îi pedepsește [10, 6; 10, 16; 124, 5]. Iar când Domnul pedepsește, El cheamă foametea pe pământ și zdrobește întărirea pâinii [104, 16].

Sintagma *Domnul Cel Preaînalt* apare pentru prima oară în Psalmi la 7, 18. Apoi reapare la 12, 6; 96, 9. Și e numit *Preaînalt* la 9, 3; 17, 14; 20, 8; 45, 5; 46, 3; 49, 14; 56, 3; 72, 11; 76, 11; 77, 17; 81, 6; 82, 19; 86, 5; 90, 1; 90, 9; 91, 2; 91, 9; 96, 9; 106, 11. Pentru că El este Dumnezeul Cel Preaînalt [56, 3; 77, 35; 77, 56], singurul Preaînalt peste tot pământul [82, 19].

Numele lui Dumnezeu e minunat [8, 2; 8, 10], sfânt [32, 21; 98, 3; 102, 1; 105, 47; 110, 9; 144, 20], bun

[51, 11; 53, 8; 134, 3], mare [98, 3] și înfricoșător [98, 3; 110, 9] și de numele Lui trebuie să ne aducem aminte [118, 55] și pe el să-l iubim [118, 132]. Căci numele Lui este întru veac [134, 13] și numai numele Lui s-a înălțat [148, 13]. Iar marea-cuviință [ἡ μεγαλοπρέπειά] a Lui e mai presus de ceruri [8, 2; 20, 6; 110, 3]. Și marea-cuviință a lui Dumnezeu e slava Lui, iar noi trebuie să spunem marea-cuviință a slavei sfințeniei Lui [144, 5].

Noi trebuie să Îl lăudăm pe Dumnezeu [106, 32; 108, 30; 112, 1**; 112, 3; 116, 1; 118, 175; 134, 1**; 134, 3; 145, 1; 145, 2; 146, 1; 147, 1**; 148, 1**; 148, 5; 148, 7; 148, 13; 149, 3; 150, 1**; 150, 2**; 150, 3**; 150, 4**; 150, 5**; 150, 6]. Căci Dumnezeu e lăudat și de sugari și de prunci[17], iar cerurile, luna și stelele sunt creația Lui [8, 4]. Și El „numără mulțimile stelelor și tuturor [dintre] ele numele [lor le] cheamă” [146, 4]. Pentru că Dumnezeu a făcut cerul și pământul [113, 23; 120, 2; 123, 8; 133, 3; 145, 6]. Însă și omul a fost creat de Dumnezeu și pe el l-a făcut cu puțin mai mic decât pe Îngeri [8, 6]. Și pe omul pe care El l-a făcut, l-a încununat cu slavă [8, 6; 20, 6] și cu cinste [8, 6]. Pentru că l-a umplut de slava Lui și de înțelepciunea Lui cele dumnezeiești.

Dumnezeu l-a pus pe om „peste lucrurile mâinilor Sale” [8, 7]. Pentru că pe toate le-a pus sub picioarele omului [8, 7-9]. Adică a pus sub stăpânirea lui întreaga creație. Căci Dumnezeu a dat pământul fiilor oamenilor [113, 24].

Dumnezeu face minuni [9, 2; 25, 7; 71, 18; 76, 15; 85, 10; 87, 13; 88, 6], fiind singurul care face minuni mari [135, 4]. Și adevărata raportare la Dum-

---

[17] Ps. 8, 3 este o profeție mesianică referitoare la ziua Intrării Domnului în Ierusalim, când El a fost vestit ca Mesia de către prunci.

nezeu e veselia și bucuria întru El [9, 3; 9, 15; 12, 6; 13, 7; 15, 9; 15, 11; 19, 6; 20, 2; 20, 7; 29, 12; 30, 8; 31, 11; 34, 9**; 50, 10; 63, 11; 89, 14; 94, 1; 103, 34; 106, 22; 118, 74; 149, 2]. Căci înaintea Lui trebuie să intrăm în bucurie [ἐν ἀγαλλιάσει] [99, 2]. Pentru că Domnul rămâne/ împărățește întru veac [9, 8; 9, 36; 44, 5; 92, 1; 96, 1; 98, 1; 101, 113; 101, 27; 145, 10], căci El este „din veac și până în veac" [89, 2; 91, 9; 92, 2]. El e veșnic. Iar pomenirea Lui este întru neam și în neam [101, 13; 134, 13], căci anii Lui sunt în neamul neamurilor [101, 25]. Fiindcă anii Lui nu se vor sfârși [101, 28].

Domnul nu ne părăsește [9, 11; 93, 14] și nici nu ne leapădă [93, 14]. El locuiește în Sion [9, 12; 13, 7; 47, 3; 131, 13] și în Ierusalim [134, 21] și nu uită strigătul săracilor către El [9, 13; 9, 33]. Căci El vrea să strigăm către El în necazul nostru [106, 6; 106, 13; 106, 19; 106, 28; 141, 6]. Iar, în Sion, Domnul este mare și este înalt peste toate popoarele [98, 2; 112, 4; 137, 6].

Domnul ne înalță din porțile morții [9, 14] și El pune legiuitori peste neamuri pentru ca să înțeleagă că sunt oameni [9, 21]. Cei păcătoși Îl provoacă/ Îl întărâtă pe Domnul [9, 25; 9, 34; 105, 29; 106, 11], dar El Își înalță mâna Lui [9, 33; 105, 26]. Iar prin înălțarea mâinii Lui se înțelege că El face dreptate. Însă când El Își întoarce mâna Lui și dreapta Lui [73, 11], atunci așteaptă pocăința oamenilor.

Pământul e al lui Dumnezeu [9, 37; 23, 1; 88, 12]. Dar El e în templul Lui cel sfânt [10, 4; 17, 7; 27, 2; 137, 2], căci El Își are tronul în cer [10, 4; 44, 7]. Despre ochii lui Dumnezeu se vorbește în 10, 4; 30, 23; 31, 8; 32, 18; 33, 16; 65, 7; 138, 16. Și ochii Lui privesc în interiorul persoanei noastre [10, 4]. Pen-

tru că El vede adânc și la modul total persoana noastră, iar nu parțial sau conjunctural.

Ridicarea Lui de la 11, 6 e o vorbire profetică despre Întruparea Fiului. Pentru că atunci El S-a pus în mântuire, S-a dat spre mântuirea noastră, iar Tatăl a vorbit cu îndrăzneală prin Fiul [11, 6]. Sau Fiul a vorbit cu îndrăzneală despre Dumnezeu ca despre Prea Sfânta Treime, revelând astfel, în mod deplin, taina lui Dumnezeu.

Expresia: „îndrăzni-voi în[tru] El [παρρησιάσομαι ἐν Αὐτῷ]”, de la 11, 6, e unică în LXX. Iar expresia vorbește despre desăvârșita relație de intimitate dintre Tatăl și Fiul, pe baza căreia Tatăl vorbește în Fiul întrupat cu îndrăzneală, prin intermediul Lui, și Fiul vorbește cu îndrăzneală despre Tatăl în fața oamenilor.

Cuvintele Domnului [11, 7; 17, 31; 105, 12; 118, 9; 118, 11; 118, 16; 118, 42; 118, 74; 118, 101; 118, 130; 118, 139; 118, 161] sunt curate și sfinte, puse în foc/ lămurite [11, 7; 17, 31; 118, 140; 118, 147] și noi trebuie să le păzim [118, 9; 118, 101] și întru cuvintele Lui să nădăjduim [118, 74] și ele să înfricoșeze inima noastră [118, 161]. Iar dacă nu vrem să păcătuim Domnului, atunci trebuie să ascundem în inima noastră cuvintele Lui [118, 11]. Ca să avem cuvintele Lui în conștiința noastră și să le împlinim întotdeauna. Căci cuvintele Domnului, atunci când El le arată, îi luminează și îi înțelepțește pe prunci [118, 130]. Și putem înțelege pruncii de aici în două feluri: 1. ca referindu-se la prunci ca atare și 2. ca referindu-se la cei curați cu inima.

Domnul ne păzește [11, 8; 15, 1; 16, 8; 24, 20; 40, 3; 78, 11; 85, 2; 114, 6[18]; 120, 3; 120, 4; 120, 5; 120, 7**[19];

[18] Domnul păzește pruncii.

[19] Domnul ne păzește sufletul nostru.

120, 8; 139, 5; 140, 9; 144, 20[20]; 145, 9] și ne ține/ ne păstrează [11, 8; 138, 10]. Pentru că El nu doarme și nici nu dormitează [120, 4]. Dar, după înălțimea Lui, El înmulțește grija în noi [11, 9]. Însă, când păcătuim, El înmulțește în noi și căderea [105, 29].

Dumnezeu ne luminează ochii [12, 4]. Ochii sufletului. Ni-i luminează cu lumina Lui cea necreată. Pentru că El este Cel care face bine [12, 6; 36, 5; 124, 4].

Domnul este nădejdea noastră [13, 6; 15, 9; 17, 31; 20, 8; 21, 10; 24, 20; 26, 3; 27, 7; 30, 2; 30, 7; 30, 15; 30, 20; 32, 18; 37, 16; 39, 4; 39, 5; 41, 6; 41, 12; 42, 5; 61, 8; 64, 6; 70, 5; 76, 28; 90, 9; 111, 7; 113, 17-19; 118, 42; 118, 43; 118, 49; 118, 147; 129, 6**; 130, 3; 141, 6]. Și El îi întoarce pe cei robiți [13, 7; 52, 7; 125, 1; 125, 4] și îi slăvește pe oameni [14, 4; 90, 15]. Voile [τὰ θελήματα] Lui [15, 3; 102, 7] se lucrează în Sfinții Lui [15, 3] și El e partea moștenirii noastre și a paharului nostru, Cel care ne redă moștenirea noastră [15, 5]. Domnul ne înțelepțește [15, 7; 118, 34; 118, 73; 118, 98; 118, 125; 118, 144; 118, 169; 145, 8[21]]. Și Sfântul David vorbește despre vederea lui Dumnezeu și despre simțirea ajutorului Său la 15, 8, spunând: „vedeam mai înainte pe Domnul [προωρώμην τὸν Κύριον], înaintea mea totdeauna, că [El] este din cele de-a dreapta mea, [pentru] ca să nu mă clatin”. Iar vederea extatică este o vedere înainte. O vedere a realităților dumnezeiești. Pe când simțirea prezenței Lui duhovnicești în viața noastră este o simțire continuă, care ne face să trecem peste toate ispitele și greutățile zilnice.

Despre coborârea Domnului la Iad, dar și despre nestricarea trupului Său în mormânt vor-

---

[20] Domnul îi păzește pe toți cei care Îl iubesc pe El.

[21] Domnul îi înțelepțește pe cei orbi.

bește 15, 10: „că nu vei părăsi sufletul Meu întru Iad, nici [nu] vei da pe Cel Cuvios al Tău să vadă stricăciunea [διαφθοράν]".

Domnul ne face să cunoaștem căile vieții [15, 11], care sunt căile Lui [24, 4; 24, 9; 24, 10; 102, 7; 118, 3; 118, 15; 118, 59; 127, 1; 137, 5; 144, 17]. Iar căile noastre sunt înaintea Lui [118, 168]. Și ne umple de veselie cu fața Lui [15, 11; 20, 7]. Cu vederea feței Lui [16, 15; 23, 6]. Cu slava feței Lui. Pentru că ne satură în vederea slavei Lui [16, 15], care este căutarea [26, 8] sau arătarea feței Sale [30, 17]. Iar viața veșnică cu El e sălășluirea în dreapta Lui și ea e plină de desfătări dumnezeiești [15, 11].

În LXX, la 15, 11, avem textul: „desfătările [sunt] întru sfârșit în dreapta Ta [τερπνότητες ἐν τῇ δεξιᾷ Σου εἰς τέλος]". În Biblia de la 1688, același text a fost tradus sub forma: „în frumsățări în direapta Ta, desăvârșit". Pentru că εἰς τέλος ne spune că desfătările/ înfrumusețările primite de la Dumnezeu sunt fără sfârșit. Ceea ce înseamnă că sunt desăvârșite, pentru că sunt dumnezeiești. În MGK, la 16, 11, avem: „desfătările sunt fără sfârșit în dreapta Ta [τερπνότητες εἶναι διαπαντὸς ἐν τῇ δεξιᾷ Σου]". În VUL, la 15, 10, avem forma: „desfătarea este continuă în dreapta Ta, [până] în sfârșit [delectatio in dextera Tua usque in finem]". Adică veșnică. Despre „eterne desfătări" [15, 11] vorbește ed. BOR 2001, pe când ed. BOR 1988 vorbește despre săturarea de „frumuseți veșnice" [15, 11]. Despre plăceri pentru veșnicie [pleasures for evermore] vorbește KJV [16, 11]. Însă trebuie să remarcăm aici faptul că forma τερπνότητες de la 15, 11 e unică în LXX.

Domnul ne îndreaptă în cărările Lui [16, 5; 17, 23; 22, 3; 24, 4; 24, 5; 36, 23;], îi îndreaptă pe cei căzuți [144, 14; 145, 8] în păcat, pentru că pleacă ure-

chea Lui spre noi [16, 6; 30, 3; 85, 1; 101, 3; 114, 2] sau întru rugăciunea noastră [87, 3]. Iar milele [τὰ ἐλέη] Lui [16, 7; 24, 6; 88, 2; 88, 50; 106, 8; 106, 15; 106, 21; 106, 31; 106, 43] sunt minunate [16, 7] și sunt vechi [88, 50]. Multele Sale fapte de milă față de creația Sa. Căci Domnul a făcut lucruri minunate [97, 1] cu creația Sa.

Domnul ne acoperă [16, 18; 26, 5; 30, 21; 63, 3; 90, 14] în umbra aripilor Sale [ἐν σκέπῃ τῶν πτερύγων Σου] [16, 8]. Și la 16, 18 e pentru prima dată în Scriptură când se vorbește despre aripile lui Dumnezeu. Prin care se indică providența dumnezeiască, atenta și iubitoarea Sa raportare față de noi. Despre aripile Sale se vorbește și la 35, 8; 56, 2; 90, 4.

Domnul este tăria [17, 2; 30, 4; 117, 14], lauda [117, 14] și întărirea noastră [17, 3; 17, 19; 24, 14; 27, 8; 41, 2; 70, 3]. El este izbăvitorul [17, 3; 17, 18; 17, 20; 17, 49**; 21, 21; 69, 6] și apărătorul nostru [17, 3; 17, 31; 70, 6; 143, 2]. Iar semne ale manifestării urgiei Lui sunt acelea că se suie fum și se aprinde foc de la fața Lui și cărbuni se aprind de la El [17, 9].

Despre întruparea Domnului vorbește 17, 10 în următorii termeni: „și a plecat/ a aplecat cerul și S-a coborât [καὶ ἔκλινεν οὐρανὸν καὶ κατέβη]”. În MGK avem cerurile la 18, 9. De unde forma de plural și în ed. BOR 1988 la 17, 11.

Însă, în același timp, 17, 10 ne vorbește și despre transcendența absolută a lui Dumnezeu, dacă raportăm textul la Prea Sfânta Treime. Sau, dacă Îl raportăm la înălțarea și starea de-a dreapta Tatălui a Fiului întrupat, el ne vorbește despre insondabila realitate a persoanei divino-umane a Domnului. Pentru că „întuneric [este] sub picioarele Lui [γνόφος ὑπὸ τοὺς πόδας Αὐτοῦ]” [17, 10, LXX].

Despre dinamismul extraordinar al lui Dumnezeu vorbește 17, 11. Pentru că El Se suie peste Heruvimi și zboară. Zboară peste aripile vânturilor.

Însă, în ambele situații, în LXX s-a folosit prepoziția ἐπὶ. Și, din perspectiva mea de traducere, cred că aici ἐπὶ trebuie înțeles ca *peste* și nu ca *pe*. Pentru că vrea să se indice faptul că suirea și zborul lui Dumnezeu, adică dinamismul Său, întrece/ depășește tot dinamismul creației Sale. Căci El zboară mai sus de Heruvimi, adică de Puterile cerești, dar El zboară și mai sus de tot ceea ce înseamnă înălțime și dinamism ale creației Sale văzute.

Și în MGK avem aceeași prepoziție. Însă Biblia de la 1688 a tradus primul ἐπὶ cu *preste* (peste), iar pe al doilea cu *pre* (pe), indicând faptul că El zboară mai sus de Heruvimi, dar pe aripile vânturilor. În ed. BOR 1988 avem de două ori *pe* și, în atare situație, Heruvimii și aripile vânturilor se constituie în două vehicule ale lui Dumnezeu.

În Ps. 103, 3, Dumnezeu e mărturisit ca Cel care umblă peste aripile vânturilor. Pentru că umblarea Sa, dinamismul Său, modul Său de a Se manifesta, depășește întreaga Sa creație.

Tot la transcendența lui Dumnezeu se referă și σκότος [întuneric] [17, 12]. Căci El „Și-a pus întunericul ascunderea [ἀποκρυφὴν] Lui, împrejurul Lui cortul Lui, apă întunecoasă în norii văzduhurilor" [17, 12], iar „nor și întuneric [sunt] împrejurul Lui" [96, 2]. Însă întunericul, norul, cortul și apa întunecoasă sunt sinonime, dacă înțelegem prin ele slava/ lumina necreată a Dumnezeului treimic. Dar cortul se referă și la firea umană a lui Hristos, întru care El S-a înveșmântat. Toate aceste amănunte mistice despre Dumnezeu vor fi dezbătute de către Sfinții

Părinți ai Bisericii. Tocmai de aceea nu insist acum asupra lor.

Și după ce în 17, 12 s-a vorbit despre incomprehensibilitatea lui Dumnezeu, în 17, 13 se vorbește despre strălucirea dinaintea Lui. Despre slava Lui. Căci datorită strălucirii Lui trec din viața oamenilor norii, grindina și cărbunii de foc [17, 13]. Adică manifestările urgiei Lui. Iar dacă, prin strălucirea lui Dumnezeu, în general, se indică veșnica izvorâre a slavei Sale, în mod particular, ca aici, strălucirea Lui în lume înseamnă întruparea Sa și revelarea slavei Sale în fața oamenilor. Și în Ps. 89, 17 se vorbește despre strălucirea [ἡ λαμπρότης] Domnului Dumnezeu.

Iar „Domnul a tunat din cer" [17, 14], pentru că S-a revelat oamenilor cu putere, ca Cel care locuiește în cer, dar stăpânește toate. Și El „Și-a dat glasul Său" [17, 14], pentru că El S-a revelat oamenilor și nu S-a ascuns de ei. Oamenii Sfinți i-au cunoscut glasul/ voia și au mărturisit-o tuturor, pentru că El li S-a descoperit lor. Tocmai de aceea vorbim acum despre revelarea Dumnezeului treimic în Vechiul Testament, chiar dacă nu s-au înțeles, în mod explicit, persoanele Fiului și ale Duhului Sfânt.

Dumnezeu trimite săgeți, îi împrăștie și îi tulbură pe oamenii potrivnici, și înmulțește fulgerele [17, 15; 37, 3; 44, 6]. El a făcut să se vadă izvoarele apelor și să se descopere temeliile lumii locuite [τὰ θεμέλια τῆς οἰκουμένης] [17, 16]. El a făcut să se vadă în ce stă lumea, pe ce e fundamentată lumea, adică pe slava Lui. Căci El ține toate în slava Sa. Însă, în același timp, observăm că revelația nu exclude știința umană. Pentru că știința trebuie să caute să înțeleagă temeliile/ fundamentele lumii. Dar reve-

lația ne arată unde trebuie să ajungem cu înțelegerea sau care e înțelegerea și cercetarea onestă a științei: aceea care ajunge la Dumnezeu ca Făcător și Pantocrator al întregii creații.

Dumnezeu ne ajută din înălțime și ne apucă/ ne ia/ ne scoate „din ape multe [ἐξ ὑδάτων πολλῶν]" [17, 17; 29, 2; 30, 2; 143, 7], din apele multe ale ispitelor și ale durerilor de tot felul. El ne scoate „întru lărgime [εἰς πλατυσμόν]" [17, 20; 117, 5], scoate din temniță sufletul nostru [141, 8] și ne izbăvește de rele [17, 20; 21, 5; 24, 20; 30, 2; 30, 16; 33, 4; 33, 8; 33, 18; 33, 20; 34, 10; 36, 40; 38, 9; 39, 14; 40, 2; 41, 1; 53, 9; 55, 14; 58, 3; 59, 7; 68, 15; 78, 9; 80, 8; 85, 13; 90, 3; 90, 14; 105, 43; 106, 6; 106, 20; 107, 7; 107, 13; 108, 22; 114, 4; 118, 170; 119, 2; 139, 1; 141, 7; 143, 11], pentru că vrea să fim ai Lui [17, 20; 118, 94]. Ne izbăvește sufletul din Iadul cel mai adânc [85, 13], din întuneric și din umbra morții, rupând legăturile noastre [106, 14; 115, 7]. De unde înțelegem că izbăvirea noastră de păcate și de moarte este pentru a avea o legătură reală, stabilă, profundă cu Dumnezeu. Pentru că El dorește ca noi să trăim această relație îndumnezeitoare cu El.

Dumnezeu ne răsplătește [17, 21; 17, 25; 115, 3; 118, 17; 141, 8] după dreptatea [τὴν δικαιοσύνην] și curăția [τὴν καθαριότητα] noastră [17, 21; 17, 25]. În Biblia de la 1688, locul de la 17, 28-29 nu este cu referire la Dumnezeu, ci la condiția omului. Pentru că ești Sfânt sau poți fi Sfânt dacă stai pe lângă Sfinți și ajungi păcătos dacă ai anturaj păcătos. La fel e și în LXX, VUL, MGK. În ed. BOR 1988 și 2001, RST, NLV, R60, MKJ locul scriptural amintit e cu referire la Dumnezeu, de unde reiese că Dumnezeu Se revelează omului și e înțeles de el pe măsura vieții lui interioare. De aceea, din această a doua perspec-

tivă de traducere, Dumnezeu e Sfânt cu Sfinții, e nevinovat cu oamenii nevinovați, este ales cu cei aleși și îndărătnic cu cei îndărătnici. Numai că, dacă e ușor să înțelegi că Dumnezeu e ca cei Sfinți, nevinovați și aleși, Dumnezeu ca îndărătnic, adică precum unul care stăruie în greșeală, ca încăpățânat, e inacceptabilă.

E acceptabilă numai ideea că El, în ciuda îndărătniciei noastre, caută tot timpul să ne vorbească potrivit înțelegerii noastre decadente, dar numai pentru a ne ridica la o viață curată. El vorbește în mijlocul păcătoșeniei noastre, ne vorbește în așa fel încât să înțelegem că El ne cheamă la pocăință, dar El nu păcătuiește prin aceea că ne cheamă la Sine sau Dumnezeu nu păcătuiește pentru ca să ne facă pe noi să venim la El.

Dumnezeu ne smerește [17, 28; 54, 20; 74, 8; 88, 11; 89, 15; 106, 12; 106, 17[22]; 118, 71; 118, 75; 146, 6[23]]. El ne smerește întru adevăr [118, 75], pentru că ne face să înțelegem adevărul despre noi înșine.

El luminează luminătorul nostru [17, 29], adică sufletul nostru, pentru că El luminează întunericul nostru interior [17, 29]. El aduce lumină în noi, acolo unde, mai înainte de a veni lumina Lui, era întunericul patimilor și al necunoașterii de Dumnezeu. Pentru că slava Lui ne dă înțelegere și curăție, și anume cunoașterea lui Dumnezeu și biruință în lupta cu patimile noastre.

Dumnezeu ne izbăvește „ἀπὸ πειρατηρίου” [17, 30]. Din greaua ispitire/ din greaua încercare. Numai că această încercare grea se petrece în cuibul piraților/ al tâlharilor, care sunt demonii. De aceea, aici, avem explicația scripturală cea mai expresivă

[22] El ne smerește pentru fărădelegile noastre.
[23] Domnul îi smerește pe cei păcătoși până la pământ.

despre ce suntem noi înainte de Botez și din ce ne scapă Dumnezeu prin Botez: din mâna piraților/ a tâlharilor, care își făcuseră sălaș în inima noastră.

Pentru că greaua ispitire vorbește despre demonizarea noastră, despre statutul nostru de peșteră a Satanei. De acolo, din mâna tâlharilor spirituali, ne scapă Dumnezeul treimic prin Botez și umple peștera noastră întunecată cu lumina Lui. De aici și importanța fundamentală a Botezului în viața noastră, pentru că el e momentul în care Dumnezeu ne răscumpără din mâna demonilor și ne dă libertate duhovnicească, făcându-ne fiii Lui prin har.

Scoși din robia demonilor, în Dumnezeul nostru noi trecem zidul [τεῖχος] [17, 30]. Zidul morții duhovnicești, pentru că El ne umple cu viața Lui, care e slava Lui/ lumina Lui necreată. Căci noi, de unii singuri, nu ne puteam elibera de demoni, dacă El nu ne scotea din mâna lor.

Calea lui Dumnezeu e fără prihană [ἄμωμος] [17, 31; 17, 33; 18, 8] și veșnică [138, 24]. Pentru că viața cu El exclude orice păcat și necurăție. Despre calea Lui vorbește și 43, 19; 85, 11. Dumnezeu este Domnul [99, 3] și El este Dumnezeul nostru [17, 32; 47, 9; 47, 15; 66, 7; 94, 7]. Și Dumnezeu ne încinge cu putere [17, 33; 17, 40] dumnezeiască, cu harul Său, sau ne înmulțește în sufletul nostru în putere [137, 3]. El ne îndreaptă/ ne vindecă picioarele ca ale cerbului, adică puterea noastră de acțiune, de manifestare, și ne pune peste cele înalte [17, 34], adică ne face capabili de vederi și de înțelegeri dumnezeiești și de lucrări sfinte.

Domnul ne dă scutul mântuirii [ὑπερασπισμὸν σωτηρίας] [17, 36] și prin dreapta Sa ne ajută/ ne sprijină/ ne mântuie [17, 36; 19, 3; 36, 24; 36, 40; 137, 7; 143, 10; 144, 19]. Despre dreapta Lui s-a vorbit

anterior la 15, 11, dar se vorbește și la 19, 7; 20, 9; 43, 4; 44, 5; 47, 11; 59, 7; 77, 54; 89, 12; 97, 2; 107, 7; 117, 15; 117, 16**; 137, 7; 138, 10. Iar dreapta Lui și brațul cel sfânt al Lui ne mântuie [97, 2; 107, 7], pentru că dreapta Domnului face putere [117, 15; 117, 16] și ne înalță [117, 16]. El ne scoate din mijlocul vrăjmașilor noștri în mână tare și în braț înalt [135, 12]. Pentru că El ne mântuie după mila Lui [108, 26], după marea Sa milostivire.

În 17, 36 se vorbește, pentru prima dată în Psalmi, despre certarea [ἡ παιδεία] Domnului. Tot despre certarea [ἡ ἐπιτίμησις] Lui se vorbește și la 75, 7. Și certarea Lui e cea care ne întărește/ ne reclădește până întru sfârșit, pentru că ea ne învață/ e pedagogică [17, 36].

Domnul le leagă picioarele/ îi împiedică pe cei care se ridică împotriva noastră [17, 40; 149, 8]. Pe vrăjmașii noștri ni-i dă să rămână în urmă/ în spatele nostru, pentru că El îi nimicește pe cei ce ne urăsc [17, 41; 105, 10].

În 17, 44 se profețește faptul că poporul pe care Domnul nu l-a cunoscut, cu care nu a avut relații atât de intime ca cele cu Israil, Îi va sluji. Pentru că neamurile botezate în numele Treimii Îi vor sluji lui Dumnezeu. Iar în 17, 45 avem o altă profeție mesianică, pentru că „întru auzirea urechii M-a ascultat” umanitatea, când Eu M-am întrupat. Fiii lui Israil, care nu vor accepta pe Hristos, dar și cei care nu rămân credincioși până întru sfârșit, sunt „fii străini”, care Îl mint pe Dumnezeu [17, 45].

Domnul e viu [17, 47] și de la El sunt răzbunările [ἐκδικήσεις] noastre, pentru că El ni le dă/ El ni le face [17, 48] și supune popoare sub noi [17, 48; 46, 4] și anume pe demonii care ne învață la rele.

Dar El supune poporul și sub împărat [143, 2], sub conducătorul statului.

În 17, 51, Domnul mărește/ înmulțește mântuirile [τὰς σωτηρίας] împăratului Său. Înmulțește numărul implicărilor Lui minunate în viața celui Sfânt. Iar dacă mântuirile Lui se înmulțesc în viața cuiva e semn că El face milă unsului Său [17, 51; 108, 21], adică celui umplut de slava Lui. Însă Unsul Lui e Hristosul Lui, e Fiul Lui întrupat, din cauza Căruia Se milostivește continuu de noi.

Cerurile „spun/ povestesc/ descriu/ înfățișează/ prezintă slava lui Dumnezeu [διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ]" [18, 2]. Pentru că substantivul *ceruri* poate fi înțeles atât cu referire la locuitorii Împărăției Lui, cât și la întreaga configurație a lumii stelare, cosmice. Puterile cerești și Sfinții Lui, stând în slava Lui, laudă măreția slavei Lui, pe când tot ceea ce vedem, în materie de stele și de planete, vorbește despre măreția Creatorului lor. De fapt, cerurile ne vorbesc despre revărsarea slavei Lui, despre consecințele experierii vieții lui Dumnezeu în persoana noastră sau despre imprimarea slavei dumnezeiești în creația Sa. Pentru că toate stau în slava lui Dumnezeu, dar, pe de altă parte, Îngerii și Sfinții Lui trăiesc continuu manifestările slavei Lui în viața lor.

Dar, tot în 18, 2, facerea mâinilor lui Dumnezeu o vestește statornicia/ stabilitatea/ trăinicia [τὸ στερέωμα] lucrurilor pe care El le-a făcut. Căci tot ceea ce Dumnezeu a creat are durabilitate, e trainic, pentru că toate au amprenta slavei Sale. În Ps. 142, 5 se vorbește despre facerile mâinilor Lui, la care noi trebuie să cugetăm.

Și e pentru prima dată în Scriptură când se afirmă faptul că Domnul Și-a pus în soare [ἐν τῷ ἡλίῳ] cortul Lui [τὸ σκήνωμα Αὐτοῦ] [18, 5]. Dar

cortul Lui este umanitatea Lui, pe care a ridicat-o în sânul Treimii. Soarele fiind aici Dumnezeirea. Și tot pentru prima dată în LXX, Dumnezeu e văzut ca un Mire [Νυμφίος], Care iese din cămara Lui [18, 6]. *Ieșirea* fiind sinonimă cu *întruparea*. Al 3-lea unicat în serie al pasajului de față e acela că Dumnezeu e asemănat cu un gigant/ cu un uriaș care Se bucură și aleargă în calea Lui [18, 6]. Iar ieșirea Lui e de la marginea cerului și sfârșitul Lui e până la marginea cerului [18, 7]. Și nimeni nu se poate ascunde de căldura [τὴν θέρμην[24]] [18, 7] Lui. Pentru că Dumnezeu iese prin slava Sa și susține întreaga creație, iar slava Lui e plină de căldură, de dragostea Lui.

Mărturia Domnului este credincioasă și ea îi înțelepțește pe cei care sunt prunci [18, 8] în credință. Dreptățile Domnului [18, 9; 88, 32; 118, 5; 118, 8; 118, 12; 118, 16; 118, 23; 118, 24; 118, 26; 118, 27; 118, 33; 118, 48; 118, 54; 118, 56; 118, 64; 118, 68; 118, 71; 118, 80; 118, 83; 118, 93; 118, 94; 118, 112; 118, 117; 118, 118; 118, 124; 118, 135; 118, 141; 118, 145; 118, 155; 118, 171; 147, 8] sunt drepte și veselesc inima [18, 9] în mod duhovnicesc, pentru că El ne învață dreptățile Sale [118, 26; 118, 64; 118, 68; 118, 71; 118, 124; 118, 135] și calea dreptăților Sale [118, 27; 118, 33] ne-o pune nouă ca lege [118, 33], pe când porunca Domnului [18, 9; 118, 96; 118, 98] e strălucitoare și luminează ochii [18, 9] sufletului și ea e lată foarte [118, 96]. De aceea, El e plin de lumină și lumina Lui ne umple de căldură, de iubire sfântă pentru El. Căci dreptatea Lui ne umple de veselie, iar adevărul Lui ne luminează sufletul nostru.

Frica Domnului [18, 10; 33, 12; 110, 10; 118, 38] e curată și netrecătoare [18, 10] și ea este începutul înțelepciunii [110, 10]. Și frica Domnului trebuie

[24] Formă unică în LXX.

învățată de la un om duhovnicesc. Pentru că frica Lui [89, 11; 118, 120] e una plină de evlavie, de dragoste, de recunoștință, de înțelegere, de comuniune cu El. Însă și judecățile Domnului sunt adevărate și îndreptate întru toate [18, 10]. Ele sunt drepte [118, 75].

Domnul ne curățește de cele ascunse ale noastre [τῶν κρυφίων] [18, 13], de patimile și de păcatele neștiute de oameni. Dar El ne ferește și de păcatele străine, de cele care înstrăinează cu mult firea noastră de la adevăr și pe care nu le-am făcut [18, 14]. De păcatele și patimile păgânilor, ale oamenilor fără Dumnezeu. Pentru că El este răscumpărătorul nostru [18, 15; 77, 35].

Dumnezeu ne scutește în ziua necazului [19, 2], pentru că El este scutitorul [ὁ ὑπερασπιστής] nostru [17, 3; 17, 31; 26, 1; 27, 7; 27, 8; 30, 3; 30, 5; 32, 20; 36, 39; 39, 18; 58, 12; 70, 3; 83, 10; 113, 17-19]. În sensul că Se face scutul nostru. Iar 19, 2 e primul loc din Psalmi unde apare sintagma *Dumnezeul lui Iacov*. Sintagmă care va mai apărea în această carte și la 23, 6; 45, 8; 45, 12; 75, 7; 80, 2; 80, 5; 83, 9; 113, 7; 131, 2; 131, 5; 145, 5.

Dumnezeu pomenește jertfele noastre [19, 4] și ne pomenește și pe noi întru bunăvoirea poporului Său [105, 4], pentru că El dă omului după inima lui [19, 5] și după dorirea sufletului său [20, 2]. El plinește sfaturile/ planurile/ proiectele [19, 5] și cererile noastre [19, 6] bune. Pentru că El le desăvârșește.

Domnul locuiește în cerul cel sfânt al Lui [19, 7] sau în locul cel sfânt al Lui [23, 3; 67, 6] și El are putere [20, 2; 20, 14; 29, 8; 45, 2; 45, 4; 53, 3; 117, 15] și bunătate [20, 4; 24, 7; 30, 20 („mulțimea bună-

tății/ τὸ πλῆθος τῆς χρηστότητός”); 84, 13; 118, 65[25]; 118, 66; 118, 68; 144, 7], învățătură și cunoaștere [118, 66]. Și El ne dă „lungime de zile întru veacul veacului” [20, 5]. Adică ne face părtași veșniciei Sale. Dar și aici, pe pământ, ne dă să locuim în casa Lui „întru lungimea zilelor” [22, 6], pentru că El ne umple pe noi cu lungime de zile [90, 16]. Iar casei Lui i se cuvine sfințenie întru lungime de zile [92, 5].

Mâna lui Dumnezeu îi află pe vrăjmașii Lui [20, 9; 36, 20; 77, 42; 91, 10] și îi pune „ca un cuptor de foc” întru vremea feței Sale [20, 10]. În MGK, la 21, 9, avem: „în vremea urgiei” Sale, vorbindu-se despre urgie și nu despre fața Lui ca în LXX. Și când mâna Lui pedepsește, oamenii cunosc acest lucru [108, 27]. Dar tot mâna Lui ne mântuie [118, 173].

Domnul Se înalță în puterea Lui [20, 14; 93, 2] și El Își arată puterile [τὰς δυναστείας] [20, 14; 105, 2] Sale. Căci El ia aminte la noi [21, 2; 21, 20; 24, 6; 39, 14; 65, 19], deși locuiește în cele sfinte [ἐν ἁγίοις] [21, 4].

Pentru a vorbi despre faptul că Domnul participă la nașterea noastră în mod absolut determinant, Sfântul David, în 21, 10, afirmă: „Tu ești Cel care m-ai scos [ὁ ἐκσπάσας με] din pântece”. Din pântecele mamei. Pentru că Domnul este Cel care inițiază nașterea. Care o face posibilă.

În Biblia de la 1688, participarea lui Dumnezeu la nașterea noastră e și mai tușată la nivel verbal: „Tu ești Cela ce m-ai zmult [smuls] den pântece”. Care m-ai scos în forță spre viața aceasta. Pentru că nașterea trebuie să se facă la timp și pruncul trebuie să trăiască și să fie sănătos. De

---

[25] Domnul face bunătate cu noi.

aceea nașterea presupune grabă, protejarea în grabă a celui ce se naște.

În 21, 11 însă, Sfântul David vorbește și despre o tindere a noastră ontologică spre Dumnezeu, încă de pe când suntem în pântece: „spre Tine m-am aruncat din mitră [uter], din pântecele maicii mele [ἐπὶ Σὲ ἐπερρίφην ἐκ μήτρας ἐκ κοιλίας μητρός μου]”. Pentru că pruncul e o persoană de la zămislirea lui și tinde, în mod profund ontologic, spre Dumnezeu, spre Izvorul vieții sale. De aceea, noi ne aruncăm spre Domnul, tindem spre El din prima clipă a vieții noastre, pentru că tindem, în mod firesc, spre Cel care ne-a dat viață.

Așa se explică și atașamentul copilului față de mamă: pentru că simte că ea este cea care i-a dat naștere și îl crește. Numai că mama trebuie să îl învețe pe copil, din primele clipe, că adevăratul Părinte al copilului e Dumnezeu și că El trebuie văzut ca Cel care ne-a dat viață și ne-a adus întru existența istorică. Altfel îi diminuăm copilului tinderea/ atracția/ aruncarea lui primă, din pântece, spre Dumnezeu, spre Izvorul întregii existențe.

În Ps. 138, 13, tot Sfântul David ne spune că Domnul ne ajută nouă din pântecele maicii noastre. Pentru că viața intrauterină este începutul vieții omului, dar și începutul relației noastre cu Dumnezeu.

Dumnezeu nu disprețuiește și nici nu Se mânie pe rugăciunea celui sărac [21, 25]. El nu Își întoarce fața de la cei care Îl caută [21, 25; 142, 7]. Căci căutarea Lui [21, 27; 23, 6; 24, 10; 26, 8; 33, 11; 39, 17; 104, 4] și închinarea [21, 28; 21, 30] în fața Lui sunt bineprimite de El.

Împărăția este a Domnului [21, 29; 144, 11; 144, 12; 144, 13**] și ea e plină de slavă și de mare-cuviință

[144, 11; 144, 12]. Cu referire la Împărăția Lui cea veșnică. Pentru că Împărăția Lui este Împărăția tuturor veacurilor [144, 13]. Dar tot El este Cel care stăpânește neamurile [21, 29]. De aceea noi trebuie să trăim pentru Dumnezeu [21, 30; 118, 17] și să Îi slujim Lui [21, 30; 118, 17].

Domnul e Păstorul nostru [22, 1; 27, 9] și El ne duce „întru locul ierbii [εἰς τόπον χλόης]" și la „apa odihnei [ὕδατος ἀναπαύσεως]" [22, 2], ambele sintagme, bineînțeles, trebuind să fie înțelese mistic.

El ne întoarce sufletele [22, 3; 34, 17; 79, 4; 79, 8; 79, 20] de la rău, pentru că Dumnezeu este cu noi [22, 4]. Dar toiagul [ἡ ῥάβδος] și nuiaua/ varga [ἡ βακτηρία] Lui, adică mustrările Lui, sunt cele care ne aduc mângâierea duhovnicească [22, 4]. Și dacă în LXX ordinea e cea prezentată anterior: toiagul și apoi nuiaua/ varga, adică pedeapsa mai mare și apoi cea mai mică, în VUL ordinea e inversă: virga [nuiaua] și apoi baculus [toiagul] [22, 4].

Domnul pregătește masă pentru noi, unge în ulei capul nostru și cu potirul Său ne adapă [22, 5]. Pentru că aici se vorbea profetic despre Tainele Bisericii.

În 22, 5 avem singura prezență în LXX a lui κράτιστον, un adjectiv la superlativ. Și κράτιστον [cel mai bun] e superlativul lui ἀγαθόν [bun]. De unde avem textul: „și potirul/ paharul Tău adăpând ca cel mai bun [καὶ τὸ ποτήριόν σου μεθύσκον ὡς κράτιστον]". În Biblia de la 1688, adjectivul luat în discuție s-a înțeles ca fiind κράτιστος, -ίστη, -ον, cu derivație de la κρατύς [tare], de unde a rezultat textul: „și păharul Tău îmbătând ca un prea tare". Pe aceeași variantă de traducere merg și ed. BOR 1988 [ca un puternic] și 2001 [de parc'ar fi prea tare].

Domnul e Cel ce plinește pământul [23, 1]. Adică Cel care îl va transfigura. A Lui este lumea locuită [ἡ οἰκουμένη[26]] [23, 1], cât și toți cei care locuiesc în ea [23, 1]. Și Domnul a întemeiat pământul pe mări și l-a pregătit pe râuri [23, 2]. Pentru că Domnul a întemeiat pământul dintru începuturi [κατ᾽ ἀρχὰς] [101, 26; 118, 90] și el rămâne [118, 90], iar cerurile sunt lucrurile mâinilor [ἔργα τῶν χειρῶν] Sale [101, 26]. Și El nu trece cu vederea lucrurile mâinilor Sale [127, 8].

El „a întemeiat pământul pe neclintirea [τὴν ἀσφάλειαν] lui [și acesta] nu va fi aplecat întru veacul veacului [οὐ κλιθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος]" [103, 5].

El este Mântuitorul nostru [23, 5; 24, 5; 26, 9; 61, 3; 61, 7; 61, 8; 64, 6; 78, 9; 143, 2]. Și Fiul lui Dumnezeu întrupat a intrat cu umanitatea Sa prin „porțile cele veșnice" [23, 7; 23, 9] la înălțarea Sa cu trupul la cer, pentru că El este Împăratul slavei [ὁ Βασιλεὺς τῆς δόξης] [23, 7; 23, 8; 23, 9; 23, 10**].

Domnul e puternic [23, 8; 44, 4; 44, 6; 88, 9]. E puternic în războaie [23, 8]. Și El este Domnul Puterilor [23, 10; 45, 8; 45, 12; 47, 9; 68, 7; 83, 2; 83, 4; 83, 13] și Dumnezeul Puterilor [83, 9], al Puterilor cerești, iar îndurările [τῶν οἰκτιρμῶν] Lui [24, 6; 39, 12; 50, 3; 76, 10; 78, 8; 118, 77[27]; 118, 156; 144, 9[28]] sunt din veac [24, 6] și ele sunt o mulțime [50, 3; 118, 156]. Pentru că El este bun [χρηστὸς/ ἀγαθός] [24, 8; 72, 1; 72, 28; 85, 5; 99, 5; 105, 1; 106, 1; 117, 1; 117, 2; 117, 3; 117, 4; 117, 29; 118, 68; 134, 3; 135, 1; 144, 9[29]] și blând [85, 5] și mult-milostiv [85, 5; 85, 15; 102, 8; 144, 8] și

---

[26] Prima apariție a cuvântului în LXX.

[27] Îndurările Lui vin la noi și ne fac să trăim.

[28] Îndurările Domnului sunt peste toate lucrurile Lui.

[29] Domnul este bun cu toți oamenii.

îndurător [85, 15; 102, 8; 110, 4; 111, 4; 144, 8] și adevărat [85, 15], pentru că adevărul este al Lui [24, 10; 25, 3; 30, 24; 42, 3; 60, 8; 70, 22; 87, 12; 90, 4; 91, 3; 113, 9; 116, 2; 118, 138; 118, 160; 137, 2; 142, 1; 145, 6]. Iar adevărul Lui ne înconjură pe noi ca o armă [90, 4], căci „până [în] neam și [în] neam [este] adevărul Lui [ἕως γενεᾶς καὶ γενεᾶς ἡ ἀλήθεια Αὐτοῦ]” [99, 5]. Fiindcă „adevărul Domnului rămâne întru veac” [116, 2]. Și aceasta, pentru că începutul cuvintelor Lui este adevărul [118, 160]. Iar Domnul păzește adevărul întru veac [145, 6].

Domnul, pentru prima dată în Psalmi, la 24, 8 este Nomotetis, adică Dătător de lege. El este Legislator [24, 8; 26, 11; 83, 7] pentru „cei care păcătuiesc în cale” [24, 8], adică fiind mădulare raționale ale Bisericii.

A Domnului e făgăduința [τὴν διαθήκην] [24, 10; 24, 14; 43, 18; 73, 20; 77, 10; 88, 4; 88, 29; 104, 8; 105, 45; 110, 5; 110, 9; 131, 12] și ale Lui sunt mărturiile [τὰ μαρτύρια] [24, 10; 98, 7; 118, 2; 118, 14; 118, 22; 118, 24; 118, 31; 118, 36; 118, 46; 118, 59; 118, 79; 118, 88[30]; 118, 95; 118, 99; 118, 111; 118, 119; 118, 125; 118, 129; 118, 138; 118, 144; 118, 146; 118, 152; 118, 157; 118, 167; 118, 168; 131, 12] și în calea mărturiilor Sale ne desfătăm [118, 14], pentru că mărturiile Lui sunt minunate [119, 129] și sunt dreptate [118, 144]. El împacă/ ispășește păcatele noastre [24, 11], la 24, 11 verbul fiind la viitor și indicând astfel un loc profetic.

Domnul ne scoate din laț/ capcană/ cursă [παγίδος] picioarele noastre [24, 15; 30, 5], din cursa dinților lor [123, 6] și ne iartă păcatele și fărădelegile [24, 18; 31, 1; 38, 9; 77, 38; 78, 9; 84, 3]. Pentru că El ne ajută să ieșim din calea fărădelegii [106, 17].

---

[30] Aici găsim sintagma „mărturiile gurii Tale [τὰ μαρτύρια τοῦ στόματός Σου]”, care e unică în Psalmi.

În Ps. 24, la 24, 5 și la 24, 21, se vorbește despre îndurarea/ suportarea lui Dumnezeu de către noi. Același lucru apare și la 26, 14**; 36, 9; 36, 34; 39, 2; 129, 5**. Verbul luat în discuție este ὑπομένω și el poate fi tradus prin „a rămâne, a sta în urmă" sau prin „a rămâne, a sta pe pământul cuiva, a rezista, a îndura, a răbda, a suporta, a suferi". În Biblia de la 1688, la 24, 5 avem: „și pre Tine Te-am îngăduit toată ziua". Cu sensul: „am suportat rigorile Tale, Doamne, asceza Ta toată ziua". În aceeași ediție scripturală, la 24, 21 avem: „căce Te-am îngăduit pre Tine, Doamne", sensul fiind același: de trăire a comuniunii cu Dumnezeu la parametri înalți. În ed. BOR 1988 și 2001 se vorbește despre așteptarea lui Dumnezeu. În VUL avem verbul sustineo, de unde sensul de sprijinire/ de susținere a lui Dumnezeu.

Însă LXX vorbește despre îndurarea harică a lui Dumnezeu sau despre viața în har cu Dumnezeu, care presupune să suportăm toate cele ale vieții noastre după luminarea și voia lui Dumnezeu. Și astfel sensul verbului ὑπομένω nu e unul negativ, ci foarte pozitiv, pentru că el arată că rezistibilitatea noastră e rezistibilitate duhovnicească, e trăită duhovnicește și nu grosier. Și trebuie să Îl îndurăm pe Domnul întru cuvântul Lui [129, 5]. Adică împlinind poruncile Lui. Răbdând asprimea vieții pe care El ne-o cere.

Dumnezeu e Cel care ne răscumpără [24, 22; 25, 11; 30, 6; 31, 7; 33, 23; 48, 16; 54, 19; 58, 2; 77, 42; 102, 4; 105, 10; 106, 2**; 110, 9; 118, 134; 118, 154; 129, 7; 129, 8; 135, 24; 143, 10]. Ne răscumpără din stricăciune [ἐκ φθορᾶς] viața noastră [102, 4] și din mâna vrăjmașului [105, 10; 106, 2; 135, 24] și din toate fărădelegile noastre [129, 8]. Căci aproape de El este multa răscumpărare [129, 7].

Domnul e Cel care ne încearcă [25, 2**; 65, 10; 80, 8; 138, 1; 138, 23**]. Cel care ne pune la încercări pentru ca să dovedească adevărul nostru interior. De aceea, Biblia de la 1688 folosește verbul a ispiti la 25, 2. Și când Dumnezeu ne încearcă/ ne ispitește/ ne arată adevărul interior, atunci El ne aprinde rinichii și inima [25, 2]. În sensul că ne umple de slava Lui, pentru ca să simțim în mod acut ceea ce trăim.

Casa Domnului [26, 4; 91, 14; 115, 10; 117, 26; 121, 1; 121, 9; 133, 1; 134, 2] e locul locașului slavei Sale [25, 8]. Acolo unde El Își arată slava Lui. De aceea, Domnul, Cel care Își arată slava Lui celor care se curățesc de patimi, este luminătorul [φωτισμός] nostru [26, 1; 43, 4]. Pentru că luminarea duhovnicească este descoperirea din partea lui Dumnezeu a unui lucru care depășește puterea minții noastre de înțelegere, dar pentru care noi eram deja pregătiți prin tot efortul nostru ascetic și de înțelegere.

Sintagma „în curțile casei Domnului" apare în 115, 10, pe când sintagma „în casa Domnului, în curțile casei lui Dumnezeu" în 133, 1 și 134, 2.

În LXX, la 26, 4, regăsim dorința Sfântului David de a vedea „desfătarea Domnului [τὴν τερπνότητα τοῦ Κυρίου]". Adică de a vedea, în mod mistic, pe cele care Îi sunt plăcute lui Dumnezeu. Și cele plăcute lui Dumnezeu sunt cele revelate/ arătate/ descoperite de El în mod extatic. În Biblia de la 1688 se vorbește despre „a vedea frumsețarea [înfrumusețarea] Domnului". Adică modul în care El ne umple de frumusețe dumnezeiască. Pentru că, în fapt, conținutul vederii extatice e vedere și cunoaștere dumnezeiască, care ne umplu de frumusețe sfântă, de sfințenie.

Însă sintagma frumusețea Domnului, preluată de ediția de la 1688, se regăsește în MGK: „τὸ κάλλος τοῦ Κυρίου” [27, 4]. Ea apare și în KJV, LND, DRB, BOR 1988 și 2001. În VUL avem „voluntatem Domini” [26, 4], adică „voința/ dorința Domnului”, oferind astfel o variantă textuală asemănătoare celei din LXX. Și Domnul are frumusețe, pentru că S-a îmbrăcat în bună-cuviință [εὐπρέπειαν] [92, 1[31]; 103, 1] și în putere și S-a încins [92, 1].

Dumnezeu ne ascunde în ziua răutăților [26, 5], pentru că El ne înalță în piatră [26, 5]. Ne face fermi și statornici ca pietrele. El ne înalță capul nostru peste vrăjmașii noștri [26, 6], pentru că înțelegerea și acceptarea voii lui Dumnezeu depășește răutatea și invidia minții demonilor, adică a vrăjmașilor noștri.

Singura apariție textuală a lui ἀποσκορακίσῃς în LXX e la 26, 9. E vorba despre verbul „a blestema, a osândi”. De care David Îl crede în stare pe Dumnezeu, dar Căruia îi cere să nu facă acest lucru cu sine. Așadar, în LXX, avem: „să nu mă blestemi pe mine [μὴ ἀποσκορακίσῃς με]” [26, 9]. În ediția de la 1688 avem: „să nu mă depărtezi”, pentru că textul tradus este MGK: „μὴ μὲ ἀφήσῃς [să nu mă îndepărtezi]” [27, 9]. De aici prezența în ed. BOR 1988 și 2001 a textului: „să nu mă lepezi pe mine”.

Domnul ne ia când părinții noștri ne lasă/ ne părăsesc [26, 10]. Iar singura apariție în Psalmi a sintagmei „bunătățile Domnului [τὰ ἀγαθὰ Κυρίου]” e la 26, 13. Bunătăți care sunt identice cu conținutul

---

[31] În *Biblia de la 1688*, εὐπρέπειαν a fost tradus prin *bunăcuviință* pentru că a fost tradus morfematic. El poate fi tradus și prin *frumusețe*. În ed. BOR 1988 e tradus prin *podoabă*. În MGK: μεγαλοπρέπειαν [mare-cuviință] [93, 1]. În VUL: decore [bună-cuviință, frumusețe].

vederilor mistice. Pentru că vom vedea „bunătățile Domnului în pământul celor vii [ἐν γῇ ζώντων]” [26, 13], adică în Împărăția Lui. Sintagma „pământul celor vii” se regăsește la 26, 13 și 51, 7 în Psalmi. Pe când în 114, 9 găsim sintagma „țara celor vii”.

La 27, 1, David Îi cere Domnului: „μὴ παρασιωπήσῃς ἀπ᾽ ἐμοῦ [să nu treci în tăcere de la mine]”. În Biblia de la 1688 avem: „să nu taci de către mine”. Adică Îi cere să îi vorbească, să îi spună ce să facă. Pentru că tăcerea Domnului vizavi de el, lipsa de revelare a Lui în viața sa, e considerată de Dumnezeiescul David drept o viață ca a celor care „se coboară întru groapă [τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον]” [27, 1]. Însă groapa de aici nu se referă la moarte, ci la Iad, pentru că Iadul e lipsa de revelare a lui Dumnezeu.

Domnul ne dă după faptele noastre și după răutatea intențiilor noastre [27, 4], căci răsplătirea [τὸ ἀνταπόδομα] o primim de la El [27, 4; 90, 8]. Și e pentru prima dată în Psalmi, la 27, 4, când se vorbește despre răsplătirea pe care o primim de la Domnul. Căci „acesta [este] lucrul de la Domnul” [108, 20]. În Ps. 102, 2 se vorbește despre răsplătirile [τὰς ἀνταποδόσεις] Domnului, pe care nu trebuie să le uităm.

Însă „lucrurile mâinilor Lui [sunt] adevăr și judecată” [110, 7]. Iar Dumnezeu dărâmă/ surpă[32] pe cei care nu au înțeles întru faptele Domnului și întru lucrurile mâinilor Lui [27, 5]. Pe cei care nu au înțeles lucrările Sale. Însă aici nu e vorba despre a-i dărâma/ omorî pe cei care nu au putut să înțeleagă voia și lucrările Domnului, din cauza vreunei deficiențe mentale sau din cauza prunciei minții lor, ci e vorba despre cei care au disprețuit lucrările lui

[32] Verbul *a surpa* apare în Biblia de la 1688.

Dumnezeu cu lumea și cu ei. E vorba despre cei care nu se ocupă cu cunoașterea lui Dumnezeu, deși au multă putere de înțelegere.

În 27, 7 avem un alt unicat al Psalmilor și anume pe ἀνέθαλεν. El mai apare în LXX doar în Os. 8, 9. Și în 27, 7 găsim faptul că atunci când Dumnezeu ajută pe cineva, El face să crească din nou/ să reînvie trupul lui. În GNT, aoristul ἀνέθαλεν apare doar la Filip. 4, 10. Și în ed. BOR 1988 corelativul său e „a înflorit”, pe când în Biblia de la 1688: a odrăslit. Și aceasta, pentru că ajutorul lui Dumnezeu, fiind umplerea de slava Lui, are ca urmare o înduhovnicire/ o înviere/ o înflorire a trupului. Așa că îndumnezeirea, ca înduhovnicire a omului în integralitatea sa, a fost revelată și trăită încă din Vechiul Testament. Căci trupul participă la sfințirea sufletului și se resimte ontologic în urma umplerii noastre de slava lui Dumnezeu.

Prima apariție a pluralului „mântuirile” în Psalmi are loc la 27, 8. Iar mântuirile sunt ale Hristosului Său [27, 8]. Următoarele două ocurențe sunt la 67, 20 și 84, 5. Și prin „mântuiri” se vorbește despre faptul că mântuirea noastră e rodul multelor intervenții ale lui Dumnezeu în viața noastră. Căci El ne înalță „până în veac” [27, 9]. Pentru că El ne face părtași ai Împărăției Sale pentru veșnicie.

„Glasul Domnului [este] peste ape” [28, 3]. Iar „apele” sau „apele multe” de la 28, 3 sunt o indicare a slavei Sale. Pentru că Domnul vorbește întru slava Sa, adică în vederi extatice, dumnezeiești.

Tot în 28, 3 e pentru prima dată în Psalmi când regăsim sintagma „Dumnezeul slavei”. Anterior, în Ps. 23, El fusese numit de 5 ori „Împăratul slavei”.

Pentru a doua oară în Psalmi, la 28, 3, aflăm că Dumnezeu a tunat. Prima dată am aflat din Ps. 17,

14. Iar sintagma „glasul Domnului” apare de 7 ori în Ps. 28. Ea apare și în 105, 25.

Glasul Lui este „în tărie” [28, 4]. Tăria fiind un alt sinonim al slavei Sale. Glasul Lui este „în mare-cuviință” [ἐν μεγαλοπρεπείᾳ] [28, 4]. Căci El Se exprimă cuviincios, pentru că Se adresează oamenilor evlavioși, curați, plini de sfințenie. Și El vrea ca să Îi auzim glasul Lui [94, 7]. Însă glasul Lui zdrobește cedrii. Cedrii din Libanos [28, 5]. Pe λεπτυνεῖ [Ps. 28, 6, LXX], Biblia de la 1688 îl traduce prin „va mărunți”. Căci Domnul va mărunți cedrii, pe care îi va zdrobi, ca pe vițelul Libanosului [τὸν μόσχον τὸν Λίβανον] și pe cel iubit [ὁ ἠγαπημένος] ca pe fiul celor cu un corn [μονοκερώτων] [28, 6].

Glasul Lui taie în două [διακόπτοντος[33]] flacăra/ văpaia focului [28, 7]. Glasul Lui clatină/ cutremură pustiul [28, 8]. Glasul Lui pregătește [καταρτιζομένου][34] cerbii și dezvăluie crângurile/ dumbrăvile [28, 9].

În 28, 10 revine cuvântul potop [τὸν κατακλυσμὸν], existent doar în Facerea. Pentru ca să ni se spună că „Domnul va locui în potop [Κύριος τὸν κατακλυσμὸν κατοικιεῖ]”. Însă potopul, în Ps. 28, 10, e o expresie a mulțimii slavei Sale și nu a distrugerii, așa cum a fost în Facerea. De aceea, „Domnul va locui în potop” se traduce prin: „Domnul va locui în slavă multă”. Sau slava Sa va fi receptată de către cei înviați din morți și transfigurați de ea ca un potop, ca o bogăție nesfârșită care le depășește puterea de cuprindere, de înțelegere.

Și atunci când El Se va arăta în potopul/ în mulțimea slavei Sale, vom vedea cum „Domnul stă Împărat întru veac” [28, 10].

---

[33] Formă unică în LXX.

[34] În Biblia de la 1688 avem „întărind”.

Domnul dă tărie poporului Său [28, 11] și îl binecuvintează în pace [28, 11]. El ne scoate sufletul din Iad [29, 4; 48, 16], căci sfințenia este a Lui [29, 5]. Domnul are urgie în mânia Lui [29, 6] și viață în voia Lui [29, 6]. Și când El Își întoarce fața Sa de la noi [29, 8; 87, 15; 103, 29], atunci ne tulburăm [29, 8; 89, 7; 103, 29]. Însă El Se și grăbește să ne scoată [30, 3] din situații grele. Pentru că El Se face nouă întru casă a scăpării [εἰς οἶκον καταφυγῆς][35] [30, 3] și El ne hrănește [30, 4; 32, 19; 80, 17; 103, 27; 110, 5; 145, 7[36]] și ne satură [80, 17; 106, 9]. Pentru că atât oamenii, cât și animalele, așteaptă de la Dumnezeu hrana lor la bună-vreme [103, 27].

Despre mâinile lui Dumnezeu se vorbește în 9, 35; 30, 6; 30, 16; 73, 3; 94, 5; 118, 109. Și în mâinile Sale ne punem/ ne încredințăm duhurile noastre [30, 6], pentru că sufletul nostru este în mâinile Lui totdeauna [118, 109]. Însă în mâinile Lui sunt și timpurile [οἱ καιροί][37]/ vremurile noastre [30, 16].

Ps. 30, 6 e singurul loc din Psalmi în care găsim sintagma: Dumnezeul adevărului [ὁ Θεὸς τῆς ἀληθείας]. Pentru că niciodată Dumnezeu nu a mințit și nici nu ne va minți.

Dacă în 17, 12 întunericul era ascunderea Lui, în 30, 21 Dumnezeu ne acoperă „în ascunderea feței" [ἐν ἀποκρύφῳ τοῦ προσώπου] Sale, adică în slava Lui. Pentru că întunericul și ascunderea feței vorbesc în mod mistic despre slava/ lumina Lui.

Domnul răsplătește celor care se mândresc și fac rele [30, 24; 93, 2; 93, 23]. El răsplătește în locul

---

[35] Sintagma „casă a scăpării" este unică în Psalmi, potrivit LXX.

[36] Domnul dă hrană celor flămânzi.

[37] Și e singura dată în Psalmi când se folosește forma de plural *timpurile*.

nostru [137, 8]. În sensul că îi pedepsește. Și El răsplătește și celor care Îl ocărăsc [78, 12]. Pentru că Domnul răsplătește peste toate obiceiurile [τὰ ἐπιτηδεύματα][38] oamenilor [98, 8].

În 31, 1, prin expresia „acoperirea păcatelor”, nu se afirmă că Dumnezeu consimte și ascunde păcatele noastre, ca și când ele ar fi „lucruri bune”, ci că El ne acoperă cu slava Sa și ne iartă păcatele, atunci când ne pocăim pentru ele. El ne acoperă păcatele cu iertarea Sa, le șterge din noi, nu mai le ia în seamă, dacă nouă ne pare rău de ele. Căci El nu mai socotește/ nu mai judecă păcatele pe care le-a iertat [31, 2]. În 31, 4, cel păcătos este împovărat/ îngreunat ziua și noaptea de mâna Lui [37, 3]. Iar pentru ca să fim iertați trebuie să ne mărturisim Lui fărădelegile noastre [31, 5]. Verbul „a lăsa” are de-a face cu iertarea noastră și îl regăsim în Taina Mărturisirii. Pentru că El lasă neevlavia [τὴν ἀσέβειαν] păcatelor noastre [31, 5]. El lasă/ iartă/ șterge/ uită păcatele noastre [50, 3; 50, 11] (care sunt, cu toatele, o cădere din evlavie, o lipsă de evlavie), atunci când ne pocăim pentru ele și le mărturisim înaintea Lui. De aceea, El este bucuria [τὸ ἀγαλλίαμά] noastră [31, 7].

La 32, 4; 104, 19; 105, 24; 118, 38; 118, 41; 118, 50; 118, 65; 118, 105; 118, 107; 118, 114; 118, 154; 147, 8 se vorbește despre cuvântul Domnului. Și el e drept [32, 4], e luminător și lumină pentru noi [118, 105], el trebuie crezut [105, 24], iar întru cuvântul Lui noi trebuie să nădăjduim [118, 81; 118, 114]. Iar cuvântul Lui rămâne în cer întru veac [118, 89], pe când adevărul Lui rămâne întru neam și [în] neam [118, 90]. Toate faptele Lui [32, 4; 89, 16; 91, 6; 94, 9] sunt în credință [32, 4]. Sunt proprii credinței. Sunt

---

[38] În Biblia de la 1688 avem „tocmealele [tocmelile]”.

proprii relației cu noi. Sau ele sunt acelea pe care noi le aflăm crezând în El. Iar faptele Lui s-au mărit [91, 6] și foarte s-au adâncit gândurile Lui [91, 6]. Însă când Îl ispitim pe Dumnezeu, El ne dă să vedem faptele/ lucrările Lui [94, 9]. Cu sensul de pedepsele Lui. Pentru că ne dă întru mânile neamurilor [105, 41; 118, 121], ale vrăjmașilor noștri sufletești și trupești.

Domnul iubește milostenia și judecata [32, 5; 36, 28]. Tocmai de aceea, „de mila Domnului este plin pământul" [32, 5; 118, 64]. Pentru că El e milostiv [77, 38; 85, 15; 98, 8; 102, 8; 110, 4; 111, 4; 114, 5; 144, 8] cu toată creația Sa. Iar judecata este a Lui [50, 6; 71, 1; 100, 1; 102, 6; 118, 137; 118, 149; 118, 156; 142, 2] și nimeni nu se poate îndrepta înaintea Lui [142, 2], a Lui ca Judecător al lumii.

Însă, dacă corelăm 32, 4 cu 32, 6 ne dăm seama că în ambele versete se vorbește despre Fiul și că trebuie să scriem expresia cu majusculă, adică Cuvântul Domnului. Pentru că la 32, 6, potrivit LXX, avem textul: „[cu] Cuvântul Domnului s-au întărit cerurile și [cu] Duhul gurii Lui toată puterea lor [τῷ Λόγῳ τοῦ Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν καὶ τῷ Πνεύματι τοῦ στόματος Αὐτοῦ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν]". Și aici Cuvântul e pus în relație cu Duhul Sfânt în momentul facerii lumii. Căci Tatăl, împreună cu Cuvântul și cu Duhul Sfânt, a făcut toate câte există. Iar aici, la 32, 6, observăm, pe de o parte, că Dumnezeul treimic imprimă tărie dumnezeiască creației Sale, iar, pe de altă parte, că zidirea și întărirea lumii e o lucrare comunională a Treimii. Pentru că Tatăl nu face nimic fără Fiul și fără Duhul Sfânt. Bineînțeles, referirea la ceruri înseamnă referirea la Puterile cerești. Pentru că cerurile, puterea sau puterile sunt corelative ale Sfinților Îngeri. Pe

când întărirea Puterilor cerești, care presupune și zidirea lor, făcută de întreaga Treime, nu s-a făcut altcumva decât prin umplerea lor de slavă dumnezeiască. Așadar, nu numai oamenii, ci și Sfinții Îngeri au fost creați de Dumnezeu plini de slavă, iar căderea lor s-a făcut din slava Lui. Motiv pentru care și vorbim despre cădere. Adică de la situația normală la una anormală pentru făpturile create de Dumnezeu.

În 32, 7 se vorbește despre acțiunea lui Dumnezeu în ceea ce privește apa terestră: „[El] a adunat împreună, ca [într-un] burduf, apele mării, a pus în vistierii abisurile/ adâncurile". 32, 9 și 148, 5 se referă tot la facerea lumii. Și se subliniază importanța absolută a cuvântului și a poruncii lui Dumnezeu. Pentru că „El a zis și s-au făcut [cele create, întreaga creație], El a poruncit și s-au zidit". Întreaga creație e rezultatul cuvântului și al poruncii lui Dumnezeu. Pentru că ele și-au luat existența din porunca Lui. Ele nu au existat înainte ca El să le poruncească existența. De aici înțelegem că lumea creată de Dumnezeu nu e veșnică precum e El, ci ea este rezultatul voinței Lui. Iar Domnul „le-a pus pe ele întru veac [pe cele create de El n.n.] și întru veacul veacului. Poruncă a pus și nu o va trece" [148, 6] întreaga creație.

Domnul risipește [διασκεδάζει] sfaturile neamurilor și leapădă [ἀθετεῖ] gândurile popoarelor, cât și sfaturile arhonților/ ale conducătorilor [32, 10]. În sensul că nu e de acord cu lucrurile pe care oamenii își închipuie că se vor petrece sau că trebuie să se petreacă. Pentru că Domnul dorește să ne învețe ce trebuie să facem și vrea să ne vestească voia Lui cu timpul prezent, dar și cu viitorul. Pentru că ieri, ca și azi, speculațiile despre viitor nu au

nimic de-a face cu lucrarea lui Dumnezeu cu lumea. De aceea, El risipește și leapădă presupunerile umane, ambițiile umane, pe când „sfatul Domnului rămâne întru veac, [iar] gândurile inimii Lui [rămân] întru neam și [în] neam” [32, 11].

E pentru prima dată în Psalmi, la 32, 11, când se folosește expresia „gândurile inimii [λογισμοὶ τῆς καρδίας]”. Și aceasta cu adresă la Dumnezeu și nu la oameni. În Daniel (TH) 2, 30 găsim sintagma „τοὺς διαλογισμοὺς τῆς καρδίας [raționamentele/ judecățile/ întrebările/ dialogurile inimii]”. Dar cu referire la oameni. Însă expresia „gândurile inimii” este experiată în rugăciunea isihastă a nevoinței duhovnicești. Pentru că cel care se roagă neîncetat înțelege la un moment dat că mintea lui coboară în inimă și că gândurile minții își au rădăcina în inimă.

Cu alte cuvinte, această sintagmă revelată de Dumnezeu ne arată că nu există nicio separație între minte și inimă, ci omul acționează complet și unitar în fiecare faptă a sa. Dar în comparație cu oamenii, care își schimbă sfaturile/ planurile/ scopurile, Dumnezeu nu Își schimbă sfatul/ planul Său cu creația Sa, iar gândurile inimii Lui, adică cele pe care El le-a revelat, sunt imprescriptibile. Ele au valabilitate continuă. De aceea, este fericit neamul care Îl are pe Domnul ca Dumnezeu al lui [32, 12; 143, 15].

Revine, la 32, 14, sintagma din I Împ. și anume: „locașul Lui cel gata [ἑτοίμου κατοικητηρίου Αὐτοῦ]”. Care e în cer și de acolo îi privește pe oameni. Pentru că Domnul privește din înălțimea cea sfântă a Lui, din cer privește pe pământ [101, 20; 103, 32; 118, 132]. Căci „[spre] cele smerite privește, în cer și pe pământ” [112, 6; 137, 6] și „pe cele înalte de departe la cunoaște” [137, 6]. Fiindcă El le cu-

noaște pe toate, pe cele din urmă, cât și pe cele vechi [138, 5].

La 32, 15 avem mărturia explicită despre implicarea lui Dumnezeu în nașterea fiecăruia dintre noi. Pentru că El nu i-a zidit doar pe Sfinții noștri Protopărinți Adam și Eva, ci participă la zidirea fiecăruia dintre noi. Căci El este „Cel care a zidit inimile lor deosebite [κατὰ μόνας] [și] Cel care îi înțelege [pe oameni] întru toate lucrurile lor". Așadar, prezența lui Dumnezeu în zămislirea noastră nu constă numai în faptul că ne creează și ne dăruie un suflet fiecăruia dintre noi, ci că ne creează, împreună cu părinții noștri, și trupul nostru.

Pentru că, prin zidirea inimilor, 32, 15 se referă, în mod metonimic, la întregul trup. Și de aici rezultă că zămislirea, formarea și nașterea noastră nu reprezintă un proces pur biologic, ci unul divino-uman, pentru că Dumnezeu participă în mod efectiv la aducerea noastră pe lume.

Astfel, observăm în 23, 15, că Dumnezeu Își revendică proprietatea asupra fiecăruia dintre noi, pentru că noi suntem, în primul rând, făpturile Sale. Asta neînsemnând, fără doar și poate, că Dumnezeu exclude aportul părinților noștri la nașterea noastră. Ci El subliniază aportul Său absolut determinant la nașterea fiecărui om în parte.

De aceea, pentru că El ne-a făcut, cere de la noi să ne temem de El [32, 18; 33, 8; 33, 10; 111, 1; 113, 19; 113, 21; 117, 4; 118, 63; 118, 74; 118, 79; 127, 1; 127, 4; 144, 19]. Și Domnul face voia celor care se tem de El [144, 19] și binevoiește întru ei [146, 11]. Și pentru că de la El sunt sufletele noastre, tocmai de aceea El izbăvește din moarte [ἐκ θανάτου] sufletele noastre [32, 19]. Dar de care moarte ne izbăvește Domnul, dacă sufletele sunt create de El ca realități spirituale și

nemuritoare? De moartea păcatului și de Iad! Pentru că 32, 19 se referă nu la moartea oamenilor ca despărțire a sufletului de trup, ci la moartea sufletească pe care o aduce păcatul.

În Biblia de la 1688, începutul lui 32, 20 apare sub forma: „și sufletul nostru va îngădui Domnului”, cu verbul la viitor. În LXX însă, verbul e la prezent: ὑπομένει, la care ne-am referit anterior. De unde rezultă sensul că sufletul nostru îndură Domnului, că el stă la intensitatea duhovnicească pe care El ne-o cere.

Apropierea de Domnul ne luminează întreaga persoană [33, 6]. De aceea, cei care ne temem de El, îl avem pe Îngerul Domnului[39] împrejurul nostru [33, 8]. Pentru că Îngerii Îi slujesc lui Dumnezeu, dar îi și apără pe cei credincioși Domnului.

Despre Îngerul Domnului se face referire și la 33, 8; 34, 5; 34, 6.

Ps. 33, 9 este înțeles astăzi, în cultul nostru, ca o invitație la împărtășirea cu Hristos euharistic. Adică e înțeles ca o profeție care vorbea despre împărtășirea euharistică cu Hristos Dumnezeu. Căci numai dacă gustăm din Trupul și din Sângele Lui vedem cât de bun e Domnul. Cât de bun e prin toate urmările sfinte pe care le aduce Sfânta Euharistie în persoana noastră. Însă tot la fel de mult putem vedea/ înțelege bunătatea Lui, dacă gustăm/ contemplăm înțelepciunea Lui și lucrarea Sa binefăcătoare în mijlocul lumii. Pentru că această gustare din slava lui Dumnezeu, din înțelegerea Lui, din frumusețea Lui, e diversă și copleșitoare.

33, 10 se referă la Sfinții Lui, care trebuie să se teamă de Domnul. Căci teama de El îi face să nu

---

[39] Sintagma „Îngerul Domnului”, de la 33, 8, își are aici prima sa apariție în Psalmi.

aibă vreo lipsă în sfințenie. Pentru că, cei care Îl caută pe El, nu se vor lipsi „de tot binele” [33, 11]. Iar binele de aici e înțeles, pentru viața pământească, în sens material, dar și duhovnicesc, cât și ca bine veșnic, deplin, total, în veșnicie. Pentru că „tot binele” îl vom trăi în comuniunea veșnică cu Dumnezeu, în comparație cu binele relativ de aici.

Dacă la 4, 4; 30, 24; 33, 10; 36, 28; 82, 4; 150, 1 se vorbește despre Sfinții Lui, la 1, 6; 33, 16; 33, 18; 36, 17; 36, 32; 36, 39; 117, 20 se vorbește despre Drepți. Despre Drepții lui Dumnezeu.

Iar dacă la 16, 6; 30, 3 se vorbește despre urechea Domnului, la 33, 16; 129, 2 se vorbește despre urechile Domnului. Căci urechile Lui sunt „întru rugăciunea” [33, 16] celor Drepți. Pentru că El ascultă rugăciunea noastră [53, 4; 144, 19] fiind în mijlocul ei, în mijlocul persoanei și a evlaviei noastre. Fiindcă Dumnezeu nu ne aude din afară sau de la distanță, ci din lăuntru nostru, din profunzimea persoanei noastre.

Dar când fața Domnului este „peste cei care fac rele [ἐπὶ ποιοῦντας κακὰ]”, asta înseamnă că El vrea „să piardă din pământ pomenirea lor”[33, 17]. Adică să le ia viața. Pentru că viața pământească este un dar al Lui, pentru ca să facem binele și nu răul. Tocmai de aceea, binele are pomenire pe pământ, pe când răul e curmat.

Pentru prima dată în Psalmi, la 33, 19, Domnul e prezentat ca aproape [ἐγγὺς] de cei zdrobiți la inimă. El este lângă/ alături de cei care își zdrobesc inima, care se îndurerează profund pentru păcatele lor. El este aproape de noi [33, 19; 118, 151; 144, 18], pentru că este cu noi. Este aproape de toți cei care Îl cheamă pe El în adevăr [144, 18]. Iar pe Drepți, deși multe sunt necazurile lor, din toate îi va izbăvi pe ei

Domnul [33, 20]. De unde înțelegem că nu există lucru imposibil la Dumnezeu, dacă trăim în comuniune cu El.

Tot pentru prima dată în Psalmi, la 33, 21, verbul a păzi e pus în relație cu Domnul. Pentru că El păzește toate oasele Drepților și niciunul dintre ele nu va fi zdrobit. Iar Ps. 33, 21 a fost înțeles de către Sfântul Ioannis Evanghelistul, în In. 19, 36, ca referindu-Se la Hristos, ale Cărui oase, pe Cruce, nu au fost zdrobite. Adică a fost înțeles ca loc profetic.

În 34, 23, Sfântul David folosește expresia: „Dumnezeul meu și Domnul meu”, în 34, 24; 37, 16; 37, 22; 39, 6; 85, 12; 103, 1; 108, 26: „Doamne, Dumnezeul meu”, în 39, 9; 41, 12; 42, 5; 43, 5; 55, 10; 58, 18; 61, 3; 61, 7; 85, 2; 90, 2; 117, 28**; 139, 7; 142, 10; 144, 1: „Dumnezeul meu”, în 42, 4; 62, 2: „Dumnezeule, Dumnezeul meu”, în 43, 5; 144, 1: „Împăratul meu”.

Mila Domnului e în cer și adevărul Său până în nori [35, 6]. Pentru că mila vine de la El, Cel ceresc, iar adevărul Său e până în norii slavei Sale, pentru că adevărul Său e plin de slava Sa. E adevăr plin de putere duhovnicească, de viață dumnezeiască.

Dreptatea lui Dumnezeu este aidoma munților lui Dumnezeu [35, 7]. Pentru că dreptatea Lui e stabilă. E adânc înrădăcinată precum sunt și munții. Iar „dreptatea Lui rămâne întru veacul veacului” [110, 3], pentru că este „dreptate întru veac” [118, 142]. Pe când judecățile lui Dumnezeu sunt abisul [ἄβυσσος] [35, 7], sunt profunzimi neînțelese de către noi.

Dumnezeu a înmulțit mila Lui [35, 8]. Iar dacă la 16, 8 se vorbea despre umbra aripilor lui Dumnezeu care ne acoperă, la 35, 8 și 56, 2, fiii oamenilor nădăjduiesc „în umbra aripilor Tale [ἐν

τῇ σκιᾷ τῶν πτερύγων Σου]". Pentru că aripile lui Dumnezeu, care îi umbresc pe oameni, sunt slava Sa. Dar Domnul este și umbra noastră, pe mâna noastră dreaptă [120, 5].

La 35, 9 avem o afirmație unică în LXX: „îmbăta-se-vor din grăsimea casei Tale [μεθυσθήσονται ἀπὸ πιότητος τοῦ οἴκου Σου]". Însă beția de aici e una mistică, duhovnicească, căci grăsimea casei lui Dumnezeu e slava Lui. Tocmai de aceea, mâncarea din casa Lui nu produce sațietate, ci îmbătare duhovnicească. Tot la 35, 9 se specifică faptul că Dumnezeu îi va adăpa pe cei ai Lui din „pârâul desfătării [τὸν χειμάρρουν τῆς τρυφῆς]" Sale. Însă grăsimea casei Lui și pârâul desfătării sunt o vestire profetică a împărtășii euharistice cu Hristos. Pentru că îmbătarea mistică vine din umplerea noastră de dragostea Lui, prin împărtășirea cu Sine, iar Sfânta Euharistie este pârâul desfătării duhovnicești din care Biserica Lui se adapă continuu.

„Izvorul vieții [πηγὴ ζωῆς]" e la Dumnezeu [35, 10], pentru că El e Dăruitorul vieții pentru întreaga Sa creație. Iar El e izvor al vieții pentru noi în dublă ipostază: de la El primim viața și existența, dar, în același timp, de la El primim și viața noastră duhovnicească, adică umplerea noastră de har.

Însă, cei credincioși Lui, întru lumina Lui vor vedea lumină [35, 10]. Și aici Sfântul David vorbește despre adevărul fundamental al vederii mistice. Căci vedem slava Lui numai pentru că suntem umpluți de ea și ridicați spre vederi dumnezeiești. Pentru că nimeni nu poate vedea slava lui Dumnezeu, dacă El nu i-o descoperă.

În 35, 11, mila lui Dumnezeu e pusă în relație cu cunoașterea Lui, iar dreptatea lui Dumnezeu cu

dreptatea inimii. Căci David cere ca Dumnezeu să întindă/ să prelungească/ să ducă mila Lui până în cei care Îl cunosc pe El și dreptatea Lui până în cei drepți la inimă. Însă tocmai prin mila Lui noi Îl cunoaștem pe El și prin dreptatea Lui noi ajungem să fim drepți la inimă. Cunoașterea lui Dumnezeu și dreptatea inimii nu sunt eforturi pur umane ci virtuți divino-umane, pentru că Dumnezeu este începutul, cuprinsul și împlinirea fiecărei virtuți a noastre.

Desfătarea adevărată e desfătarea în Domnul [36, 4]. Și El ne dă „cererile inimii [τὰ αἰτήματα τῆς καρδίας]" [36, 4] noastre. Sintagma „cererile inimii" e unică în LXX și ea e pusă în relație cu desfătarea în Dumnezeu. Lucru pe care îl putem înțelege în două feluri: 1. desfătarea în Dumnezeu ne dă să ne cunoaștem adevăratele cereri ale inimii, ceea ce dorim cu adevărat sau 2. Dumnezeu ne împlinește cererile inimii, atunci când ne desfătăm întru El, în slava Lui.

Dacă nădăjduim în El, Domnul scoate ca lumina dreptatea noastră și judecata noastră ca amiaza [36, 6]. Iar cei care îndură pe Domnul vor moșteni pământul [36, 9]. Căci Domnul îi sprijină/ îi susține pe cei Drepți [36, 17] și îi iubește pe cei Drepți [145, 8], pentru că El cunoaște „căile celor fără de prihană" [36, 18].

La 36, 20 apare, pentru prima oară în Psalmi, sintagma „vrăjmașii Domnului [οἱ ἐχθροὶ τοῦ Κυρίου]". Iar ei „ca fumul se năruie" [36, 20]. Însă pe cei Sfinți ai Lui, Domnul nu îi părăsește [36, 28; 36, 33]. Pentru că El ne scoate pe noi de la cei păcătoși, de la cei răi și nedrepți [36, 40; 139, 2; 139, 5].

Urgia lui Dumnezeu ne face să nu avem vindecarea [ἴασις] [37, 4] în trupul nostru. Pentru că

păcatele noastre sunt cele care izgonesc pacea lui Dumnezeu din oasele noastre [37, 4]. Căci ele, păcatele noastre, sunt cele care atrag mânia lui Dumnezeu asupra noastră. Însă toată dorința [ἡ ἐπιθυμία]/ pofta[40] noastră este înaintea Domnului, pentru că suspinele noastre nu sunt ascunse de la El [37, 10].

Dacă în Ps. 17, 47 și 50, 16 Sfântul David a folosit expresia *Dumnezeul mântuirii mele* (Dumnezeu fiind la nominativ), în Ps. 37, 23 el folosește expresia (Dumnezeu fiind la vocativ): *Doamne al mântuirii mele*. Și tot la vocativ, în 87, 2, fiii lui Core folosesc sintagma: *Doamne, Dumnezeul mântuirii mele*.

Înfierbântarea inimii și focul aprins în cuget sunt urmări ale simțirii slavei lui Dumnezeu înăuntru nostru [38, 4]. Însă aceeași slavă a lui Dumnezeu, pentru cei păcătoși, este foc al urgiei Lui, așa cum s-a spus anterior în Psalmi.

Domnul cunoaște sfârșitul vieții noastre și numărul zilelor noastre [38, 5]. Pentru că El a pus cu palmele [παλαιστὰς] zilele noastre, iar ființa [ἡ ὑπόστασίς][41] noastră este ca nimic [ὡσεὶ οὐθὲν] înaintea Lui [38, 6; 118, 84[42]]. Pentru că doar El există cu adevărat, pe când noi suntem creația Lui.

Domnul este îngăduința[43] [ἡ ὑπομονή] noastră [38, 8; 70, 5]. În VUL avem expectatio [așteptarea]

---

[40] În Biblia de la 1688: „Doamne, înaintea Ta [este] toată pohta mea".

[41] Și în ed. BOR 2001, *ipostasul* a fost tradus prin *ființă*. Dar s-a folosit *ființă* cu înțelesul de *existență personală*.

[42] Numai El cunoaște cât de multe sunt zilele vieții noastre.

[43] Varianta Bibliei de la 1688.

noastră. În ed. BOR 1988 avem o altă accepțiune a variantei LXX: răbdarea noastră. Căci toate ale noastre se leagă de voia lui Dumnezeu. Pentru că existența noastră este de la Dumnezeu [38, 8]. Pentru că El ne-a făcut pe noi [38, 10; 94, 6; 99, 3]. Mâinile Lui ne-au făcut și ne-au zidit [118, 73]. Iar mâinile Lui sunt Fiul și Duhul, pentru că facerea lumii e lucrarea Dumnezeului nostru treimic.

În 38, 11 se vorbește despre bicele [τὰς μάστιγάς] lui Dumnezeu. Adică despre manifestările mâniei Sale în viața noastră. Și El Își îndepărtează bicele Sale de la noi, atunci când ne îndreptăm. În același loc găsim expresia: „tăria mâinii [τῆς ἰσχύος τῆς χειρός]" lui Dumnezeu, care exprimă tot o manifestare a mâniei Lui față de decadența noastră. Numai că mânia lui Dumnezeu îl îndreaptă pe om. Tocmai de aceea, cel care simte tăria mânii Lui ajunge să aibă sufletul subțiat ca pânza de păianjen [38, 12].

Pentru prima dată în Psalmi, la 38, 13 suntem desemnați ca străini în fața lui Dumnezeu. Și Sfântul David Îi cere Domnului ca să îl lase să se odihnească înainte de a se duce și de a nu mai exista [38, 14]. Să îl lase să se odihnească duhovnicește. Adică de a-l umple cu slava Lui.

Dacă Îl îndurăm pe Domnul, El ia aminte la noi [39, 2]. Dacă suportăm rigorile vieții Sale duhovnicești, El ne vede realitatea interioară. Și ne scoate „din groapa suferinței/ a nenorocirii și din murdăria noroiului [ἐκ λάκκου ταλαιπωρίας καὶ ἀπὸ πηλοῦ ἰλύος]" [39, 3]. Iar groapa și noroiul sunt patimile, durerile, nefericirea noastră. În care ne afundăm și din care nu putem să ieșim decât cu ajutorul Domnului. Dar când ieșim din patimi,

ieșirea e reală, pentru că s-a făcut prin harul lui Dumnezeu.

Din acest motiv, tot în 39, 3, Domnul e prezentat ca Cel care pune pe piatră picioarele noastre și conduce pașii noștri. El ne întărește în viața duhovnicească, pe care tot El o inițiază în noi. Și când suntem duhovnicești, atunci El „aruncă întru gura [ἐνέβαλεν εἰς τὸ στόμα]” noastră „cântare nouă [ᾆσμα καινόν]” [39, 4; 143, 9; 149, 1], care este „un imn al Dumnezeului nostru [ὕμνον τῷ Θεῷ ἡμῶν]” [39, 4]. De unde înțelegem că adevăratele imne aduse lui Dumnezeu sunt cele scrise și cântate de oameni plini de slava lui Dumnezeu. Pentru că numai atunci când suntem îndemnați de El să scriem și să cântăm cântări noi, duhovnicești, noi putem să facem acest lucru cu adevărat.

Dumnezeu a făcut multe minuni [39, 6]. Și nu este nimeni care să se asemene gândurilor [τοῖς διαλογισμοῖς] lui Dumnezeu [39, 6]. Pentru că nimeni din creația Sa nu poate să le pătrundă, să le înțeleagă. Numai când Dumnezeu S-a revelat, noi am înțeles gândurile Sale și pe acelea în măsura în care putem fiecare dintre noi. Finalul de la 39, 6: „s-au înmulțit peste număr”, cred că se referă la minunile lui Dumnezeu, la care s-a făcut referire în același verset. Pentru că minunile lui Dumnezeu s-au înmulțit peste număr în viața umanității.

În LXX, la 39, 7, găsim expresia: „ὠτία δὲ κατηρτίσω μοι [dar urechi mi-ai întocmit]”, cu referire la Dumnezeu. Pe când în Biblia de la 1688, avem expresia: „și trup mi-ai închegat”, de unde, în ed. BOR 1988 avem: „dar trup mi-ai întocmit”. În VUL avem tot urechi [aures]. Și referința privitoare la urechi înseamnă o subliniere a faptului că auzul duhovnicesc este un dar de la Dumnezeu. Însă,

totodată, putem înțelege și faptul că aici avem o altă exprimare metonimică a Scripturii și, prin crearea urechilor, s-a vrut a se spune că trupul nostru, în integralitatea sa, e creația Lui.

În 39, 8 avem o altă profeție mesianică. Pentru că: „Atunci am spus: <Iată, vin! În capul cărții a fost scris [γέγραπται] despre Mine>" se referă la întruparea Domnului, despre care au vorbit toți Profeții. Căci toată Scriptura cea veche vorbește, în esența ei, despre întruparea lui Dumnezeu Cuvântul. Iar Fiul a venit ca să facă voia Tatălui Său [39, 9]. Pentru că El a trimis Cuvântul Lui ca să ne vindece pe noi și să ne izbăvească pe noi din stricăciunile noastre [106, 20].

Legea lui Dumnezeu [88, 31; 104, 45; 118, 18] sau legea Domnului [118, 1; 118, 34; 18, 44; 118, 51; 118, 53; 118, 55; 118, 57; 118, 61; 118, 70; 118, 77; 118, 85; 118, 97; 118, 102; 118, 109; 118, 113; 118, 126; 118, 136; 118, 142; 118, 150; 118, 153; 118, 163; 118, 165; 118, 174] trebuie interiorizată. Și pentru a fi interiorizată, ea trebuie cercetată [104, 45], cugetată [118, 70], iubită [118, 97] și păzită [118, 55; 118, 57], încât să devină cugetarea noastră [118, 77; 118, 92; 118, 97; 118, 99; 118, 143; 118, 174]. Pentru că ea trebuie să fie „în mijlocul pântecelui [ἐν μέσῳ τῆς κοιλίας]"[39, 9] nostru. În VUL avem: „în mijlocul inimii [in medio cordis]" noastre, ca și în ed. BOR 1988: „înlăuntru inimii". Însă LXX, prin pântece, nu vrea să indice stomacul, ci tot inima noastră. Pentru că adevărata împlinire a legii Domnului e cea duhovnicească.

În Ps. 118, 72 găsim sintagma „legea gurii Tale [ὁ νόμος τοῦ στόματός Σου]", care e unică în Psalmi. Iar legea Lui este adevărul [118, 142].

Ps. 39, 10 conține o altă referință hristologică: „am binevestit dreptatea în adunare mare [εὐηγγε-

λισάμην δικαιοσύνην ἐν ἐκκλησίᾳ μεγάλῃ]”. Pentru că Domnul a binevestit dreptatea lui Dumnezeu maselor de oameni.

Domnul cunoaște [39, 10] cele ale noastre. Iar noi nu trebuie să ascundem dreptatea lui Dumnezeu în inima noastră [39, 11]. De unde înțelegem că inima e o tainiță/ o ascunzătoare, unde putem ascunde dreptatea lui Dumnezeu, dacă nu o mărturisim. Însă noi trebuie, dimpotrivă, să spunem adevărul și mântuirea lui Dumnezeu [39, 11] și să nu ascundem mila și adevărul lui Dumnezeu, atunci când suntem într-o adunare mare [39, 11]. Căci ni se cere să mărturisim relația noastră cu Dumnezeu și să vestim cunoașterea teologică și duhovnicească pe care o avem.

În 39, 14; 43, 4; 84, 2; 118, 108; 149, 4; 151, 5 Domnul e prezentat ca Cel care binevoiește. Și când El binevoiește, atunci ne izbăvește de rele. Domnul rușinează și înfruntă pe cei care caută sufletul celui Sfânt al Lui [39, 15; 39, 16; 43, 8; 52, 6]. Pentru că El Se îngrijește de noi [39, 18] și nu întârzie [39, 18] să ne dăruie ajutorul Său. El ne izbăvește „în ziua cea rea [ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ]”, dacă îi înțelegem pe săraci și pe sărmani [40, 2].

Domnul ne trăiește pe noi [40, 3; 118, 25; 118, 37; 118, 40; 118, 88; 118, 107; 118, 149; 118, 154; 118, 156; 118, 159; 118, 149; 118, 154; 118, 156; 118, 159; 137, 7; 142, 11], atunci când suntem plini de slava Lui. El ne fericește pe pământ și nu ne dă întru mâinile vrăjmașului nostru [40, 3]. Domnul ne ajută când suntem „pe patul durerii [ἐπὶ κλίνης ὀδύνης]” [40, 4] și El ne vindecă sufletul, dacă ne mărturisim păcatele noastre [40, 5]. Căci Lui trebuie să ne mărturisim și numele Lui trebuie să-l chemăm [104, 1; 105, 1; 105, 47; 106, 1; 106, 8; 106, 15; 106, 21; 106, 31; 107, 4; 108,

30; 110, 1; 114, 2; 114, 4; 115, 5; 115, 8; 117, 1; 117, 19; 117, 21; 117, 28**; 117, 29; 118, 62; 121, 4; 135, 1, 135, 2; 135, 3; 135, 26**; 137, 1; 137, 2; 137, 4; 141, 8; 144, 10; 146, 7] și Lui trebuie să-I cântăm [107, 4; 143, 9; 145, 2; 146, 7; 149, 1; 149, 3]. Lui trebuie să I ne mărturisim în dreptatea inimii [118, 7], cu toată inima noastră [110, 1]. Căci Drepții se mărturisesc numelui Său și cei Drepți locuiesc împreună cu fața Lui [139, 14].

În 40, 10 avem profeția mesianică despre vânzarea lui Iudas, el fiind cel care a mâncat pâinile Lui, după care a lărgit peste El înșelăciune [πτερνισμόν].

Cunoaștem că Dumnezeu ne vrea, când nu îl lasă pe vrăjmașul nostru să se bucure peste noi [40, 12]. Și atunci când ne ajută să trăim duhovnicește, El ne întărește înaintea Lui întru veac [40, 13].

Dacă în Ps. 24, 22; 67, 9; 67, 36; 68, 7; 71, 18 avem sintagma: „Dumnezeul lui Israil”, în 40, 14; 105, 48 avem sintagma: „Domnul Dumnezeul lui Israil”, iar în 89, 17 sintagma: „Domnului Dumnezeu”. Și El este „binecuvântat...din veac și [până] întru veac” [40, 14; 105, 48], pentru că El este „Domnul Dumnezeul meu” [91, 16; 143, 1].

În 41, 3 reapare sintagma scripturală „Dumnezeul cel viu”. Aici avem prima sa apariție în Psalmi. Ea se regăsește și la 83, 3. Iar de Dumnezeul cel viu însetează sufletul [41, 3] care este plin de iubire pentru El. Tot la 41, 3 se vorbește despre venirea și arătarea celui credincios feței lui Dumnezeu, acesta fiind singurul loc din Psalmi care conține sintagma: *feței lui Dumnezeu* [τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ].

Însă, în relația cu Dumnezeu, există și perioade în care lacrimile ni se fac pâine [ἄρτος] ziua și noaptea [41, 4] și suntem în nevoie mare. Iar atunci omul credincios este întrebat, cu dispreț, de

către oameni: „Ποῦ ἐστιν ὁ Θεός σου·/ Unde este Dumnezeul tău?” [41, 4; 41, 11]. Pentru că lăsarea noastră în suflerință și în lipsă este considerată o părăsire a noastră de către El.

În 41, 5, pentru prima oară în Psalmi, găsim sintagma „casa lui Dumnezeu”. Ea reapare și în 51, 10; 54, 15. Și este sinonimă cu o alta din același verset: „locul cortului minunat [τόπῳ σκηνῆς θαυμαστῆς]” [41, 5]. Căci casa lui Dumnezeu, atunci, era cortul cel minunat. Și unde era cortul Lui, acolo era locul Domnului [131, 5].

Ps. 41, 8 vorbește despre căderile apelor/ cataractele/ cascadele [τῶν καταρρακτῶν] lui Dumnezeu. Un substantiv prin care ni se indică bogăția slavei lui Dumnezeu, care se revarsă peste creația Sa. Însă tot în 41, 8, ridicările [οἱ μετεωρισμοί] și valurile [τὰ κύματά] lui Dumnezeu, care trec peste noi, indică lucrarea Sa pedagogică cu noi. Pentru că ele sunt toate greutățile pe care Dumnezeu le îngăduie în viața noastră pentru ca să ne disciplineze interior. De aceea, El aduce toate ridicările Lui peste noi [87, 8].

„Domnul va porunci zilei mila Lui și cântarea nopții lângă mine” [41, 9]. Pentru că de la El e mila și El ne întărește să-I aducem cântare în timpul nopții. Singura apariție în Psalmi a sintagmei: „rugăciunea Dumnezeului vieții mele” este în 41, 9. Și El este Dumnezeul vieții noastre, pentru că e singura și unica noastră iubire. De aceea, în 41, 10, lipsa de ajutor din partea Lui este resimțită ca uitare a noastră. Sau ca lepădare a noastră [42, 2; 43, 10; 43, 24] de către El. Sau ca rușinare a noastră [43, 10].

Însă când El ne face bine, atunci ne trimite lumina Lui și adevărul Lui [42, 3]. Iar lumina și adevărul Lui ne povățuiesc și ne duc întru muntele

cel sfânt al Lui și întru corturile Lui [42, 3; 131, 7]. Aici, la 42, 3, se vorbește pentru prima oară în Psalmi despre corturile [τὰ σκηνώματά] Lui. Și când vom intra întru corturile Lui, atunci ne vom închina întru locul în care au stat picioarele Lui [131, 7]. Iar corturile Lui sunt Sfinții Lui, întru care El Se odihnește. Pe când locul în care au stat picioarele Lui e o profețire a răstignirii Domnului pe Cruce. Pentru că ne vom închina Crucii Lui.

În Ps. 42, 4 se vorbește despre o cunoaștere liturgică a lui Dumnezeu, care este conexată cu o experiență mistică a slavei Sale. Pentru că „voi intra către jertfelnicul lui Dumnezeu, către Dumnezeul care veselește tinerețea mea" [42, 4]. Iar Dumnezeu ne veselește [85, 4] prin slava Lui. Și slava Lui ne face să fim plini de tinerețe duhovnicească.

Ajutorul lui Dumnezeu pentru Israil este lucrul pe care El l-a făcut „în zilele cele vechi" [43, 2]. Atunci când mâna Lui a nimicit popoare, iar pe Israil l-a sădit [43, 3]. Pentru că dreapta, brațul și luminătorul feței lui Dumnezeu au mântuit Israilul [43, 4]. Dar Israilul a fost mântuit, pentru „ca să păzească dreptățile Lui și legea Lui să o cerceteze" [104, 45]. Dumnezeu l-a mântuit pe el, pentru ca acest popor să devină unul profund religios, care să aibă comuniune reală, autentică cu Dumnezeu.

Dar mântuirea lui Israil a fost posibilă pentru că El a binevoit în ei [43, 4]. Iar când El binevoiește, atunci oamenii scapă cu viață în mod minunat. Dumnezeu este „Împăratul meu și Dumnezeul meu [43, 5; 83, 4], Cel care poruncește mântuirile lui Iacov" [43, 5]. Pentru că El este conducătorul vieții noastre și Dumnezeul mântuirii noastre. Și porunca Lui ne cere o viață sfântă, binecuvântată. Forma de plural τὰς σωτηρίας [mântuirile] apăruse anterior

la 17, 51, unde era vorba despre „mântuirile împăratului”. Aici, la 43, 5, ea apare în sintagma „mântuirile lui Iacov” și exprimă același lucru: momentele în care Dumnezeu a mântuit întreg poporul lui Israil. Și când El poruncește mântuirile lui Iacov, atunci El binevoiește iar și iar întru ei.

În Dumnezeu ne împungem vrăjmașii și în numele Lui îi disprețuim pe cei care se scoală împotriva noastră [43, 6]. În Dumnezeu ne vom lăuda toată ziua și în numele Lui ne vom mărturisi întru veac [43, 9]. Dar când El nu binevoiește întru noi, atunci nu iese în puterile noastre [43, 10]. În MGK, la 44, 9, avem τῶν στρατευμάτων ἡμῶν [oștirile noastre] și nu ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν [puterile noastre], ca în LXX, 43, 10. Însă și forma din LXX indică puterea militară. Iar Dumnezeu trebuie să fie cu armatele noastre, pentru ca să ieșim biruitori.

Dar când El nu este cu noi, ne întoarce întru cele din spate, alături de vrăjmașii noștri [43, 11] și ne lasă să fim jefuiți de cei care ne urăsc pe noi [43, 11]. Ne dă lor ca pe oile mâncării [ὡς πρόβατα βρώσεως] [43, 12] și ne risipește în neamuri [43, 12; 105, 27]. Ne vinde pe noi, poporul Său, fără de preț/fără de cinste [ἄνευ τιμῆς] [43, 13] și ne arată a fi ocară [ὄνειδος], batjocură [μυκτηρισμὸν] și râs [καταγέλωτα] pentru cei din jurul nostru [43, 14]. Pentru că atunci când Dumnezeu ne pedepsește, El ne face să fim o parabolă [παραβολὴν][44] pentru neamuri [43, 15] și o „clătinare a capului [κίνησιν κεφαλῆς]” pentru popoare [43, 15]. Ne facem să fim un exemplu înfricoșător pentru toți.

Domnul ne face să resimțim în mod dureros umilirea [ἡ ἐντροπή] și rușinea [ἡ αἰσχύνη] noastră [43, 16]. Și această comportare pedagogică a Lui cu

---

[44] În Biblia de la 1688: pildă.

noi înseamnă smerirea noastră [43, 20]. Și El ne smerește „în locul chinuirii [ἐν τόπῳ κακώσεως]” [43, 20], acolo unde ne-a acoperit pe noi „umbra morții [σκιὰ θανάτου]” [43, 20; 106, 14]. Smerirea noastră de către El se petrece acolo unde noi experimentăm părăsirea noastră duhovnicească. Părăsire care e aidoma umbrei morții. Căci El ne smerește inimile noastre întru osteneli și ne face să slăbim interior [106, 12].

În 43, 21, dumnezeul străin [θεὸν ἀλλότριον] este falsul dumnezeu. E cel care nu e Dumnezeu. Iar Dumnezeu cercetează [43, 22] deschiderile mâinilor către dumnezeii cei străini [43, 21]. Pentru că Dumnezeu „cunoaște ascunzișurile inimii [γινώσκει τὰ κρύφια τῆς καρδίας]” [43, 22] noastre. El cunoaște tainele inimii noastre, tot ceea ce noi credem că sunt lucruri intime, numai de noi știute. Căci El cunoaște cărările noastre [141, 4]. Tot ceea ce facem noi în această viață.

Dacă în 43, 13, vinderea fără de preț/ fără de cinste este și o trimitere la vânzarea Domnului de către Iudas Iscariotis, Ps. 43, 23 a fost înțeles de Sfântul Pavlos ca referindu-se la viața Bisericii în lume [Rom 8, 36, GNT]. Căci, pentru Dumnezeu, din cauza Lui, din cauza iubirii pentru El „suntem omorâți toată ziua”, căci „am fost socotiți ca oile de înjunghiere [ὡς πρόβατα σφαγῆς]” [43, 23]. Ca oile care se aduceau ca jertfă în Vechiul Testament.

În 43, 24 se vorbește despre somnul lui Dumnezeu și despre scularea/ învierea Lui. Care sunt o profeție mesianică despre moartea Lui și despre învierea Lui cea de a treia zi. Pe când în 43, 25; 88, 47; 101, 3 se vorbește despre întoarcerea feței lui Dumnezeu de la noi.

În 43, 27 se vorbește din nou despre învierea Domnului. Iar învierea Sa înseamnă o ajutare și o eliberare a noastră [43, 27]. Tot un loc hristologic este și 44, 3, unde se vorbește despre frumusețea Sa dumnezeiască: „frumos cu frumusețea mai mult decât fiii oamenilor”, dar și despre propovăduirea Sa cea preasfântă: „s-a revărsat har în buzele Tale”. Căci Tatăl L-a binecuvântat pe Hristos întru veac [44, 3].

În cultul Bisericii, Ps. 44, 4-6 se rostește la îmbrăcarea bederniței și toate referirile sunt la Dumnezeu[45]. De aceea, în 44, 4, Dumnezeu este puternic, înfloritor și frumos, în 44, 5 El întinde, bine-călătorește și împărățește pentru adevăr, blândețe și dreptate și e povățuit în mod minunat de dreapta Sa, pentru ca în 44, 6, Dumnezeu să fie numit din nou puternic, un puternic care are săgeți ascuțite, sub care cad neamurile. Pentru că Dumnezeu este, deopotrivă, puternic și frumos, drept și plin de tărie.

Tronul lui Dumnezeu este „întru veacul veacului” [44, 7] și tronul Lui e gata/ e pregătit [92, 2], pentru că „Domnul în cer a pregătit tronul Lui [Κύριος ἐν τῷ οὐρανῷ ἡτοίμασεν τὸν θρόνον Αὐτοῦ]” [102, 19]. Iar „dreptatea și judecata [sunt] temelia tronului Lui” [96, 2], căci El face judecata și dreptatea [98, 4]. Iar „toiagul dreptății [ῥάβδος εὐθύτητος]” este toiagul Împărăției Lui [44, 7]. Iar dacă tronul Lui e veșnic, pentru că veșnică este Împărăția Lui și Împărăția Lui peste toți stăpânește [102, 19], toiagul Său e pedagogic. Toiag despre care

---

[45] *Cf. Liturghier*, tipărit cu aprobarea Sfântului Sinod și cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Ed. IBMO, București, 2012, p. 115.

s-a vorbit anterior la 22, 4. Pentru că numai cine e condus în mod pedagogic de Dumnezeu, e îndreptat părintește spre Împărăția Lui.

Dumnezeu iubește dreptatea și urăște fărădelegea [44, 8]. Pentru ca, tot în 44, 8, să avem o profeție hristologică: Hristos este Cel uns de Dumnezeu cu „ἔλαιον ἀγαλλιάσεως [uleiul bucuriei]". Pentru că slava lui Dumnezeu este o ungere dumnezeiască, care ne umple de multă bucurie sfântă.

În 44, 9 se vorbește despre veșmintele [τῶν ἱματίων] lui Dumnezeu și despre bucuria Sa. Iar fiicele împăraților vin în cinstea [ἐν τῇ τιμῇ] lui Dumnezeu [44, 10]. Care este o profeție despre convertirile din viața Bisericii.

Tot profeție este, profeție mariologică, cealaltă parte a Ps. 44, 10: „a stat Împărăteasa de-a dreapta Ta, în îmbrăcăminte întrețesută cu aur, îmbrăcată împistrit [παρέστη ἡ Βασίλισσα ἐκ δεξιῶν Σου ἐν ἱματισμῷ διαχρύσῳ περιβεβλημένη πεποικιλμένη]". Fragment scriptural pe care îl rostim la punerea pe Sfântul Disc a triunghiului de pâine al Născătoarei de Dumnezeu[46]. În 44, 11, Maica Domnului este

---

[46] Idem, p. 120. În ediția tocmai citată a Liturghierului, Ps. 44, 11 apare sub forma: „De față a stat împărăteasa, de-a dreapta Ta, în haină aurită îmbrăcată și preaînfrumusețată". În Biblia de la București, din 1688, avem: „Înainte stătu împărăteasa den direapta ta, cu îmbrăcăminte cu aur îmbrăcată împistrită". De aceea, în traducerea mea, l-am folosit pe *împistrit* de aici, pentru a exprima diversitatea coloristică a hainei brodate a Împărătesei despre care vorbește verbul ποικίλλω.

MGK, în 45, 9, vorbește despre faptul că Împărăteasa e îmbrăcată în „aur ofir [χρυσίον Ὀφείρ]", după cum spune și WTT, la 45, 10: בְּכֶתֶם אוֹפִיר. Pe când VUL, la 44, 10, afirmă că ea poartă „îmbrăcăminte aurită împodobită felurit [vestitu deaurato circumdata varietate]".

numită fiică a lui Dumnezeu. Și ea și-a plecat urechea la voia lui Dumnezeu și a uitat pe poporul său și casa tatălui său [44, 11]. Pentru că Împăratul a dorit frumusețea ei. El, Care este Domnul ei [44, 12].

Fiicele Tirosului se vor închina lui Dumnezeu în daruri, iar bogații poporului se vor ruga feței Sale [44, 13]. Pentru ca 44, 14 să se întoarcă din nou la Maica Domnului, despre care spune: „toată slava ei, a fiicei Împăratului, [este] înăuntru, în franjuri de aur, îmbrăcată împistrit [πᾶσα ἡ δόξα αὐτῆς θυγατρὸς Βασιλέως ἔσωθεν ἐν κροσσωτοῖς χρυσοῖς περιβεβλημένη πεποικιλμένη]".

Ps. 44, 15-16 este un alt loc mariologic, care vorbește despre intrarea Maicii Domnului în templu. Pentru că vor merge fecioare în urma ei, prietenele Maicii Domnului, care sunt tot ale Împăratului [44, 15]. Și ele „se vor aduce în bucurie și veselie...întru templul Împăratului [εἰς ναὸν Βασιλέως]" [44, 16].

În 44, 17 găsim o altă profeție mariologică în care se vorbește despre fiii duhovnicești ai Maicii Domnului, care suntem noi, credincioșii Bisericii. Și pe fiii ei – care sunt primiți în locul [ἀντὶ] părinților ei, de care ea s-a despărțit de la vârsta de 3 ani[47] –, îi va pune arhonți peste tot pământul [ἄρχοντας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν]. Tot profeție mariologică este și 44, 18, unde ni se spune că se va pomeni numele ei în toată rudenia și că neamurile se vor mărturisi ei „întru veac și întru veacul veacului".

Dumnezeu tulbură munții în puterea Lui [45, 4], pe când „grăbirile râului veselesc cetatea lui Dumnezeu [τοῦ ποταμοῦ τὰ ὁρμήματα εὐφραίνουσιν τὴν πόλιν τοῦ Θεοῦ]" [45, 5]. Tot în 45, 5,

[47] *Mineiul pe noiembrie*, ed. BOR 1927, p. 334.

Dumnezeu este Cel Preaînalt, Care a sfințit locașul Lui.

„Dumnezeu este în mijlocul ei [și] nu se va clătina” [45, 6]. Fără să ni se indice despre cine e vorba. Același lucru se petrece și în VUL: „Deus in medio eius non commovebitur”, cât și în MGK: „Ὁ Θεὸς εἶναι ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς· δὲν θέλει σαλευθῆ”. Nici Biblia de la 1688 nu ne indică realitatea în mijlocul căreia este Dumnezeu. Ed. BOR 1988 însă ne spune că e vorba despre cetate: „Dumnezeu este în mijlocul cetății, nu se va clătina”. Iar dacă considerăm că despre cetate e vorba, despre cetatea lui Dumnezeu de la 45, 5, atunci Dumnezeu e în mijlocul cetății Sale. În mijlocul Împărăției Sale.

Neamurile se tulbură și împărățiile se pleacă în fața lui Dumnezeu [45, 7]. Căci atunci când El Își dă glasul Lui se clatină pământul [45, 7]. Iar toate aceste mărturii scripturale subliniază măreția puterii lui Dumnezeu.

Faptele/ lucrările Domnului [τὰ ἔργα Κυρίου] trebuie văzute de către oameni [45, 9], înțelese și vestite [63, 10]. Pentru că ele sunt „minunile pe care [Domnul] le-a pus pe pământ [ἃ ἔθετο τέρατα ἐπὶ τῆς γῆς]” [45, 9]. Și El va înlătura războaiele până la marginile pământului, va sfărâma arcul, va sfărâma arma și scuturile le va arde în foc [45, 10]. Pentru că El Se va implica total împotriva oricărei urme de violență.

În 45, 11, Dumnezeu ne cere să lăsăm deoparte oricare alt lucru pentru a-L cunoaște pe El. Să cunoaștem că El este Dumnezeu și să Îl înălțăm în neamuri [ἐν τοῖς ἔθνεσιν], să-L înălțăm pe pământ [ἐν τῇ γῇ] [45, 11; 117, 28; 144, 1]. Dumnezeu este „înfricoșător [φοβερός[48]]” [46, 3; 75, 8; 75, 13**; 88,

---

[48] Prima apariție textuală în Psalmi e la 46, 3.

8; 95, 4] și „Împărat mare peste tot pământul [Βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν]” [46, 3] și „peste toți dumnezeii” [95, 4; 134, 5]. Căci „toți dumnezeii neamurilor [sunt] demoni [πάντες οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν δαιμόνια]” [95, 5]. Și El „a ales nouă moștenirea [τὴν κληρονομίαν] Lui, pe frumusețea lui Iacov, pe care a iubit-o” [46, 5].

Ps. 46, 6 vorbește despre înălțarea Domnului la cer: „Dumnezeu S-a suit în chiot [de bucurie][49], Domnul în glasul trâmbiței [ἀνέβη ὁ Θεὸς ἐν ἀλαλαγμῷ Κύριος ἐν φωνῇ σάλπιγγος]”. Pentru că a fost înconjurat de Puterile cele cerești.

Dumnezeu este „Împărat peste pământ” [46, 8] și El împărățește peste neamuri [46, 9; 95, 10]. Pentru că Dumnezeu stă pe tronul cel sfânt al Lui [46, 9].

În 46, 10 apare, pentru prima dată în Psalmi, sintagma „Dumnezeul lui Avraam”. Iar ai lui Dumnezeu sunt „puternicii pământului, [care] au fost înălțați foarte [mult] [οἱ κραταιοὶ τῆς γῆς σφόδρα ἐπήρθησαν]” [46, 10]. Însă puternicii pământului nu sunt magnații pământului, ci Sfinții lui Dumnezeu, pe care El i-a înălțat foarte mult și aceștia vor moșteni creația transfigurată de către Dumnezeu.

Dumnezeu este mare [μέγας] [46, 3; 47, 2; 76, 14; 85, 10; 88, 8; 94, 3; 95, 4; 98, 2; 125, 2; 125, 3; 134, 5; 144, 3; 146, 5] și lăudat foarte [47, 2; 95, 4; 144, 3]. El este lăudat în cetatea lui Dumnezeu [45, 5; 47, 2; 47, 3; 47, 9; 86, 3] sau în cetatea Domnului [100, 8], în muntele cel sfânt al Lui [47, 2]. Adică în Împărăția Lui. Pentru că în cetatea Domnului nu sunt lăsați cei care lucrează fărădelegea [100, 8]. „Căci Dumne-

---

[49] Am preluat aici Biblia de la 1688, unde găsim: „Să sui Dumnezeu cu clic [chiot de bucurie]”.

zeu mare [este] Domnul și Împărat mare” [ὅτι Θεὸς μέγας Κύριος καὶ Βασιλεὺς μέγας]” [94, 3].

În 47, 3, Dumnezeu este Împăratul cel mare. O sintagmă pe care am descoperit-o până acum numai în Tobit 13, 16. Iar Dumnezeu e cunoscut în palatele cetății Sale [47, 4]. Căci El apără cetatea Sa [47, 4], pentru că cetatea e a Domnului Puterilor, a lui Dumnezeu [47, 9]. Iar ea nu poate fi biruită de nimeni, pentru că „Dumnezeu a întemeiat-o pe ea întru veac” [47, 9]. Căci în mijlocul locașului lui Dumnezeu noi luăm mila Lui [47, 10].

Lauda [ἡ αἵνεσίς] lui Dumnezeu e pe măsura numelui Său [47, 11] și ea rămâne întru veacul veacului [110, 10]. Iar lauda Lui [47, 11; 105, 12; 105, 47; 110, 10; 144, 20] este „peste marginile pământului” [47, 11], pentru că „în mâna Lui [sunt] marginile pământului și înălțimile munților sunt ale Lui” [94, 4]. În 105, 2 se vorbește despre laudele Lui [τὰς αἰνέσεις Αὐτοῦ], care trebuie să fie auzite de către oameni.

Totodată, dreptatea [δικαιοσύνη] Lui este plină de dreapta Sa [47, 11], iar judecățile [τὰ κρίματα] Domnului [18, 10; 35, 7; 47, 12; 88, 31; 96, 8; 104, 5; 104, 7; 118, 7; 118, 20; 118, 30; 118, 39; 118, 43; 118, 52; 118, 75; 118, 102; 118, 108; 118, 120; 118, 175; 147, 8] produc bucurie și veselie în cei credincioși [47, 12; 96, 8; 104, 43], dar și temere [118, 120], pentru că sunt dorite de ei [118, 20] și sunt bune [118, 39]. Iar judecățile Lui sunt în tot pământul [104, 7], pentru că Dumnezeu face judecată cu toți oamenii, și ele sunt „din veac” [118, 52].

Sintagma „judecățile gurii Lui” apare prima oară în Psalmi în 104, 5. Și ea reapare în 118, 13 sub forma: „judecățile gurii Tale [τὰ κρίματα τοῦ στόματός Σου]”. Iar sintagma „judecățile dreptății Tale

[τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης Σου]” apare în 118, 7; 118, 62; 118, 106; 118, 160; 118, 164. Și întru veac sunt toate judecățile dreptății Sale [118, 160].

Dumnezeul nostru este „întru veac și întru veacul veacului” [εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος] [47, 15], adică este veșnic. Și El ne va paște întru veac [47,15], pentru că El e Păstorul, El e Stăpânul nostru pentru totdeauna.

În Ps. 48, 5 se profețește vorbirea parabolică a Domnului: „pleca-voi întru parabolă [παραβολὴν] urechea Mea”. Iar El răscumpără sufletul nostru din mâna Iadului, pentru că ne scoate de acolo [48, 16].

El este Dumnezeul dumnezeilor [Θεὸς θεῶν] [49, 1; 135, 2] și Domnul domnilor [135, 3; 135, 26]. Iar „Domnul a zis și a chemat pământul de la răsăriturile soarelui și până la apusuri” [49, 1]. El a chemat pământul întru existență, dar El ne cheamă continuu și pe noi, pe toți locuitorii pământului, la relația cu Sine.

Din Sion este „bunăcuviința frumuseții Lui [ἡ εὐπρέπεια τῆς ὡραιότητος Αὐτοῦ] [49, 2]. Pentru că „Dumnezeu va veni în mod vădit [ὁ Θεὸς ἐμφανῶς ἥξει]” [49, 2]. Aceasta fiind o profeție despre întruparea Domnului. Iar când El S-a întrupat, atunci nu a tăcut [49, 3], ci ne-a vorbit nouă despre Dumnezeu și despre Împărăția Lui. Însă Cel care S-a întrupat pentru noi și pentru mântuirea noastră va fi și Judecătorul [Κριτής] lumii și al pământului [49, 6; 74, 8; 67, 6; 93, 2]. De aceea, „foc va arde înaintea Lui și furtună foarte [mare] împrejurul Lui. Chema-va cerul de sus și pământul [pentru ca] să judece [διακρῖναι] pe poporul Lui” [49, 3-4].

Sfinții sunt ai lui Dumnezeu [49, 5], iar cerurile au vestit și vor vesti dreptatea lui Dumnezeu [49, 6; 96, 6]. De aceea, Dumnezeu cheamă pe poporul Lui

[49, 7; 71, 2; 71, 3; 76, 21; 77, 1; 77, 52; 77, 62; 77, 71; 78, 13; 80, 9; 80, 12; 80, 14; 93, 5; 93, 14; 94, 7; 99, 3; 104, 25; 104, 43; 105, 40; 110, 9; 115, 9; 124, 2; 134, 12; 134, 14; 149, 4] la ascultarea de El [49, 7]. Pentru că Dumnezeu îi mărturisește lui Israil că El este Dumnezeu și că este Dumnezeul lui [49, 7]. Dumnezeu nu îl mustră pe Israil pentru jertfe [49, 8] și nici nu primește de la el viței și țapi [49, 9], pentru că ale Lui sunt toate fiarele crângului, dobitoacele [aflate] în munți și boii [49, 10]. Însă noi suntem „poporul pășunii Lui [λαὸς νομῆς Αὐτοῦ] și oile mâinii Lui [πρόβατα χειρὸς Αὐτοῦ]" [94, 7]. Căci El ne-a pus ca pe oile neamurilor Lui [106, 41].

Dumnezeu cunoaște toate păsările cerului [49, 11]. Cu El este frumusețea câmpului [49, 11] și a Lui „este lumea și plinirea ei [ἐστιν ἡ οἰκουμένη καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς]" [49, 12]. De aceea, El nu va mânca cărnurile taurilor și nici nu va bea sângele țapilor [49, 13]. Pentru că El primește „jertfa laudei [θυσίαν αἰνέσεως]" [49, 14, 49, 23; 106, 22; 115, 8] noastre și rugăciunile noastre [49, 14].

Dumnezeu vrea ca să Îl chemăm pe El în ziua necazului [ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως] [49, 15; 104, 1]. Căci El dorește să ne scape din necaz și să Îl slăvim pentru ajutorul Său în viața noastră [49, 15; 142, 11].

Dumnezeu le vorbește păcătoșilor și îi întreabă de ce povestesc dreptățile [τὰ δικαιώματά] Lui și iau făgăduința Lui în gura lor [49, 16], dacă ei urăsc învățătura Lui și leapădă cuvintele Lui [49, 17]. Adică El demască duplicitatea celor păcătoși. Pentru că El cunoaște păcatele oamenilor și nu e de acord cu ele [49, 18-21]. De aceea, Dumnezeu ne cere să ne înțelegem păcatele, nouă, celor care Îl uităm pe El [49, 22]. Iar în slăvirea Lui noi vom găsi

calea, în care El ne va arăta mântuirea lui Dumnezeu [τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ] [49, 23].

Dumnezeu ne spală fărădelegile noastre [50, 4; 50, 9] și ne curățește de păcatele noastre [50, 4; 50, 9]. Pentru că păcatele noastre Îl vizează pe Dumnezeu. Orice păcat este o greșeală în relație cu Dumnezeu [50, 6] și o facere de rău înaintea lui Dumnezeu [50, 6]. De aceea, numai El ne poate ierta păcatele, pentru că păcatele sunt făcute împotriva Lui și înaintea Lui.

Datorită păcatelor noastre, Dumnezeu Se îndreaptă în cuvintele Sale [50, 6]. Pentru că, în relație cu noi, Dumnezeu Se arată întotdeauna drept în comparație cu fărădelegile noastre. Dar El este totodată și milostiv cu păcatele noastre, atâta timp cât ne iartă de ele. De aceea, El iese biruitor în judecata Lui [50, 6] cu noi.

Dumnezeu iubește adevărul [50, 8] și ne arată pe cele „nevăzute [τὰ ἄδηλα] și ascunse [τὰ κρύφια] ale înțelepciunii" Lui [50, 8]. Ni le revelează în mod extatic. Ne face cunoscute lucruri pe care noi nu le știm și nici nu am putea să le știm, dacă El nu ni le-ar revela.

Când Dumnezeu ne spală de păcate, El ne albește mai mult decât zăpada [50, 9], dă bucurie și veselie auzului nostru și ne bucură oasele noastre cele smerite [50, 10]. Pentru că ne umple de slava Lui [18, 2; 96, 6; 101, 16; 101, 17; 111, 9] cea veșnică. Însă oasele noastre au fost făcute în ascuns de Domnul și nu este ascunsă de El ființa noastră care se află în cele mai de jos ale pământului [138, 15].

A fi curățit de păcate înseamnă că Dumnezeu Și-a întors fața Sa de la păcatele noastre [50, 11]. De unde deducem că a trăi în păcat înseamnă a trăi sub privirea judecătoare a lui Dumnezeu. Pentru că El

Își întoarce fața de la păcatele noastre, le uită, numai atunci când ni le iartă.

Dumnezeu este Cel care zidește inimă curată [καρδίαν καθαρὰν] în noi [50, 12] și înnoiește duh drept [πνεῦμα εὐθὲς] întru cele din lăuntru ale noastre [50, 12]. Și prin sintagma „inimă curată" ni se vorbește despre o curățire totală a ființei noastre. Pentru că sufletul și trupul nostru, prin lucrarea harului dumnezeiesc, se curățesc și se sfințesc în mod total. Tocmai de aceea ne conducem după dreptatea lui Dumnezeu, ca niște oameni duhovnicești, pentru că avem în noi slava lui Dumnezeu, cea care ne învață tot lucrul bun. Iar Dumnezeu ne zidește tocmai prin înnoirea noastră interioară. Pentru că a ne înnoi duhovnicește înseamnă a ne zidi ca persoane sfinte prin slava Sa.

Relația cu Dumnezeu înseamnă a nu fi lepădați de la fața Lui [50, 13]. Înseamnă a sta în fața Lui și a avea întru noi pe Duhul Sfânt al lui Dumnezeu [50, 13]. Adică a avea harul Duhului Sfânt în noi. Harul Preasfintei Treimi. De aceea, mântuirea e darul lui Dumnezeu, căci bucuria mântuirii [τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ σωτηρίου] e de la El [50, 14]. Iar mântuirea e plină de bucurie dumnezeiască, pentru că e lucrare dumnezeiască în noi, oamenii.

În 50, 12 s-a vorbit despre duh drept [πνεῦμα εὐθὲς]. În 50, 14 se vorbește despre a fi întărit cu duh stăpânitor [πνεύματι ἡγεμονικῷ]. Însă în ambele sintagme ni se vorbește despre același lucru: despre harul lui Dumnezeu care ne îndreaptă și ne stăpânește atunci când este în noi. Pentru că Domnul coboară și este în noi [123, 1; 123, 2] prin slava Lui.

Dumnezeu ne izbăvește din sângiuri [ἐξ αἱμάτων] [50, 16], adică din modul trupesc de a vedea și de a simți lucrurile. Căci Domnul deschide buzele

noastre, pentru ca gura noastră să vestească lauda Lui [50, 17]. Pentru că El nu dorește jertfe animale [50, 18], ci „jertfa lui Dumnezeu [este] duhul zdrobit, inima zdrobită și smerită [θυσία τῷ Θεῷ πνεῦμα συντετριμμένον καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην]" [50, 19]. Iar când avem duhul și inima noastră pline de zdrobire și de smerenie, atunci El nu ne disprețuiește [50, 19].

Dumnezeu face bine în bunăvoirea Lui [50, 20] și binevoiește jertfa dreptății [θυσίαν δικαιοσύνης] [50, 21]. Însă El îl doboară pe cel puternic până întru sfârșit, îl smulge și îl scoate din locuința lui. Scoate rădăcina lui din pământul celor vii [51, 7].

Numele lui Dumnezeu este bun înaintea Sfinților Lui [51, 11]. Și El Se pleacă din cer peste fiii oamenilor, pentru ca să vadă dacă e cineva care Îl înțelege sau Îl caută pe El [52, 3]. Pentru că Dumnezeu vrea să înțelegem [118, 99; 118, 100] voia Lui și să căutăm neîncetat să rămânem în comuniunea cu El. Iar cei care Îl caută pe Domnul se veselesc cu inima [104, 3]. Căci trebuie să Îl căutăm pe Domnul și să ne întărim duhovnicește. Trebuie să căutăm fața Lui totdeauna [104, 4] și să ne rugăm feței Lui cu toată inima [118, 58] și cu toată inima să-L căutăm pe El [118, 2; 118, 10].

Dumnezeu, pe cei care lucrează fărădelegea, îi atenționează că fac un lucru rău. Pe cei care mănâncă pe poporul Lui după cum mănâncă pâine [52, 5]. Căci e un păcat să nu chemi pe Dumnezeu [52, 5]. Iar El împrăștie oasele celor plăcuți de oameni [52, 6]. El îi rușinează pe oamenii pe care îi disprețuiește [52, 6; 59, 14] și îi disprețuiește pe vrăjmașii noștri [107, 14]. Și El varsă dispreț asupra conducătorilor și îi înșală [106, 40], pentru că îi lasă în gândurile lor.

Dumnezeu ne mântuie în numele Său și ne judecă în puterea Sa [53, 3]. El ne ascultă rugăciunea și ia aminte la cuvintele gurii noastre [53, 4; 54, 2; 54, 3; 54, 17; 54, 20; 58, 6; 85, 6; 119, 1; 139, 7; 140, 1; 141, 7; 142, 1***]. Și El va întoarce cele rele vrăjmașilor noștri și în adevărul Lui îi va distruge pe ei [53, 7]. Căci Dumnezeu ne izbăvește din tot necazul [ἐκ πάσης θλίψεως] [53, 9], pentru că este cu noi în necaz [90, 15].

El ne mântuie de puținătatea sufletului [ὀλιγοψυχίας] și de vifor [καταιγίδος] [54, 9]. Ne scoate din greutăți și ispite mari. Căci Dumnezeu ne răscumpără în pace sufletele noastre [54, 19].

În Ps. 54, 20 găsim sintagma: „Cel care este mai înainte de veci [ὁ ὑπάρχων πρὸ τῶν αἰώνων]". Care e o sintagmă unică în LXX. Și Dumnezeu este mai înainte de veci, de timp, pentru că El este veșnic. Însă această sintagmă unică în Vechiul Testament a fost introdusă în finalul condacului Nașterii Domnului, fiind raportată la persoana lui Dumnezeu Cuvântul: „Ἡ Παρθένος σήμερον, τὸν Ὑπερούσιον τίκτει, καὶ ἡ γῆ τὸ Σπήλαιον, τῷ ἀπροσίτῳ προσάγει. Ἄγγελοι, μετὰ Ποιμένων δοξολογοῦσι, Μάγοι δέ, μετὰ ἀστέρος ὁδοιποροῦσι· δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγεννήθη, Παιδίον νέον, ὁ πρὸ αἰώνων Θεός [Fecioara astăzi pe Cel mai presus de ființă naște, și pământul Peștera Celui neapropiat aduce. Îngerii cu Păstorii doxologesc, iar Magii cu steaua călătoresc, căci pentru noi S-a născut Prunc tânăr, Dumnezeu cel mai înainte de veci]"[50].

Dumnezeu Își întinde mâna Lui întru răsplătire [54, 21]. Căci El împarte urgie de la fața Lui [54, 22]. Dar dacă aruncăm către Domnul grija [τὴν

---

[50] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Dec/Dec25.html.

μέριμνάν] noastră, El ne hrănește [54, 23]. Pentru că nu va da val [σάλον][51] întru veac celor Drepți ai Lui [54, 23]. Însă, pe cei păcătoși, Dumnezeu îi va coborî întru „puțul stricăciunii [φρέαρ διαφθορᾶς]”[54, 24][52].

Potrivit făgăduinței [τῇ ἐπαγγελίᾳ] Domnului, El pune lacrimile noastre înaintea Lui [55, 9]. Lacrimile noastre de pocăință, de durere. Iar la 55, 10, Sfântul Profet David ne mărturisește că El a cunoscut că Dumnezeu este Dumnezeul său. O cunoaștere mistică, existențială, profundă. Pentru că numai astfel Îl cunoaștem pe Dumnezeu: ca Dumnezeul care are legătură cu noi. Care e prezent în viața noastră.

Iar Dumnezeul Cel viu, Care ne umple de slava Lui, este Cel care izbăvește sufletul nostru din moarte [ἐκ θανάτου] și picioarele noastre din alunecare [ἐξ ὀλισθήματος] [55, 14; 114, 8] și ochii noștri din lacrimi [114, 8]. Izbăvirea Lui ne face să bineplăcem înaintea Lui [55, 14]. Pentru că ne face să trăim „în lumina celor vii [ἐν φωτὶ ζώντων]” [55, 14]. Însă David nu se referă aici la cei vii de acum, ci la cei vii din Împărăția lui Dumnezeu, la Sfinții Lui, pentru că lumina despre care se vorbește în Ps. 55, 14 este slava Lui cea necreată și veșnică.

De aceea, noi Îl resimțim pe Dumnezeu ca Dumnezeul care ne face bine [56, 3; 114, 7]. El trimite din cer și ne mântuie [56, 4]. Trimite harul Său și ne mântuie. Pentru că L-a trimis pe Fiul Său ca să ne mântuie. Însă El dă întru ocară pe cei care ne calcă

---

[51] În VUL avem fluctuationem [schimbare], în WTT: zguduire/ clătinare [מוֹט]. În Biblia de la 1688: „clătire” [clătinare], în NAB: „to stumble” [să se împiedice/ să se poticnească].

[52] Sintagma *puțul stricăciunii* e unică în LXX.

în picioare [56, 4]. Îi arată de rușine pe cei care se raportează la noi în mod minimalizator.

Dumnezeu a trimis la noi mila Lui și adevărul Lui [56, 4; 56, 11; 87, 12; 88, 2; 88, 3; 88, 6; 88, 25; 97, 3]. L-a trimis pe Fiul și pe Duhul Sfânt, ca adevăr și ca milă ale lui Dumnezeu în viața noastră. Pentru că astfel, Dumnezeu ne-a izbăvit sufletul din mijlocul puilor de lei [56, 5]. Însă adevărul Lui este în adunarea Sfinților [ἐν ἐκκλησίᾳ Ἁγίων] [88, 6].

În 56, 6; 56, 12; 107, 6; 107, 8 avem profețită Înălțarea Domnului peste ceruri, căci slava Lui este peste tot pământul și peste ceruri [112, 4]. Pentru că cerul și pământul sunt pline de slava Lui cea veșnică. Fiindcă „Dumnezeu stăpânește [δεσπόζει] lui Iacov marginile pământului" [58, 14].

Dumnezeu zdrobește dinții păcătoșilor în gura lor și Domnul sfărâmă măselele leilor [57, 7]. El va întinde arcul Lui până ce vor slăbi [57, 8]. Căci răzbunarea [ἐκδίκησιν] lui Dumnezeu va fi evidentă [57, 11; 149, 7]. Însă tot evident va fi și faptul că există „roadă a Dreptului [καρπὸς τῷ Δικαίῳ]" [57, 12]. Că sfințenia este o realitate personală la cei ai Lui. De aceea, oamenii vor cunoaște că Dumnezeu îi judecă pe Drepții Lui pe pământ [57, 12].

Dumnezeu ne scoate de la vrăjmașii noștri [58, 2; 63, 2; 90, 15; 118, 153; 142, 9] și ne răscumpără de la cei care se scoală împotriva noastră [58, 2]. Căci El Se ridică întru întâlnirea [εἰς συνάντησίν] noastră și vede ceea ce se petrece cu noi [58, 5].

În 58, 6 avem sintagma extinsă: „Doamne, Dumnezeul Puterilor, Dumnezeul lui Israil", pe când în 79, 5; 79, 8; 79, 20; 88, 9 avem sintagma: „Doamne, Dumnezeul Puterilor". Până acum, în Psalmi, au existat 4 locuri în care s-a spus: „Domnul Puterilor". Acesta, de la 58, 6, e primul în care se

spune: Dumnezeul Puterilor. Sintagma Dumnezeul Puterilor apare și la 79, 15. Iar Dumnezeul lui Israil este Dumnezeul Puterilor cerești, Care nouă ni S-a arătat ca Domn, ca Izbăvitor al nostru.

Dumnezeu cercetează toate neamurile [58, 6] și El Se arată nouă în vrăjmașii noștri [58, 11]. Căci El îi risipește în puterea Lui și îi doboară pe ei [58, 12; 88, 11], pentru că Își arată brațul puterii Lui [88, 11]. De aceea, puterea lui Dumnezeu [58, 12; 58, 17; 70, 18; 76, 15; 105, 8; 144, 4; 144, 11; 144, 12; 144, 13; 150, 1] trebuie lăudată și vestită, pentru ca dimineața să ne bucurăm de mila Lui [58, 17]. Căci „în Dumnezeu vom face putere" [107, 14] și puterea Lui are tărie [150, 1].

La finalul psalmului al 58-lea apare, pentru prima oară în Psalmi, sintagma „mila mea". Sfântul David Îl numește pe Dumnezeu „mila mea [τὸ ἔλεός μου]" [58, 18]. Pentru că el L-a simțit pe Dumnezeu ca milostiv. El a trăit mila Lui. De aceea, Dumnezeu este mila lui, pentru că S-a milostivit de el.

Dumnezeu ne împinge deoparte/ ne leapădă [59, 3; 59, 12; 73, 1; 87, 15; 107, 12] și ne zdrobește, ne urgisește, dar ne și miluiește [59, 3]. El cutremură pământul și îl tulbură. Însă, totodată, vindecă sfărâmăturile [τὰ συντρίμματα] pământului care s-au cutremurat [59, 4], care s-au pocăit. Dumnezeu arată poporului Său cele aspre [σκληρά] și îl adapă cu vinul uimirii [οἶνον κατανύξεως] [59, 5]. Pentru că, după greutățile ascezei, vin și vederile dumnezeiește, mistice, care ne îmbată întreaga ființă aidoma vinului.

Dumnezeu a dat semn [σημείωσιν] celor care se tem de El [59, 6], acest loc fiind o profețire a semnului Sfintei Cruce. Prin acest semn, credin-

cioșii Lui „fug din fața arcului” [59, 6]. Adică scapă de ispite.

El îi izbăvește pe cei iubiți ai Săi [59, 7], pentru că Dumnezeu vorbește în Sfântul Lui [59, 8]. Pentru că El Se revelează în vedere extatică, interioară, Sfinților Săi. În Ps. 59, 8-10, cât și în Ps. 107, 8-10, auzim glasul lui Dumnezeu. Ce i-a revelat El Sfântului Său. Dumnezeu Se va bucura și va împărți Sihemurile și va măsura valea corturilor [59, 8; 107, 8]. Galaadul și Manassi sunt ale Sale, iar Efraim este tăria capului Său sau sprijinitorul capului Său. Pe când Iudas este împăratul Său [59, 9; 107, 9]. Moabul este scăldătoarea nădejdii Sale și peste Idumea Își va întinde sandaua Sa. Pentru că Lui I s-au supus cei străini [59, 10; 107, 10].

Dumnezeu iese în puterile noastre [59, 12; 107, 112], în oștirile noastre. Căci în Dumnezeu facem putere [59, 14]. Prin harul Lui ne întărim în virtute.

Dumnezeu este „turn de tărie [πύργος ἰσχύος]” [60, 4] pentru noi: aceasta fiind singura apariție textuală a sintagmei în Psalmi. De aceea, Sfântul David mărturisește cu tărie faptul că va locui în locașul Lui întru veci și se va acoperi în umbra aripilor [ἐν σκέπῃ τῶν πτερύγων] lui Dumnezeu [60, 5; 62, 8], adică în slava Sa pentru veșnicie, pentru că acolo se va bucura [62, 8]. Căci El dă moștenire celor care se tem de numele Său [60, 6].

Dumnezeu adaugă zile la zilele împăratului și anii lui sunt până azi în neam și în neam [60, 7]; aici vorbindu-se, în același timp, de prelungirea vieții noastre pământești, dar și de moștenirea vieții veșnice. El adaugă peste noi și peste fiii noștri [113, 22]. Iar cel Sfânt „va rămâne întru veac înaintea lui Dumnezeu” [60, 8] și va cânta numele Lui întru veac [60, 9].

De la Dumnezeu este îngăduința [ὑπομονή]/ răbdarea/ statornicia noastră [61, 6]. Iar tăria este a lui Dumnezeu [61, 13; 146, 5] și ea este mare [145, 6] și a Domnului este mila [61, 13]. Și El va răsplăti fiecăruia după faptele lui [61, 13].

Sufletul și trupul nostru însetează după Dumnezeu [62, 2], pentru că vrea să vadă puterea [τὴν δύναμίν/ τὴν δυναστείαν] [62, 3; 79, 3] și slava [τὴν δόξαν] lui Dumnezeu [62, 3; 70, 8; 95, 3]. Iar puterea și slava Lui se văd „în [locul] cel sfânt" [62, 3] al Lui. Mila lui Dumnezeu e mai bună decât viețile [62, 4], pentru că sufletul nostru se lipește după Dumnezeu [62, 9]. Și astfel ajungem să trăim ajutorul dreptei Lui [62, 9].

În Ps. 63, 8 se profețește din nou Înălțarea Domnului: „Și Dumnezeu Se va înălța [καὶ ὑψωθήσεται ὁ Θεός]". Cântarea și rugăciunea se cuvin lui Dumnezeu [64, 2; 104, 2], pentru că la noi este cântarea Domnului [τὴν ᾠδὴν Κυρίου] [136, 4; 149, 1]. Iar cântarea Lui este în adunarea Cuvioșilor [149, 1]. Către Dumnezeu va veni tot trupul [πᾶσα σὰρξ] [64, 3], adică întreaga existență, pentru că El ne va ispăși neevlaviile [τὰς ἀσεβείας] noastre [64, 4]. Iar orice păcat e o cădere din evlavia către Dumnezeu, adică o manifestare a neevlaviei.

Cel ales și luat de Dumnezeu la Sine este un om fericit [μακάριος] și el va locui „în curțile [ἐν ταῖς αὐλαῖς]" lui Dumnezeu [64, 5; 91, 14; 95, 8; 99, 4]. De aceea ne vom închina Domnului în curtea cea sfântă a Lui [95, 9]. Căci ne vom umple în bunătățile casei lui Dumnezeu, în sfântul Său templu, care este minunat în dreptate [64, 5].

Dumnezeu este „nădejdea tuturor marginilor pământului și (a celor ce sunt) pe mare, departe [ἡ ἐλπὶς πάντων τῶν περάτων τῆς γῆς καὶ ἐν θαλάσσῃ

μακράν]”[53] [64, 6]: sintagmă unică în LXX. Pentru că El este nădejdea tuturor oamenilor. Iar cei care lucrează pe ape multe, „aceia au văzut lucrurile Domnului și minunile Lui în[tru] adânc” [106, 23-24]. În adâncul apei. Și lucrurile Domnului [τὰ ἔργα Κυρίου] [106, 24; 110, 2; 117, 17; 144, 10] sunt mari și căutate întru toate voile Sale [τὰ θελήματα Αὐτου] [110, 2].

Dumnezeu pregătește munții în tăria Lui, pentru că El este încins în putere [64, 7], și tulbură chitul mării [64, 8]. Semnele [τῶν σημείων] lui Dumnezeu tulbură neamurile și îi înfricoșează pe cei care locuiesc marginile lumii [64, 8-9]. Însă El bucură/ veselește[54] ieșirile dimineții și ale serii [64, 9]. Dumnezeu cercetează pământul și îl adapă și a înmulțit bogăția lui [64, 10]. Iar râul lui Dumnezeu [ὁ ποταμὸς τοῦ Θεοῦ] s-a umplut de ape [64, 10], pentru că râul Lui e Biserica Lui care s-a extins la multe neamuri. Dumnezeu a pregătit hrana noastră [64, 10]. Pentru că El adapă brazele pământului și înmulțește roadele lui. Care vor răsări datorită picăturilor de ploaie trimise de El [64, 11]. Dumnezeu binecuvintează cununa anului bunătății [τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς χρηστότητός] Sale [64, 12] și astfel câmpiile lui Dumnezeu se umplu de grăsime [64, 12]. Pentru că recoltele bogate sunt o consecință a binecuvântării lui Dumnezeu. Dumnezeu face să se îngrașe cele frumoase ale pustiei și să

---

[53] Cu acest text începe *Rugăciunea ce se citește, după Sfânta Liturghie, la începutul Postului Mare și la începutul fiecărui post, cf. Molitfelnic*, tipărit cu aprobarea Sfântului Sinod și cu binecuvântarea PFP Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Ed. IBMBOR, București, 2002, p. 689.

[54] Biblia de la 1688 îl folosește pe *înfrumusețează*.

se încingă dealurile cu bucurie [64, 13]. El va face să se îmbrace berbecii oilor și grâul să se înmulțească în văi. Căci cei ai Lui vor striga și vor cânta [64, 14] de bucurie dumnezeiască. Loc în care se proorocește despre înflorirea vieții monahale în pustiu și despre marile biruințe mistice ale Sfinților.

Dumnezeu este înfricoșător în sfaturi [φοβερὸς ἐν βουλαῖς] [65, 5]. El schimbă marea întru uscat [65, 6] și stăpânește întru puterea Lui veacul [65, 7]. Pentru că „a Lui este marea, El a făcut-o pe ea, și uscatul l-au zidit mâinile Lui” [94, 5]. Ochii Lui privesc peste neamuri [65, 7], căci El a pus sufletele noastre întru viață și nu dă întru clătinare picioarele noastre [65, 9].

El ne lămurește pe noi după cum se lămurește argintul [65, 10]. Adică ne arată care sunt patimile noastre și ne învață să ne curățim de ele. De aceea ne bagă întru cursă și pune necazuri pe spatele nostru [65, 11]. El pune oameni pe capetele noastre [65, 12], pentru ca să ne smerim și să fim ascultători de Dumnezeu. Căci Dumnezeu ne trece prin foc și prin apă pentru a ne duce pe noi întru răcorire/ alinare/ răgaz/ odihnă [ἀναψυχήν] [65, 12].

Domnul ne aude rugăciunea, dacă nu avem nedreptate în inima noastră [65, 18-19]. Căci în El nu este nedreptate [91, 16]. Și noi Îl binecuvântăm pe Domnul de acum și până [în] veac [65, 20; 113, 26, 133, 1; 133, 2; 134, 19**, 134, 20**], pentru că El nu îndepărtează rugăciunile noastre și mila Lui de la noi [65, 20]. Însă și Dumnezeu ne binecuvintează [66, 2; 66, 7; 66, 8; 106, 38; 108, 28; 113, 20***; 113, 21; 127, 4; 147, 2], Domnul ne binecuvintează din Sion [127, 5; 133, 3] și luminează fața Lui peste noi [66, 2]. Pentru că aveam nevoie cu toții ca să cunoaștem calea Lui [66, 3] și mântuirea Lui [66, 3; 84, 10]. Căci

aproape este mântuirea Lui de cei care se tem de El [84, 10].

Dumnezeu va judeca popoarele în[tru] dreptate [66, 5; 95, 10] și neamurile pe pământ le va povățui [66, 5]. Căci atunci când El Se scoală [profeție despre Învierea Domnului cea de a treia zi], se risipesc vrăjmașii Lui și fug de la fața Lui toți cei care Îl urăsc pe El [67, 2]. Păcătoșii pier de la fața lui Dumnezeu [67, 3], pe când Drepții se bucură și se veselesc înaintea lui Dumnezeu. Drepții Lui se desfătează în bucurie [67, 4; 106, 42].

Domnul S-a urcat peste apusuri [67, 5] și ne vom tulbura de la fața Lui [67, 5]. De la fața „Părintelui orfanilor și a Judecătorului văduvelor [τοῦ Πατρὸς τῶν ὀρφανῶν καὶ Κριτοῦ τῶν χηρῶν]" [67, 6[55]]. Și El îi pune pe cei singuratici în casă [67, 7], îi scoate în bărbăție pe cei legați, la fel pe cei amărâți, pe cei care locuiesc în morminte [67, 7].

Dumnezeu a ieșit înaintea poporului Său și a trecut în pustiu [67, 8]. Și atunci pământul s-a cutremurat și cerurile au picat [ἔσταξαν], cât și muntele Sina, de la fața lui Dumnezeu [67, 9].

Dumnezeu va da moștenirii Sale ploaie [67, 10] și o va întări în slăbiciunea sa [67, 10]. Animalele lui Dumnezeu locuiesc în moștenirea Lui [67, 11]. Pentru că Dumnezeu pregătește în bunătatea Sa celor săraci [67, 11]. Domnul dă cuvânt celor care binevestesc cu putere multă [67, 12]. Celor care predică adevărurile Lui ca oameni plini de puterea slavei Sale. Pentru că El dorește ca înțelepciunea Lui să fie cunoscută de către toți.

Sintagma „Împăratul Puterilor [ὁ Βασιλεὺς τῶν Δυνάμεων]" [67, 13] e unică în Psalmi și se referă

---

[55] O sintagmă unică în Psalmi și în întreaga Scriptură a Vechiului Testament.

la faptul că El este Împăratul Puterilor cerești. Și Împăratul Puterilor este al Celui iubit [67, 13]. Cu referire la Hristos.

Cel ceresc [τὸν ἐπουράνιον][56] deosebește împărații [67, 15], iar muntele lui Dumnezeu este munte gras [πῖον] și închegat [τετυρωμένον] [67, 16] și în care Dumnezeu a binevoit să locuiască [67, 17]. Și Domnul va locui în el întru sfârșit [67, 17]. Adică veșnic. Carele lui Dumnezeu sunt zeci de mii și sunt mii cei care propășesc/ înfloresc [67, 18]. Căci Domnul este în carele Sale, în Sina, în locul cel sfânt al Lui [67, 18]. Domnul S-a suit întru înălțime [o altă profeție referitoare la Înălțarea Domnului], a robit robime și a luat daruri în oameni [67, 19], pentru că El a înființat Biserica Sa.

Domnul Dumnezeu este binecuvântat [67, 19; 67, 20; 67, 36; 71, 18; 105, 48; 118, 12; 123, 6; 134, 21; 143, 1], pentru că El este „Dumnezeul mântuirilor noastre [ὁ Θεὸς τῶν σωτηρίων ἡμῶν]" [67, 20; 84, 5[57]]. Dumnezeul nostru este „Dumnezeu a mântui [Θεὸς τοῦ σῴζειν]" [67, 21[58]] și „ale Domnului Domnului sunt ieșirile morții [τοῦ Κυρίου Κυρίου αἱ διέξοδοι τοῦ θανάτου]" [67, 21]. Pentru că El încuviințează moartea fiecăruia dintre noi, atâta timp cât El e Stăpânul vieții noastre.

Dumnezeu zdrobește împărați [109, 5]. Dumnezeu zdrobește capetele vrăjmașilor Lui [67, 22], îi zdrobește pe ei de la fața noastră [88, 24] și îi

---

[56] E singura dată în Psalmi când Dumnezeu e numit *Cel ceresc*.

[57] Aceste două apariții textuale ale sintagmei fiind singurele în Psalmi și în întreg Vechiul Testament, conform LXX.

[58] Verbul e la infinitiv prezent activ și sintagma *Dumnezeu a mântui* e unică în LXX.

înfrânge [88, 24]. Căci El Se întoarce din Vasan [Βασαν] în adâncurile mării [67, 23]. Și Domnul a lovit neamuri multe și a ucis împărați tari [134, 10; 135, 18] și mari [135, 17].

În Ps. 106, 16 se profesește coborârea Domnului în Iad, când El a intrat ca un biruitor în Iad și a zdrobit porțile de aramă și a sfărâmat zăvoarele de fier ale Iadului.

Iar noi am văzut călătoriile [αἱ πορεῖαι[59]] Dumnezeului și Împăratului nostru în locul Său cel sfânt [67, 25] al Lui. Pentru că Dumnezeu S-a suit pe cerul cerului către răsărituri și va da în glasul Lui glas de putere [67, 34]. Pentru că cerul cerului este al Domnului [113, 24]. Iar peste Israil este mareacuviință [ἡ μεγαλοπρέπεια] [67, 35; 70, 8] a Lui și puterea Lui este în nori [67, 35]. În norii slavei Sale.

„Dumnezeu [este] minunat în[tru] Sfinții Lui [θαυμαστὸς ὁ Θεὸς ἐν τοῖς Ἁγίοις Αὐτοῦ] [67, 36; 92, 4]. Pentru că îi umple de slava Lui, de multă sfințenie și de puterea de a face minuni. Căci El dă putere și întărire poporului Său [67, 36]. Pentru că toți adunăm ceea ce El ne dă. Și când mâna Lui se deschide spre noi, când ne dăruie, toate se umplu de bunătatea Lui [103, 28; 144, 16].

Dumnezeu ne cunoaște prostia și greșelile noastre [68, 6], dar și ocara, rușinea și umilința noastră [68, 20]. El ne cunoaște realitatea interioară [138, 1; 138, 2; 138, 23]. Căci El ne cunoaște zidirea noastră [τὸ πλάσμα ἡμῶν] și Își amintește mereu că țărână suntem [χοῦς ἐσμεν] [102, 14]. Însă El ne aude în mulțimea milei Sale, în adevărul mântuirii Sale [68, 14; 105, 7] și ne mântuie din noroi [68, 15], din

---

[59] În Biblia de la 1688: *îmbletele*, în ed. BOR 1914: *umbletele*, în BOR 1988: *intrarea*, în MGK: *pașii* [τὰ βήματα] [Ps. 68, 24], în KJV: *umbletele* [goings].

noroiul păcatului. El ne mântuie de cei care vânează sufletul nostru [108, 31]. Și aceasta, pentru că mila lui Dumnezeu e bună [68, 17; 108, 21]. Căci după mulțimea îndurărilor Sale El caută spre noi [68, 17; 76, 2; 85, 16]. El caută spre rugăciunea celor smeriți și nu disprețuiește rugăciunea lor [101, 18]. El ne caută pe noi [118, 176].

În Ps. 68, 22 se profețește adăparea Domnului cu fiere și cu oțet de pe Cruce.

Domnul ne bate [68, 27], însă tot El face ca noi să intrăm în dreptatea Lui [68, 28]. Pentru că ne ajută mântuirea feței lui Dumnezeu [68, 30], mântuirea care iese din vederea feței Lui. Căci cel care-L caută pe Dumnezeu va avea sufletul viu [68, 33]. Pentru că Dumnezeu e Cel care dă viață duhovnicească sufletului nostru, adică adevărata viață.

Dumnezeu este Cel care miluiește [101, 14] și mântuie Sionul [68, 36], căci știe vremea miluirii Sionului [101, 14]. Domnul este Dumnezeul Sionului [145, 10; 146, 1]. Și seminția robilor Lui va ține Sionul și cei care iubesc numele Lui vor locui în el [68, 37]. În 121, 4 se vorbește despre semințiile Domnului [φυλαὶ Κυρίου], care sunt totuna cu mărturia lui Israil [μαρτύριον τῷ Ισραηλ]. Iar Dumnezeu, ca să ne mântuie, se face loc puternic [τόπον ὀχυρὸν] pentru noi [70, 3].

Însă începutul relației noastre cu Dumnezeu a avut loc în pântecele maicii noastre. Pentru că în Dumnezeu ne întărim încă din pântece [70, 6]. Din pântece, Dumnezeu este apărătorul nostru și în El este lauda noastră [70, 6]. Fiindcă putem să intrăm în puterea Domnului [70, 16], să ne împărtășim de ea. Căci astfel ne învață Dumnezeu pe noi din tinerețile noastre [70, 17].

Minunile sunt ale lui Dumnezeu [45, 9; 70, 17; 74, 3; 77, 4; 77, 11; 77, 32; 77, 43; 95, 3; 104, 2; 104, 5**; 104, 27; 106, 8; 106, 15; 106, 21; 106, 31; 106, 24; 110, 4; 118, 18; 118, 27; 144, 5] și ele trebuie vestite de către noi [70, 17; 95, 3; 104, 2; 105, 7; 106, 8; 106, 15; 106, 21; 106, 31; 144, 5]. Brațul Domnului trebuie vestit [70, 18], pentru că brațul Lui are măreție [78, 11] și el este cu putere [88, 14]. Căci Dumnezeu e Cel care a făcut mărețiile [μεγαλεῖα] [70, 19]. Însă tot El ne-a arătat nouă multe necazuri și rele, după care, întorcându-Se, ne-a făcut vii și din adâncurile pământului iarăși ne-a scos [70, 20]. Pentru că a înmulțit peste noi măreția [τὴν μεγαλοσύνην] Sa și ne-a mângâiat [70, 21]. Iar măreția Lui nu are sfârșit [144, 3] și ea trebuie povestită [144, 6] oamenilor „după mulțimea mă-reției Lui" [150, 2].

Dumnezeu este „Sfântul lui Israil" [70, 22; 77, 41; 88, 19] și El ne-a răscumpărat sufletele noastre [70, 23]. Și El îi judecă pe săracii Lui în judecată [71, 2; 71, 4] și îi va mântui pe fiii săracilor [71, 4]. Pentru că face judecată săracului și dreptate sărmanilor [139, 13]. Dar El îl va smeri pe clevetitor [συκοφάντην] [71, 4], primul clevetitor fiind Satanas.

Ps. 71, 6-17 este o profeție hristologică. Căci Fiul Tatălui S-a pogorât ca ploaia pe lână și ca picăturile ce cad pe pământ [71, 6], întrupându-Se mai presus de fire și făcându-Se om. În zilele Lui au răsărit dreptatea și mulțimea păcii [71, 7], căci El domnește peste toate [71, 8] și înaintea Lui cad toți [71, 9]. Împărații pământului Îi aduc daruri [71, 10] și I se închină Lui, căci toate neamurile Îi slujesc Lui [71, 11]. El îl mântuie pe sărac și pe sărman [71, 12], căci va milui săracul și sărmanul și va mântui sufletele celor sărmani [71, 13; 106, 41]. El va răscumpăra sufletele noastre din camătă și din nedreptate [71,

14]. Din acest motiv numele lor, al celor răscumpărați, va fi cinstit [ἔντιμον] înaintea Lui [71, 14]. Hristos va fi viu și I se va da Lui din aurul Arabiei [profețire a darurilor Magilor] și cei credincioși se vor ruga pentru El pururea, pentru că în toată ziua Îl vor binecuvânta pe El [71, 15].

Ultima parte [71, 16-17] a profeției se referă la prezența Lui în Biserica Sa. Căci El va fi sprijin [στήριγμα] în pământ peste vârfurile munților, roada Lui se va ridica peste Liban și cei din cetate [ἐκ πόλεως], din Biserică, vor înflori ca iarba pământului [71, 16]. Numele Lui va fi binecuvântat întru veci, căci mai înainte de soare rămâne numele Lui [71, 17]. Și Se vor binecuvânta în Hristos toate semințiile pământului, pentru că toate neamurile Îl vor ferici pe El [71, 17].

Dumnezeu e singurul [μόνος] Care face minuni [71, 18], pentru că El e Cel care face minuni cu adevărat. De aceea e binecuvântat „numele slavei Lui [τὸ ὄνομα τῆς δόξης Αὐτοῦ]”[60] pentru toți vecii [71, 19]. Și El va umple cu slava Lui tot pământul [71, 19], atunci când va transfigura întreaga creație. Căci a sălășluit slava în pământul nostru [84, 10].

Dumnezeu e bun cu cei drepți la inimă [72, 1] și cei credincioși sunt fiii Lui [72, 15]. Și trebuie să intrăm în locașul cel sfânt [τὸ ἁγιαστήριον] al lui Dumnezeu, pentru ca să le înțelegem pe cele ultime [τὰ ἔσχατα] ale oamenilor [72, 17]. Pentru că toate cele ale vieții omenești se înțeleg din perspectiva relației cu Dumnezeu, din perspectivă teologică. Dar pe cei păcătoși El îi pune după înșelăciunile lor și îi doboară în înălțarea lor [72, 18], pentru că îi face întru pustiire [εἰς ἐρήμωσιν] [72, 19] și defaimă chipul lor [72, 20]. Însă noi, cei credincioși, trebuie să

[60] Expresie unică în Scriptură.

ne facem, ne spune Sfântul Asaf [Ἀσάφ], scriitorul acestui psalm, ca niște animale [κτηνώδης] înaintea Domnului [72, 22], ca niște animale ascultătoare, și să fim pururea cu El [77, 23]. Căci noi trebuie să bine-plăcem înaintea Lui în țara celor vii [114, 9], adică în Împărăția Lui. Pentru că astfel, El ne apucă de mâna noastră dreaptă [72, 23] și, în sfatul Lui [72, 24; 105, 13; 106, 11], ne povățuiește și cu slavă ne primește [72, 24]. Căci El ne cere ca să îndurăm sfatul Lui [105, 13].

În 72, 26 avem o altă expresie unică: „Dumnezeul inimii mele [ὁ Θεὸς τῆς καρδίας μου]". Iar El, Dumnezeul inimii noastre, este și partea [ἡ μερίς] noastră întru veac [72, 26; 118, 57; 141, 6], în pământul celor vii [141, 6]. Căci cei care se îndepărtează de Dumnezeu pier, iar El îi nimicește pe toți cei care curvesc de la El [72, 27; 105, 23; 105, 26]. Care se dezlipesc de El și se dedau la iubiri pătimașe. Pentru că noi trebuie să ne lipim de Dumnezeu și să ne punem în Domnul nădejdea noastră [72, 28].

Cei credincioși sunt adunarea/ sinagoga [συναγωγῆν] Lui, pe care El a câștigat-o dintru început [73, 2]. Pentru că El a răscumpărat toiagul moștenirii Sale, muntele Sionului, unde El a locuit [73, 2]. Ps. 73, 12 vorbește despre centralitatea răstignirii Domnului. Pentru că Dumnezeu „a făcut mântuire în mijlocul pământului [εἰργάσατο σωτηρίαν ἐν μέσῳ τῆς γῆς]". Iar Dumnezeu întărește în puterea Sa marea și zdrobește capetele balaurilor în apă [73, 13][61]. Căci El, Hristos, a zdrobit capul balaurului [73,

[61] Tema zdrobirii capetelor balaurilor a fost preluată de aici în Slujba Sfântului Botez. Fapt pentru care, în a doua rugăciune a Botezului, noi afirmăm: „ai sfințit curgerile Iordanului și capetele balaurilor care se încuibaseră acolo

14], adică pe al Satanei, și a dat trupul lui ca mâncare popoarelor etiopienilor [73, 14].

Dumnezeu rupe izvoarele și pâraiele. El seacă râurile [73, 15]. „Pentru că [El] a pus râuri întru pustie și ieșirile apelor întru sete [și] pământul roditor întru sărătură" [106, 33-34]. Căci El „a pus pustia întru lacuri de ape și pământul fără de apă întru ieșirile apelor" [106, 35].

Ale Lui sunt ziua și noaptea, căci El a pus/ a potrivit/ a pregătit/ a făcut lumina și soarele [73, 16; 135, 8]. Și soarele l-a pus întru stăpânirea zilei [135, 8], pe când luna și stelele sunt întru stăpânirea nopții [135, 9]. Iar ziua rămâne cu rânduiala Lui [118, 91]. Dumnezeu a făcut toate marginile pământului. El a plăsmuit/ a zidit vara și primăvara [73, 17]. Însă El nu dă fiarelor sălbatice, adică demonilor, sufletul care se mărturisește Lui și nu uită sufletele sărmanilor Săi [73, 19]. Căci El judecă judecata Lui [73, 22]. Cu sensul că judecata Sa e judecată dreaptă [118, 137], judecată profundă și nu părtinitoare. El face judecată scrisă [κρίμα ἔγγραπτον] [149, 9]. Și El Își aduce aminte [73, 22; 104, 8; 113, 20; 118, 49; 131, 1; 135, 23; 136, 7] și nu uită [73, 23]. Iar când va lua vreme, Dumnezeu va judeca dreptățile [74, 3] oamenilor.

Dumnezeu a întărit stâlpii pământului [74, 4]. El a întărit pământul peste ape [135, 6]. El a întărit lumea și, de aceea, ea nu se va clătina [92, 1; 95, 10]. Dar și mila Lui s-a întărit peste noi [116, 2]. Și El smerește pe unul, iar pe altul îl înalță [74, 8]. În 74, 9 se profețește despre potirul [ποτήριον] Domnului,

---

le-ai zdrobit". Bineînțeles cu referire la demoni. Dar găsim această temă și în Slujba Aghiasmei celei Mari, în ectenia mare, unde ne rugăm: „să se zdrobească Satana sub picioarele noastre și să se risipească tot sfatul viclean". Citările sunt *cf. Molitfelnic*, ed. cit., p. 37 și 679.

despre Sfânta Euharistie. Căci potirul este în mâna Domnului și conține vin curat, plin de amestecătură, și El îl pleacă de la unul la altul, fără ca drojdia lui să fie deșertată. Și din drojdia Lui vor bea toți păcătoșii pământului [74, 9]. Adică toți membrii Bisericii Sale. Iar potirul Lui este numit „potirul mântuirii [ποτήριον σωτηρίου]” în 115, 4. Pentru că el ne mântuie pe noi, curățindu-ne de păcatele noastre.

Dumnezeu zdrobește puterea arcurilor, arma și sabia și războiul [75, 4] și luminează minunat din munții cei veșnici [75, 5]. Și de certarea Lui adorm călăreții pe cai [75, 7], pentru că Dumnezeu face să se audă judecată din cer [75, 9]. Pământul se teme și se liniștește în scularea întru judecată a Domnului, căci El îi mântuie pe toți blânzii pământului [75, 9-10]. Și El primește daruri de la cei care sunt în jurul Lui [75, 12]. El ia duhurile arhonților/ conducătorilor [75, 13] și este înfricoșător lângă împărații pământului [75, 13].

Sfântul Asaf înțelege „schimbarea dreptei Celui Preaînalt [ἡ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου]” [76, 11]. Iar calea Lui este în Cel Sfânt [76, 14] și El ne-a vorbit în Cel Sfânt al Lui [107, 8; 59, 8]. Pentru că Tatăl ne-a vorbit în Fiul Lui Cel iubit. Dumnezeu Și-a făcut cunoscută puterea Lui în popoare [76, 15; 105, 8] și a răscumpărat în brațul Său pe poporul Său [76, 16]. L-a răscumpărat prin Hristosul Său.

Ps. 76, 15 profețește Botezul Domnului. Căci apele L-au văzut atunci pe Fiul lui Dumnezeu întrupat și s-au înspăimântat, iar abisurile s-au tulburat. Iar norii au dat glas [76, 18]. Pentru că se profețește aici vorbirea extatică a Tatălui din norii slavei Sale.

Săgeţile Lui trec [76, 18]. El trimite săgeţile Lui şi îi tulbură pe cei potrivnici [143, 6]. Căci ele sunt săgeţile Celui Puternic şi sunt ascuţite şi sunt împreună cu cărbunii cei pustnici [119, 4]. Iar glasul tunetului Său este în roată [76, 19]. Pe când fulgerele Lui, adică Sfinţii Lui, au luminat lumea locuită [76, 19; 96, 4]. Căci prin propovăduirea lor s-a clătinat şi s-a cutremurat pământul [76, 19; 96, 4]. Pentru că lumea a văzut slava Lui prin ei şi s-a cutremurat [96, 4].

Calea lui Dumnezeu este în mare şi cărările Lui în ape multe. De aceea, urmele Lui nu se cunosc [76, 20]. Dumnezeu cere luare aminte şi ascultare din partea poporului Său [77, 1]. El vorbeşte în parabole şi spune despre cele dintru început [77, 2][62]. În 77, 4 e pentru prima oară în Psalmi când se vorbeşte despre puterile Lui [τὰς δυναστείας Αὐτοῦ].

El a ridicat mărturie în Iacov şi a pus lege în Israil [77, 5; 118, 102; 118, 104], pentru că l-a ales pe Iacov şi pe Israil întru averea Lui [134, 4]. Şi El vrea ca să dorim, să cunoaştem şi să vestim lucrurile Lui şi să cercetăm poruncile Lui, să le iubim şi să le facem pe ele [77, 7; 88, 32; 98, 7; 102, 18; 105, 13; 106, 22; 110, 7; 111, 1; 118, 4; 118, 6; 118, 10; 118, 15; 118, 19; 118, 22; 118, 32; 118, 35; 118, 40; 118, 45; 118, 47; 118, 48; 118, 60; 118, 63; 118, 66; 118, 69; 118, 78; 118, 87; 118, 100; 118, 104; 118, 110; 118, 115; 118, 127; 118, 128; 118, 131; 118, 134; 118, 143; 118, 151; 118, 159; 118, 166; 118, 168; 118, 172; 118, 173; 118, 176; 142, 5], să nu uităm facerile Lui de bine şi minunile Sale [77, 11]. Căci toate poruncile Lui sunt credincioase, întărite întru veacul veacului, făcute în adevăr şi dreptate, pentru că sunt adevărul şi dreptatea [110, 7-8; 118, 86; 118, 151; 118, 172]. Şi El

[62] Ps. 77, 2 fiind şi o profeţire a modului parabolic în care a învăţat Domnul.

vrea ca poruncile Lui să fie păzite foarte [118, 4] și pe ele să le iubim mai mult decât metalele și pietrele prețioase [118, 127]. Pentru că El ne învață poruncile Sale [118, 73].

Dumnezeu a rupt marea pentru Israil și a făcut să stea apele ca un burduf [77, 13], a împărțit-o în despărțituri [135, 13]. Pentru că „a certat Marea Roșie și a secat-o și i-a povățuit pe ei în adâncimea [mării] ca în pustiu" [105, 9]. El a petrecut pe Israil prin mijlocul ei [135, 14] și a scuturat pe Farao și puterea lui în Marea Roșie [135, 15]. El a petrecut pe poporul Lui în pustie [135, 16]. El i-a condus pe ei în nor ziua și noaptea întreagă în lumină de foc [77, 14; 104, 39]. El a rupt piatra în pustie și le-a dat apă [77, 15; 104, 41]. Căci El „a întors stânca întru lacuri de ape și pe cea tăiată ascuțit întru izvoare de ape" [113, 8; 135, 16]. Însă poporul lui Israil a păcătuit Lui și L-a amărât pe El [77, 17; 77, 40; 77, 56; 105, 7; 105, 43]. A amărât cuvintele Lui [104, 28; 106, 11].

Însă Dumnezeu a poruncit norilor de deasupra și a deschis porțile cerului și a plouat mannă [μαννα] să mănânce [77, 23-24]. El le-a trimis cârstei [ὀρτυγομήτρα] [104, 40] și cu pâinea cerului [ἄρτον οὐρανοῦ] i-a săturat pe ei [77, 24]. Căci „a trimis săturare întru sufletele lor" după cererea lor [105, 15]. În 77, 25, „pâinea cerului" este numită „pâinea Îngerilor [ἄρτον Ἀγγέλων]". Iar Dumnezeu a ridicat vântul de sud, din cer și a adus în puterea Lui vântul de sud-vest și a plouat peste ei cărnuri ca pulberea și păsări zburătoare ca nisipul mării [77, 26-27].

Dumnezeu știe că noi suntem trupuri și suflare care trece și nu se mai întoarce [77, 39]. Pentru că omul are o singură viață pământească și nu mai multe. Și Dumnezeu a făcut semnele și minunile Lui în Egiptos [77, 43; 104, 27; 134, 9], a făcut lucruri mari

[105, 21], minunate și înfricoșătoare [105, 22]. El a trimis întuneric și a întunecat pământul [104, 28], a prefăcut apele râurilor în sânge [77, 44; 104, 29] și a omorât peștii lor [104, 29], a trimis muscă-câinească, mușițe, broaște [77, 45; 104, 30-31], lăcuste și omizi [77, 46; 104, 34], care au mâncat toată iarba lor și rodul pământului lor [104, 35], a bătut cu grindină și cu foc arzând cele ale lor [77, 47; 104, 32], a lovit viile și smochinii lor și a zdrobit tot pomul lor [104, 33] și i-a lovit pe întâi-născuții egiptenilor [77, 51; 104, 36; 134, 8; 135, 10]. Pentru că i-a lovit prin îngeri răi [ἀγγέλων πονηρῶν] [77, 49]. Și El i-a scos cu aur și argint din Egiptos și nu era niciunul dintre ei bolnav [104, 37; 135, 11]. Fiindcă El „a scos pe poporul Lui în bucurie și pe cei aleși ai Lui în veselie, și le-a dat lor țările neamurilor și au moștenit [ei] ostenelile popoarelor” [104, 43-44]. El „i-a mântuit pe ei pentru numele Lui, [ca] să facă cunoscută puterea Lui” [105, 8]. Căci El face milă cu noi pentru numele Lui [108, 21]. Dar Israil nu a înțeles minunile Lui din Egiptos și nu și-a adus aminte de mulțimea milei Sale [105, 7].

Cu toate acestea, pe fiii lui Israil, Dumnezeu i-a ridicat ca pe niște oi și i-a dus pe ei ca pe o turmă [77, 52]. El i-a povățuit pe ei în nădejde [77, 53] și i-a dus pe ei întru hotarul sfințeniei Lui, în muntele pe care l-a dobândit dreapta Lui [77, 54]. Dumnezeu a izgonit neamuri din fața lui Israil și i-a dat moștenirea și l-a așezat în corturi [77, 55; 134, 12; 135, 21; 135, 22]. Însă înălțimile și chipurile cioplite, adică închinarea la idoli a lui Israil, au fost fapte prin care L-au provocat pe Dumnezeu [77, 58].

Dumnezeu aude relele pe care le facem [77, 59]. Și ne trece cu vederea datorită lor [77, 59; 77, 62] și ne disprețuiește foarte [77, 59; 118, 118].

Datorită păcatelor noastre, El leapădă și locașurile noastre de rugăciune [77, 60] și ne dă în robie pe noi [77, 61], moștenirea Lui [77, 62; 77, 71; 78, 1; 93, 5; 93, 14; 105, 5; 105, 40; 126, 3[63]].

Dar când Domnul Se scoală ca un adormit [o profeție despre Învierea Lui], ca un puternic amețit de vin [77, 65], de vinul iubirii Sale pentru noi, El îi lovește pe vrăjmașii Lui din spate și le dă ocară veșnică [77, 66].

Domnul l-a lepădat pe Iosif și nu l-a ales pe Efraim, dar a ales seminția lui Iudas și muntele Sion pe care l-a iubit [77, 67-68]. Și El a zidit ca a inorogilor [ὡς μονοκερώτων] sfințenia Lui și pe pământ a întemeiat-o pe ea întru veac [77, 69]. Domnul l-a ales pe David rob al Lui [77, 70; 142, 12; 143, 10] ca să pască pe Israil [77, 71]. Pentru că Dumnezeu are robii Lui [78, 2; 78, 10; 89, 13; 89, 16; 101, 29; 104, 6; 104, 25; 133, 1; 134, 14] și aleșii Lui [ἐκλεκτοὶ Αὐτοῦ] [104, 6; 104, 43; 105, 5] și unșii Lui [104, 15] și Profeții Lui [104, 15] și iubiții Lui [107, 7] și binecuvântații Lui [113, 23] și prietenii Lui [128, 17]. Și El dorește ca să nu ne atingem de unșii Lui și să nu facem rău între Profeții Lui [104, 15].

Râvna [ὁ ζῆλός] lui Dumnezeu se aprinde ca focul [78, 5] și numele Său are slavă [78, 9] și numelui Său trebuie să îi dăm slavă [113, 9]. Iar suspinul celor legați intră înaintea Lui [78, 11]. Cei credincioși sunt oile pășunii Lui [73, 1; 78, 13; 99, 3], pentru că El e Cel care îl paște pe Israil [79, 2] și care îl povățuiește pe Iosif ca pe o oaie [79, 2]. Însă, în același timp, El șade pe Heruvimi [79, 2; 98, 1],

---

[63] În Ps. 126, 3 apare sintagma *moștenirea Domnului* [ἡ κληρονομία Κυρίου], care e unică în Psalmi. Și aici se spune că fiii sunt moștenirea Domnului.

pentru că e Dumnezeul Îngerilor, cât și al oamenilor.

El Se arată înaintea oamenilor [79, 2-3]. El Își înalță puterea Lui și vine întru mântuirea noastră [79, 3]. Căci Își arată fața Lui și ne mântuie pe noi [79, 3; 79, 8; 79, 20; 85, 16; 117, 25; 117, 28; 118, 94; 118, 135; 118, 146; 118, 173]. Dar tot Dumnezeu ne hrănește cu pâinea lacrimilor [ἄρτον δακρύων] și ne adapă în lacrimi [79, 6]. El ne pune întru ceartă cu vecinii noștri [79, 7].

În 79, 9, Israil e numit vie [ἄμπελον]. Și Dumnezeu a ridicat via Lui din Egiptos și a răsădit-o [79, 9]. A făcut cale înaintea ei și a răsădit rădăcinile ei și s-a umplut pământul [79, 10]. Iar aici nu se vorbește numai despre istoria poporului lui Israil, ci și despre Biserica Lui. Pentru că Biserica Lui a umplut pământul. De aceea, umbra viei lui Dumnezeu a acoperit munții și mlădițele ei cedrii lui Dumnezeu [79, 11]. Joardele viei Lui s-au extins până la mare și lăstarii ei până la râu [79, 12].

Și pentru că via este a Lui, El caută din cer și vede și cercetează via Lui și o desăvârșește pe ea, pentru că aceasta a fost sădită de dreapta Lui [79, 15-16][64]. Însă El Îl desăvârșește și pe Fiul omului [Υἱὸν ἀνθρώπου], pe care L-a întărit Sieși [79, 16; 79, 18] și Își are mâna Lui peste Bărbatul dreptei Sale [79, 18]. Cuvinte care se referă la Hristos Domnul. În 79, 17 găsim o expresie unică în LXX: „certarea feței Tale [ἐπιτιμήσεως τοῦ προσώπου Σου]. Iar de la certarea feței Lui păcătoșii vor pieri [79, 17].

Dumnezeu ne dă viață [79, 19] și îndepărtează sarcinile de pe spatele nostru [80, 7]. Ne ușurează

---

[64] Cuvinte care se constituie în binecuvântarea arhierească de la Dumnezeiasca Liturghie, dată cu tricherul și dicherul.

greutățile vieții. Căci El este Domnul Dumnezeul nostru [93, 23; 104, 7; 105, 47; 122, 2; 145, 5], Cel care umple gura noastră [80, 11]. Însă când nu ascultăm de El, Dumnezeu ne trimite după obiceiurile inimilor noastre și ne lasă să mergem după ele [80, 12-13]. Ne lasă să păcătuim. Însă vrăjmașilor Domnului le vine timpul lor întru veac [80, 16], pentru că ei vor fi pedepsiți veșnic.

Dumnezeu stă în adunarea dumnezeilor și în mijlocul dumnezeilor judecă [81, 1], dumnezeii de aici fiind Sfinții Lui [81, 6; 83, 8]. Iar Sfinții Lui sunt fiii Celui Preaînalt [81, 6]. De aceea, Dumnezeu judecă pământul, pentru că El va moșteni în toate neamurile [81, 8].

Dumnezeu este incomparabil [82, 2; 85, 8; 88, 7; 88, 9; 112, 5]. Și El nu tace și nici nu Se potolește când vrăjmașii Lui răsună/ vuiesc și ridică capul [82, 2-3], ci îi caută în viforul Lui și în urgia Lui [82, 16]. El umple fețele lor de necinste. Și din acest motiv vor căuta numele Domnului [82, 17], care este binecuvântat de acum și până în veac [112, 2]. Dar cei care Îl vor vrăjmăși pe El, aceia se vor rușina și se vor tulbura întru veacul veacului. Ei vor fi înfruntați și vor pieri [82, 18]. Însă Finees [Φινεες] L-a potolit pe Domnul cu fapta lui [105, 30] și „i s-a socotit lui întru dreptate, întru neam și [în] neam, până [în] veac" [105, 31].

Numele Lui este Domnul [82, 19]. Și sunt fericiți cei care locuiesc în casa Lui și care Îl vor lăuda întru vecii vecilor [83, 5]. Casa Lui, aici, fiind Împărăția Lui, iar cei fericiți sunt Sfinții Lui. Pentru că Dumnezeu dă binecuvântările [εὐλογίας] [83, 7] și El Se va arăta dumnezeilor în Sion [83, 8], Se va arăta în slava Lui [ὀφθήσεται ἐν τῇ δόξῃ Αὐτοῦ] [101,

17]. Căci El caută spre fața Unsului Său [83, 10] și nu Își întoarce fața Sa de la El [131, 10].

Domnul iubește mila și adevărul [83, 12]. Iar Dumnezeu dă har și slavă oamenilor [83, 12]. Pentru că Domnul va da bunătăți celor care umblă în nerăutate [83, 12]. Dumnezeu ne face vii [84, 7], și, fiind vii, noi ne veselim de El [84, 7]. Căci Domnul Dumnezeu grăiește în noi și grăiește pace peste poporul Lui, peste Sfinții Lui și peste cei care își întorc către El inima [84, 9].

Ps. 84, 11-12 vorbește despre Hristos Domnul. Căci, în El, „mila și adevărul s-au întâmpinat, [iar] dreptatea și pacea s-au sărutat” [84, 11]. Pentru că El, Adevărul, a răsărit din pământ la învierea Sa din morți, fiindcă El este Dreptatea care S-a plecat din cer până la noi [84, 12].

De bunătatea lui Dumnezeu ține rodirea pământului [84, 13]. Iar dreptatea merge înaintea Lui și va pune întru cale pașii Lui [84, 14]. Căci neamurile sunt creația lui Dumnezeu și ele se vor închina înaintea Lui și vor slăvi numele Lui [85, 9]. Pentru că El este singurul Dumnezeu și Cel mare [85, 10] și El ne dă tărie [85, 16], ne întărește mai mult decât pe vrăjmașii noștri [104, 24]. Căci El face cu noi semn întru bine [85, 17] și ne mângâie [85, 17; 89, 13; 118, 76; 118, 82; 125, 1; 134, 14]. Iar mângâierile [αἱ παρακλήσεις] Sale iubesc sufletele noastre [93, 19].

Domnul iubește porțile Sionului [86, 2], pentru că sunt porțile Lui [99, 4], căci El a întemeiat Sionul [86, 5] și El va zidi Sionul [111, 17]. Și El „va povesti în cartea popoarelor și a stăpânitorilor lor [διηγήσεται ἐν γραφῇ λαῶν καὶ ἀρχόντων τούτων]” despre cele care s-au făcut în Sion [86, 6]. Pentru că Sionul este locașul tuturor celor care se veselesc [86, 7]. Iar El a ales Sionul și l-a ales întru locuință a Lui

[131, 13] și Sionul este odihna Lui întru veacul veacului [131, 14]. Și Domnul va binecuvânta plasa Sionului și pe săracii lui îi va sătura cu pâini [131, 15], pe preoții lui îi va îmbrăca cu mântuire și Cuvioșii lui se vor bucura și se vor lăuda întru slavă [131, 16; 149, 5], întru slava Lui cea veșnică.

Domnul va face să se ridice cornul lui David [131, 17], adică să Se întrupeze Hristos, și El a pregătit luminător Hristosului Său [131, 17], adică pe Sfântul Ioannis Botezăorul. Și Domnul îi va îmbrăca pe vrăjmașii Lui cu rușine și peste El va înflori sfințenia [131, 18].

Dumnezeu depărtează pe cunoscuți de la noi, pe prieteni și pe vecini [87, 9; 87, 19] și El leapădă sufletul nostru [87, 15]. El ne dă să trăim urgiile și înfricoșările Lui care ne tulbură [87, 17]. Însă tot El pregătește seminția celor credincioși și o zidește [88, 5].

Nimeni nu este asemenea Domnului în fiii lui Dumnezeu [88, 7]. Pentru că El locuiește în Sfinții Lui și Își arată puterea Lui în ei. Căci Dumnezeu este preaslăvit în sfatul Sfinților [88, 8] și El Își arată slava Lui „peste toți cei dimprejurul Lui" [88, 8], adică Puterilor cerești.

Dumnezeu stăpânește puterea mării și potolește pornirea valurilor ei [88, 10]. Căci cerurile [88, 12; 95, 5] și pământul sunt ale Lui [88, 12], fiindcă El a întemeiat lumea și plinirea ei [88, 12]. El a făcut cerurile întru înțelegere [135, 5]. Nordul și marea au fost create de El [88, 13]. Iar Taborul și Ermonul se vor veseli în numele Lui [88, 13], acest loc fiind o profețire a evenimentului schimbării la față a Domnului.

Dumnezeu Își întărește mâna Lui și Își înalță dreapta Lui [88, 14], pentru că mâna Lui ne ajută și

ne povățuiește și brațul Său ne întărește [88, 22; 138, 10]. Căci dreptatea și judecata sunt pregătirea scaunului Său [88, 15], iar mila și adevărul vor merge înaintea feței Lui [88, 15]. Pentru că aici ni se proorocește despre a doua venire a Domnului și despre judecata Lui.

Oamenii se bucură toată ziua în numele Domnului și în dreptatea Lui se înalță [88, 17]. Căci El este lauda puterii noastre și în bunăvoința Lui se înalță cornul nostru [88, 18; 88, 25; 148, 14].

Dumnezeu vorbește în vedere [ἐν ὁράσει] Sfinților Lui [88, 20]. În vedere dumnezeiască. Pentru că El pune ajutor peste cel tare și înalță pe cel ales din poporul Lui [88, 20]. Dumnezeu l-a găsit pe Sfântul David, pe robul Lui și pe fiul slujitoarei Lui, și l-a uns pe el în ulei sfânt [88, 21; 108, 28; 115, 7; 118, 23; 118, 38; 118, 49; 118, 76; 118, 84; 118, 124; 118, 125; 118, 135; 118, 140; 118, 176; 131, 10]. Dumnezeu ne pune/ ne dă stăpânire peste mare și râuri [88, 26]. Iar în 88, 27, Dumnezeu este numit Tată al nostru, folosindu-se aici expresia profetică: „Tatăl meu ești Tu, Dumnezeul meu”.

În 88, 28, ca și în versetul anterior, referirea profetică este la Fiul Tatălui. Căci El este întâi-născut [πρωτότοκον] și înalt [ὑψηλὸν] peste împărații pământului. Și Lui Îi va păstra, întru veac, mila Sa și făgăduința Sa Îi va fi credincioasă Lui [88, 29]. Dumnezeu nu va risipi mila Lui de la El [88, 34]. Seminția Fiului este pusă întru veacul veacului [88, 30] și va rămâne [88, 37], iar tronul Lui va fi ca zilele cerului [88, 30]. Căci tronul Lui este ca soarele înaintea Sa [88, 37] și ca luna pregătită întru veac și martor credincios în cer [88, 38].

Dumnezeu nu face rău în adevărul Lui [88, 34]. El nu spurcă făgăduința Sa și nici nu o respinge [88,

35]. Căci El S-a jurat odată în sfințenia Sa [88, 36; 109, 4] și nu Se va căi pentru acest lucru [109, 4], S-a jurat lui David în adevărul Lui [88, 50; 131, 11]. Iar, lui David, Domnul i S-a jurat că din rodul pântecelui său va pune pe tronul său, dacă fiii lui or să păzească făgăduința și mărturiile Lui [131, 11-12].

Însă El a respins, a disprețuit și a dat afară pe Unsul Său [88, 39]; pentru că de aici începe o profeție despre Patimile Domnului. El a răsturnat făgăduința Sa și a spurcat întru pământ sfințenia Lui [88, 40]. A doborât toate gardurile Lui și a pus lașitate pe fortărețele Lui [88, 41]. L-a lăsat să fie jefuit și ocărât [88, 42]. A înălțat dreapta vrăjmașilor Lui și i-a bucurat pe toți cei care Îl dușmănesc [88, 43]. I-a întors ajutorul sabiei Lui și nu L-a ajutat în război [88, 44], a stricat din curăția Lui și a surpat tronul Lui întru pământ [88, 45], i-a micșorat zilele timpului Său și a vărsat peste El rușine [88, 46]. Pentru că aici, în mod profetic, se vorbește despre chinurile și moartea Domnului și despre îngroparea Lui.

Dumnezeu Își amintește de ființa noastră [88, 48; 88, 51] și de ocara noastră [88, 51], căci Dumnezeu ne-a zidit [88, 48; 138, 5] și a pus peste noi mâna Lui [138, 5]. El Își amintește cum vrăjmașii Domnului I-au ocărât schimbarea [τὸ ἀντάλλαγμα] Unsului Său [88, 52]. Și schimbarea de aici e transfigurarea umanității Sale după învierea Sa din morți. Dar El Își amintește și de minunile Sale [110, 4].

Dumnezeu dorește întoarcerea oamenilor [89, 3] la relația cu Sine. Iar timpul este o realitate minoră în comparație cu veșnicia lui Dumnezeu, în măsura în care „mii de ani [χίλια ἔτη][65] în ochii Tăi

---

[65] La fel este și în MGK. În VUL însă este „mille anni [o mie de ani]". Tot „o mie de ani" găsim și în Biblia de la

[sunt] ca ziua de ieri, care a trecut și ca straja în noapte” [89, 4].

Dumnezeu pune fărădelegile noastre înaintea Lui și veacul nostru întru luminarea [φωτισμὸν] feței Lui [89, 8]. Și El îndreptează faptele mâinilor noastre [89, 17].

În 90, 1 se vorbește despre umbra [σκέπη] lui Dumnezeu. Și se poate locui în umbra lui Dumnezeu [90, 1]. Căci umbra Lui este un corelativ al slavei Lui. În 90, 1 apare, pentru prima dată în Psalmi, sintagma: „Dumnezeul cerului”, aflată aici la G. [τοῦ Θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ]. Sintagmă pe care am găsit-o și în cărțile anterioare ale Dumnezeieștii Scripturi. Ea reapare și în 135, 26. Iar în 90, 4 găsim singura apariție în LXX a sintagmei: „în cele ale spatelui Său te va umbri pe tine [ἐν τοῖς μεταφρένοις Αὐτοῦ ἐπισκιάσει σοι]. Căci El ne umbrește pe noi și cu cele ale spatelui Său. El umbrește peste capul nostru în ziua războiului [139, 8], a războiului duhovnicesc. Pentru că ne luminează pe noi ca să înțelegem ispitele demonilor care vin asupra noastră.

Îngerii sunt ai Lui [90, 11]. Și El le poruncește ca să ne păzească pe noi [90, 11] și să ne poarte pe mâini [90, 12]. Însă Satanas va folosi Ps. 90, 11-12 în ispitirea Domnului de la Mt. 4, 6, socotind Ps. 90, 11-13 ca pe un loc hristologic.

Suntem sădiți în casa Domnului și vom înflori în curțile Dumnezeului nostru [91, 14]. Iar Dumnezeu este minunat „în[tru] cele înalte [ἐν ὑψηλοῖς]” [92, 4], adică întru Puterile cerești și în Sfinții Lui, și mărturiile Lui s-au adeverit foarte [92, 5]. Puterile Lui sunt Puterile cerești și ele Îl binecuvin-

---

1688, în ed. BOR 1988, în KJV [a thousand years], în NEG [mille ans], în R95 [mil años].

tează pe Domnul [102, 21], dimpreună cu slujitorii Lui. Și Puterile cerești, alături de slujitorii Lui, fac voia Lui [102, 21]. Tocmai de aceea, El îi face „pe Îngerii Săi duhuri [πνεύματα] și pe slujitorii Săi foc arzând [πῦρ φλέγον]” [103, 4]. Pentru că El îi umple mereu de slava Lui cea veșnică și îndumnezeitoare.

În 93, 1, de două ori, apare o sintagmă unică în LXX: Dumnezeul răzbunărilor [ὁ Θεὸς ἐκδικήσεων]. Pentru că numai El este Cel care răzbună nedreptățile pe care le facem. De aceea, El vorbește cu îndrăzneală [93, 1].

Dumnezeu a sădit urechea omului și i-a zidit ochiul lui [93, 9]. Și El ne învață cunoașterea [γνῶσιν] [93, 10] și tot El ne îmblânzește [93, 13]. Iar cunoașterea Lui din noi se minunează și se întărește [138, 6]. Însă nu este împreună cu Dumnezeu tronul fărădelegii [θρόνος ἀνομίας][66] [93, 20]. Adică: „cel care zidește osteneală peste poruncă” [93, 20].

Dumnezeu ne cere să nu ne învârtoșăm inimile și nici să ne răzvrătim și să Îl ispitim pe El [94, 8; 105, 14]. Căci consecințele învârtoșării noastre sunt imediate și dureroase. În Ps. 94, 10, Dumnezeu ne mărturisește raportarea Sa față de Israil timp de o perioadă lungă de timp: „patruzeci de ani M-am mâniat [προσώχθισα] pe neamul aceluia și am zis: <Întotdeauna [ei] se înșală [cu] inima [ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ]>”. Pentru că Dumnezeu Se mânie pe păcat atâta timp cât păcatul se lucrează în noi, atâta timp cât păcatul e viu în noi.

Dumnezeu vrea ca să cunoaștem căile Lui [94, 10], de aceea El le face cunoscute [102, 7]. Dar tot El ne face cunoscută calea în care vom merge [142, 8]. Și El S-a jurat în urgia Lui și a spus că nu vor intra

---

[66] Aceasta e singura sintagmă din Psalmi în care tronul nu e pus în relație cu Dumnezeu, ci cu păcatul.

întru odihna Lui [94, 11] cei care nu cunosc căile Lui și I se împotrivesc Lui.

Mărturisirea [ἐξομολόγησις] și frumusețea [ὡραιότης] sunt înaintea lui Dumnezeu [95, 6; 103, 3], iar „sfințenia și marea-cuviință [sunt] în sfințirea Lui [ἁγιωσύνη καὶ μεγαλοπρέπεια ἐν τῷ ἁγιάσματι Αὐτοῦ]” [95, 6]. Pentru că lucrul Lui sunt mărturisirea și marea-cuviință [110, 3], iar „mărturisirea Lui [este] pe pământ și [în] cer” [148, 13]. Și se cutremură de la fața Lui tot pământul [95, 9; 103, 32; 113, 7] și toți copacii dumbrăvii se vor bucura de la fața Domnului [95, 12-13]. Căci El vine pentru a judeca pământul în dreptate și popoarele în adevărul Lui și în îndreptare [ἐν εὐθύτητι] [95, 13; 97, 9], iar focul va merge înaintea Lui și îi va arde împrejur pe vrăjmașii Lui [96, 3].

Munții s-au topit ca ceara de la fața Domnului, de la fața Domnului a tot pământul [96, 5]. O profeție eshatologică prezentată ca și când s-ar fi petrecut deja. Pentru că aici se vorbește despre transfigurarea întregii creații la a doua venire a Domnului întru slavă.

Din Ps. 96, 6 aflăm că „au văzut toate popoarele slava Lui [εἴδοσαν πάντες οἱ λαοὶ τὴν δόξαν Αὐτοῦ]”. Care, pe de o parte, este o realitate a prezentului, dar și o realitate eshatologică. Pentru că și în prezent putem să vedem slava Lui, dar întreaga umanitate, în mod plenar, va vedea slava Lui la transfigurarea întregii creații. Asemănătoare mărturisirii teologice anterioare este și afirmația teologică din Ps. 97, 3: „au văzut toate marginile pământului mântuirea Dumnezeului nostru [εἴδοσαν πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ ἡμῶν]”. Pentru că, pe de o parte, toți au putut, pot și vor putea să vadă mântuirea Lui în istorie, dar, pe

de altă parte, în lumea transfigurată toți vom putea vedea cine sunt cei mântuiți și cine nu.

Îngerii Lui se închină Lui [96, 7] și Îl binecuvintează pe El [102, 20] și Îl laudă [148, 2], dimpreună cu Puterile Lui [148, 12; 150, 2], căci El S-a preaînălțat foarte [96, 9]. Iar Îngerii Lui fac cuvântul Lui și ascultă glasul cuvintelor Lui [102, 20]. Însă și soarele, luna, stelele, lumina, cerurile cerurilor, apa cea mai presus de ceruri, pământul, balaurii, abisurile, munții, dealurile, pomii, toate animalele și păsările, împărații pământului și toate popoarele, dimpreună cu toți oamenii, Îl laudă pe Domnul [148, 3-4, 7].

Domnul păzește sufletele Cuvioșilor Săi [φυλάσσει Κύριος τὰς ψυχὰς τῶν Ὁσίων Αὐτοῦ] [96, 10] și din mâna păcătoșilor îi va izbăvi pe ei [96, 10]. De aceea, lumină răsare Dreptului și veselie celor drepți cu inima [96, 11; 111, 4]. Căci veselia Drepților este în Domnul și ei mărturisesc pomenirea sfințeniei Lui [96, 12].

Dumnezeu pregătește îndreptările [εὐθύτητας] noastre [98, 4]. Iar noi trebuie să înălțăm pe Domnul, Dumnezeul nostru [98, 5; 98, 9], și să ne închinăm scăunelului picioarelor Lui [τῷ ὑποποδίῳ τῶν ποδῶν Αὐτοῦ], căci sfânt este [98, 5], și să ne închinăm Lui întru muntele cel sfânt al Lui, căci sfânt este Domnul, Dumnezeul nostru [98, 9]. Sintagma „Domnul, Dumnezeul nostru” o găsim la 19, 8; 98, 5; 98, 9; 112, 5; 121, 9.

Între preoții Lui [τοῖς ἱερεῦσιν Αὐτοῦ] sunt numărați Sfinții Profeți Moisis și Aaron [98, 6], iar între cei care cheamă numele Lui [τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα Αὐτοῦ] este numărat Sfântul Profet Samuil [98, 6]. Căci Moisis e robul Lui, pe care El l-a ales [105, 23] și l-a trimis, iar Aaron e cel pe care El

l-a ales [104, 26] sau Sfântul Domnului [105, 16]. Și în Sfinții Profeți Moisis și Aaron, El a pus „cuvintele semnelor Lui și minunile [Lui]” [104, 27].

Iar Domnul a vorbit în stâlp de nor [ἐν στύλῳ νεφέλης] [98, 7] către Sfinții Profeți Moisis și Aaron, pentru că ei păzeau mărturiile și poruncile Lui [98, 7]. Dar când ne ridicăm păcătos, Domnul ne surpă [101, 11]. Însă El dezleagă pe fiii celor omorâți [101, 21], cât și pe cei legați [145, 7].

Pământul și cerurile vor pieri [101, 27]. Dar nu în sensul de desființare a întregii creații, ci de transfigurare a ei. Pentru că „toți ca un veșmânt se vor învechi și ca o mantie îi vei schimba pe ei și se vor schimba [πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἀλλάξεις αὐτούς καὶ ἀλλαγήσονται] [101, 27]. Iar schimbarea/ transfigurarea finală a întregii creații se va produce la a doua venire întru slavă a Domnului. Însă, în comparație cu creația Lui, care va fi schimbată/ înnoită/ transfigurată de Dumnezeu, El este neschimbabil. Pentru că El este același [101, 28].

Domnul ne încununează în milă și [în] îndurări [ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς] [102, 4]. Pentru că biruința noastră împotriva patimilor se datorează milei și îndurărilor Sale. Și El umple în bunătăți pofta noastră [102, 5]. Bunătăți despre care am spus, în relație cu Ps. 26, 13, că sunt conținutul vederilor extatice. Și, datorită vederilor extatice, tinerețea noastră se reînnoiește ca a vulturului [102, 5].

Domnul face milostenii [102, 6]. Iar iertarea Lui cea prea mare se vede din aceea, că „nu după păcatele noastre a făcut nouă, și nici după fărădelegile noastre a răsplătit nouă” [102, 10]. Nu ne-a pedepsit după gravitatea păcatelor noastre. Ci El întărește mila Lui față de noi, cei care ne temem de

El, după cum este de mare înălțimea cerului față de pământ [102, 11] și depărtează de la noi fărădelegile noastre, pe cât de mare e distanța dintre răsărituri și apusuri [102, 12].

Pentru că relația dintre noi și Dumnezeu e relația dintre Tată și fii. Și precum miluiește tatăl pe fii, la fel îi miluiește Domnul pe cei care se tem de El [102, 13]. De aceea, toate lucrurile Lui Îl binecuvintează pe Domnul, iar sufletul nostru trebuie să Îl binecuvinteze pe El [102, 22; 103, 1; 103, 35] „în tot locul stăpânirii Lui [ἐν παντὶ τόπῳ τῆς δεσποτείας Αὐτοῦ]" [102, 22].

Dumnezeu este îmbrăcat în mărturisire [ἐξομολόγησιν] și bună-cuviință [εὐπρέπειαν] [103, 1], iar lumina este veșmântul Lui [103, 2]. Sfântul David se referă aici la lumina Sa necreată, la slava Sa cea veșnică. Dumnezeu întinde cerul ca pe o piele [103, 2] și acoperă în ape pe cele mai de sus ale Lui [103, 3]. Iar apele de aici sunt un corelativ al slavei dumnezeiești, pe când cele mai de sus ale Lui sunt Puterile cerești și Sfinții, adică membrii Împărăției Sale.

Tot la 103, 3, expresia: „Cel care pui norii suirea Lui [τὴν ἐπίβασιν Αὐτοῦ]" este o profețire a înălțării Domnului la cer. Pentru că, „privind ei, S-a înălțat și nor [νεφέλη] L-a luat pe El de la ochii lor" [F. Ap. 1, 9, BYZ]. Norul fiind slava Sa cea veșnică.

Pentru Dumnezeu, „abisul [este] ca un veșmânt, [ca] mantia Lui" [103, 6]. Pentru că Dumnezeu este un necunoscut fără de margini pentru noi, dacă El nu ni Se revelează. Iar ceea ce Dumnezeu nu ne-a revelat despre Sine este un abis de necunoaștere. De aceea, noi nu putem să vorbim decât despre ceea ce Dumnezeu ne-a vorbit. Pentru că teologia este revelarea lui Dumnezeu față de noi și

ea nu e formată din speculațiile noastre cu privire la El și la lucrarea Sa cu noi.

În 103, 7 ni se spune, în mod eliptic: „De certarea Ta vor fugi, de glasul tunetului Tău se vor înfricoșa”. Și, în mod indubitabil, această afirmație are legătură cu creația lui Dumnezeu. Pentru că atunci când El ceartă sau vorbește cu putere, acele făpturi vizate de El fug de la fața Lui, se înfricoșează. Și cei care sunt certați sunt oamenii păcătoși și demonii.

Munții se suie și câmpiile se coboară întru locul [εἰς τόπον] unde Dumnezeu le-a întemeiat pe ele [103, 8]. Pentru că fiecare creație a lui Dumnezeu își are locul ei, pe care El i l-a stabilit. Pentru că El a pus hotar [ὅριον] [103, 9] „pe care nu-l vor trece, nici [nu] se vor întoarce [ca] să acopere pământul” [103, 9]. Și aici cred că Sfântul David se referă la ape, despre care Sfântul Moisis spusese la Fac. 1, 9: „s-a adunat apa, [care este] dedesubtul cerului, întru adunările lor și a fost văzută uscăciunea”. Și pentru că apa a fost pusă de Dumnezeu în adunările ei, ea nu poate acoperi pământul. Apa are hotarele ei stabilite de Dumnezeu, are marginile ei, și la fel are margini și pământul.

Dumnezeu trimite izvoare în văi [103, 10] și adapă munții, adică pe Sfinții Lui de pe pământ, din cele mai de sus ale Lui, din slava Lui [103, 13]. Căci din rodul lucrurilor lui Dumnezeu se va sătura pământul [103, 13], adică cei de pe pământ. Pentru că numai ceea ce rodesc lucrurile Sale, cele făcute de El, îi satură pe oameni.

Dumnezeu face să răsară iarba dobitoacelor și verdeața care este spre slujirea oamenilor [103, 14]. Iar pomii câmpului și cedrii Libanosului sunt sădiți de El [103, 16]. Dumnezeu a făcut luna, astrul ceresc,

întru vremuri [103, 19], pentru că ea este creată în timp și face parte din istoria oamenilor. Și tot Dumnezeu a pus întuneric și s-a făcut noapte [103, 20], pentru că noaptea, ca și luna, este creația Sa.

Puii leilor cer hrană de la Dumnezeu [103, 21], iar lucrurile lui Dumnezeu s-a[u] mărit [ἐμεγαλύνθη] [103, 24] foarte mult și sunt minunate [138, 14], pentru că s-a umplut pământul de zidirea Lui [103, 24]. Însă, pe toate, Dumnezeu le-a făcut în înțelepciune [103, 24]. Dar, dacă considerăm că Înțelepciunea lui Dumnezeu e Fiul Său Cel veșnic și deoființă cu El, atunci putem mărturisi faptul că Dumnezeu le-a făcut pe toate în Fiul Lui, dimpreună cu Duhul Sfânt. Pentru că Dumnezeul treimic lucrează toate împreună.

În Ps. 103, 26, balaurul este Satanas. Și el a fost zidit de Dumnezeu. Însă Satanas a căzut din slava Lui în mod voit, din voia lui cea rea, și nu forțat de către Dumnezeu. Iar balaurul și-a bătut joc de al Lui [103, 26], de Hristos, profețindu-se aici Patimile Domnului. Pentru că Satanas a fost cel care i-a influențat pe oameni ca să Îl batjocorească și să Îl chinuie pe Domnul și să-L răstignească pe Cruce.

Dumnezeu e Cel care provoacă moartea noastră. Căci atunci când El ia duhul nostru din noi, când ne ia sufletul, noi ne sfârșim și în țărână ne întoarcem [103, 29].

În 103, 30 se profețește despre trimiterea Duhului Sfânt în lume: „Trimite-vei Duhul Tău [ἐξαποστελεῖς τὸ Πνεῦμά Σου]". Lucru pe care îl profețește și Domnul în In. 14, 26: „Mângâietorul, Duhul Sfânt, pe Care Îl va trimite Tatăl în numele Meu", cât și în In. 15, 26: „Dar când are să vină Mângâietorul, pe Care Eu Îl voi trimite vouă de la Tatăl, Duhul Adevărului, Care din Tatăl purcede, Acela va

mărturisi despre Mine". Și Duhul Sfânt S-a coborât în Sfinții Apostoli la Cincizecime, când „s-au umplut toți de Duhul Sfânt, și au început a grăi [în] alte limbi, precum le dădea lor Duhul a vorbi" [F. Ap. 2, 4, BYZ].

Iar Duhul e al lui Dumnezeu, pentru că purcede din Tatăl, fiind deoființă cu Tatăl și cu Fiul. Și Duhul Sfânt, coborând în noi prin harul Său, ne zidește duhovnicește [103, 30], ca oameni duhovnicești. Și tot prin harul Treimii se înnoiește fața pământului [103, 30], adică cei credincioși de pe pământ. Dar prin slava Sa, la a doua Sa venire întru slavă, Domnul va transfigura întregul pământ. Căci înnoirea pământului e de profunzime abisală, e cu totul duhovnicească, pentru că înseamnă transfigurarea întregii creații.

În 103, 31 apare, pentru prima oară în Psalmi, sintagma „slava Domnului [ἡ δόξα Κυρίου]". A doua apariție textuală a sintagmei, și ultima, e în 137, 5. Și slava Domnului este întru veac [103, 31], este întotdeauna, pentru că e veșnică, și ea este mare [137, 5]. Și Domnul Se veselește în lucrurile Lui [103, 31], pentru că El rămâne în comuniune veșnică cu cei care Îl iubesc pe El. Și El vrea ca noi să vestim întru neamuri lucrurile Lui [104, 1; 106, 22; 144, 4], adică ceea ce El a făcut. Însă atunci când El atinge munții, adică pe Sfinții Lui, în vederi extatice, ei fumegă [103, 32; 143, 5], pentru că se umplu de slava lui Dumnezeu și ard înaintea Lui ca niște făclii dumnezeiești.

În 103, 33, Sfântul David folosește sintagma „Dumnezeului meu [τῷ Θεῷ μου]". Pentru ca să ne spună că Lui I se cuvine cântarea, doxologia, preaslăvirea [103, 33]. Căci trebuie să ne lăudăm întru numele cel sfânt al Domnului [104, 3].

Dumnezeu Își aduce aminte „întru veac” „de cuvântul pe care l-a poruncit în[tr-o] mie de neamuri” [104, 8]. Își aduce aminte de cuvântul Lui dat lui Avraam [104, 9; 104, 42; 105, 45; 110, 5] și de jurământul Lui făcut lui Isaac [104, 9]. Pentru că El Își aduce aminte de toate revelațiile pe care le-a făcut Sfinților Lui, fiindcă El nu îi uită niciodată pe ei. Și El Se căiește după mulțimea milei Lui și îi face pe cei robiți să găsească mile în fața celor care i-au robit pe ei [105, 45-46]. Pentru că El îi dă pe ei întru mile [εἰς οἰκτιρμοὺς] [105, 46]. Îi face să găsească milă de multe ori în fața celor care îi persecută.

Cuvântul Lui e poruncă pentru Iacov [104, 10] și făgăduință veșnică [διαθήκην αἰώνιον][67] pentru Israil [104, 10], pentru că este cuvântul cel sfânt al Lui [104, 42]. Iar Domnul a făgăduit lui Israil pământul lui Hanaan [τὴν γῆν Χανααν] [104, 11]. De aceea, El nu i-a lăsat pe oameni să le facă vreo nedreptate celor din Israil și a mustrat împărați pentru ei [104, 14].

El l-a trimis pe Sfântul Iosif înaintea lor, în Egiptos [104, 17], și cuvântul Domnului l-a aprins [ἐπύρωσεν] pe el [104, 19]. Iar Domnul e Cel care sporește pe poporul Lui foarte [104, 24; 117, 25]. Căci, pe de o parte, El sporește natalitatea poporului, iar, pe de altă parte, îi ferește de boli și de moarte pe cei vii.

În 105, 5 se vorbește despre neamul Lui ca despre un corelativ al Împărăției Lui. Iar Domnul e Cel care ne adună pe noi dintre neamuri [105, 47; 106, 3], pentru că ne face una în Biserica Sa.

Domnul a zis și a stat suflarea de vânt [106, 25], furtuna. Căci El „a poruncit suflării de vânt și a stat

---

[67] Sintagma „făgăduință veșnică” are în Ps. 104, 10 singura ei apariție textuală în Psalmi.

întru adiere și au tăcut valurile ei” [106, 29], ale mării involburate. Domnul vrea să fie înălțat în adunarea poporului [106, 32] și El îi scoate pe cei săraci din sărăcie [106, 41], pentru că stă „[în] cele de-a dreapta săracului” [108, 31].

În psalmul 109 avem iarăși rostiri profetice ale Tatălui către Fiul Său și, pe cale de consecință, o bogată teologie triadologică. Prima dintre ele e în 109, 1, când Tatăl îi spune Fiului: „Șezi [în] cele de-a dreapta Mea [κάθου ἐκ δεξιῶν Μου], până am să pun pe vrăjmașii Tăi [ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς Σου] scăunel picioarelor Tale [ὑποπόδιον τῶν ποδῶν Σου]!”. Se referă la înălțarea și la șederea Lui de-a dreapta Tatălui. Iar vrăjmașii Lui sunt diavolii și cei necredincioși.

Fiul întrupat are „toiagul puterii [ῥάβδον δυνάμεώς]” [109, 2] și el îi este trimis de Domnul din Sion [109, 2], adică de Tatăl. Iar Tatăl Îi spune Fiului Său ca să stăpânească în mijlocul vrăjmașilor Lui [109, 2]. Căci cu Fiul este începutul [109, 3] întregii creații, pentru că El a creat lumea dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, și creația Lui a apărut în ziua puterii Lui, și manifestarea puterii lui Dumnezeu e cunoscută cu adevărat numai în strălucirile Sfinților[68] [109, 3]. Pentru că numai Sfinții Lui o văd în vedeniile lor.

O altă mărturie unică a Tatălui despre Fiul o găsim în 109, 3, unde se spune: „Din pântece, mai înainte de luceafăr, Te-am născut [ἐκ γαστρὸς πρὸ ἑωσφόρου ἐξεγέννησά Σε]”. Iar „din pântece” înseamnă din ființa Lui. Pentru că Tatăl L-a născut din Sine pe Fiul și nașterea Lui e veșnică, e mai înainte de luceafăr, adică mai înainte de lumea creată.

---

[68] Sintagma „în strălucirile Sfinților [ἐν ταῖς λαμπρότησιν τῶν Ἁγίων]” e unică în LXX.

Așadar, revelația dumnezeiască pe care o primim în acest verset e aceea că Fiul e născut din Tatăl. Și dacă e născut din El, atunci nu e creația Lui, ci e deoființă cu El.

În 109, 4 avem o altă rostire profetică a Tatălui către Fiul, în care Tatăl ne vorbește despre calitatea de Preot veșnic a Fiului întrupat: „Tu ești Preot întru veac după rânduiala lui Melhisedec [Σὺ εἶ Ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδεκ]". Iar Domnul este în cele de-a dreapta Lui, ale Tatălui Său [109, 5].

Când Dumnezeu judecă între neamuri, El umple pământul de trupuri și zdrobește captele multora [109, 6]. Iar despre Dumnezeiasca Euharistie se vorbește în mod tainic în 110, 5, unde se spune: „hrană a dat celor care se tem de El". Căci hrana cea dumnezeiască e dată celor credincioși.

Dumnezeu a poruncit făgăduința Lui întru veac [110, 9]. Și El „ridică de la pământ pe cel sărac și din gunoi ridică pe sărman" și îl așază cu conducătorii poporului Său [112, 7-8]. Domnul o face pe cea stearpă să locuiască în casă, pentru că o face mamă care se veselește de fiii ei [112, 9]. Pentru că El ridică sterpiciunea femeilor și le face să nască.

Domnul a făcut Iudea sfințirea Lui și pe Israil l-a făcut stăpânirea Lui [113, 2]. Căci El a făcut toate câte a voit în ceruri și pe pământ, în mări și în toate abisurile [113, 11; 134, 6]. Iar moartea Cuvioșilor Lui este cinstită înaintea Domnului [115, 6].

Făgăduințele noastre trebuie să le întoarcem Domnului [115, 9]. Adică să le împlinim, așa după cum I-am făgăduit Lui. Pentru că făgăduința este ceea ce noi i-am promis lui Dumnezeu, în inima noastră, că vom face. Iar despre răzbunarea întru numele Domnului se vorbește în 117, 10-12.

Suntem datori să povestim lucrurile Domnului [117, 17]. Să povestim minunile și cuvintele Lui, modul în care El Se manifestă față de oameni și în întreaga Sa creație. Iar pe poarta Domnului intră Drepții [117, 20] Lui.

Ps. 117, 22-23 vorbește despre Hristos. Despre Piatra pe care au lepădat-o cei care zidesc și care a ajuns întru capul unghiului și care este minunată întru ochii noștri. Pentru că de la Domnul s-a făcut aceasta, adică întruparea Lui. Pe când, în 117, 24, s-a profețit marea bucurie a învierii Lui din morți. Pentru că ziua învierii Lui e „ziua pe care a făcut-o Domnul, [ca] să ne bucurăm și să ne veselim în[tru] ea".

În 117, 26 avem o altă profeție: ceea ce au mărturisit cei din Ierusalim, atunci când L-au primit pe Domnul cu slavă. Căci ei au spus: „Binecuvântat [este] Cel care vine în numele Domnului", conform Mt. 21, 9; Mc. 11, 9; Lc. 19, 38; In. 12, 13. Și prin aceasta au mărturisit că Domnul e trimis de Tatăl și că vine în numele Lui. Și în 117, 27 avem o profeție: „Dumnezeu [este] Domnul și S-a arătat nouă". Pentru că Fiul întrupat e Dumnezeu și El S-a arătat nouă în trup, asumându-Și umanitatea noastră.

Dumnezeu Se descoperă ochilor noștri duhovnicești [118, 18]. El Se revelează oamenilor. Și când El ni se revelează, atunci vedem minunile din legea Lui [118, 18]. Înțelegem modul minunat în care El comunică cu noi. Pentru că Dumnezeu ne luminează în ceea ce privește poruncile Lui și ne arată ascunsul lor, înțelegerea lor mistică [118, 19].

Cei care se abat de la poruncile Domnului sunt blestemați [118, 21]. Iar El ia de la noi ocara și disprețul, dacă cercetăm mărturiile Lui [118, 22; 118,

39]. Pentru că El ne întărește în cuvintele Lui [118, 28], în adevărul și sfințenia lor.

Dumnezeu îndepărtează de la noi calea nedreptății [118, 29], pentru că El dorește să mergem pe calea Lui, pe calea dreptății, a adevărului [118, 30] și a binelui, să alergăm pe calea poruncilor Lui [118, 32]. Însă alergăm pe calea poruncilor Lui, pentru că El lărgește inima noastră [118, 32]. O face încăpătoare, o face duhovnicească, o face plină de vederi și simțiri dumnezeiești. Iar dacă Îl ascultăm pe El, atunci Domnul nu ne rușinează [118, 31].

Domnul pleacă inima noastră întru mărturiile Lui și ne ferește de lăcomie [118, 36]. El întoarce ochii noștri ca să nu vadă deșertăciunea [118, 37]. El ne pune cuvintele Sale întru frica Lui [118, 38], dar poate lua din gura noastră cuvântul adevărului [118, 43], dacă păcătuim față de El.

Cuvântul Domnului ne trăiește [118, 50]. El ne umple de viață, pentru că devine viața noastră. Și tot el ne nădăjduiește [118, 49], ne umple de nădejde. Despre spusa [118, 58; 118, 67; 118, 76; 118, 82; 118, 116; 118, 123; 118; 133; 118, 140; 118, 169; 118, 170; 118, 172; 137, 2; 147, 4] sau spusele [118, 103; 118, 148; 118, 158; 118, 162] Domnului. Despre rostirile Lui. Și ele trebuie păzite de către noi [118, 67] și în ele trebuie să ne bucurăm [118, 162], pentru că sunt mai dulci decât mierea și decât fagurele de miere în gura noastră [108, 103]. În așa fel încât să ne sfârșim sufletul nostru și ochii noștri întru mântuirea Domnului [118, 81; 118, 82; 118, 123]. Să trăim toată viața noastră pământească întru mântuirea Lui.

Domnul trimite spusa Lui pământului, adică învățătura Lui, și cuvântul Lui aleargă repede pe pământ [147, 4]. Se extinde cu repeziciune prin propovăduirea Bisericii.

Toate lucrurile create de Dumnezeu sunt roabele Lui [118, 91]. Pentru că toate ascultă de El. Și Domnul ne așteaptă întru bine [118, 122]. Ne așteaptă sporirea noastră întru binele Lui. Căci vremea este să se facă Domnului [118, 126], să se facă slujba Lui. Fiindcă mereu e vremea ca să Îi slujim Lui.

În Ps. 118, 131 găsim expresia, unică în LXX: „gura mea am deschis și am tras Duh [τὸ στόμα μου ἤνοιξα καὶ εἵλκυσα Πνεῦμα]”. Cu sensul: m-am rugat Domnului și am tras în mine harul dumnezeiesc. Căci rugăciunea ne umple de slava Lui. Însă ne umplem de har pe măsură ce ne rugăm Lui și ne curățim de patimi.

În Ps. 68, 10 întâlnim sintagma: „râvna casei Tale m-a mâncat [ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου Σου κατέφαγέν με]”. În 118, 139 găsim o alta, asemănătoare cu aceasta, dar identică în conținutul ei: „topitu-m-a râvna casei Tale [ἐξέτηξέν με ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου Σου]”. Pentru că atunci când suntem topiți sau mâncați de râvna Domnului înseamnă că râvna Lui e vie în noi și ne îndeamnă să Îi slujim Lui. Sfântul Ioannis Teologul, în In. 2, 17, citează sintagma psalmică sub forma „Râvna casei Tale mă va mânca pe mine [Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου Σου καταφάγεταί με]” [BYZ] și o vede împlinită în viața Domnului. Pentru că Domnul a trăit râvna cea mai mare pentru Casa lui Dumnezeu și pentru împlinirea voii Lui.

Domnul Și-a întemeiat mărturiile Sale întru veac. Și din ele cunoaștem pe cele „dintru începuturi [κατ᾽ ἀρχὰς]” ale Lui [118, 152]. Și El primește ca să Îl lăudăm pe El de 7 ori pe zi [118, 164]. Acesta fiind locul scriptural care fundamentează Laudele bisericești pe care le găsim în Ceaslov.

Domnul este împrejurul poporului Său de acum și până în veac [124, 2]. Și El nu lasă toiagul păcătoșilor peste sorțul Drepților [124, 3].

Domnul zidește casa [126, 1]. Cu sensul că El ne ajută la orice construcție și lucrare a noastră. Aportul Lui e fundamental în tot ceea ce facem. Fără El, eforturile noastre nu duc la niciun rezultat. Și tot Domnul e Cel care păzește cetatea [126, 1]. Pentru că El o păzește la modul fundamental.

Domnul este Cel care ne odihnește pe noi, pentru că Domnul e Cel care ne dă nouă somn [126, 2]. El e Cel care ne face să dormim și să ne trezim odihniți, buni de muncă. Dar El taie gâturile celor păcătoși [128, 4].

Binecuvântarea se dă întru numele Domnului [128, 8]. Iar ispășirea e aproape de El [129, 3] și chivotul sfințirii e al Lui [131, 8]. Domnul are Preoții Lui și Cuvioșii Lui [131, 9; 144, 10]. Și Preoții Lui se îmbracă întru dreptate [131, 9], iar El dă laudă Cuvioșilor Lui [148, 14], pentru că slava este a tuturor Cuvioșilor Lui [149, 9].

Domnul ridică nori de la marginea pământului și face fulgere întru ploaie. El scoate vânturile din vistieriile Lui [134, 7]. Domnul fulgeră fulger și îi risipește pe cei potrivnici [143, 6]. Și El a făcut lumini mari [135, 7]. Iar Israil este robul Lui [135, 22] și numai lui i s-a revelat și nu oricărui neam [147, 9].

Domnul dă hrană la tot trupul [135, 25; 144, 16; 146, 9]: atât oamenilor, cât și tuturor viețuitoarelor pe care El le-a zidit. Le dă tuturor hrana lor la bună-vreme [144, 15]. El întinde mâna Lui și ne mântuie din urgia vrăjmașilor noștri [137, 7].

În Ps. 138, 7 se vorbește iarăși despre persoana Duhului Sfânt, care e mărturisită ca Duhul Lui, al Domnului. Și nu ne putem duce nicăieri unde să nu

fie Duhul Sfânt [138, 7], iar de la fața Domnului nu avem unde să fugim [138, 7], pentru că El e pretutindeni. Și de la Domnul nu se va întuneca întuneric și noaptea ca ziua se va lumina [138, 12]. Iar El Se face minunat cu înfricoșare pentru noi [138, 14]. Pentru că vederile Lui mistice ne umplu de înfricoșare dumnezeiască și de mare bucurie sfântă.

Pe cele nelucrate ale noastre le-au văzut deja ochii Lui [138, 16]. Și aici se vorbește despre atotvederea Domnului. Iar în cartea Lui noi toți vom fi scriși [138, 16]. Un loc scriptural din care aflăm despre atotștiința Domnului. Pentru că El știe toate ale noastre și fiecare dintre noi suntem cunoscuți de către El.

Viața evlavioasă autentică este aceea în care suntem din prima clipă a zilei cu Domnul [138, 18]. Și El ne spune întru gând [138, 20]. Ne vorbește în gândul nostru, ne vorbește pe înțelesul nostru.

Domnul are cetățile Lui [138, 20]. Iar cetățile Lui, în sens duhovnicesc, sunt Sfinții Lui. Și noi trebuie să îi urâm pe cei care Îl urăsc pe Domnul și să ne topim în râvna noastră față de vrăjmașii Lui [138, 21; 138, 22]. Pentru că asta ne învață iubirea față de El. Fără ca prin asta să ajungem la extrema deplorabilă, aceea de a omorî „în numele" Domnului.

Domnul îi doboară în foc pe cei păcătoși și în necazuri pe care nu le pot răbda [139, 11]. Dar tot El pune pază gurii noastre și ușă de îngrădire împrejurul buzelor noastre [140, 3]. Pentru că ne învață să tăcem și să vorbim duhovnicește. De aceea, El ne face să nu ne abatem inima întru cuvintele răutății [140, 4]. Iar noi ne ridicăm ochii și sufletul spre El [140, 8; 142, 8], căci de la El așteptăm mântuirea noastră.

Mâinile noastre le întindem către Domnul și sufletul nostru e ca un pământ uscat înaintea Lui [142, 6]. Căci de la El așteptăm ploaia cea mare a milei Sale, care să ne facă să rodim duhovnicește.

Noi fugim spre Domnul [142, 9]. Iar Duhul Sfânt, în Ps. 142, 10, este Duhul Lui cel bun, care ne povățuiește în pământul cel drept. Și aici trebuie să subliniem bunătatea Duhului Sfânt, faptul că El este bun în relație cu noi, oamenii, dar și faptul că, în bunătatea Lui, El ne povățuiește în pământul cel drept al Împărăției Sale. Pentru că Duhul Sfânt ne învață bunătatea Lui.

Domnul Dumnezeu învață mâinile noastre întru rânduială și degetele noastre întru război [143, 1]. Iar El a aplecat cerurile Lui și S-a coborât [143, 5]. El S-a întrupat și S-a arătat nouă și a locuit cu noi. Pentru că El trimite mâna Lui dintru înălțime [143, 7]. Iar noi trebuie să vorbim despre puterea celor înfricoșătoare ale Lui [144, 6].

Domnul este credincios în cuvintele Lui și cuvios în toate lucrurile Lui [144, 13; 144, 17]. Pentru că El Își ține făgăduințele față de noi și cuviința primează în toată creația Lui și în relația Lui cu creația Sa. Iar Domnul îi ridică pe orfan și pe văduvă [145, 9], dar și pe cei blânzi [146, 6]. Îi înalță pe cei blânzi întru mântuire [149, 4]. Căci Domnul va zidi Ierusalimul și va aduna diasporele/ răspândirile lui Israil [τὰς διασπορὰς τοῦ Ισραηλ] [146, 2].

Înțelegerea Lui nu are număr [146, 5]. Domnul îmbracă cerul în nori [146, 8]. El pregătește pământului ploaie [146, 8], El face să răsară în munți iarbă și verdeață întru slujirea oamenilor [146, 8]. Domnul întărește zăvoarele porților Sionului [147, 2] și pune pace hotarelor lui [147, 3] și îl satură cu

grăsimea grâului [147, 3]. Cuvinte profetice, care se referă la Împărăția Lui cea veșnică.

Domnul dă zăpadă ca lâna și presară negura ca cenușa [147, 5]. El aruncă gheața Lui ca bucățelele de pâine și frigul Lui nimeni nu îl îndură [147, 6]. Domnul trimite cuvântul Lui și el ne topește [147, 7] inima. Domnul suflă vântul Lui și curg apele [147, 7] harului în inima noastră. Domnul ne vestește cuvântul Său [147, 8]. Iar focul, grindina, zăpada, gheața, suflarea de vânt împlinesc cuvântul Domnului [148, 8]. Și El ne cere să ne apropiem de El [148, 14].

În Ps. 149, 6 găsim o sintagmă unică în Psalmi și în LXX: „înălțările Dumnezeului [αἱ ὑψώσεις τοῦ Θεοῦ]" nostru. Iar Domnul a trimis pe Îngerul Lui și l-a luat pe Sfântul David de la oile tatălui său și l-a uns în uleiul ungerii Lui [151, 4]. Pentru că l-a ales pe el pentru a face voia Lui.

3. 2. Cartea Cântărilor

Deși am discutat deja o parte din cântările Scripturii, aici le voi rediscuta și le voi privi ca pe un tot unitar. Pentru ca să putem înțelege teologia triadologică a cântărilor cuprinse în Dumnezeiasca Scriptură.

Sfântul Profet Moisis, în prima sa cântare, ne învață că trebuie să-I cântăm Domnului [1, 1] și să Îl preaslăvim [1, 2] și să Îl înălțăm [1, 2] pe El. Iar El Se preaslăvește cu slavă [1, 1] în fața oamenilor și dă slavă numelui Său [7, 43] și Se preaslăvește întru Sfinții Lui [1, 10], pentru că Își arată slava Lui cea veșnică.

Domnul este „minunat în[tru] slave [θαυμαστὸς ἐν δόξαις]" [1, 11], în manifestările multiple ale slavei Sale. Și sintagma abia citată e unică în LXX. Iar El face minuni [1, 11; 7, 43].

Domnul aruncă pe cal și pe călăreț în mare [1, 1; 1, 4; 1, 5]. Iar Domnul este ajutorul [1, 2] și apărătorul [1, 2] nostru, Cel care ne mântuie pe noi [1, 2], pentru că El este Mântuitorul nostru [2, 15; 4, 18; 9, 47] și a Lui este mântuirea [3, 1; 9, 71; 11, 11; 12, 14; 13, 30]. Numele Dumnezeului nostru este Domnul [1, 3; 3, 3; 4, 20; 5, 13] și numele Lui trebuie să Îl chemăm [2, 3], căci El zdrobește războaiele [1, 3] și neamurile [4, 12]. Iar numele Lui și El trebuie lăudat, prealăudat, preaînălțat, preaslăvit, cântat, preacântat întru veci [7, 26; 8, 52**; 8, 53; 8, 54; 8, 55; 8, 56; 8, 57; 8, 58; 8, 59; 8, 60; 8, 61; 8, 62; 8, 63; 8, 64; 8, 65; 8, 66; 8, 67; 8, 68; 8, 69; 8, 70; 8, 71; 8, 72; 8, 73; 8, 74; 8, 75; 8, 76; 8, 77; 8, 78; 8, 79; 8, 80; 8, 81; 8, 82; 8, 83; 8, 84; 8, 85; 8, 86; 8, 87; 8, 88; 11, 18; 11, 19; 12, 15; 14, 35], pentru că sfânt este numele Lui [9, 49].

Dreapta Lui [1, 6; 1, 12] S-a preaslăvit întru tărie și mâna Lui cea dreaptă i-a rupt pe vrăjmași [1, 6] și întru mulțimea slavei Sale i-ai zdrobit pe cei potrivnici [1, 7]. Dreapta Lui fiind Fiul Său.

Și Domnul râvnește [2, 19], Se întărâtă și trimite urgie [1, 7; 2, 16; 2, 19; 2, 21; 5, 20], Se urgisește [4, 8], Se întărâtă spre gelozie [2, 21] și Se mânie [1, 8; 4, 12; 12, 10; 12, 13] și nimicește [1, 7; 1, 12], pentru că El vede [2, 19; 2, 36] ce se petrece pe pământ. Dar Sfântul Profet Amvacum vorbește și despre „urgia milei [ὀργῇ ἐλέους]" lui Dumnezeu. Sintagmă unică în LXX, care apare la Avac. 3, 2 și se repetă aici, la 4, 2. Pentru că urgia este a milei Lui față de noi. Pentru că El ne pedepsește pentru că ne iubește, pentru că Îi e milă de noi și ne vrea îndreptați, scoși din cele rele. Însă sintagma „urgia milei" e inclusă în 4, 2 în expresia „în urgia milei Îți vei aduce aminte" de noi. Pentru că El Își amintește de noi, e de față, e lângă noi, când ne pedepsește cu milă spre îndreptarea noastră.

În 4, 8 se vorbește despre râurile mâniei lui Dumnezeu și despre marea grabei Lui. Pentru că El Se grăbește să îi îndrepte pe oameni, arătându-Se în râurile mâniei Lui.

Însă există și momente când El pedepsește și Își întoarce fața de la oameni [2, 20]. Pentru că se aprinde foc de la mânia Lui și el arde până în Iad, dedesubt [2, 22]. Căci focul Iadului este mânia Lui ca focul, e slava Lui percepută ca un foc care chinuie. Dar tot focul Lui, al slavei Sale, la transfigurarea lumii, „va mistui pământul și roadele lui, va arde temeliile munților" [2, 22]. Pentru că focul Lui va umple toate și le va desăvârși. Le va umple de lumina Lui cea veșnică și necreată și nu le va desființa

ontologic. De aceea, „Domnul va curăți pământul poporului Său” [2, 43].

În Cânt. 1, 8, persoana Duhului Sfânt e prezentată ca Duhul Lui și, prin Duhul Lui, Dumnezeu Își arată mânia Lui. Pentru că aici găsim sintagma: „Duhul mâniei Tale [Πνεύματος τοῦ θυμοῦ Σου]”. În 1, 10, Duhul Sfânt e prezentat ca Cel trimis de Tatăl să pedepsească și Care i-a acoperit pe egipteni în Marea Roșie.

El ne ajută [1, 8; 9, 54] să trecem apele [1, 8], pentru că nimeni nu este asemenea Domnului [1, 11]. A Lui este dreptatea [1, 13; 11, 19] și El ne călăuzește [1, 13; 1, 17] și ne sădește [1, 17; 10, 2], pentru că El are poporul Lui [1, 13; 1, 16**; 2, 9; 9, 68; 13, 32]. Și El și-a răscumpărat și mângâiat poporul Său [1, 13; 9, 68], pentru că pe El l-a dobândit [1, 16; 2, 6]. Și l-a dobândit, pentru că El l-a făcut și l-a zidit și l-a născut [2, 6; 2, 15; 2, 18]. Și poporul Lui este „partea Domnului” [2, 9,], pentru că Iacov este lotul Lui de pământ și Israil este moștenirea Lui [2, 9].

Iar Domnul „l-a îndestulat” pe poporul Său în pustie, l-a înconjurat și l-a învățat pe el, pentru că l-a păzit pe el ca pe pupila ochiului [ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ] [2, 10]. L-a păzit ca vulturul care își păzește cuibul lui [2, 11]. Pentru că El spre puii Lui a tânjit, și întinzându-și aripile Lui i-a primit pe ei și i-a luat pe ei pe cele ale spatelui Lui [2, 11]. Pentru că această imagine a lui Dumnezeu, în care El este văzut ca un vultur atent și iubitor cu puii Lui, exprimă întreaga purtare de grijă a lui Dumnezeu față de cei care cred în El.

Însă Dumnezeu e prezentat de Sfântul Moisis ca hrănitorul lui Israil în expresii de o mare frumusețe poetică [2, 13-14; 2, 18]. Pentru că Domnul „i-a urcat pe ei pe tăria pământului, i-a hrănit pe ei

[cu] roadele câmpurilor, [și ei] au supt miere din stâncă și ulei din stâncă tare. [I-a hrănit cu] untul vacilor și [cu] laptele oilor, cu grăsime de miei și de berbeci, [cu] fiii taurilor și ai țapilor, cu grăsime [din] lăuntrurile grâului [μετὰ στέατος νεφρῶν πυροῦ] și [cu] sânge de strugure [αἷμα σταφυλῆς], [căci] au băut vin" [2, 13-14].

Domnul are tărie [1, 13; 4, 4] dumnezeiască și ne mângâie cu ea [1, 13; 11, 16]. Iar locuința Lui este sfântă [1, 13], pentru că El locuiește întru muntele moștenirii Lui, întru locașul Său pregătit, pe care El l-a lucrat [1, 17]. El locuiește în locașul Lui cel sfințit, pe care l-au pregătit mâinile Lui [1, 17]. Brațul Domnului are măreție [1, 16] și este înalt [5, 11] și el îi împietrește pe cei păcătoși [1, 16], care se rușinează cunoscând brațul Lui [5, 11]. Iar noi trebuie să dăm măreție [μεγαλωσύνην] Dumnezeului nostru [2, 3].

Domnul împărățește „[întru] veac și [în] veac și încă" [1, 18; 2, 8], adică veșnic. Iar Domnul a adus peste Farao și peste oștirea lui apa mării, pe când, pe Israil, l-a făcut să meargă „peste uscat în mijlocul mării" [1, 19].

Dumnezeu este [2, 4; 2, 39] și trăiește întru veac [2, 40], pentru că e veșnic. El e singurul care există cu adevărat. Pentru că El este Făcătorul a toate și nu este Dumnezeu în afară de El [2, 39], căci Domnul este singurul Dumnezeu [7, 45]. Și „adevărate sunt lucrurile Lui și toate căile Lui [sunt] judecată" [2, 4]. Căci căile Lui sunt drepte [7, 27], iar toate judecățile Lui sunt adevărate [7, 27], pentru că sunt „judecăți ale adevărului" [7, 28]. La lucrurile lui Dumnezeu sau ale Domnului se referă 2, 4; 4, 2[69]; 7, 27; 8, 57.

---

[69] Vederea lucrurilor lui Dumnezeu ne uimește.

Dumnezeu este credincios și în El nu este nedreptate [2, 4]. Căci Domnul este drept [2, 4; 3, 2; 3, 10; 7, 27], cuvios [2, 4] și sfânt [3, 2**; 3, 10] în toate pe care ni le-a făcut nouă [7, 27; 7, 31] și în toate pe care le-a adus asupra noastră [7, 28; 7, 31].

Păcatul ne face să nu mai fim copiii Lui [2, 5; 2, 20]. Pentru că păcatul ne cocoșează și ne strică [2, 5]. Iar Domnul e Tatăl lui Israil [2, 6] și El ne cere să Îi răsplătim Lui [2, 6] prin toate faptele noastre de mulțumire și de recunoștință față de ajutorul Său dat nouă.

Domnul este Cel Preaînalt [2, 8; 9, 76; 12, 7] și El a împărțit neamurile [2, 8]. El i-a împrăștiat pe pământ pe fiii Sfântului Adam [2, 8] și îl împrăștie pe Israil printre neamuri și încetează dintre oameni pomenirea lor [2, 26]. Și tot Domnul „a pus hotarele neamurilor după numărul Îngerilor lui Dumnezeu [ἔστησεν ὅρια ἐθνῶν κατὰ ἀριθμὸν Ἀγγέλων Θεοῦ]" [2, 8]. Nu cu sensul că ar exista atâția Îngeri câte neamuri sunt pe pământ, pentru că numărul Îngerilor este imens, ci că fiecare neam are Îngerul sau Îngerii Lui păzitori. Iar Îngerii lui Dumnezeu vin în ajutorul neamurilor în totalitatea lor, dar și în ajutorul fiecărui om în parte.

Domnul ne duce/ ne conduce [2, 12]. Însă viața în îndestulare continuă îi face pe oameni să Îl părăsească pe Dumnezeu și să se îndepărteze de El și să Îl uite pe El [2, 15; 18]. Iar idolatria Îl întărâtă pe Dumnezeu, pe când urâciunile făcute din cauza idolatriei, Îl amărăsc pe El [2, 16].

Domnul adună rele în cei păcătoși și Își sfârșește săgețile Lui întru ei [2, 23]. El întărâtă ca fulgerul sabia Lui [2, 41], răzbună sângele fiilor Lui [2, 43] și răzbună și răsplătește pedeapsă vrăjmașilor Lui și celor care Îl urăsc pe El [2, 41; 2, 43]. Și El

Își va îmbăta săgețile Lui din sângele lor și sabia Lui va mânca cărnurile lor [2, 42].

Căci El îi topește cu foamea pe oamenii păcătoși și îi îmbolnăvește fără vindecare [2, 24]. El îi dă pe păcătoși dinților fiarelor și mâniei târâtoarelor [2, 24]. Căci Domnul răsplătește și îi dă pe oameni vrăjmașilor lor [2, 30; 7, 32; 7, 34].

Domnul adună de la El și pecetluiește în vistieriile Lui [2, 34]. Și El răsplătește în ziua răzbunării [ἡμέρᾳ ἐκδικήσεως] și în ziua pieirii [ἡμέρα ἀπωλείας] [2, 35]. Pentru că „Domnul Își va judeca poporul Lui și pe robii Lui îi va mângâia" [2, 36], pentru că mâna Lui va ține judecata [2, 41]. „El va judeca marginile pământului" [3, 10]. El îi va judeca pe toți oamenii, dar pe robii Lui cei sfinți îi va mângâia, pentru că îi va găsi vrednici de Împărăția Lui cea veșnică. Iar mâna Lui, care va ține judecata, e Fiul Lui.

Despre robii Domnului se pomenește la 2, 36; 7, 33, 7, 44, 8, 85, iar despre cei care I se închină Lui la 7, 33. Iar Domnul ucide și dă viață, El lovește și vindecă și nimeni nu ne poate scoate din mâinile Lui [2, 39; 14, 41[70]]. „Domnul omoară și face viu, coboară întru Iad și aduce [de acolo]. Domnul îl sărăcește și îl îmbogățește [pe om], îl smerește și îl înalță" [3, 6-7]. Căci El pune moarte în cei fărădelege și ridică legăturile lor până la gât [4, 13] și taie în extaz [ἐν ἐκστάσει] capetele conducătorilor [4, 14]. Iar aici se vorbește în mod tainic despre ce se petrece cu văzătorii de Dumnezeu în vederile lor mistice, dumnezeiești. Pentru că orice vedere dumnezeiască înseamnă o omorâre a unei patimi din noi, prin mila lui Dumnezeu.

---

[70] Domnul ne vindecă sufletul nostru.

Domnul ridică întru cer mâna Lui și Se jură dreptei Lui [2, 40]. Iar ridicarea întru cer a mâinii Lui înseamnă înălțarea Domnului la cer. Pentru că mâna Lui ridicată întru cer și dreapta Lui sunt Hristos Domnul.

Tot despre Înălțarea Domnului vorbește și 3, 10, unde ni se spune: „Domnul S-a suit întru ceruri și a tunat”. Iar tunetul Domnului e Cincizecimea, când „s-a făcut, deodată, vuiet din cer ca purtând suflare năprasnică [ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας]” [F. Ap. 2, 2, BYZ].

Cerurile, adică toate Puterile cerești, se veselesc împreună cu Domnul, iar Îngerii Lui [2, 43; 8, 58] I se închină Lui [2, 43]. Iar neamurile se veselesc împreună cu poporul Lui și Îi întăresc Lui pe toți fiii lui Dumnezeu [υἱοὶ Θεοῦ] [2, 43]. Căci din Israil și din toate neamurile sunt în Biserica lui Dumnezeu și se veselesc împreună, iar Biserica se bucură de fiii lui Dumnezeu, adică de Sfinții Lui.

Întru Domnul se întărește inima noastră, se face fermă, și se înalță cornul nostru [3, 1], căci El ridică cornul mântuirii noastre [9, 69]. Pentru că El este Domnul mântuirii noastre [11, 19]. Iar adevărata veselie este aceea în care ne veselim întru mântuirea Domnului [3, 1]. Pentru că mântuirea e adevărata și profunda veselie a omului. Căci trebuie să ne veselim întru Domnul și să ne bucurăm întru Dumnezeul nostru [4, 18].

O altă sintagmă unică în LXX este „Dumnezeul cunoașterilor [Θεὸς γνώσεων]” [3, 3]. Ea apare în I Sam. 2, 3 și e reluată aici, unde avem același text, adică Rugăciunea Sfintei Anna. Pentru că Dumnezeu Își cunoaște întreaga Sa creație deodată și nu parțial, dar, totodată, îl cunoaște pe

fiecare om și pe fiecare făptură în parte. De aceea El e Dumnezeul multiplelor cunoașteri, pentru că are relație cu fiecare creație a Lui în parte și, în același timp, cu întreaga Lui creație.

Dumnezeu pregătește obiceiurile Lui [3, 3], dar slăbește arcul celor puternici și pe cei slabi îi încinge cu putere [3, 4], pentru că El le dă putere dumnezeiască. Domnul „îl ridică de la pământ pe sărman și din gunoi îl ridică pe cel sărac” [3, 8]. Căci El îl așează pe cel sărac cu conducătorii poporului [3, 8]. Iar Domnul ne dă moștenire „tronul slavei [θρόνον δόξης]” [3, 8], adică să trăim veșnic în slava Lui.

Tot Domnul ne dă rugăciune, nouă, celor care ne rugăm [3, 9]. Pentru că ne învață să ne rugăm cu adevărat. Și El binecuvintează anii Drepților [3, 9], pentru că viața binecuvântată e de la El.

Domnul l-a făcut slab pe potrivnicul Lui [3, 10], pe Satanas. Pentru că Domnul a răscumpărat din mâna lui întreaga umanitate, prin jerfta Sa pe Cruce. De aceea, adevărata laudă a omului e că Îl înțelege și Îl cunoaște pe Domnul [3, 10]. Domnul dă tărie împăraților credincioși și a înălțat cornul Unsului/ Hristosului Său [κέρας Χριστοῦ Αὐτοῦ] [3, 10].

Rugăciunea Sfântului Profet Amvacum începe prin a vorbi despre auzul Domnului [4, 2], pentru că El aude rugăciunea noastră [6, 3**]. Și Domnul ni S-a arătat nouă [4, 2] și L-am cunoscut pe El [4, 2**]. Pentru că profeția de la 4, 2 s-a împlinit. La 4, 3 avem o altă profeție împlinită. Căci textul scriptural: „Dumnezeu din Teman va ieși și Cel Sfânt din muntele Faran [ὁ Θεὸς ἐκ Θαιμαν ἥξει καὶ ὁ Ἅγιος ἐξ ὄρους Φαραν] cel umbros, cel des”, ne vorbește

în mod tainic despre nașterea Domnului din Născătoarea de Dumnezeu.

Virtutea Domnului acoperă cerurile și pământul e plin de lauda Lui [4, 3]. Iar locul de la 4, 4-5 vorbește tot despre Fiul lui Dumnezeu întrupat. Despre transfigurarea Sa pe Tabor, 4, 4 ne spune: „și strălucirea Lui ca lumina va fi". După care, în același loc, aflăm că Hristos va avea coarne în mâinile Lui [4, 4]. Pentru ca versetul să se încheie cu afirmația că „[El] a pus dragoste puternică tăriei Lui" [4, 4].

În textul: „Înaintea feței Lui va merge cuvânt" [4, 5], ni se vorbește tainic despre propovăduirea Sfântului Ioannis Botezătorul. Ca unul care L-a vestit pe Hristos Domnul. Iar în finalul versetului de la 4, 5 se prorocește despre încălțările Domnului, pe care le-a folosit în viața Sa pământească: „și [El] va ieși în sandale [în] picioarele Lui".

Dumnezeu stă, dar în același timp clatină pământul, privește și se topesc neamurile, El zdrobește munții cu tărie și topește dealuri veșnice sub căile veșniciilor Lui [4, 6-7]. Pentru că întreaga creație e în relație cu El și ea simte la modul copleșitor prezența Lui și manifestarea Lui în ea.

Dumnezeu încalecă pe caii Lui și călărirea Lui este mântuire pentru noi [4, 8]. Un loc profetic, care s-a împlinit în viața Bisericii. Pentru că caii Lui sunt Sfinții Lui, iar călărirea Lui e opera Lui mântuitoare pentru noi. E întreaga Lui soteriologie. În 4, 15 se vorbește despre același lucru. Pentru că Domnul a pus întru mare caii Lui și ei au tulburat ape multe [4, 15], inimile multor oameni, și i-au adus pe aceștia la dreapta credință a Bisericii.

Domnul întinde arcul Lui peste sceptre [4, 9], peste cei care conduc lumea. Iar neamurile care Îl vor vedea pe Dumnezeu, vor avea dureri ale naște-

rilor [2, 10], pentru că se vor schimba duhovnicește, în oameni noi, prin nașterea cea din Dumnezeu [In. 1, 13, BYZ]. Iar Domnul împrăștie apele căilor Lui [4, 10], pentru că învățătura Sa mântuitoare umple întreaga lume ca o apă a mântuirii.

La 4, 11 se amintește pentru a 3-a oară de săgețile lui Dumnezeu. Dar ele nu mai sunt prezentate ca pedepsind cu moarte, ci ca mergând întru lumină și întru lumina fulgerului armelor Sale [4, 11], adică în slava Lui cea veșnică.

Amenințarea lui Dumnezeu împuținează pământul [4, 12], adică pe locuitorii pământului. Iar în 4, 13 avem o altă profeție împlinită. Căci Domnul a ieșit, adică S-a întrupat, întru mântuirea poporului Său, pentru ca să-i mântuie pe cei unși ai Lui [4, 13]. Și ungerea de aici e o profețire a Tainei Sfintei Mirungeri, pe care o primim în cadrul Slujbei Botezului.

Domnul este puterea noastră, El rânduiește desăvârșirea noastră și ne pune peste cele înalte, pentru ca să biruim în cântarea Lui [4, 20], în slujirea Lui. De aceea, dis-de-dimineață trebuie să se ridice duhul nostru către Dumnezeu [5, 9]. Să-I slujească Lui din primele clipe ale zilei, de când ne trezim din pat.

Poruncile Lui [5, 9; 7, 29] sunt lumină pe pământ [5, 9], iar în 5, 10 găsim, pentru prima oară în această carte, sintagma „slava Domnului [τὴν δόξαν Κυρίου]". Care se referă la slava Sa cea veșnică, necreată, la lumina Sa dumnezeiască. Și care, în 8, 52, este numită „slava Lui cea sfântă", pe când, în 14, 9, ea este „slava Lui cea mare".

Dumnezeu are pacea Lui și El ne-o dă nouă [5, 12]. Și El nu răsplătește numai răul, ci și binele nostru [5, 12]. Și în 5, 13 se vorbește despre dobân-

direa noastră de către Dumnezeu. Cu sensul de răscumpărarea noastră de către El.

Însă Domnul adaugă rele celor slăviți ai pământului [5, 15**]. Și noi cunoaștem certarea [ἡ παιδεία] lui Dumnezeu în micile necazuri pe care le avem [5, 16]. În 5, 17 se vorbește din nou despre Hristos Domnul, Care este Cel iubit al Lui, al Tatălui. Și, în relație cu Fiul întrupat, noi trebuie să ne facem ca o femeie care stă să nască și țipă în chinul ei [5, 17]. Pentru că trebuie să ne naștem duhovnicește, în Hristos, și această naștere e plină de chinurile nașterii. Pentru că ne naștem în Hristos dacă ne curățim de patimi. Și curățirea de ele e dureroasă.

Frica Domnului [5, 18] este începutul chinurilor duhovnicești ale curățirii de patimi [5, 18]. Iar despre persoana Duhului Sfânt vorbește sintagma „Duhul mântuirii Tale [Πνεῦμα σωτηρίας Σου]" [5, 18]. Pentru că Duhul e al lui Dumnezeu și prin El Dumnezeu ne mântuie.

Expresia „am născut Duhul mântuirii Tale [ἐτέκομεν Πνεῦμα σωτηρίας Σου], pe care L-am făcut pe pământ" [5, 18] ne vorbește însă, în mod tainic, despre relația dintre Fiul și Duhul Sfânt în soteriologie. Căci Fiul ne-a născut nouă mântuirea prin Duhul Tatălui și ne-a arătat în viața Sa pământească că Fiul și Duhul sunt nedespărțiți în mântuirea noastră. Tocmai de aceea, Fiul Se înalță la Tatăl, pentru ca să coboare întru Duhul, dimpreună cu Tatăl, începând de la Cincizecime, în cei credincioși Lui.

Roua [δρόσος] de la Dumnezeu este vindecarea oamenilor [5, 19]. Și roua Lui, adică slava Lui, îi va învia pe cei morți și îi va veseli pe cei de pe pământ [5, 19].

Sfântul Profet Ionas vorbește despre ridicările și valurile Domnului care trec peste noi [6, 4]. Adică despre certările Lui. Pentru că El l-a aruncat pe Sfântul Ionas „întru adâncurile inimii mării” [6, 4]. Și de aceea a trăit această aruncare a lui în mare ca pe o lepădare de la ochii lui Dumnezeu [6, 5]. Templul cel sfânt este al Lui [6, 5; 6, 8], templul sfintei Sale slave [8, 53], și rugăciunea noastră trebuie să vină către El [6, 8], iar Domnul este Cel care suie din stricăciune viața noastră [6, 7].

Dumnezeu este mila noastră [6, 9] și noi trebuie să Îi jertfim Lui cu glas de laudă și de mărturisire [6, 10]. Lui trebuie să Îi împlinim făgăduințele noastre față de El [6, 10] și de împlinirea lor ține mântuirea noastră [6, 10].

Domnul este binecuvântat [7, 26; 8, 52; 8, 53; 8, 54; 8, 55; 8, 56; 9, 68; 14, 34; 14, 36; 14, 37; 14, 38] și trebuie binecuvântat de întreaga Lui creație [8, 57; 8, 58; 8, 59; 8, 60; 8, 61; 8, 62; 8, 63; 8, 64; 8, 65; 8, 66; 8, 67; 8, 68; 8, 69; 8, 70; 8, 71; 8, 72; 8, 73; 8, 74; 8, 75; 8, 76; 8, 77; 8, 78; 8, 79; 8, 80; 8, 81; 8, 82; 8, 83; 8, 84; 8, 85; 8, 86; 8, 87; 8, 88; 11, 18; 11, 20], căci El este Dumnezeul părinților noștri [7, 26; 8, 52; 12, 1; 14, 34]. Și pedepsele Lui asupra noastră sunt în adevăr și în judecată [7, 28], în judecată adevărată [7, 31], pentru că sunt pedepse pentru păcatele noastre [7, 28; 7, 29; 7, 37]. Iar păcatele și fărădelegile noastre ne depărtează de Dumnezeu [7, 29], pentru că nu ascultăm de poruncile Lui [7, 29; 7, 30]. Însă poruncile Lui sunt spre binele nostru [7, 30].

Căci făgăduința este a Domnului [7, 34; 7, 36; 9, 55; 9, 72; 12, 6], ea este sfântă [9, 72], și El S-a jurat cu jurământ lui Avraam [9, 73]. Iar a Lui este mila

[7, 35; 7, 38; 7, 42; 9, 50; 9, 54[71]; 9, 72; 12, 6], cât și milostivirile milei [σπλάγχνα ἐλέους] [9, 78], pentru că mila Lui este mare [12, 14]. Și El întinde mila Lui celor care Îl cunosc pe El [14, 46]. Căci Avraam este cel iubit de Dumnezeu, Isaac este robul Lui, pe când Iacov sau Israil este cel sfânt al Lui [7, 35] și slujitorul Lui [9, 54]. Dar și David este slujitorul Lui [9, 69], cât și Simeon, Primitorul de Dumnezeu, este robul Lui [13, 29].

Iar Dumnezeu este Stăpânul tuturor [7, 37; 13, 29] și înaintea Lui [7, 38; 7, 40; 9, 75] se petrece întreaga rânduiala liturgică a Bisericii și El desăvârșește [7, 40] jertfele noastre euharistice. Căci El ne primește în suflet zdrobit și în duh smerit [7, 39], ca să Îi slujim Lui în sfințenie și în dreptate [9, 75]. Trebuie să ne încredem în Dumnezeu [7, 40] și să nădăjduim în El [11, 18] și să Îl urmăm din toată inima noastră [7, 41], căci de la El este milostenia [11, 18]. Trebuie să ne temem de El [7, 41; 9, 50] și să căutăm fața Lui [7, 41]. Căci El face cu noi după bunătatea Sa și după mulțimea milei Sale [7, 42; 12, 11; 12, 14[72]]. Domnul ne izbăvește pe noi [7, 43; 9, 74] și El este slăvit în toată lumea [7, 45]. Căci El privește abisurile șezând peste Heruvimi [8, 54], șezând pe tronul Împărăției Sale [8, 55], în tăria cerului [8, 56].

Născătoarea de Dumnezeu, Preacurata Fecioară Maria, ne învață să Îl mărim pe Domnul [9, 46] și

---

[71] Și mila Lui trebuie pomenită de noi. Trebuie amintită, vestită, propovăduită și pentru ea trebuie să Îi mulțumim neîncetat Domnului. Pentru că trebuie să Îi mulțumim pentru nenumăratele arătări ale milei Lui în viața noastră, prin care ne-a ajutat și ne-a întărit și ne-a îndreptat pe noi.

[72] Domnul arată bunătatea Lui întru noi.

că duhul nostru trebuie să se bucure în Dumnezeu [9, 47]. Căci El privește spre smerenia noastră, a robilor Lui [9, 48], și ne face măriri [μεγαλεῖα] [8, 49]. Iar El este Cel puternic [9, 49] și face putere întru brațul Lui [9, 51] și îi risipește pe cei mândri în cugetul inimii lor [9, 51]. Domnul îi coboară pe stăpânitori de pe tronuri și îi înalță pe cei smeriți [9, 52]. El îi umple de bunătăți pe cei flămânzi și îi scoate afară, deșerți, pe cei bogați [9, 53].

Domnul Dumnezeul lui Israil [9, 68] este Dumnezeul tururor. Și El ne cercetează pe noi [9, 68; 9, 78]. Și El are Profeții Lui cei sfinți, prin gura cărora a vorbit [9, 70] oamenilor. Dar El poate ridica oricând Profeți, care să vorbească Bisericii Lui și întregii lumi. Căci El nu a vorbit doar în trecut prin Profeți, ci El vorbește și acum și în veci prin Profeții Lui.

Sfântul Ioannis Botezătorul este Profetul Domnului și el a mers înaintea feței Lui, pregătind căile Lui [9, 76]. El a dat cunoașterea mântuirii [γνῶσιν σωτηρίας] lui Israil, întru iertarea păcatelor lor [9, 77]. Iar Hristos Domnul este Răsăritul [Cel] din înălțime [Ἀνατολὴ ἐξ ὕψους] [9, 78], Care ne-a luminat pe noi și a îndreptat picioarele noastre întru calea păcii [9, 79].

În cântarea Sfântului Profet Isaias, Cel iubit e Dumnezeu [10, 1***], iar via este poporul Lui [10, 1**; 10, 2; 10, 3; 10, 4; 10, 5; 10, 6; 10, 7]. Și când via face spini în loc de struguri [10, 2; 10, 4], El ia gardul ei și o lasă întru pradă [10, 5] și poruncește norilor ca să nu plouă întru ea [10, 6]. Căci Domnul este Domnul Savaot [10, 7; 10, 9], Domnul Puterilor cerești și El este Atotțiitorul [Παντοκράτωρ][12, 1] și faptele oamenilor se aud întru urechile Lui [10, 9]. Și El ne scoate din necazuri și ne ia durerea sufletului [11, 15]

și ridică suflarea noastră și ne face să trăim [11, 16]. Pentru că El alege sufletul nostru, pentru ca să nu piară, și aruncă înapoia noastră toate păcatele noastre [11, 17]. Pentru că El le iartă și le șterge din ființa noastră.

Domnul a făcut cerul și pământul, dimpreună cu toată podoaba lor [12, 2]. El a legat marea cu cuvântul poruncii Sale, a încuiat abisul și l-a pecetluit cu numele Lui cel înfricoșător și slăvit [12, 3]. Și toată creația Lui se înfioară și se cutremură de la fața puterii Sale [12, 4], pentru că de neîndurat este marea-cuviință a slavei Sale și de nesuportat este urgia amenințării Sale asupra celor păcătoși [12, 5]. Iar mila făgăduinței Sale este nemăsurată și de nepătruns [12, 6].

Domnul este milos, îndelung-răbdător și mult -milostiv și El Se pocăiește/ Îi pare rău de relele oamenilor [12, 7], când și oamenii se pocăiesc de relele pe care le fac. De aceea, El este Dumnezeul celor Drepți [12, 8] și El pune pocăință celor păcătoși [12, 8]. Pentru că păcatele noastre le facem înaintea Lui [12, 10]. Și dacă păcătuim înaintea Lui, tot înaintea Lui ne și pocăim [12, 12; 14, 41] și de la El cerem dezlegarea [12, 13**] de păcatele noastre, pentru că El este Dumnezeul celor care se pocăiesc [12, 13]. Însă, dacă nu ne pocăim de păcatele noastre, El ne ține relele noastre întru veac și ne osândește în cele mai adânci ale pământului [12, 13], adică în Iad.

Toată puterea cerurilor Îl laudă pe Domnul [12, 15], adică toate Puterile cerești. Pentru că a Lui este slava întru vecii vecilor [12, 15; 14, 1]. Și slava de aici e totuna cu doxologia întregii creații a lui Dumnezeu.

Sfântul Simeon, Primitorul de Dumnezeu, folosește cuvântul eliberare ca pe un sinonim pentru

moarte [13, 29]. Dar vede eliberarea de această viață ca fiind acțiunea lui Dumnezeu în viața omului. Pentru că numai El ne poate elibera de viața de acum prin moarte. Noi nu ne putem „elibera” prin sinucidere, pentru că sinuciderea ne coboară în Iad. Dar Dumnezeu ne poate elibera prin moarte de viața aceasta, pentru ca să ne ducă în Împărăția Lui. El ne poate elibera în pace [13, 29], fiind plini de pacea Lui.

Și când Sfântul Simeon spune „mântuirea Ta” [13, 30], El se referă la persoana Domnului Hristos, Care e mântuirea noastră de la Tatăl. Și venirea Domnului a fost pregătită de El înaintea feței tuturor popoarelor [13, 31], El fiind „lumină întru descoperirea neamurilor și slava” lui Israil [13, 32].

În Imnul dimineții, adică în textul Doxologiei, se mărturisește faptul că noi Îl lăudăm pe Dumnezeu, că pe El Îl binecuvântăm și Lui I ne închinăm, pe El Îl slăvim, Lui Îi mulțumim pentru slava Lui cea mare [14, 4-9; 14, 29-31]. Și după referirea la Dumnezeul treimic, încep referirile la fiecare persoană dumnezeiască în parte. Astfel, Tatăl este Domn, Împărat ceresc, Dumnezeu și Părinte Atotțiitor [14, 10-12], Fiul este Domn și Unulnăscut și, ca Fiu întrupat, Se numește Iisus Hristos [14, 13-14], iar Sfântul Duh e doar numit [14, 15]. După care imnul se referă din nou la Fiul și ne spune că El e Mielul lui Dumnezeu și Fiul Tatălui [14, 17-18] și El ridică păcatele lumii [14, 19, 21]. Și El ne miluiește pe noi și primește rugăciunea noastră [12, 20, 22, 24; 14, 40].

După înălțarea Sa la cer, Fiul șade de-a dreapta Tatălui [14, 23] și ca om, fiind unul sfânt și unul Domn [14, 25-26], șezând întru slava lui Dumnezeu Tatăl [14, 28]. Iar Domnul e Cel care ne învredni-

cește să ne păzim fără de păcate [14, 32-33] și ne învață dreptățile Lui [14, 36; 14, 37; 14, 38]. Pentru că Domnul este scăparea noastră în neam și în neam [14, 39; 14, 42] și El ne învață să facem voia Lui [14, 43]. Pentru că la Domnul este izvorul vieții [14, 44] noastre și, întru lumina Lui, noi vedem lumină multă [14, 45], adică multe vederi dumnezeiești, care sunt văzute de noi extatic.

3. 3. Cartea Parimiele lui Salomon

Prima afirmație triadologică a cărții e aceea că frica lui Dumnezeu [φόβος Θεοῦ] este începutul înțelepciunii [1, 7; 9, 12]. Ea este învățătura și înțelepciunea și i se va răspunde ei cu începutul slavei [ἀρχὴ δόξης] [15, 33]. Pentru că, temându-ne de El, noi vom iubi fapta cea bună și înțelepciunea Lui și ne vom umple de slava Lui. Căci frica Domnului este întru viața omului [19, 23] și în ea trebuie să fim toată ziua [23, 17]. Iar evlavia întru Dumnezeu [εὐσέβεια εἰς Θεὸν] [este] începutul simțirii [1, 7] duhovnicești.

În mod tainic, în 1, 20, Înțelepciunea [Σοφία] este Dumnezeu Fiul. Iar ieșirile [ἐξόδοις] Înțelepciunii [1, 20; 8, 35] sunt vederile și luminările dumnezeiești pe care le primesc cei credincioși de la Dumnezeu. Și Înțelepciunea se laudă [1, 20] întru adevăr și îl propovăduiește [1, 21] tuturor oamenilor.

Însă, deși Înțelepciunea ne cheamă la ea, ne sfătuiește și ne mustră, noi nu o ascultăm [1, 24-25; 1, 30]. Fapt pentru care Ea ne promite că va râde de pieirea noastră și se va veseli de moartea noastră [1, 26]. Și când vom chema Înțelepciunea, Ea nu ne va asculta, pentru că am urât înțelepciunea și nu am ales frica Domnului [1, 28-29; 8, 13], care este neamul înțelepciunii și bogăția și slava și viața [22, 4]. Dar cei care au ascultat Înțelepciunea lui Dumnezeu, aceia se vor sălășlui întru nădejde și se vor liniști [1, 33].

Cine se umple de înțelepciune, de înțelegere și de simțire, acela înțelege frica Domnului [2, 5] și află cunoașterea lui Dumnezeu [ἐπίγνωσιν Θεοῦ][2,

5]. Pentru că aceasta, cunoașterea Lui, este experiențială. Fiindcă Domnul dă omului înțelepciune și de la fața Lui sunt cunoașterea și înțelegerea [2, 6].

Domnul tezaurizează/ adună celor care își desăvârșesc mântuirea și apără călătoria vieții lor [2, 7]. Pentru că El păzește calea celor care se tem de El [2, 8] și va fi în toate căile noastre și va întări picioarele noastre pentru ca să nu ne clătinăm [3, 26]. Căci El face drepte cărările noastre și călătoriile noastre le va îndrepta în pace [4, 27].

În 3, 3 se vorbește despre consecința faptelor bune: vom afla har. Iar harul este de la Domnul [12, 2; 30, 7], de la Dumnezeul nostru treimic, și el ne eliberează [25, 10]. Iar noi trebuie să gândim cele bune înaintea Domnului [3, 4] și să nădăjduim cu toată inima în Dumnezeu [3, 5].

Trebuie să ne temem de Dumnezeu și să ascultăm de El, să ne abatem de la rău și să mergem drept [3, 7; 14, 2; 24, 21]. Căci, prin frica Domnului, ne putem abate cu totul de la rău [15, 27]. Și El ne cere să nu ne temem de nimeni altul în afară de El [7, 1]. Noi trebuie să Îl cinstim pe El [3, 9; 7, 1] din ostenelile noastre cele drepte și să Îi facem început Lui din roadele dreptății noastre [3, 9]. Pentru că El ne ceartă și ne mustră [3, 11; 3, 12] spre îndreptarea noastră. Căci El îl ceartă pe cel pe care îl iubește și îl biciuiește pe tot fiul pe care îl primește [3, 12].

De aceea, adevărata înțelepciune este întemeiată ca pe Domnul [3, 18]. Fiindcă „Dumnezeu a întemeiat pământul [cu] Înțelepciune [ὁ Θεὸς τῇ Σοφίᾳ ἐθεμελίωσεν τὴν γῆν] și a pregătit cerurile în[tru] Înțelegere [ἡτοίμασεν δὲ οὐρανοὺς ἐν Φρονήσει]"[3, 19]. Iar aici ni se vorbește în mod tainic despre relația Tatălui cu Fiul la crearea lumii. Pentru că Fiul este Înțelepciunea și Înțelegerea

Tatălui. Sau dacă vrem să vedem acest loc ca pe unul triadologic, atunci Înțelepciunea e Fiul, iar Înțelegerea e Duhul Sfânt. Pentru că întreaga creație e opera Dumnezeului treimic.

Blestemul lui Dumnezeu este în casele celor neevlavioși [3, 33]. Pentru că Domnul le stă împotrivă celor mândri, iar celor smeriți le dă har [3, 34]. Iar cei înțelepți vor moșteni slava [3, 35] lui Dumnezeu, care e totuna cu harul Său.

Sintagma „cunună de haruri [στέφανον χαρίτων]" apare la 1, 9 și 4, 9. Și tot la 4, 9 apare și sintagma „cununa desfătării", sintagmă care se referă tot la harul sau la slava lui Dumnezeu. În 5, 19 și 17, 8 îl avem pe har la G. pl., iar în 10, 32 și 28, 23 la Ac. pl.

Dumnezeu știe căile cele de-a dreapta [4, 27]. Pentru ca, în 5, 21, să ni se vorbească despre atotvederea lui Dumnezeu în relație cu viața noastră: „căci înaintea ochilor lui Dumnezeu sunt căile omului [ἐνώπιον γάρ εἰσιν τῶν τοῦ Θεοῦ ὀφθαλμῶν ὁδοὶ ἀνδρός] și întru toate cărările lui [este] privit [εἰς δὲ πάσας τὰς τροχιὰς αὐτοῦ σκοπεύει] [de către El]" [5, 21]. Tot despre atotvederea Lui ne vorbește și 15, 3: „ochii Domnului în tot locul privesc [ἐν παντὶ τόπῳ ὀφθαλμοὶ Κυρίου σκοπεύουσιν], și pe cei răi și pe cei buni [κακούς τε καὶ ἀγαθούς]". Pentru că toți suntem sub vederea ochilor Săi.

Dar cel păcătos se bucură de toate pe care le urăște Domnul [6, 16], pe când Înțelepciunea urăște căile stricate ale celor răi [8, 13]. Căci, pentru Domnul, căile stricate ale oamenilor sunt dezgustătoare [11, 20]. Dumnezeu trimite căi stricate către cei stricați [21, 8], dar El îi primește pe toți cei care sunt fără pată în căile lor [11, 20], pentru că cei fără

pată îi sunt plăcuți Lui [22, 11]. Căci curate și drepte sunt lucrurile Lui [21, 8].

În 8, 2, Înțelepciunea este prezentată ca fiind „pe cele mai înalte înălțimi [ἐπὶ γὰρ τῶν ὑψηλῶν ἄκρων]" ale sfințeniei. Pentru că Ea, prin slava Ei, este și în Îngerii și în Sfinții din cer, dar stă și „în mijlocul cărărilor [ἀνὰ μέσον τῶν τρίβων]" [8, 2] vieții noastre. Și Înțelepciunea cântă [8, 3] și vorbește oamenilor. Și Ea ne învață adevărul [8, 7] și dreptatea [8, 8]. Pentru că Înțelepciunea locuiește împreună cu sfatul și Ea cheamă cunoașterea și gândul [8, 12]. Ale Ei sunt sfatul și siguranța, mintea și tăria [8, 14]. Prin Înțelepciunea lui Dumnezeu împărații împărătesc și stăpânitorii scriu dreptate [8, 15], cei mari se măresc și tiranii cuprind pământul [8, 16]. Înțelepciunea lui Dumnezeu îi iubește pe cei care O iubesc pe Ea și cei care O caută pe Ea, aceia O vor afla [8, 17].

Avuția și slava, dobândirea a multe și dreptatea sunt ale Înțelepciunii [8, 18] personale a Tatălui, adică ale Fiului Său. De aceea, roadele Înțelepciunii sunt cele mai bune [8, 19] și Ea umblă întru dreptate [8, 20]. Căci Înțelepciunea împarte averi celor care O iubesc pe Ea și vistieriile lor le umple cu bunătăți [8, 21].

Înțelepciunea numără cele din veac [8, 21]. Iar în 8, 22-25 se vorbește în mod tainic despre nașterea veșnică a Fiului din Tatăl. Pasajul, în LXX, este acesta: „Domnul M-a zidit pe Mine la începutul căilor Lui, întru lucrurile Lui [Κύριος ἔκτισέν Με ἀρχὴν ὁδῶν Αὐτοῦ εἰς ἔργα Αὐτοῦ]. Mai înainte de veac M-a întemeiat [πρὸ τοῦ αἰῶνος ἐθεμελίωσέν Με], în[tru] început [ἐν ἀρχῇ]. Mai înainte să facă pământul și mai înainte să facă abisurile [și] mai înainte să iasă izvoarele apelor. Mai înainte să fie

întemeiați munții și mai înainte de toate dealurile, [Dumnezeu] Mă naște pe Mine [γεννᾷ Με]”.

Iar dacă în v. 22 se vorbește despre zidirea Lui, a Fiului, în v. 25 se vorbește despre nașterea Lui din Tatăl. Pentru că nașterea Lui din Tatăl este mai înainte de veac, este din veșnicie.

Din 8, 26 aflăm că „Domnul a făcut țările [Κύριος ἐποίησεν χώρας] și [locurile] cele nelocuite [ἀοικήτους] și înălțimile locuite, cele de sub cer”. Că atât locurile locuite, cât și cele nelocuite, sunt creația Lui și sunt expresia voinței Sale. Fapt pentru care, oriunde ne-am duce, noi suntem oaspeții Lui, pentru că El a creat toate [8, 24-25; 8, 27-29; 8, 31; 14, 31; 17, 5]. Iar dacă țările sunt creația Lui, atunci nu trebuie să încercăm eliminarea lor de pe fața pământului.

În 8, 27-31 avem din nou un pasaj care ne vorbește în mod tainic despre relația veșnică a Fiului cu Tatăl. Pentru că Înțelepciunea Tatălui ne mărturisește: „[Și] când pregătea cerul, eram împreună cu El [ἡνίκα ἡτοίμαζεν τὸν οὐρανόν συμπαρήμην Αὐτῷ]. Și când punea la o parte tronul Lui peste vânturi. Când tari îi făcea pe norii cei de sus [ἡνίκα ἰσχυρὰ ἐποίει τὰ ἄνω νέφη] și ca neclintiri punea izvoarele cele de sub cer și tari făcea temeliile pământului. Eram lângă El unit [ἤμην παρ᾽ Αὐτῷ ἁρμόζουσα]. Eu eram [cu] Care [El] Se bucura în timpul zilei [Ἐγὼ ἤμην Ἧ προσέχαιρεν καθ᾽ ἡμέραν] și Mă veseleam în fața Lui în toată vremea [δὲ εὐφραινόμην ἐν προσώπῳ Αὐτοῦ ἐν παντὶ καιρῷ], când [El] Se veselea sfârșind [de creat] lumea și Se veselea în[tru] fiii oamenilor [ὅτε εὐφραίνετο τὴν οἰκουμένην συντελέσας καὶ ἐνευφραίνετο ἐν υἱοῖς ἀνθρώπων]”.

Astfel, la 8, 30, ni se vorbește despre unirea ființială a Fiului cu Tatăl – Eu „eram lângă El unit” –, în 8, 30-31 ni se vorbește despre bucuria Tatălui de Fiul – „Eu eram [cu] Care [El] Se bucura în timpul zilei”, dar și de veselia comunională a Tatălui și a Fiului – „și Mă veseleam în fața Lui în toată vremea”, cât și de veselia Tatălui față de creația Sa – „când [El] Se veselea sfârșind [de creat] lumea și Se veselea în[tru] fiii oamenilor”.

Dar bucuria și veselia lui Dumnezeu e trinitară, pentru că Dumnezeu e treime de persoane. Și Duhul Sfânt, deși nenumit aici, e părtaș acestei bucurii și veselii veșnice, dimpreună cu Tatăl și cu Fiul. Așa că aici aflăm, în mod tainic, lucruri foarte importante despre viața interioară veșnică a Treimii. Aflăm că Tatăl, Fiul și Sfântul Duh sunt uniți ființial, că au aceeași ființă și că Ei Se bucură și Se veselesc reciproc unul de altul și că au creat împreună lumea și pe om și Se veselesc de ceea ce au creat. Și tocmai pentru că persoanele dumnezeiești Se bucură și Se veselesc din veci și pentru veci, și noi primim slava Lor pentru ca să ne bucurăm și să ne veselim duhovnicește.

Înțelepciunea ne cere să o ascultăm și să păzim căile Ei [8, 34]. Căci ieșirile Ei sunt ieșirile vieții [ἔξοδοι ζωῆς] și pregătesc voia de la Domnul [8, 35]. Și dacă ieșirile Înțelepciunii sunt vederile mistice și luminările dumnezeiești, atunci ele, aceste ieșiri dumnezeiești, sunt cele de care avem nevoie neapărată, pentru că ele ne pregătesc pentru a înțelege voia Domnului cu noi. Prin ele, Dumnezeu ne duce la voia Lui, la ceea ce vrea să facă cu noi.

De aceea, cei care păcătuiesc întru Înțelepciune, își nelegiuiesc sufletele lor, iar cei care urăsc Înțelepciunea Tatălui, iubesc moartea [8, 36]. În 9,

1, tot tainic, ni se vorbește despre Înțelepciunea lui Dumnezeu, Care Și-a zidit Sieși casă și a sprijinit-o pe 7 stâlpi. Pentru că această casă a Înțelepciunii e întruparea Ei din Fecioara Maria, Născătoarea de Dumnezeu, și împreună cu Duhul Sfânt și cu Tatăl, Fiul a sprijinit umanitatea Lui, apoi Biserica Sa, pe stâlpii sfințeniei dumnezeiești.

Jertfele Înțelepciunii, amestecarea vinului în potirul Ei și masa Ei [9, 2] sunt Dumnezeiasca Euharistie a Bisericii Sale, adică Însuși Trupul și Sângele Său date pentru viața lumii. Și Înțelepciunea Tatălui, adică Hristos Domnul, ne cheamă pe toți să intrăm în Biserică și să bem împreună din Potirul Bisericii [9, 3].

Pentru că El ne cheamă să părăsim nebunia păcatului și să mâncăm din Pâinile Lui și să bem din Vinul Lui, pe care El ni l-a amestecat nouă [9, 4-6]. Căci, dacă facem astfel, vom trăi [9, 6] și ne vom îndrepta în înțelegerea cunoașterii [9, 6].

Domnul nu omoară cu foamea sufletul celui Drept, dar El răstoarnă viața celor neevlavioși [10, 3]. Căci „binecuvântarea Domnului [este] pe capul Dreptului [εὐλογία Κυρίου ἐπὶ κεφαλὴν Δικαίου]" [10, 6; 10, 22], iar frica Domnului adaugă zile omului [10, 27] și este nădejdea tăriei [14, 26] noastre. Pentru că frica Domnului este fortăreața celui Cuvios și zdrobirea celor care lucrează fărădelegea [10, 29].

Cântarele necinstite sunt o urâciune înaintea Domnului, dar greutatea cea dreaptă a cântarului este plăcută Lui [11, 1], iar coborârea balanței cântarului este dreptate la Dumnezeu [16, 11]. Și tot o urâciune înaintea Lui sunt buzele cele mincinoase [12, 22], gândurile cele nedrepte [15, 26], jertfele celor neevlavioși [15, 8], căile celor neevlavioși [15,

9], cei care își fixează/ își pironesc ochii în cineva, cei neînvățați și desfrânați cu limba [27, 20]. Iar necurați înaintea lui Dumnezeu sunt toți cei care fac fărădelege [3, 32] și toți cei înalți cu inima [16, 5], adică toți cei care se mândresc în inimile lor. Și necurați și dezgustători la Dumnezeu sunt cei care îi consideră Drepți pe cei nedrepți și nedrepți pe cei Drepți [17, 15]. Căci necurate și urâciune sunt înaintea Domnului greutatea mare și mică și măsurile duble [20, 10; 20, 23], iar balanța vicleană nu este bună înaintea Lui [20, 23].

Cel Drept este înaintea mâinii Lui și după moartea sa [11, 3], iar cel credincios suflării Sale tăinuiește faptele [11, 13]. Binecuvântarea lui Dumnezeu se varsă întru capul celui care este darnic [11, 26], iar cel care lucrează cele bune caută har bun [χάριν ἀγαθήν] [11, 27] de la Dumnezeu. Pentru că harul cel bun [χάρις ἀγαθή] al lui Dumnezeu e mai presus de toată bogăția pământească [22, 1].

Porunca Domnului este izvorul vieții [πηγὴ ζωῆς] pentru noi și ea ne face să ne abatem din cursa morții [14, 27], adică de la păcat. Iar cine îi înșală și îi batjocorește pe cei săraci, Îl întărâtă pe Dumnezeu, pe Cel care i-a făcut pe ei, iar cei care Îl cinstesc pe El, îi miluiesc pe cei săraci [14, 31; 17, 5]. Pentru că milostivirea față de oameni vine din cinstirea lui Dumnezeu, iar nedreptatea Îl întărâtă/ Îl mânie pe Dumnezeu. Și de aceea trebuie să nădăjduim în Dumnezeu, pentru ca să trăim o cuvioșie dreaptă [14, 32], o viață cuvioasă în dreptate. Pentru că nădejdea în Dumnezeu ne face fericiți [16, 20], pe când cel rău nu ascultă de Domnul [15, 23] și nu este fericit.

În 15, 4 ni se vorbește în mod explicit despre persoana Duhului Sfânt. Și ni se spune că cel care își

păzește limba „se va umple de Duhul [πλησθήσεται Πνεύματος]". De harul Duhului Sfânt, care e harul întregii Treimi. Iar rugăciunile celor care se îndreaptă înaintea Domnului sunt primite de către El [15, 8] și El îi iubește pe cei care urmăresc dreptatea [15, 9] Lui.

Iadul și pieirea pe față sunt lângă calea Domnului [15, 11]. Iar mai bună este partea mică de avere, avută în frica Domnului, decât mari vistierii posedate fără frică de Dumnezeu [15, 16].

Domnul dărâmă casele celor obraznici, dar întărește hotarul văduvei [15, 25]. Și Lui îi plac căile oamenilor drepți [15, 28]. Căci Dumnezeu Se îndepărtează foarte mult de cei neevlavioși, dar ascultă rugăciunile Drepților [15, 29].

Dumnezeu îndreaptă pașii acelora care în inima lor socotesc cele drepte [15, 29; 20, 24]. Care gândesc să facă cele drepte înaintea Lui. Și El îi luminează și îi povățuiește pe ei, pentru ca să trăiască drept, așa după cum ei își doresc.

Dumnezeu vede toate faptele celor smeriți [16, 2]. Iar faptele cele drepte sunt mai plăcute lui Dumnezeu decât jertfele [16, 7]. Dacă Îl căutăm pe Dumnezeu, vom afla cunoaștere cu dreptate, iar dacă Îl căutăm pe El cu dreptate, făcând cele drepte, vom afla pace [16, 8], pacea Lui. Pentru că toate lucrurile Domnului sunt cu dreptate [16, 9] și faptele Lui sunt greutăți drepte [16, 11] ale cântarului. Căci de la Domnul sunt toate cele drepte [16, 33].

Inimile cele alese [ἐκλεκταὶ καρδίαι] sunt la Domnul ca argintul și ca aurul care se lămuresc în cuptor [17, 3]. Pentru că ele se curățesc continuu înaintea Lui și credința lor în Dumnezeu se adeverește în fiecare zi. Iar cei care au milă, vor fi

miluiți de Domnul [17, 5], pe când cei care se întorc la Domnul, vor spori [17, 8] cu adevărat în viața lor.

Celor răi, care ridică certuri, care iscă certuri din orice, Domnul le va trimite Înger nemilostiv [Ἄγγελον ἀνελεήμονα] [17, 11]. Iar numele Domnului este din măreția tăriei Lui și cei Drepți se înalță, dacă aleargă înaintea Lui [18, 10].

Bărbatul care s-a căsătorit cu femeie bună, acela a aflat haruri de la Dumnezeu și a primit veselie de la El [18, 22]. Iar căsătoria este de la Dumnezeu, pentru că „de la Dumnezeu se unește femeia [cu] bărbatul [παρὰ Θεοῦ ἁρμόζεται γυνὴ ἀνδρί] [ei]" [19, 14]. Însă cel nebun Îl învinuiește pe Dumnezeu în inima sa [19, 3]. Iar cei care disprețuiesc căile Lui vor pieri [19, 16].

Milostenia, în 19, 17, e considerată o împrumutare a lui Dumnezeu, care va fi răsplătită de către El. Pentru că „împrumută lui Dumnezeu cel care îl miluiește pe cel sărac [δανίζει Θεῷ ὁ ἐλεῶν πτωχόν] și după darul lui i se va răsplăti lui" [19, 17].

Sfatul Domnului rămâne întru veac [19, 21]. Și noi trebuie să Îl îndurăm pe Domnul, pentru ca El să ne ajute nouă [20, 9]. Căci urechea aude și ochiul vede tocmai pentru că ambele sunt lucrurile Domnului [20, 12]. Pentru că El le-a făcut cu un scop bine definit pe fiecare, ca, de altfel, pe fiecare organ din trupul nostru. Și de aceea, cel muritor nu poate înțelege căile Domnului [20, 24].

În 20, 27 ni se vorbește despre lumina dumnezeiască, care e sinonimă cu harul sau cu slava Lui. Și ni se spune că „lumina Domnului [este] suflarea oamenilor [φῶς Κυρίου πνοὴ ἀνθρώπων], care cercetează cămările pântecelui [ὃς ἐρευνᾷ ταμίεια κοιλίας]" lor [20, 27]. Pentru că lumina Lui este viața

noastră duhovnicească și ea ne umple întreaga ființă.

Inima împăratului, în mâna lui Dumnezeu, e ca mișcarea apei. Pentru că, dacă vrea să facă un semn cu el, dacă vrea să îl trimită undeva, spre acolo îl înclină, îl trimite [21, 1]. Căci Domnul îndreaptă inimile oamenilor [21, 2].

A face cele drepte și a spune adevărul sunt mai plăcute în fața lui Dumnezeu decât sângele jertfelor [21, 3]. Iar urgiile lui Dumnezeu sunt întoarse de darea pe ascuns [21, 14], adică de milosteniile făcute în taină. Pentru că El îl binecuvintează pe omul vesel și dătător/ milostiv, împlinind goliciunea faptelor lui [22, 8].

Ajutorul este de la Domnul [21, 31]. Și Domnul l-a făcut și pe bogat și pe sărac [22, 2]. Dar Domnul iubește inimile cuvioase [ἀγαπᾷ Κύριος ὁσίας καρδίας] [22, 11], pentru că ochii Domnului păzesc simțirea noastră [22, 12]. Însă cei pe care El îi urăște vor cădea întru gura celui fărădelege, care este o groapă adâncă [22, 14].

Nădejdea noastră trebuie să fie în Domnul și, nădăjduind în El, Domnul ne va face cunoscută calea Lui [22, 19] și ne va face să fim în grijă [28, 25] și să ne veselim [29, 25] și să ne mântuim [29, 25]. Iar Domnul va judeca judecata celor slabi și a orfanilor [22, 22-23; 23, 10-11] și va izbăvi sufletele cele adăpostite la El [22, 23]. Căci Domnul îi răscumpără pe cei orfani [23, 10-11], pentru că El e puternic [23, 11] și ne judecă pe toți [23, 11].

Cei înțelepți nu se abat de la gura Domnului [24, 7], de la cuvintele Lui. În 24, 12 găsim sintagma „Domnul inimii [Κύριος καρδίας]”. Și Domnul pe toate le cunoaște [24, 12**], căci El este atotștiutor. Iar El a zidit suflarea tuturor și răsplătește fiecăruia

după faptele lui [24, 12], pentru că El este Judecătorul tuturor.

Dacă aflăm milă la Dumnezeu, atunci săvârșirea noastră va fi bună și nu ne va părăsi nădejdea noastră [24, 14]. Iar El vede dacă ne bucurăm de căderea vrăjmașului nostru și dacă ne înălțăm cu mintea. Și pentru că Lui nu Îi plac acestea, de aceea Își va întoarce mânia Lui de la el [24, 17-18], de la vrăjmașul nostru. Pentru că El dorește ca noi să facem bine vrăjmașului nostru [25, 21-22] și pentru binele pe care îl facem pentru vrăjmașul nostru, Domnul ne va răsplăti nouă cele bune [25, 22].

Slava lui Dumnezeu ascunde cuvântul [δόξα Θεοῦ κρύπτει λόγον] [25, 2] și îl face să fie tainic. Pentru că el trebuie înțeles duhovnicește. Iar cei care Îl caută pe Domnul vor înțelege judecata întru totul [28, 5]. Domnul le face supraveghere, îi supraveghează pe cămătar și pe datornicii lui [29, 13], iar în cei smeriți Domnul Se statornicește cu slavă [29, 23], pentru că îi umple de slava Lui.

Domnul este Stăpânul nostru [29, 25] și de la Domnul se face dreptate omului [29, 26]. Și în El trebuie să credem [30, 1]. Pentru că El ne învață înțelepciunea și ne dă să cunoaștem cunoașterea celor Sfinți ai Lui [30, 3]. Iar toate cuvintele lui Dumnezeu sunt lămurite și El îi apără pe cei care sunt evlavioși față de El [30, 5]. Noi nu trebuie să adăugăm la cuvintele Lui [30, 6], adică nu trebuie să le falsificăm. Căci El, pe cei care Îi mistifică cuvintele, îi osândește și îi arată a fi mincinoși [30, 6].

Noi de la Dumnezeu trebuie să cerem cele bune [30, 7], iar cuvintele lui Dumnezeu [31, 1; 31, 2] sunt răspuns dumnezeiesc [31, 1] pentru noi. Și noi trebuie să deschidem gura cu cuvântul lui Dumnezeu, adică să vorbim din ce am învățat din cuvin-

tele lui Dumnezeu, și să judecăm toate sănătos [31, 8]. Iar femeia cea înțeleaptă e binecuvântată de Domnul și ea trebuie să laude frica Domnului [31, 30].

3. 4. Cartea Ecclisiastis

Dumnezeu a dat fiilor oamenilor buimăcire rea [περισπασμὸν πονηρὸν], pentru a se buimăci în sinea lor [1, 13; 3, 10]. Și din mâna lui Dumnezeu este omul și viața lui [2, 24], căci zilele vieții noastre sunt de la Domnul [5, 17; 8, 15]. Și nimeni nu mănâncă și nu miluiește decât de la El [2, 25]. Căci celor care sunt oameni buni înaintea feței Lui [2, 26**], Dumnezeu le dă înțelepciune și cunoaștere și veselie [2, 26], dar celor care păcătuiesc, Dumnezeu le dă buimăcire [2, 26].

Dumnezeu le-a făcut pe toate bune și la vremea lor [3, 11] și toate câte El a făcut vor fi întru veac în El [3, 14]. Pentru că El susține toate prin slava Lui. Și noi nu putem să adăugăm și nici să înlăturăm ceva [3, 14] din cele pe care El le-a făcut și le-a spus. Iar Dumnezeu a făcut toate câte sunt, pentru ca să se teamă de fața Lui [3, 14].

Și El dă în inima noastră ca să aflăm, să cunoaștem făptura Lui [3, 11], creația Lui, pe care El a făcut-o dintru început și până la sfârșit [3, 11]. Iar darul lui Dumnezeu pentru om este ca el să vadă binele în toată osteneala vieții lui [3, 13; 5, 18]. Pentru că El l-a zidit pe om și Domnul ne cere să ne amintim mereu de El [12, 1].

Dumnezeu îi cercetează pe cei prigoniți [3, 15] și El îi va judeca și pe cei Drepți, și pe cei neevlavioși [3, 17; 11, 19; 12, 14], și îi va deosebi pe ei [3, 18]. Îi va separa pe unii de alții. De aceea, noi trebuie să mergem întru casa lui Dumnezeu [οἶκον τοῦ Θεοῦ] și să auzim de aproape [4, 17] cele ale Lui. Căci ascultarea cuvintelor Lui, în casa Sa, este jertfa noastră [4, 17].

Orice cuvânt pe care îl spunem, trebuie să fim conștienți că îl spunem înaintea feței lui Dumnezeu [πρὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ] [5, 1]. Iar El locuiește în cer [5, 1]. Și noi trebuie să împlinim făgăduințele noastre, pe care I le facem lui Dumnezeu în timpul rugăciunii [5, 3].

Nu trebuie să mințim înaintea feței lui Dumnezeu [5, 5]. Pentru că El, pentru minciună, ne urgisește și nimicește lucrurile mâinilor noastre, dacă trăim în mulțimea viselor și a deșertăciunilor și a cuvintelor multe [5, 5-6]. Și pentru că suntem împreună cu Dumnezeu tot timpul, de aceea trebuie ca mereu să ne temem [5, 6; 12, 13] și să păzim poruncile Lui [12, 13]. Căci le va fi bine celor care se tem de Dumnezeu, pentru ca să se teamă de fața Lui [8, 12] și își vor prelungi zilele în umbră cei care se tem de fața lui Dumnezeu [8, 13].

Căci Dumnezeu dă omului bogăție și averi și slavă și îl împuternicește să mănânce din ele și să își ia partea lui și să se veselească întru osteneala lui [5, 18; 6, 2]. Și tot El îl tulbură pe om în veselia inimii lui [5, 19] prin vederi și luminări dumnezeiești. Iar atunci când Dumnezeu dorește ca să nu mâncăm din cele pe care le stăpânim, El le dă pe cele ale noastre unui om străin [6, 2].

Trebuie să vedem lucrurile lui Dumnezeu [7, 13; 8, 17]. Să luăm aminte la ele. Și să vedem că nimeni nu poate să îl împodobească pe cel pe care Dumnezeu îl strică [7, 13]. Dar să vedem totodată și armonia omului, pe care Dumnezeu l-a făcut făptură vorbitoare [7, 14] și rațională.

Celor care se tem de Dumnezeu le ies toate [7, 18] bune în viața lor. Iar cei buni, înaintea feței lui Dumnezeu, se vor smulge din aprinderea desfrânată pentru femeie [7, 26]. Pentru că Dumnezeu face

lucruri împreună cu cei Drepți ai Lui [7, 29]. Iar noi nu trebuie să ne grăbim când jurăm ceva lui Dumnezeu [8, 2].

Câștigurile celor Drepți și înțelepți sunt în mâna lui Dumnezeu [9, 1]. În 9, 7 ni se vorbește în mod profetic despre Dumnezeiasca Euharistie, prin care Dumnezeu binevoiește întru lucrurile noastre [9, 7]. Pe când în 9, 8 ni se vorbește în mod tainic despre uleiul harului dumnezeiesc. În 9, 11 se vorbește despre harul lui Dumnezeu și ni se spune că el nu este al celor care cunosc, al celor înțelepți.

În 9, 14-16 avem trei profeții hristologice. În 9, 14, Hristos este Împăratul cel mare, Care are să zidească garduri mari pentru cetatea cea mică a Bisericii Sale. În 9, 15, Hristos este Bărbatul cel sărac și înțelept, Care S-a smerit și a sărăcit pentru noi de bunăvoie, și El va mântui cetatea Sa întru înțelepciunea Lui. Pe când în 9, 16 ni se prorocește faptul că înțelepciunea și cuvintele Săracului celui disprețuit, ale lui Hristos Domnul, nu vor fi ascultate.

În 10, 4 ni se vorbește tainic despre mântuirea lui Hristos, care e numită aici vindecare. Iar înțelepciunea este harul lui Dumnezeu [10, 12]. Însă nu cunoaștem lucrurile lui Dumnezeu, câte va face El cu toate câte a zidit [11, 5].

În 12, 4 se vorbește în mod tainic despre Învierea Domnului, iar în 12, 5 despre uimirile sau vederile extatice ale Sfinților Lui, pe care ei le vor primi de la El. După moarte, duhul sau sufletul omului se întoarce la Dumnezeu, la Cel care l-a dat pe el [12, 7]. Pentru că de la El are, fiecare om în parte, sufletul său. Iar Dumnezeu e numit Păstor în 12, 11. Și El a dat cuvintele celor înțelepți [12, 11].

3. 5. Cartea Cântarea Cântărilor

Pentru că această dumnezeiască carte a Scripturii e una mistică și nu vorbește despre Dumnezeu în mod explicit, ci implicit, tainic, voi analiza triadologia ei cu ajutorul Sfinților Părinți și a scriitorilor bisericești, alături de luminările lui Dumnezeu, pe care nădăjduiesc să le primesc de la bunătatea Sa de-a lungul scrierii acestui capitol.

Pentru Orighenis [Ὠριγένης][73], mirele din această dumnezeiască carte a Scripturii este Hristos, iar mireasa este Biserica Lui[74]. Iar întreaga carte, din perspectiva lui, este o fabulă [fabula] și, în același timp, un epitalam [epithalamio][75] sau un cântec de nuntă.

Fragmentul „să mă sărute din sărutările gurii lui [φιλησάτω με ἀπὸ φιλημάτων στόματος αὐτοῦ]", din 1, 2, apare la Orighenis sub forma: „să mă sărute [cu] sărutarea gurii lui"[76]. Și el reprezintă o rugăciune către Tatăl, pentru a-L trimite pe Fiul Său în lume[77]. Iar Biserica Îl unge pe Fiul trimis de Tatăl[78]

---

[73] A fost condamnat ca eretic la Sinodul al V-lea Ecumenic. A se vedea:

https://en.wikipedia.org/wiki/Origen.

[74] Origenis, *In Canticum Canticorum. Homilia prima interprete Divo Hieronymo*, în PG 13, col. 38/ Origen, *Scrieri alese. Partea întâia. Din lucrările exegetice la Vechiul Testament*, trad. de Pr. Prof. T.[eodor] Bodogae, Pr. Prof. Nicolae Neaga și Zorica Lațcu, cu studiu introd. și note de Pr. Prof. Teodor Bodogae, în col. PSB, vol. 6, Ed. IBMBOR, București, 1981, p. 310.

[75] Ibidem/ Idem, p. 311.

[76] PG 13, col. 39.

[77] PG 13, col. 39/ PSB 6, p. 311.

[78] Ibidem/ Ibidem.

[1, 3]. Pe când mirul vărsat înseamnă răspândirea numelui lui Hristos pe tot pământul [1, 3][79].

Pentru Fericitul Teodoritos [Θεοδώρητος], Episcopul Cirosului [Κύρος][80], Cântarea Cântărilor este o scriere duhovnicească a Scripturii[81], care a fost rescrisă de Sfântul Esdras, cel care era plin de Duhul Sfânt[82]. Și ea a fost tâlcuită de Evsevios Palestinianul, de Orighenis Egipteanul și de Sfântul Ciprianus Cartaginezul și recunoscută drept o carte duhovnicească [πνευματικόν τὸ βιβλίον], precum și de Sfântul Vasilios cel Mare, Sfântul Grigorios al Nissisului, Sfântul Grigorios Teologul, Diodoros din Tars și Sfântul Ioannis Hrisostomos[83].

Iar cum Vechiul Testament vorbește adesea în mod tropic [τροπικῶς][84]/ figurat/ metaforic, a înțelege astfel o întreagă carte a Scripturii nu e nicio noutate[85]. Pentru că noi trebuie „să cercetăm cugetul Duhului și, de El fiind luminați, să primim în mod duhovnicesc cele ale Duhului”[86]. Și pentru Fericitul Teodoritos, Biserica e mireasa, iar Mirele e

---

[79] PG 13, col. 41/ Idem, p. 315.

[80] A se vedea: https://el.wikipedia.org/wiki/Θεοδώρητος_ο_Κύρου

[81] ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΡΟΥ, *ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΙΣ ΤΟ ΑΣΜΑ ΤΩΝ ΑΣΜΑΤΩΝ*, în PG 81, col. 29/ A Fericitului Theodorit, Episcopul Cirului, *Tâlcuire la Cântarea Cântărilor*, trad. din lb. greacă veche și note de Adrian Tănăsescu-Vlas, Ed. Sofia & Cartea Ortodoxă, București, 2006, p. 6.

[82] Ibidem/ Idem, p. 7.

[83] PG 81, col. 32/ Idem, p. 8.

[84] PG 81, col. 33/ Idem, p. 9.

[85] În PG 81, col. 45-48, Fericitul Teodoritos al Cirosului ne spune că scriitorul cărții *Cântarea Cântărilor* este Sfântul Profet Salomon. Și că tot el a scris *Parimiele* și *Ecclisiastisul*.

[86] PG 81, col. 37/ Idem, p. 12.

Hristos[87]. Pentru că în această carte a Scripturii, Sfântul Salomon ne învață „unirea mistică a miresei și a Mirelui”[88] ei, căci ni se descoperă aici iubirea lui Dumnezeu față de oameni[89]. În 1, 2, avem o rugăciune a miresei către Tatăl Mirelui și o indicare tainică a lui Hristos[90]. Iar sărutările de aici vorbesc în mod tainic despre împărtășirile euharistice cu Domnul ale Bisericii[91]. Pe când mirul este harul duhovnicesc al lui Hristos[92] [1, 3]. Căci mirul harului Său s-a vărsat în întreaga lume [1, 3] care a intrat, prin Botez, în Biserica slavei Sale.

Iar Împăratul ne-a adus întru cămara Lui [1, 4], atunci când ne-a descoperit sfaturile și tainele Sale[93], prin revelația Sa cea dumnezeiască. De aceea ne-am bucurat și veselit întru El [1, 4] și ne bucurăm și ne veselim în toată vremea și în tot ceasul. Pentru că de la Dumnezeu e toată descoperirea dumnezeiască și înțelegerea cea duhovnicească. În exegeza sa acrivică la Cântarea Cântărilor[94], Sfântul Grigorios al Nissisului [Νύσσης][95] pledează pentru înțelegerea mistică a Scripturii[96], numită de el

---

[87] PG 81, col. 45/ Idem, p. 19.

[88] PG 81, col. 48/ Idem, p. 21.

[89] PG 81, col. 53/ Idem, p. 26.

[90] Ibidem/ Idem, p. 27.

[91] Ibidem/ Idem, p. 28.

[92] PG 81, col. 57/ Idem, p. 31.

[93] PG 81, col. 61/ Idem, p. 34.

[94] ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΝΥΣΣΗΣ, *ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΑΚΡΙΒΗΣ ΕΙΣ ΤΑ ΑΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΣΜΑΤΩΝ* în PG 44, col. 755-1120.

[95] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Gregory_of_Nyssa.

[96] PG 44, col 756/ A celui între sfinți părintelui nostru Grigorie, Episcopul Nyssei, *Tâlcuire amănunțită la Cântarea Cântărilor*, în vol. Sfântul Grigorie de Nyssa, *Scrieri,*

înțelegere printr-o vedere mai înaltă sau înțelegere tropologică sau alegorică[97] a Dumnezeieștii Scripturi. Pentru că noi trebuie să trecem de la litera Scripturii la vederea nematerială și înțelegătoare [τὴν ἄϋλόν καὶ νοητὴν θεωρίαν][98] a Scripturii.

Sfântul Grigorios cunoștea comentariul lui Origheniș la Cântarea Cântărilor[99], iar comentariul său e, pe de o parte, tradițional, și, pe de altă parte, scris prin luminarea lui Dumnezeu[100].

Pentru Sfântul Grigorios al Nissisului, Mirele este Hristos, iar mireasa este sufletul[101]. Iar sufletul trăiește o unire netrupească cu Dumnezeu, care este duhovnicească și nematerială[102]. O unire cu El prin iubire[103]. Și unirea netrupească cu Dumnezeu este vederea extatică, prin care, întru slava lui Dumnezeu, suntem ridicați la vederea celor dumnezeiești ale Dumnezeului nostru treimic.

Prin Sfântul Salomon ni s-a vorbit în mod tainic despre Hristos Domnul[104], iar mireasa este și Biserica Lui[105]. Sărutările sunt teofaniile/ arătările lui Dumnezeu [1, 2] în viața oamenilor[106], iar sânii sunt inima sau puterea tainică și de nespus a Dumnezeirii[107] sau bunele lucrări ale puterii dum-

---

partea întâia, trad. și note de Pr. Prof. D.[umitru] Stăniloae, în PSB 29, Ed. IBMBOR, București, 1982, p. 113.

97 PG 44, col. 757/ Idem, p. 114.

98 Ibidem/ Idem, p. 114-115.

99 PG 44, col. 764/ Idem, p. 117.

100 Ibidem/ Idem, p. 117-118.

101 PG 44, col. 765/ Idem, p. 118.

102 Ibidem/ Idem, p. 118-119.

103 Ibidem/ Idem, p. 119.

104 Ibidem/ Ibidem.

105 PG 44, col. 777/ Idem, p. 126.

106 Ibidem/ Ibidem.

107 PG 44, col. 780/ Idem, p. 127.

nezeiești, prin care noi suntem alăptați dumnezeiește de către Dumnezeu[108] [1, 2]. Și din acest motiv, sânii lui Dumnezeu, cei care ne hrănesc duhovnicește prin toată sfânta Lui teologie, sunt mai buni decât vinul [1, 2].

Dreptatea este Hristos[109] [1, 4], iar El, soarele cel adevărat [1, 6], a curățit Biserica Sa și a făcut-o frumoasă[110] [1, 5-6]. Iar via este nemurirea, nepătimirea, asemănarea cu Dumnezeu și înstrăinarea de tot răul[111] [1, 6]. Pe când turma Domnului este Biserica Sa [1, 7][112], pentru că El este Păstorul ei.

Și pentru Sfântul Ambrosius[113], Mirele și mireasa Lui sunt Hristos și Biserica Sa[114], pentru că această carte e una mistică[115].

Iar Cuvântul lui Dumnezeu ne sărută [1, 2], atunci când inima noastră e luminată de Duhul lui Dumnezeu[116]. Sânii Lui [1, 2] sunt Tainele Sale[117], dar și dogmele Sale[118], pe când mirul este Hristos [1, 3]. Și Mirul fiind în Tatăl, ca Unul care „înmiresma

---

[108] PG 44, col. 779-780/ Ibidem.

[109] PG 44, col. 785/ Idem, p. 131.

[110] PG 44, col. 789/ Idem, p. 133.

[111] PG 44, col. 800/ Idem, p. 139.

[112] PG 44, col. 801/ Idem, p. 140.

[113] A se vedea:
https://en.wikipedia.org/wiki/Ambrose.

Comentariul său îl găsim în PL 15, col. 1945-2060 (ed. 1887), sub numele: *Commentarius in Cantica Canticorum* e scriptis Sanctii Ambrosii a Guillemo, quondam Abbate Sancti Theodorici, postea Monacho Signiacensi, collectus.

[114] PL 15, col. 1947.

[115] PL 15, col. 1949.

[116] PL 15, col. 1950.

[117] Ibidem.

[118] PL 15, col. 1951.

numai Îngerii și Arhanghelii"[119], când Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat, atunci „s-au umplut toate de noua mireasmă a Cuvântului, [pentru că] a revărsat inima Tatălui pe Cuvântul cel bun, a răspândit mireasmă Fiul [fragravit Filius], Duhul Sfânt a împrăștiat-o [Spiritus Sanctus exhalavit] și prin toate inimile a vărsat-o"[120].

Intrarea în cămara Lui [1, 4] înseamnă a trăi vederi dumnezeiești[121]. Pentru că sărutarea lui Dumnezeu [1, 2] e harul care ne vine de la Duhul Sfânt[122]. Dar, din perspectivă eclesiologică, Sfântul Ambrosius ne spune: „cămara Bisericii este trupul lui Hristos [cubiculum Ecclesiae corpus est Christi]"[123], pentru că întru El sunt „toate tainele cele lăuntrice [omnia interiora mysteria]"[124] ale mântuirii noastre. Iar Biserica a fost neagră prin păcat și s-a făcut frumoasă prin iubirea ei de către Hristos [1, 5][125]. La rândul său și Sfântul Beda interpretează alegoric Cântarea Cântărilor[126]. Căci mireasa este Biserica[127], iar Mirele ei este Hristos[128].

---

[119] PL 15, col. 1953/ Traducerea în română îi aparține Dr. Gianina Maria-Cristina Picioruș, *cf.*
http://www.teologiepentruazi.ro/2016/12/07/sfantul-ambrosius-al-mediolanului-fragmente-din-comentariul-la-cantarea-cantarilor-2/.

[120] Ibidem/ Ibidem.

[121] PL 15, col. 1954/ Ibidem.

[122] PL 15, col. 1955/ Ibidem.

[123] Ibidem/ Ibidem.

[124] Ibidem/ Ibidem.

[125] PL 15, col. 1956/ Ibidem.

[126] Comentariul său, în 7 cărți, se numește *In Cantica Canticorum allegorica expositio* și e publicat în PL 91, col. 1065-1236.

[127] PL 91, col. 1679, 1092.

[128] PL 91, col. 1083.

Iar fecioarele [1, 3] care Îl iubesc pe Dumnezeu sunt sufletele renăscute în Hristos[129], adică creștinii, pe când „cămările Regelui celui veșnic [cellaria Regis aeterni] sunt bucuria interioară a patriei celei cerești, în care acum este introdusă Biserica prin credință [per fidem], [iar] în viitor va fi introdusă deplin prin lucru [per rem]"[130] [1, 4]. De aceea, Biserica este frumoasă prin frumusețea virtuților ei[131] [1, 5].

Turturelele [1, 10] indică curăția Bisericii, care e curăția lui Hristos[132]. Iar Hristos este legătură de smirnă [1, 13], pentru că aici ni se vorbește în mod tainic despre moartea Sa cea răscumpărătoare pentru noi[133]. Pentru că mirul vindecă bolile, dar el este amar la gustul lui. Și el vorbește tainic despre Patimile Domnului[134].

Viile lui Enghaddi [1, 14] sunt darurile dumnezeiești[135]. Dar ele pot fi înțelese și ca Tainele Bisericii. Căci Sfântul Beda ne spune că darurile duhovnicești le primim la Botez[136]. Pe când ochii Bisericii sunt porumbițe [1, 15], pentru că ea are ochii inimii simpli și curați[137].

Pentru Sfântul Beda, patul Bisericii nu este umbros [σύσκιος], ca în LXX [1, 16], ci înflorit [floridus][138]. Iar el este înflorit datorită multelor

---

[129] PL 91, col. 1086.
[130] PL 91, col. 1087.
[131] PL 91, col. 1088.
[132] PL 91, col. 1094.
[133] PL 91, col. 1097.
[134] Ibidem.
[135] PL 91, col. 1098.
[136] Ibidem.
[137] PL 91, col. 1099.
[138] Ibidem.

nevoințe ale Sfinților Lui[139]. Tot despre diversitatea sfântă din Biserică vorbește și 1, 17[140].

Sfântul Grigorios al Nissisului vorbește despre patul nostru umbros [1, 16] și ne spune că patul nostru este firea umană, care Îl cunoaște pe Hristos, Cel care S-a făcut umbros prin iconomia Sa pentru noi[141]. Pentru că El „a umbrit razele dumnezeirii [Sale cu] învelișul trupului” [142] pe care Și l-a asumat, ca să poată trăi și vorbi cu noi. Însă patul [1, 16] este și unirea firii umane cu Dumnezeu[143], dar și unirea sufletului fecioresc cu Dumnezeu[144].

Casa vinului [2, 4] este Hristos. Și El ne umple cu vinul iubirii Sale celei dumnezeiești. Iar iubirea [2, 4] e Dumnezeu[145]. La 2, 8, prin venirea celui iubit, ni se vorbește despre întruparea Domnului[146]. Și El sare peste munți și peste dealuri [2, 8], pentru că e Dumnezeu, Cel care vede toate, dar, în același timp, este și Cel care surpă înălțimile cele rele ale demonilor[147].

Iar Domnul stă pe munții Betil [2, 9], pentru că Betil înseamnă „viață înaltă și cerească”[148]. Căci El ne cheamă la viața sfântă, la relația veșnică cu El. Starea Lui în spatele peretelui nostru [2, 9] înseamnă că Dumnezeu Cuvântul a unit firea umană lui Dumnezeu pe o cale continuă, începând prin lege și prin Sfinții Profeți până la întruparea Sa

---

[139] Ibidem.
[140] PL 91, col. 1100.
[141] PG 44, col. 836/ PSB 29, p. 161.
[142] Ibidem/ Ibidem.
[143] Ibidem/ Ibidem.
[144] PG 44, col. 837/ Ibidem.
[145] PG 44, col. 845/ Idem, p. 166.
[146] PG 44, col. 860/ Idem, p. 174.
[147] PG 44, col. 861/ Idem, p. 175.
[148] PG 44, col. 864/ Idem, p. 176.

pentru noi și pentru mântuirea noastră[149]. Căci Cuvântul Tatălui a fost auzit de către Biserică mai întâi prin Profeți și prin lege, apoi prin Evanghelie[150]. Și iubita Lui Biserică e porumbița Lui [2, 10], pentru că ea Îl are pe Duhul Sfânt[151]. Iar Mirele Bisericii îi vorbește iubitei Sale despre primăvara cea duhovnicească [2, 11-13][152]. Pe când viile înflorite și mireasma lor [2, 13] ne vorbesc în mod tainic despre extazele dumnezeiești[153]. Căci Duhul Sfânt lucrează buna-mireasmă celor care se mântuie[154].

Piatra de la 2, 14 este harul evanghelic. Iar Evanghelia este piatră[155], pentru că pe ea ne zidim duhovnicește. Iar pentru Sfântul Grigorios, a doua parte a lui 2, 14, adică fragmentul: „Arată-mi fața ta și fă-mă să aud glasul tău! Căci glasul tău [este] dulce și fața ta [este] frumoasă" e rugăciunea Bisericii către Mirele ei[156]. Și turma Bisericii Domnul o paște în crini [2, 16], pentru că hrana Bisericii e Duhul Sfânt[157]. Fericitul Teodoritos ne spune că turtureaua de la 1, 10 – deși în LXX avem pluralul – este Biserica[158], iar iubitul [ἀδελφιδός][159] ei [1, 13] este

---

[149] Ibidem/ Idem, p. 176-177.

[150] PG 44, col. 868/ Idem, p. 178.

[151] PG 44, col. 869/ Idem, p. 179.

[152] PG 44, col. 872/ Idem, p. 182.

[153] PG 44, col. 873/ Idem, p. 183.

[154] Ibidem/ Ibidem.

[155] PG 44, col. 877/ Idem, p. 186.

[156] PG 44, col. 880/ Idem, p. 187.

[157] PG 44, col. 884/ Idem, p. 189.

[158] PG 81, col. 77/ ed. Adrian Tănăsescu-Vlas, ed. cit., p. 48.

[159] Adrian Tănăsescu-Vlas l-a tradus pe ἀδελφιδός cu *nepot*, conform variantei latine, unde ni se spune că e vorba despre *sororis filium* [fiul surorii], *cf.* PG 81, col. 79. Însă în varianta grecească avem o notă de subsol, în PG 81, col. 80,

Hristos[160]. Ochii Bisericii sunt porumbițe [1, 15], pentru că sunt ochi duhovnicești. Căci în chip de porumbiță a venit Duhul Sfânt și S-a sălășluit în Mirele Bisericii, în Hristos[161]. Iar patul de la 1, 16 este Dumnezeiasca Scriptură și pe el se odihește Hristos și Biserica Sa[162].

Hristos Dumnezeu S-a făcut floarea câmpului și crinul văilor [2, 1] pentru că S-a întrupat[163]. Crinul din 2, 2 este Biserica, iar mărul din 2, 3 este Mirele ei[164]. Pe când dreapta este harul binefăcător al lui Dumnezeu, iar stânga este harul Lui cel pedepsitor [2, 6][165].

Pentru Fericitul Teodoritos, Betil [Βαιθηλ] [2, 9] înseamnă casa lui Dumnezeu[166], pentru că el nu s-a raportat la transliterarea grecească, ci la sintagma ebraică בֵּית אֵל [Bet El][167] care stă la baza ei. Iar Biserica e porumbiță [2, 10], pentru că e plină de harul Duhului Sfânt[168], dar și sufletul desăvârșit e porumbiță, pentru că e duhovnicesc și plin de harul Duhului Sfânt[169].

---

n. 12, unde ni se spune că ἀδελφιδός, aici, este sinonim cu *amicus*. De aceea, sensul corect e acela de *iubit* și nu de *nepot*.

160 PG 81, col. 80/ ed. Adrian Tănăsescu-Vlas, ed. cit., p. 50.

161 PG 81, col. 84/ Idem, p. 52-53.

162 Ibidem/ Idem, p. 53.

163 PG 81, col. 85/ Idem, p. 55.

164 PG 81, col. 88/ Idem, p. 57.

165 PG 81, col. 92/ Idem, p. 60.

166 PG 81, col. 100/ Idem, p. 67.

167 A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Bethel.

168 PG 81, col. 101-104/ ed. Adrian Tănăsescu-Vlas, ed. cit., p. 69.

169 PG 81, col. 104/ Idem, p. 70.

Glasul turturelei care s-a auzit pe pământ [2, 12] este învățătura Duhului Sfânt[170]. Casa [3, 4] este mintea care Îl primește pe Dumnezeu[171], pe când cetatea [3, 2-3] este Casa lui Dumnezeu, Biserica[172]. Iar smirna și tămâia de la 3, 6 sunt teologia și iconomia din Scriptură[173]. Pentru că teologia este ceea ce Dumnezeu a revelat despre Sine în Scriptură, pe când iconomia este întreaga Lui lucrare mântuitoare cu lumea pe care a creat-o și pe care a descoperit-o în aceeași Scriptură a Bisericii. Pentru că nu putem cunoaște nimic despre Dumnezeu și despre prezența Lui în lume, dacă El nu ne descoperă aceste lucruri spre folosul nostru duhovnicesc.

Numele Sfântului Salomon [numit aici Solomon[174]] [3, 7] înseamnă „pașnic" și el L-a prefigurat pe Domnul[175]. Iar patul lui Salomon [3, 7] este Dumnezeiasca Scriptură[176], pentru că Dumnezeu ne-a revelat-o nouă. Pe când buzele iubitei, ale Bisericii, sunt ca funia stacojie [4, 3], pentru că s-au umplut de sângele Mirelui ei[177], adică de Dumnezeiasca Euharistie. Scuturile [4, 4] sunt înarmarea duhovnicească a Bisericii[178]. Iar ea, Biserica, este frumoasă [4, 7], pentru că Mirele ei a luminat-o și a făcut-o frumoasă[179].

---

[170] PG 81, col. 105/ Idem, p. 72.

[171] PG 81, col. 116/ Idem, p. 82.

[172] PG 81, col. 117/ Ibidem.

[173] PG 81, col. 120/ Idem, p. 85.

[174] PG 81, col. 120.

[175] PG 81, col. 120-121/ ed. Adrian Tănăsescu-Vlas, ed. cit., p. 86.

[176] PG 81, col. 121/ Idem, p. 87.

[177] PG 81, col. 129/ Idem, p. 93.

[178] PG 81, col. 132/ Idem, p. 94.

[179] PG 81, col. 136/ Idem, p. 97.

Pentru Sfântul Grigorios al Nissisului, patul [3, 1] este „împărtășirea mai desăvârșită de Cel bun"[180], iar noaptea [3, 1] este „vederea celor nevăzute"[181] ale lui Dumnezeu, adică vederea extatică. Iar când mireasa L-a căutat și nu L-a găsit [3, 1], atunci ea a cunoscut faptul că marea-cuviință, slava și sfințenia Lui nu au hotar[182].

Cetatea [3, 2] este lumea îngerească a lui Dumnezeu[183], iar cămara [3, 4] este inima care se face primitoare a sălășluirii dumnezeiești[184], pe când Sfinții sunt ochi [4, 1] văzători de Dumnezeu[185]. Și Sfinții sunt porumbițe [4, 1], pentru că au o viață duhovnicească și nematerială, ca unii care și-au format chipul vieții lor după harul Duhului Sfânt[186].

Ziua [4, 6] este Duhul Sfânt[187], pe când unul [4, 9] indică dumnezeirea Treimii[188]. Iar cel care face voia lui Dumnezeu este frate, soră și mamă a lui Dumnezeu [4, 10][189]. Și când Sfântul Grigorios ajunge la mireasma hainelor lui Dumnezeu [4, 10], el ne spune că „sfârșitul vieții virtuoase este asemănarea cu Dumnezeu"[190] și „împărtășirea de Dumnezeu"[191].

---

[180] PG 44, col. 892/ ed. Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, în PSB 29, p. 195.

[181] Ibidem/ Ibidem.

[182] PG 44, col. 893/ Idem, p. 196.

[183] Ibidem/ Ibidem.

[184] Ibidem/ Idem, p. 197.

[185] PG 44, col. 920/ Idem, p. 210.

[186] Ibidem/ Idem, p. 211.

[187] PG 44, col. 937/ Idem, p. 220.

[188] PG 44, col. 949/ Idem, p. 229.

[189] PG 44, col. 953/ Idem, p. 231.

[190] PG 44, col. 960-961/ Idem, p. 235.

[191] PG 44, col. 968/ Idem, p. 240.

Trimiterile lui Dumnezeu [4, 13] sunt Apostolii Lui[192], iar pomii [4, 13] sunt sădiți și îngrijiți de Dumnezeu Cuvântul[193].

Referindu-se la mirurile de la 4, 14, Sfântul Grigorios ne spune că „nimeni [nu] se face părtaș slavei lui Dumnezeu, [dacă,] mai întâi, nu s-a făcut de un chip [cu El întru] asemănarea morții [Sale]”[194]. Căci smirna și aloea se folosesc la înmormântare[195].

Aromatele care curg [4, 16] de la Dumnezeu, curg în Biserica Lui[196]. Iar Hristos este Grădinarul [5, 1; 6, 2][197].

În relație cu 5, 2, Sfântul Grigorios ne spune că drumul celor care urcă spre Dumnezeu e fără hotar/ fără margine[198]. Pentru că Dumnezeu Cuvântul Se atinge de ușa [5, 2] minții noastre[199].

Roua din capul Lui [5, 2] este vindecarea primită de la El[200], pe când picurii nopții [5, 2] sunt înțelegerile umbroase primite de la Dumnezeu[201]. Mâna [5, 4] lui Dumnezeu lucrează în mod dumnezeiește în noi cele ale Sale[202]. Pentru că prin mâna Lui noi înțelegem puterea Lui cea făcătoare de minuni[203].

Fericitul Teodoritos ne spune că mireasma Libanosului [4, 11] ne vorbește în mod tainic des-

---

[192] PG 44, col. 969/ Idem, p. 241.
[193] Ibidem/ Ibidem.
[194] PG 44, col. 976/ Idem, p. 244.
[195] Ibidem/ Idem, p. 245.
[196] PG 44, col. 985/ Idem, p. 250.
[197] PG 44, col. 988, 1092/ Idem, p. 252, 315.
[198] PG 44, col. 997/ Idem, p. 258.
[199] PG 44, col. 1001/ Idem, p. 262.
[200] PG 44, col. 1004/ Ibidem.
[201] Ibidem / Idem, p. 263.
[202] PG 44, col. 1012/ Idem, p. 268.
[203] PG 44, col. 1013/ Idem, p. 269.

pre teologie[204]. Iar grădina e închisă și izvorul pecetluit [4, 12], pentru că tainele dumnezeiești sunt numai pentru cei vrednici[205]. Roua și picurii nopții [5, 2] sunt pentru el moartea cea de trei zile a Domnului[206]. Și Dumnezeu Se atinge de noi [5, 4], pentru ca să aprindă dragostea Sa cea dumnezeiască în noi[207].

Iar Hristos Dumnezeu este alb, pentru că e Dumnezeu, dar și rumen [5, 10], pentru că e om[208]. Prin cap [5, 11] se indică dumnezeiea Sa[209], iar buclele capului [5, 11] Său sunt harurile Sale[210]. Pântecele Lui este din tablă de fildeș peste piatră de safir [5, 14], pentru că indică adâncul tainelor lui Dumnezeu[211].

Fericitul Teodoritos, la 5, 15, nu vorbește despre faptul că fața Lui e ca Libanosul, ci că e ca tămâia[212]. De aceea, el înțelege că tămâia indică dumnezeirea lui Hristos, iar umanitatea Lui e indicată de cedru [5, 15][213].

Pentru Sfântul Grigorios al Nissisului, ridicarea [5, 5] miresei reprezintă învierea, împreună cu Hristos, prin Botez[214]. Și din mâinile ei au picurat smirnă [5, 5], pentru că ea s-a ridicat, prin moartea

---

[204] PG 81, col. 144/ ed. Adrian Tănăsescu-Vlas, ed. cit., p. 104.

[205] Ibidem/ Idem, p. 105.

[206] PG 81, col. 149-152/ Idem, p. 110.

[207] PG 81, col. 153/ Idem, p. 112.

[208] PG 81, col. 157/ Idem, p. 115.

[209] Ibidem/ Idem, p. 117.

[210] PG 81, col. 160/ Ibidem.

[211] PG 81, col. 161/ Idem, p. 119.

[212] PG 81, col. 164/ Idem, p. 120.

[213] Ibidem/ Ibidem.

[214] PG 44, col. 1016/ ed. Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, în PSB 29, p. 271.

față de toată răutatea, ca să-I deschidă lui Dumnezeu Cuvântul[215].

Miresa L-a căutat și nu L-a găsit pe El [5, 6], pentru că vederea feței lui Dumnezeu „este călătoria neîncetată către El [ἐστὶν ἡ ἄπαυστος πρὸς Αὐτὸν πορεία][216]. Iar sufletul ieșit din fire, sufletul aflat în vedere dumnezeiască, nu încetează să-L caute pe Cel negăsit și nu încetează să-L cheme pe Cel care nu poate fi chemat[217]. Căci Dumnezeu este pururea în afară de orice cugetare[218].

Lovirea, rănirea și luarea vălului [5, 7] miresei sunt lucrări ale Duhului Sfânt[219]. Și când Duhul lui Dumnezeu ne smulge vălul tristeții de pe suflet, atunci înțelegem că trebuie să înaintăm veșnic în căutarea lui Dumnezeu[220].

Pântecele [5, 14] este partea cugetătoare a sufletului în care se întipăresc învățăturile cele dumnezeiești[221]. Pe când Biserica e porumbiță a lui Dumnezeu, pentru că e născută de Duhul Sfânt [6, 9][222], Care S-a arătat ca porumbiță la Botezul Domnului[223]. Pentru Fericitul Teodoritos al Cirosului, grădinile [6, 2] sunt toate Bisericile lui Dumnezeu[224]. Iar Biserica este ca zorile [6, 10], pentru că

---

[215] PG 44, col. 1024/ Idem, p. 275.

[216] PG 44, col. 1025-1028/ Idem, p. 278.

[217] PG 44, col. 1028/ Ibidem.

[218] Ibidem/ Idem, p. 279.

[219] PG 44, col. 1029, 1033/ Idem, p. 281, 283.

[220] PG 44, col. 1037/Idem, p. 285.

[221] PG 44, col. 1073/ Idem, p. 306.

[222] PG 44, col. 1117/ Idem, p. 330.

[223] Comentariul Sfântului Grigorios al Nissisului la *Cântarea Cântărilor* e cuprins în 15 omilii și se termină în 6, 9. El este unul incomplet.

[224] PG 81, col. 165/ ed. Adrian Tănăsescu-Vlas, ed. cit., p. 124.

vremea de după venirea Domnului este ca niște zori ai zilei[225].

Pentru Orighenis, nardul de la 1, 12, cel care și-a dat mireasma lui, a fost o profețire a vărsării mirului pe capul Domnului[226]. Iar vinul [2, 4] este cel al bucuriei, e vinul Duhului Sfânt[227].

Domnul este ca o gazelă și ca un cerb [2, 9], pentru că ucide șerpii, adică pe demoni[228]. Iar munții Bisericii sunt casele lui Dumnezeu[229]. Însă Orighenis ne cheamă pe fiecare dintre noi să fim „un munte bisericesc [mons ecclesiasticus], un munte al casei lui Dumnezeu [mons domus Dei]"[230]. Pe când vremea plivirii [2, 12] este iertarea păcatelor[231] noastre de către Dumnezeu[232].

---

[225] PG 81, col. 177/ Idem, p. 135.

[226] PG 13, col. 48/ PSB 6, p. 324.

[227] PG 13, col. 53/ Idem, p. 331.

[228] PG 13, col. 56/ Idem, p. 336.

[229] Ibidem/ Idem, p. 337.

[230] Ibidem/ Ibidem.

[231] PG 13, col. 57/ Idem, p. 338.

[232] Prologul Comentariului lui Orighenis la *Cântarea Cântărilor*, redat în limba latină, cuprinde două omilii și el se încheie în PG 13, col. 58. Și în omilia a 2-a, el a dus comentariul până la 2, 13. Doar aceste două omilii au fost traduse în PSB 6.

Însă, conform PSB 6, p. 307, Orighenis a scris un comentariu complet la *Cântarea Cântărilor*, în 10 cărți. În greacă avem păstrate câteva fragmente, pe când în latină avem prologul, cărțile I-III și o parte din cartea a IV-a, păstrate în traducerea lui Rufinus și editate în PG 13, col. 61-198.

Fragmentele în limba greacă din comentariul la *Cântarea Cântărilor* sunt publicate în PG 13, col. 197-216, sub titlul: *Series Procopianorum excerptorum ex Origene in Canticum Canticorum* și se ocupă cu versete din cap. 2-8 ale cărții scripturale.

În fragmentele în limba greacă, la 3, 6, Orighenis ne spune că mireasma lui Hristos este în tot locul celor mântuiți, înmiresmând înțelegerea lor[233]. Pe când funia stacojie [4, 3] ne vorbește despre sângele lui Hristos[234]. Căci Hristos este alb [5, 10], pentru că este Dumnezeu adevărat, dar este și rumen [5, 10], prin sângele Său turnat peste Biserica Sa[235].

Obrajii [5, 13] lui Hristos sunt cei care slujesc cuvântului lui Dumnezeu și îi hrănesc duhovnicește pe cei raționali[236]. Iar tabla de fildeș peste piatra de safir [5, 14] este Hristos[237] și crinii [7, 3] sunt harul lui Dumnezeu[238]. În 7, 8, prin asemănarea Domnului cu finicul s-a vorbit în mod tainic despre înălțimea și măreția lui Dumnezeu Cuvântul[239]. După cum, în 8, 1, tot tainic, s-a vorbit despre crucificarea Lui în afara Ierusalimului[240].

Pentru Sfântul Ambrosius, amiaza [1, 7] este Biserica, care Îl are pe Hristos[241]. Iar Hristos este conducătorul de car [1, 9] al sufletelor noastre[242]. Și

---

În traducerea lui Rufinus, comentariul lui Orighenis ajunge la 2, 15.

[233] PG 13, col. 201.

[234] Ibidem.

[235] PG 13, col. 205.

[236] PG 13, col. 208.

[237] Ibidem.

[238] PG 13, col. 212.

[239] PG 13, col. 213.

[240] Ibidem.

[241] PL 15, col. 1959/ Traducerea în română îi aparține Dr. Gianina Maria-Cristina Picioruș, *cf.*

http://www.teologiepentruazi.ro/2016/12/18/sfantul-ambrosius-al-mediolanului-fragmente-din-comentariul-la-cantarea-cantarilor-3/.

[242] PL 15, col. 1963/ Ibidem.

Biserica e bună [1, 15], pentru că ea a cunoscut frumusețea slavei lui Hristos[243], pe când aplecarea umbroasă [1, 16] indică în mod tainic faptul că „puterea Celui Preaînalt le umbrește pe cele rânduite în Biserică”[244]. Hristos este rumen [5, 10], pentru că trupul Său e fără de păcat[245]. Hristos este asemenea mărului [2, 3] și de aceea este „hrană dulce [cibus suavis]” pentru noi[246].

„Legea lui Dumnezeu este umbra [2, 3] lui Hristos”[247], iar rodul dulce [2, 3] este vestirea patimii Domnului[248]. Și „rănită este Biserica [2, 5], dar cu rana iubirii [vulnere charitatis]. Căci rană este ceea ce Hristos a primit, dar mir [unguentum] este ceea ce a vărsat”[249].

---

[243] PL 15, col. 1965/ Traducerea în română îi aparține Dr. Gianina Maria-Cristina Piciorus, *cf.* http://www.teologiepentruazi.ro/2017/01/01/sfantul-ambrosius-al-mediolanului-fragmente-din-comentariul-la-cantarea-cantarilor-5/.

[244] Ibidem/ Ibidem.

[245] PL 15, col. 1969/ Traducerea în română îi aparține Dr. Gianina Maria-Cristina Piciorus, *cf.* http://www.teologiepentruazi.ro/2017/01/08/sfantul-ambrosius-al-mediolanului-fragmente-din-comentariul-la-cantarea-cantarilor-6/.

[246] Ibidem/ Traducerea în română îi aparține Dr. Gianina Maria-Cristina Piciorus, *cf.* http://www.teologiepentruazi.ro/2017/01/15/sfantul-ambrosius-al-mediolanului-fragmente-din-comentariul-la-cantarea-cantarilor-7/.

[247] Ibidem/ Ibidem.

[248] PL 15, col. 1970/ Ibidem.

[249] PL 15, col. 1971/ Traducerea în română îi aparține Dr. Gianina Maria-Cristina Piciorus, *cf.* http://www.teologiepentruazi.ro/2017/01/19/sfantul-ambrosius-al-mediolanului-fragmente-din-comentariul-la-cantarea-cantarilor-8/.

În relație cu deșteptarea iubirii de la 2, 7, Sfântul Ambrosius ne spune că „Hristos doarme în cei nepăsători [negligentibus], [dar] este deșteptat/ învie în Sfinți [suscitatur in Sanctis]”[250]. Iar „patul miresei [3, 1] este scaunul de judecată al lui Hristos”[251].

Hristos a sărit și a alergat [2, 8] din inima Tatălui peste Sfinții Săi, din Răsărit peste Apus, din Miazănoapte peste Miazăzi[252]. Pentru că El a cuprins întreaga lume prin Biserica Sa. Și când El a venit, atunci s-a dus iarna [2, 11] și a venit vara[253], vara cea duhovnicească.

Pentru Sfântul Beda, vinul [2, 4] vorbește în mod tainic despre harul Duhului Sfânt[254]. Iar casa vinului [2, 4] este Biserica, pentru că „în unitatea acesteia numai Duhul are obiceiul de a da și a primi”[255]. Și Domnul a rânduit în Biserica Sa iubirea Lui cea veșnică [2, 4][256]. În stânga [2, 6] lui Hristos sunt darurile vremurilor Sale, pe când în dreapta [2, 6] Sa este fericirea vieții celei veșnice[257]. Și El Se suie

---

[250] PL 15, col. 1974. Traducerea în română îi aparține Dr. Gianina Maria-Cristina Piciorus, *cf.*

http://www.teologiepentruazi.ro/2017/03/23/sfantul-ambrosius-al-mediolanului-fragmente-din-comentariul-la-cantarea-cantarilor-9/.

[251] PL 15, col. 1975/ Ibidem.

[252] Ibidem/ Ibidem.

[253] PL 15, col. 1980/ Traducerea în română îi aparține Dr. Gianina Maria-Cristina Piciorus, *cf.*

http://www.teologiepentruazi.ro/2017/04/04/sfantul-ambrosius-al-mediolanului-fragmente-din-comentariul-la-cantarea-cantarilor-12/.

[254] PL 91, col. 1104.

[255] Ibidem.

[256] Ibidem.

[257] PL 91, col. 1105.

din pustie [3, 6], adică din mijlocul neamurilor păgâne[258]. Dar și Biserica se suie din pustie [2, 6], ca una care are focul Sfântului Duh, strălucind în iubirea ei pentru Făcătorul ei[259].

Salomon ni-L indică pe Hristos, iar patul Lui [3, 7] este slava fericirii celei cerești[260]. Dar patul lui Hristos este și Biserica Sa[261], după cum tot Biserica e și lectica Lui[262]. Pe când cununa de la 3, 11 este umanitatea Sa, pe care a luat-o din Maica Sa, Născătoarea de Dumnezeu[263].

Pentru Sfântul Ambrosius, cel care se suie din pustie [3, 6] este sufletul pe care Hristos, în iubirea Sa, îl stârnește și care se suie spre Dumnezeu, fiind uimit de bogăția de har a virtuților celor cerești[264]. Iar patul lui Salomon [3, 7] e umanitatea lui Hristos[265], dar și Sfinții lui Hristos[266]. Pe când cununa [3, 11] slavei este Hristos Cel încununat, Cel care e Capul Bisericii[267].

Pentru Sfântul Beda, ochii Bisericii sunt porumbițe [4, 1], pentru că sunt cei care văd în mod mistic tainele cele dumnezeiești[268]. Pe când dinții [4, 2] Bisericii sunt cei care mestecă pâinea cuvântului lui Dumnezeu pentru cei care sunt prunci în credință[269].

---

[258] PL 91, col. 1121.
[259] PL 91, col. 1122.
[260] PL 91, col. 1123.
[261] Ibidem.
[262] PL 91, col. 1125.
[263] PL 91, col. 1127.
[264] PL 15, col. 1992.
[265] PL 15, col. 1995.
[266] PL 15, col. 1996.
[267] PL 15, col. 1997.
[268] PL 91, col. 1130.
[269] Ibidem.

Funia stacojie [4, 3] ne vorbește despre sângele lui Hristos[270], dar și mărul [4, 3] ne vorbește despre taina Patimilor Domnului[271]. Hristos este turnul lui David [4, 4][272]. Mireasma aromatelor [4, 10] Bisericii este vestea darurilor[273] ei cele dumnezeiești, care s-a răspândit în întreaga lume, iar prin miruri [unguentorum] se vorbește despre umplerea noastră de Duhul Sfânt[274]. Mărul [6, 7] indică sângele Domnului[275], pe când ușile [7, 14] lui Hristos și ale Bisericii Sale sunt învățătorii Bisericii[276]. Fuga Domnului de la 8, 14 este o vorbire tainică despre înălțarea Sa la cer[277]. Pentru Sfântul Ambrosius, ca și pentru Sfântul Beda, funia stacojie [4, 3] ne vorbește despre sângele și Crucea Domnului[278]. Hristos e turnul [4, 4][279], iar porfira [7, 6] este sângele lui Hristos[280], pe când munții aromatelor [8, 14] sunt Sfinții lui Dumnezeu[281]. Pentru Sfântul Chirillos al Alexandriei, nardul și uleiu de smirnă [1, 12] indică îngroparea Domnului[282], pe când piatra [2, 14] este Hristos[283].

---

[270] PL 91, col. 1131.

[271] PL 91, col. 1132.

[272] PL 91, col. 1133.

[273] PL 91, col. 1141.

[274] PL 91, col. 1143.

[275] PL 91, col. 1180.

[276] PL 91, col. 1203.

[277] PL 91, col. 1221.

[278] PL 15, col. 2002.

[279] Ibidem.

[280] PL 15, col. 2046.

[281] PL 15, col. 2058.

[282] ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ *ΕΙΣ ΤΑ ΑΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΣΜΑΤΩΝ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΙΑ*, în PG 69, col. 1282. Fragmentele din comentariul Sfântului Chirilos sunt editate în PG 69, între col. 1277-1294.

[283] PG 69, col. 1286.

Pentru Împăratul Matteos Cantacuzinos, Solomon [1, 1] ni-L indică pe Hristos[284]. Iar casa lui Hristos este Fecioara Maria. Tocmai de aceea gâtul ei se numește turn în Talpiot [4, 4]. Iar Talpiotul era acropola Bitleemului, a Casei pâinii[285].

*

Și dacă până acum am auzit ce spune Tradiția Bisericii despre triadologia Cântării Cântărilor, în cele ce urmează, cu harul lui Dumnezeu, și luminat de Sfinții Părinți și de teologii Bisericii, voi încerca să văd duhovnicește triadologia acestei dumnezeiești cărți.

Mirele este Hristos, iar mireasa este Biserica Sa sau sufletul fiecăruia dintre noi, cei care credem întru El și trăim prin El în fiecare clipă. Pentru că El Se unește cu fiecare dintre noi în mod mistic, în Biserica Sa, ca unii care suntem mădularele Sale cele duhovnicești. Și mireasa Îi vorbește Mirelui ei, lui Hristos Dumnezeu, și dorește să fie sărutată de

---

[284] *In Canticum Canticorum Salomonis Expositio* Religiosissimi Regis Matthæi Cantacuzeni, în PG 152, col. 1000. Comentariul integral e între col. 997-1084 și e prezentat ca fiind din anul 1355, *cf.* PG 152, col. 997-998.

E vorba despre Împăratul romeic/ bizantin Ματθαίος Ασάνης Καντακουζηνός [Matteos Asanis Cantacuzinos], care a trăit între c. 1325-15 iunie 1383, fiind împărat între 1353-1357, *cf.*

https://en.wikipedia.org/wiki/Matthew_Kantakouzenos.

[285] PG 152, col. 1036. Și trebuie să remarc aici faptul că întregul comentariu al Împăratului Matteos Cantacuzinos este unul profund mariologic și că merită să fie luat în considerație în abordările mariologice ale Cântării Cântărilor.

El cu iubire dumnezeiască [1, 2]. De aceea, toată cartea este un dialog plin de iubire între Mire și mireasa Lui, în care ni se revelează iubirea lui Dumnezeu față de oameni.

Cântarea Cântărilor este a lui Salomon [1, 1], adică a lui Hristos Dumnezeu. Ea este evanghelia tainică în care Hristos ne vorbește în mod umbros despre iubirea Sa îndumnezeitoare, despre iubirea Sa care ne sfințește și ne îndumnezeiește pe noi. Iar fiecare om credincios dorește să fie sărutat de Dumnezeu [1, 2], adică iubit de către El. Pentru că Tatăl ne iubește prin Fiul întru Duhul Sfânt și ne umple de slava Preadumnezeieștii Treimi.

Sânii [1, 2] lui Dumnezeu sunt teologia Lui. Și marile taine ale teologiei Sale, descoperite în vederi dumnezeiești, sunt mai bune decât orice vin [1, 2] al cunoașterii omenești. Pentru că teologia e cunoaștere dumnezeiască.

Mireasma mirurilor Lui [1, 3] este frumusețea duhovnicească, bună, mântuitoare, curățitoare, luminătoare, sfințitoare a dogmelor Lui. Iar numele Lui e mir vărsat [1, 3], pentru că în orice învățătură a Sa este frumusețe sfântă. Cuvintele Lui ne vindecă, ne curățesc, ne înfrumusețează duhovnicește. Ele ne luminează mintea și trupul, ne umplu de sfințenie și de adevăr. De aceea, ele sunt mir dumnezeiesc vărsat în noi înșine.

Sfinții sunt fecioarele [1, 3] care Îl iubesc pe Dumnezeu. Dar cei care vor să Îl minimalizeze pe Dumnezeu, aceia Îl trag înapoi [1, 4]. Pe când cei care Îl iubesc pe El aleargă întru mireasma mirurilor Sale [1, 4], adică aleargă către El împlinind poruncile Sale. Dumnezeu este Împăratul [1, 4] și El ne duce întru cămara [1, 4] Sa, în Biserica Sa. Și aici El ne arată multe taine dumnezeiești, căci multe

cămări ale înțelegerilor sfinte sunt păstrate tainic în Biserica Lui. Dar cămările Lui sunt și vederile Sale extatice, dăruite celor care se curățesc pentru El, în care noi vedem cele de taină ale Lui, pe când și locuirile Sfinților, în Împărăția Lui, sunt cămările Lui. Căci Sfinții și Îngerii Lui sunt cămările personale și raționale în care locuiește Dumnezeu. Dar, mai ales în Născătoarea de Dumnezeu locuiește El, Cel care Și-a luat trup din pântecele ei.

În Dumnezeu trăim adevărata bucurie și veselie [1, 4]. Și noi iubim sânii teologiei Sale, pentru că ei sunt plini de dreptate și de adevăr [1, 4]. Iar Hristos sau Salomon cel adevărat are locuințe din piei [1, 5], pentru că El locuiește în Sfinții Lui.

Soarele care vede și luminează Biserica este Dumnezeu [1, 6]. Iar viile [1, 6] Bisericii Sale sunt revelația, cultul și înțelegerile sfinte ale Tradiției Bisericii, cele primite de la Dumnezeu și păstrate cu credincioșie și cu iubire de Biserica Lui.

Turma lui Hristos e Biserica Lui, pentru că El ne păstorește în mod dumnezeiește [1, 7]. Iar somnul Lui de la amiază [1, 7] e moartea Lui pe Cruce pentru noi. Și dacă Îl iubim pe El, atunci înconjurăm [1, 7] lumea toată, căci Îl căutăm pe El în toate cele ale Lui. Fiindcă suntem plini de dorul de a-L înțelege pe El din toate cele ale Sale.

Frumoasa între femei [1, 8], frumoasa lui Dumnezeu, e Biserica Lui. Ea este apropiata lui Dumnezeu și calul Lui de război împotriva demonilor [1, 9]. Căci El a făcut Biserica Lui frumoasă și curată [1, 10]. Iar aurul și argintul [1, 11] Bisericii sunt adevărul și viața sfântă. Pentru că nu poți trăi în sfințenie, decât dacă trăiești în tot adevărul lui Dumnezeu.

Lăsarea pe spate a lui Dumnezeu [1, 12] e o vobire tainică despre îngroparea Domnului și des-

pre pogorârea Sa la Iad. Căci nardul Domnului [1, 12], adică moartea Sa pe Cruce pentru noi, își dă continuu mireasma ei, adică e lucrătoare în mod continuu și veșnic pentru noi.

De aceea, Hristos este pentru Biserică aidoma legăturii de smirnă [1, 13]. Pentru că El S-a dat cu totul jertfă pentru Biserica Lui, după cum smirna se arde cu totul atunci când e pusă pe cărbunele cădelniței. Și Hristos Își află locuința în mijlocul sânilor Bisericii [1, 13], pentru că El locuiește în inima fiecărui credincios în parte.

Hristos este ca un ciorchine de chipros [1, 14][286], pentru că e mult roditor. Și El este în viile lui Enghaddi [1, 14] – în ebraică עֵין גֶּדִי [En-Ghedi] însemnând Izvorul Iedului[287] – pentru că El S-a dat pe Sine pentru viața întregii lumi, adică și pentru iezii cei păcătoși.

---

[286] Ciorchinii de chipros arată astfel:

Am preluat imaginea de aici:
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/f/fd/Lawsonia_inermis_in_Malaysia.jpg/1280px-Lawsonia_inermis_in_Malaysia.jpg.

[287] A se vedea:
https://en.wikipedia.org/wiki/Ein_Gedi.

Biserica e frumoasă și ochii ei sunt porumbițe [1, 15], pentru că ea este plină de curăția și de sfințenia lui Dumnezeu. Căci El ne face să vedem curat și frumos toate cele ale Sale.

Și dacă e plină de curăția și frumusețea lui Dumnezeu, atunci și Biserica Îl vede pe Hristos al ei ca fiind frumosul și iubitul ei [1, 16]. Căci El este cel mai frumos și mai iubit. Singurul vrednic de iubit și cu adevărat frumos.

Patul umbros [1, 16] este unirea mistică continuă dintre Hristos și Biserica Lui. Căci El vine continuu în mod frumos [1, 16] sau ca Cel cu adevărat frumos în viața noastră și ne descoperă bogăția cunoașterii Sale, adică tainele Sale cele preamari și preasfinte, și iubirea Sa cea preadumnezeiască față de noi. Iar dacă El ne luminează și ne umple de slava Lui, atunci avem o casă interioară cu grinzi și lambriuri puternice [1, 17].

Hristos este floarea câmpului și crinul văilor [2, 1], pentru că El e frumusețea noastră duhovnicească. El este ca mărul între pomii crângului [2, 3], pentru că El e viața noastră, Cel care ne hrănește pe noi, Biserica Sa. Și dacă Îl dorim pe El și stăm îm umbra lui Hristos [2, 3], atunci stăm întru slava Lui. Și ne bucurăm de rodul cuvintelor Lui, care este dulce [2, 3] pentru noi prin bogăția Sa cea dumnezeiască.

Casa vinului [2, 4] e Biserica lui Dumnezeu. E cea în care noi bem și ne îmbătăm de dragostea lui Dumnezeu. Iar El ne întărește în nefericirile noastre și ne adună întru mila Lui. Căci prin mila Lui și noi devenim meri duhovnicești și sfinți. Pentru că inima noastră e rănită de iubirea Lui [2, 5].

Mâinile lui Dumnezeu ne cuprind și ne îmbrățișează [2, 6; 8, 3]. Și El ne face să auzim glasul

Lui [2, 8]. Căci El sare peste munții patimilor noastre și saltă peste dealurile gândurilor noastre celor păcătoase [2, 8]. Pentru că El sare și saltă și vine cu bucurie la noi, ca să ne mântuie pe noi.

Hristos e asemenea gazelei și a puilor de cerbi [2, 9] peste că e frumos și delicat în lucrarea mântuirii noastre. El vine în spatele peretelui nostru, aproape de noi și privește prin ferestrele simțurilor noastre sufletești și trupești, ca să ne găsească pe noi. Vrea să vadă ce avem în plasele [2, 9] inimii noastre. Care sunt realele noastre gânduri, sentimente și voiri.

Și când El ne ridică din păcatele noastre, atunci ne face apropiații Lui, cei iubiți ai Lui, cei frumoși ai Lui, cei plini de curăția Sa [2, 10, 13]. Hristos e glasul turturelei [2, 12], pentru că El e glasul Bisericii. Iar mireasma viilor înflorite [2, 13] e mireasma sfințeniei, e slava lui Dumnezeu revărsată din belșug în Sfinții Lui.

Hristos Își cheamă Biserica Lui în umbra pietrei [2, 14], adică în umbra Sa. El o cheamă ca să stea mereu în slava Lui și în cuvintele Sale și în iubirea Lui. Fiindcă El e zidul cel de dinainte [2, 14], de care noi ne ținem. Iar Biserica cere fața și glasul Său [2, 14], cere vederea și auzirea Lui cele duhovnicești, pentru că glasul Lui e dulce, iar fața Sa e frumoasă [2, 14]. E cu adevărat dulce și cu adevărat frumoasă, pentru că numai El e cu adevărat dulce și frumos în viața noastră.

Despre iubirea duhovnicească dintre noi și Dumnezeu se vorbește în 2, 16. Pentru că Dumnezeu este al nostru, e iubirea vieții noastre, și noi suntem ai Lui [2, 16], pentru că El ne iubește pe noi cu iubire veșnică. Și El e Cel care ne păstorește pe

noi în Biserica Sa, umplându-ne de crinii frumuseții și ai sfințeniei Sale [2, 16].

Ziua timpului și umbrele istoriei [2, 17] se pleacă înaintea veșniciei Sale. Căci El este ca un căprior sau ca un pui al cerbilor, Care sare peste munții istoriei și ai timpului, ca unul Care depășește toate și cuprinde toate și ține toate și e mai presus de toate cele create de El.

În patul sufletului nostru Îl vrem pe Cel pe care Îl iubește sufletul nostru [3, 1]. Iar dacă Îl căutăm pe El, nu găsim [3, 1; 3, 2; 5, 6] ființa Lui cea prea-dumnezeiască, ci ne umplem numai de slava Lui [3, 4].

Casa și cămara mamei noastre [3, 4] e înăuntrul nostru și acolo Îl lăsăm să intre pe Cel iubit de inima noastră. Iar cea care se suie din pustie [3, 6] e iubirea lui Hristos pentru Biserica Sa. Căci El S-a dat pe Sine pentru viața lumii.

Noi suntem patul lui Salomon [3, 7], adică al lui Hristos. Iar cei 60 de puternici ai lui Israil [3, 7] sunt virtuțile dumnezeiești, prin care sufletul nostru Îl odihnește pe Domnul. Tot noi suntem și lectica lui Hristos [3, 9], pentru că Îl purtăm pe El în noi înșine. Căci lectica Lui este iubirea noastră pentru El [3, 10]. Și Tatăl și Duhul Sfânt vor ca să ieșim din păcatele noastre și să Îl vedem pe Salomon cel duhovnicesc [3, 11], pe Hristos, pentru că întru El ni se va revela întreaga Dumnezeiască Treime. Pentru că El e îmbrăcat în cununa [3, 11] biruinței Lui asupra morții, pentru că umanitatea Sa înviată din morți este plină de slava dumnezeirii Sale. Căci ziua nunții și a veseliei inimii Lui [3, 11] a fost întruparea, propovăduirea, răstignirea, învierea, înălțarea și șederea Lui de-a dreapta Tatălui. Adică întreaga Lui iconomie mântuitoare pentru noi.

Dumnezeu Își vede Biserica Lui ca fiind frumoasă [4, 1], iar curăția ochilor Bisericii vine din tăcerea rugăciunii [4, 1], în care ea se umple de slava lui Dumnezeu. Iar părul Bisericii, adică virtuțile și înțelegerile ei cele dumnezeiești, este aidoma unor turme [4, 1].

Dinții Bisericii sunt curați, pentru că au trecut prin baia Botezului [4, 2], fiind curățiți de slava lui Dumnezeu. De aceea ei pot să mestece hrana teologiei celei dumnezeiești. Buzele Bisericii sunt roșii [4, 3] din cauza Dumnezeieștii Euharistii. Iar coaja rodiei [4, 3] este tot roșie, ca și miezul ei, vorbind în mod tainic tot de Hristos euharistic.

Gâtul [4, 4] Bisericii e plin de verticalitatea adevărului dumnezeiesc și de relația ei cu Dumnezeu. Căci Evanghelia este turnul lui David [4, 4], adică al lui Hristos.

Hristos a mutat umbrele [4, 6] Vechiului Testament prin întruparea Sa și ne-a vorbit în mod lămurit despre Sine și despre Tatăl și despre Duhul Sfânt, adică despre Dumnezeul nostru treimic. Când El a venit, atunci s-au împlinit cele prefigurate în Vechiul Testament.

Și prin muntele smirnei și dealul Libanosului [2, 6] se vorbește în mod tainic despre moartea Domnului. Libanos înseamnă „covârșitor de alb" sau „cu zăpadă"[288]. De aceea, Domnul cheamă Biserica să vină din Libanos [Λιβάνος] [4, 8], adică îmbrăcată în curăție și sfințenie.

Vinul [4, 10] este slava lui Dumnezeu. Iar slava lui Dumnezeu înfrumusețează sânii [4, 10] teologiei Bisericii. Pentru că cele ale teologiei nu se înțeleg decât având în noi vinul Duhului, adică trăind în curăție și sfințenie. Și mireasma hainelor Bisericii

[288] *Fausset's Bible Dictionary*, 2172.01, *cf.* BW 10.

[4, 10], adică curăția dogmelor ei, întrece toate aromatele omenești [4, 10], adică toate gândurile ce par frumoase oamenilor.

Fagurele de miere [4, 11] din gura Bisericii e slava lui Dumnezeu. Și ea picură pe buzele [4, 11] celor care vestesc teologia Bisericii. Dar, totodată, mierea e teologia celor desăvârșiți, pe când laptele [4, 11] e teologia începătorilor în viața duhovnicească, iar mireasma hainelor Bisericii e slava lui Dumnezeu [4, 11].

Și Biserica e o grădină închisă și un izvor pecetluit [4, 12] pentru cei care nu sunt desăvârșiți în teologia și viața ei, pentru că ea e plină de taine dumnezeiești. Fiindcă în ea izvorăște neîncetat slava Dumnezeului nostru treimic. Trimiterile [4, 13] lui Dumnezeu sunt revelațiile Lui față de Biserica Sa. Izvorul și apa vie [4, 15] înseamnă tot slava lui Dumnezeu.

Vântul [4, 16] este Duhul Sfânt și El suflă în grădina [4, 16] Bisericii, adică în sufletele noastre, pentru ca să ne umple de aromatele [4, 16] darurilor Sale cele dumnezeiești.

Domnul intră duhovnicește în grădina sufletului nostru [5, 1]. Pentru că El a cules smirna prin moartea Sa pe Cruce și, ca Cel înviat din morți și înălțat în cele de-a dreapta Tatălui, El vine în noi ca să ne dăruie aromatele slavei Sale [5, 1]. Pâinea și vinul [5, 1] lui Hristos sunt împlinirea iconomiei Sale mântuitoare pentru noi. Și întreaga Lui viață și lucrare și propovăduire pentru noi sunt mierea și laptele Lui, pe care noi le mâncăm și le bem duhovnicește [5, 1] pentru mântuirea noastră.

Domnul bate la ușa inimii noastre [5, 2]. El vrea să intre înăuntru nostru și să rămână la noi [5, 2]. Umplerea capului Său de rouă și a buclelor Sale

de picurii nopții vorbesc tainic despre Dumnezeieștile Sale Patimi cele pentru noi [5, 2]. Și dezbrăcarea Sa de hiton înseamnă moartea Lui pentru noi [5, 3]. Iar prin spălarea picioarelor Sale [5, 3] ni se indică îndumnezeirea umanității Sale, prin moartea și învierea Sa cea de a treia zi.

Mâna Lui, trimisă nouă prin deschizătură, este slava Lui [5, 4], pe care noi o vedem în mod extatic. Și când Îl vedem pe El, atunci pântecele, adică inima noastră, se tulbură spre El [5, 4], adică se umple de iubire dumnezeiască pentru El. Însă, iubindu-L pe El, ajungem să picure smirnă din mâinile noastre [5, 5], pentru că suferim toate pentru El.

Vederile extatice, aici, pe pământ, trec degrabă [5, 6]. Dar noi suntem chemați mereu să ieșim în cuvântul lui Dumnezeu [5, 6], să ne curățim mereu pentru a vedea slava Lui cea veșnică. Suntem chemați să fim mereu răniți de iubire pentru El [5, 8].

Biserica vorbește în mod tainic despre Mirele ei, despre Hristos [5, 10-16], Care e Dumnezeu și om, adică alb și rumen [5, 10]. Capul Lui e de aur curățit [5, 11], pentru că El este cu totul sfânt. Buclele capului Său sunt brazi negri aidoma culorii corbului [5, 11], pentru că nevăzută este ființa Lui și neștiute sunt gândurile Lui și abis mare este iubirea Lui pentru noi și lucrările Sale în viața noastră. Ochii Lui sunt porumbițe și sunt spălați în lapte pentru că El este cu totul curat [5, 12]. Obrajii Lui sunt plini de aromate [5, 13] pentru că El e plin de slava Sa și de toate darurile cele dumnezeiești. Buzele Lui sunt ca crinii [5, 13], căci El e plin de frumusețe, și picură smirnă [5, 13], pentru că El a murit și a înviat pentru noi și chinurile Sale pentru noi sunt veșnic lucrătoare în viața noastră.

Mâinile Sale sunt din aur [5, 14], pentru că El e atotsfânt, iar pântecele, adică inima Sa, e tablă de fildeș peste piatră de safir [5, 14], pentru că dumnezeirea Lui e frumusețea și sfințenia întregii creației.

Pulpele lui Hristos sunt stâlpi de marmură, întemeiați pe piedestaluri de aur [5, 15], pentru că El este adevărul și dreptatea în persoană, care sunt veșnice. Iar fața Lui e ca Libanosul și El e ales ca cedrii [5, 15], pentru că Hristos e unic în toate cele ale Sale, doar El fiind Dumnezeu și om.

Gâtul Lui e dulceață [5, 16], pentru că ne umple pe noi cu dulceața slavei Sale. Și e dorință întreagă [5, 16], pentru că El ne face să Îl dorim cu totul pentru veșnicie.

Hristos este împreună cu iubita Sa, cu Biserica [6, 1]. Dar Biserica Îl caută mereu pe El [6, 1], pentru că ea caută să Îi placă Lui întru toate. Și Biserica Îl caută pe El prin împlinirea poruncilor Lui. Căci Hristos a coborât în grădina umanității [6, 2] și S-a făcut om și El conduce turma Bisericii Sale [6, 2]. De aceea, Biserica știe că este a lui Hristos și că El este iubirea ei [6, 3; 7, 11] și El paște Biserica în crinii curăției și ai sfințeniei [6, 3].

Și Biserica, pentru Dumnezeu, e frumoasă ca bunăvoirea ei față de El și ca uimirea/ ca extazul pe care îl aduce pacea duhovnicească și ca cele rânduite ei de Dumnezeu [6, 4]. Biserica Lui este unică [6, 9]. Și când Biserica e numită Sulamitis [Σουλαμῖτις] [7, 1], ea este caracterizată ca fiind pașnică[289].

Alergările [7, 6] lui Dumnezeu sunt venirile Lui continue în Biserica Sa. Desfătările [7, 7]

---

[289] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Shulamite.

Bisericii sunt tot harul și toată binecuvântarea care coboară de la Dumnezeu la noi. Iar întoarcerea [7, 11] lui Dumnezeu către noi este iertarea cu care El ne iartă.

Biserica a fost albită și întărită de Hristos, adică curățită, luminată și sfințită de El, și astfel se suie la ceruri [8, 5]. Iar în 8, 7 se vorbește despre disprețuirea Domnului, despre Patimile Sale cele mântuitoare pentru noi. Și Dumnezeu vorbește în Biserica Sa [8, 8], pentru că ea a găsit pacea Lui [8, 10].

Biserica este via lui Hristos în Beelamon [8, 1]. Iar Beelamonul sau Baal-Hamonul înseamnă „cel care conduce o mulțime”[290]. Pentru că Biserica este a întregii lumi. Și astfel 8, 11 s-ar traduce prin: „Biserica este via lui Hristos din toată lumea”.

Biserica este a lui Hristos și ea este mereu înaintea Lui [8, 12]. Pentru că Dumnezeu șade în grădinile sufletului nostru [8, 13] și Se odihnește în noi, dacă facem voia Lui.

---

290 În *Hitchcock's Bible Names Dictionary*, *cf.* http://biblehub.com/topical/b/baal-hamon.htm.

3. 6. Cartea Iov

Sfântul Iov era temător de Dumnezeu [1, 1; 1, 8; 2, 3] și el Îi aducea lui Dumnezeu jertfe de curățire pentru copiii săi [1, 5]. Pentru că el știa că păcatul este gândire împotriva lui Dumnezeu [1, 5], iar orice păcat se face înaintea Domnului [1, 22; 2, 10; 8, 4; 9, 4; 13, 7; 15, 25; 15, 26; 31, 28] și orice blasfemie la adresa Lui este a da nebunie lui Dumnezeu [1, 22], adică a ne comporta nebunește față de El. În 2, 9, blasfemia este „vreun cuvânt [spus] întru Domnul [τι ῥῆμα εἰς Κύριον]", spus împotriva Lui, și el se pedepsește cu moartea.

Dumnezeu are Îngeri [1, 6; 2, 1; 5, 1; 20, 15; 33, 23; 38, 7; 40, 11], Sfinți Îngeri [5, 1], și ei vin și stau înaintea Domnului [1, 6; 2, 1] și Îl laudă pe El cu glas mare [38, 7]. Dar vine și diavolul [ὁ διάβολος] împreună cu Îngerii lui Dumnezeu [1, 6; 2, 1], venind în mijlocul lor și stând înaintea Lui [2, 1], iar Domnul îl întreabă pe diavol și diavolul Îi răspunde Domnului [1, 7; 1, 8-12; 2, 2; 2, 3-6]. Domnul îl mărturisește pe Sfântul Iov ca slujitor al Său [1, 8; 2, 3; 42, 7; 42, 8***] și ca un om unic pe pământ. Căci era un om Sfânt și temător de Dumnezeu [1, 8; 2, 3].

Sfântul Iov I se închina lui Dumnezeu [1, 9], pentru că Lui I se cuvine toată închinarea noastră. Iar rugăciunea noastră trebuie să fie către Domnul [5, 8; 8, 5; 9, 15; 10, 1; 10, 2; 11, 13[291]; 16, 20; 22, 27; 30, 20; 33, 26; 34, 28; 37, 4[292]] și pe El trebuie să Îl

---

[291] Trebuie să ne îndoim mâinile către Domnul. Să I ne rugăm Lui cu smerenie.

[292] „Înapoia Lui va striga glasul". Glasul celor care se roagă Lui.

chemăm [5, 8, 9, 16; 13, 22; 14, 15; 27, 10], pentru că El ascultă rugăciunea noastră [8, 6; 9, 14; 9, 16; 22, 27; 27, 9; 27, 10; 33, 26] și ne răsplătește rugăciunile noastre [22, 27]. Înaintea Lui trebuie să plângem [16, 20]. Căci Domnul împlinește cererile noastre, pentru că El ne dă răspuns la ele [6, 8] și ne înapoiază locuința dreptății [8, 6; 22, 28] și ne dă lumină pe căile noastre [22, 28; 33, 28; 33, 30], ca în lumină să-L lăudăm pe El [33, 30]. Pentru că El vestește despre lumină prietenilor Săi [36, 33]. Dumnezeu îngrădește cele ale noastre. El binecuvintează lucrurile mâinilor noastre. El înmulțește dobitoacele noastre [1, 10; 42, 12].

El voiește [13, 3; 22, 3; 23, 13; 37, 10], vede [10, 4; 11, 11; 22, 12; 28, 24; 31, 4; 34, 21[293]; 34, 23; 34, 26; 35, 13[294]], are viață [10, 5], milă [10, 12], înțelepciune [10, 6; 15, 8; 32, 13; 38, 37; 39, 17], bucurie [36, 30], slavă [37, 22; 40, 10] și cinste [37, 22; 40, 10], cunoaște [10, 7; 11, 11; 12, 20[295]; 28, 24; 31, 6; 34, 25; 37, 16] și are cunoaștere [12, 16], are putere [12, 13; 12, 16; 37, 6; 37, 14; 40, 10; 41, 14], tărie [12, 16; 23, 6; 26, 12; 36, 22; 37, 23], sfat [12, 13] și înțelegere [12, 13; 12, 16; 39, 17], vorbește [11, 5; 33, 14[296]; 38, 1; 40, 1], ascultă [36, 10; 42, 4], poruncește [4, 9; 9, 17; 25, 5; 36, 32; 37, 6; 37, 10; 37, 12; 39, 27; 42, 9], Se revelează oamenilor [11, 5; 11, 6; 23, 5; 28, 27-28] și este veșnic [19, 25; 33, 12], veșnic Drept [34, 17]. Urma Domnului [11, 7] se vede

---

[293] „Căci El este văzătorul lucrurilor oamenilor [Αὐτὸς γὰρ ὁρατής ἐστιν ἔργων ἀνθρώπων] și El [nu] a scăpat nimic [din cele] pe care le fac [oamenii]".

[294] Domnul este „văzătorul celor care săvârșesc cele fărădelege" [35, 13-14].

[295] Dumnezeu cunoaște înțelegerea bătrânilor.

[296] „Căci o dată [trebuie] să grăiască Domnul, iar a doua oară [este] vis". Pentru că cuvântul Lui se împlinește imediat.

în creația Lui, pentru că El trăiește [27, 2], și El este deasupra celor muritori [33, 12] și are cortul Său [36, 29].

Dumnezeu are față [1, 11; 2, 5; 13, 20; 14, 20; 23, 15], ochi [36, 7], gură [22, 22; 37, 2], mână [1, 11; 2, 10; 12, 9; 12, 10; 13, 21; 19, 21; 27, 11; 27, 22; 30, 21: mână tare; 31, 35], mâini [10, 3; 10, 7; 10, 8], picior [30, 21], spate [37, 4], iar El Se poate atinge cu mâna Lui, la modul pedepsitor, de toate lucrurile noastre [1, 11; 2, 5; 13, 21; 19, 21; 23, 2]. Și pedeapsa Lui este toiagul pe care noi îl simțim [9, 34] la modul dureros și biciul de la Domnul [21, 9; 30, 21]. Căci pe cele bune le primim din mâna Domnului, iar pe cele rele trebuie să le îndurăm [2, 10], pentru că mâinile Lui ne-au zidit și ne-au făcut [10, 8; 12, 9[297]; 35, 10]. Domnul ne-a zidit trupul nostru din lut [10, 9; 38, 14] și ni-l întoarce iarăși în pământ [10, 9; 34, 15]. Căci El ne zidește trupul în pântecele maicii noaste [10, 10-11], pentru că de la El e viața noastră [10, 12], și El ne scoate din pântecele ei [10, 18]. Pentru că existența noastră pământească începe odată cu nașterea noastră [10, 18]. Căci noi nu am existat mai înainte ca să fim făcuți de Dumnezeu [10, 19]. Și El ne-a zidit ca ființe vii și vorbitoare [38, 14], ca ființe raționale.

Dumnezeu trebuie binecuvântat de către noi [1, 11; 2, 5], dar și numele Său trebuie binecuvântat [1, 21]. Iar Domnul poate îngădui diavolului, în mod gradual, să ne facă rău [1, 12; 2, 6], dar nu îi îngăduie să se atingă de sufletul nostru [2, 6]. Și diavolul vine și pleacă de la Domnul [1, 6, 12; 2, 7], pentru că e o creatură a Lui, ca și Sfinții Lui Îngeri.

Domnul dăruie viața oamenilor și tot El le ia viața [1, 21; 9, 21]. Pentru că El face toate după cum socotește că trebuie să se facă [1, 21; 23, 9].

---

[297] Mâna Lui a făcut toate lucrurile cele create.

Mântuirea e de la Domnul [2, 9; 27, 8; 35, 14; 40, 14], dar și învățătura [37, 2; 37, 13]. Iar cine vorbește împotriva lui Dumnezeu vorbește nebunește [2, 10; 9, 3].

Domnul caută zilele omului [3, 4]. Iar cei neevlavioși aprind mânia urgiei lui Dumnezeu [3, 17; 20, 23; 20, 29; 31, 11] sau urgia mâniei Lui [37, 2], care îi spală pe ei de păcate prin durerile pe care le trăiesc [20, 23[298]]. Cei păcătoși pier din cauza poruncii Domnului, căci El poruncește pierderea lor [4, 9; 9, 17], care e o pierdere cu întuneric [9, 17], adică o trimitere a lor în Iad, căci Duhul urgiei Sale îi nimicește pe cei păcătoși [4, 9; 34, 17]. Dar tot El este Cel care Își întoarce urgia Sa [9, 13] de la noi. Despre urgia lui Dumnezeu se vorbește la 3, 17; 4, 9; 5, 2; 6, 2; 9, 5; 10, 17; 14, 13; 16, 9; 17, 7; 18, 4; 20, 28[299]; 21, 17; 35, 15; 39, 24; 40, 11, iar despre mânia Lui la 6, 4; 19, 29[300]; 36, 13; 36, 18. Iar Sfântul Iov era conștient de faptul că Dumnezeu S-a manifestat în viața lui cu urgie mare [10, 17] și a adus ispite peste el [10, 17; 19, 26; 25, 3[301]]. Era conștient că Dumnezeu l-a folosit duhovnicește pe el în urgia Lui [16, 9; 19, 11], pentru că urgia Lui l-a învățat cele bune, cele folositoare vieții sale, dar, în același timp, L-a resimțit pe Dumnezeu ca fiind groaznic [δεινῶς] pentru el [19, 11] și ca Unul care îl prigonește [19, 22], pentru că mâna Domnului s-a făcut grea peste durerea lui [23, 2]. Căci Dumnezeu a pus piciorul

[298] Pe baza textului: „[El are] să trimită peste el mânia urgiei [Sale, ca] să-l spele pe el dureri”.

[299] Și când El pedepsește, atunci este „ziua urgiei [Domnului]” [20, 28; 21, 30] sau „ziua pieirii” [21, 30].

[300] Mânia Domnului este peste cei fărădelege.

[301] Ispite care, în 25, 3, sunt numite „pânde de la El [ἔνεδρα παρ᾽ Αὐτοῦ]”.

peste el cu nemilostivire și l-a biciuit cu mână tare [30, 21] și nu l-a ascultat pe el [33, 12].

Însă El îi odihnește pe cei care s-au ostenit [3, 17] în viața lor. Pe cei care s-au nevoit duhovnicește. Viața sufletului și lumina ochilor sunt de la Domnul [3, 20], sufletul și duhul omului sunt în mâna Lui, pe când moartea e momentul când Dumnezeu închide împotriva noastră [3, 23] și ne trimite de aici [7, 19; 14, 20]. E momentul când închide timpul vieții noastre pământești. Pentru că moartea omului e sfârșitul lui pământesc și ducerea lui de aici [14, 20]. Și când omul moare, Îngerul Domnului îl trage pe el afară din trup [20, 15]. Pe când la 33, 23 se vorbește despre posibilitatea existenței a „mii de Îngeri purtători de moarte [χίλιοι Ἄγγελοι θανατηφόροι]. Lucru care este o realitate. Căci Domnul, când oprește duhul omului lângă El, omul moare [34, 14-15]. Dar, în același timp, moartea omului este odihnă [3, 23] de la Dumnezeu. Însă acolo unde El binevoiește, Dumnezeu cruță sufletul de la moarte [33, 18; 33, 24].

Cele minunate [4, 12; 37, 5; 42, 3] și mari [37, 5; 42, 3] vin de la Dumnezeu. Iar Duhul lui Dumnezeu vine peste fața omului și îl înfioară pe om [4, 15], pentru că îl umple de evlavie și de cutremurare sfântă.

Omul poate avea vederi dumnezeiești, vederi extatice. În 4, 16 ni se vorbește despre o vedere extatică în acești termeni: „Am văzut și nu era chip înaintea ochilor mei [οὐκ ἦν μορφὴ πρὸ ὀφθαλμῶν μου], ci decât adiere și glas auzeam [ἀλλ᾽ ἢ αὔραν καὶ φωνὴν ἤκουον]”. Căci omul îi poate vedea extatic pe Sfinții Îngeri ai lui Dumnezeu [5, 1], dar Îl poate vedea și pe Dumnezeu [34, 29] întru slava Lui. În 38, 1, Domnul i-a vorbit Sfântului Iov „prin vârtej

de vânt și nori [διὰ λαίλαπος καὶ νεφῶν]", adică printr-o vedere extatică. Tot printr-o vedere extatică i-a vorbit și în 40, 6, pentru că Domnul a vorbit cu Sfântul Iov „din nor [ἐκ τοῦ νέφους]", din norul slavei Sale. Pentru ca, în 42, 5, el însuși să ne confirme că a trăit vederea lui Dumnezeu: „[Cu] auzul urechii Te auzeam înainte [ἀκοὴν μὲν ὠτὸς ἤκουόν Σου τὸ πρότερον], dar acum ochiul meu Te-a văzut [νυνὶ δὲ ὁ ὀφθαλμός μου ἑόρακέν Σε]". Pentru că el L-a văzut pe Domnul întru slava Sa.

Înaintea Domnului nimeni nu e curat sau fără de pată [4, 17; 9, 28; 9, 31; 10, 14; 11, 4], pentru că El e cu totul curat, cu totul sfânt. El nu Se încrede în slujitorii Lui [4, 18], pentru că ei pot păcătui numaidecât, și în Îngerii Lui El a văzut ceva stricat [4, 18], referindu-se aici la cădera Îngerilor. Iar fragmentul: „făcut a fi batjocorit de către îngerii Lui [πεποιημένον ἐγκαταπαίζεσθαι ὑπὸ τῶν ἀγγέλων Αὐτοῦ]", de la 40, 19 și 41, 25, se referă tot la demoni. Pentru că demonii sunt cei care batjocoresc în mod neîncetat făpturile create de Dumnezeu.

Dumnezeu îi lovește pe cei păcătoși [4, 19; 5, 18; 10, 8] și îi omoară în grabă [4, 20; 34, 26; 40, 12-13]. Căci atunci când El suflă, ca pedepasă, asupra oamenilor, oamenii se usucă și pier [4, 21]. Iar Dumnezeu îi pedepsește pe oameni tocmai pentru că nu au înțelepciune în ei înșiși [4, 21]. Nu au înțelepciunea Lui în ei înșiși.

Începutul Său este dedesubtul a tot cerul [37, 3], pentru că El a preexistat cerului și oricărei creații. Domnul este Stăpânul tuturor [5, 8] și Atotțiitorul [5, 17; 11, 7; 22, 17; 22, 25; 23, 16; 27, 2; 27, 11; 27, 13; 32, 8; 34, 10; 34, 12; 35, 13; 37, 22], căci El a făcut toate [8, 3; 25, 2; 28, 24; 34, 13]. Și ceea ce a vrut, aceea a și făcut [23, 13]. El este Domnul Atotțiitorul [8, 4; 15,

25], Domnul Cel Preaînalt [31, 28], Domnul Dumnezeu [40, 1] și Cel care ne râvnește pe noi [23, 16]. Și Domnul este „Cel care face [lucruri] mari și nepătrunse [de înțelegerea noastră], slăvite și minunate, al cărora nu este număr" [5, 9; 9, 10]. El este „Cel care cuprinde pe cele necuprinse cu mintea [ὁ καταλαμβάνων ἀνεξιχνίαστα] și slăvite și minunate [ἔνδοξά τε καὶ ἐξαίσια], al cărora nu este număr [ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός]" [34, 24]. Domnul dă și trimite ploaie pe pământ [5, 10]. Domnul îi înalță pe cei smeriți și îi ridică pe cei pieriți [5, 11; 19, 26], pe cei căzuți, pe cei păcătoși care se pocăiesc. Domnul împacă sfaturile celor pricepuți [5, 12] și buzele credincioșilor [12, 20] și inimile stăpânitorilor [12, 24]. El îi prinde pe cei înțelepți în gândirea lor și uimește sfatul celor mult încurcați [5, 13], al celor care nu mai știu cum să scape dintr-o încurcătură existențială.

Adevărul și mustrarea sunt de la Domnul [23, 7]. Și Domnul îl mustră pe om [5, 17; 13, 10; 22, 4; 23, 15; 33, 19; 34, 16; 36, 12], iar mustrarea Lui e dătătoare de fericire [5, 17] și ea nu trebuie tăgăduită [5, 17], negată în viața noastră, pentru că mărturisirea ei folosește și pe alții. Domnul produce dureri în om [5, 18; 30, 22], El ne tulbură [19, 6], El ne rănește [6, 9], ne leapădă de la mântuire [30, 22], dar tot El îl reface pe om [5, 18]. El îl lovește pe om [5, 18; 19, 3], dar tot El îl și vindecă [5, 18; 33, 24-25], pentru că îi vindecă pe cei smeriți [12, 21]. Căci mâinile lui Dumnezeu ne vindecă pe noi [5, 18] și nimeni nu poate răbda puterea Lui [9, 4]. Fiindcă El Își arată puterea Lui în lumină [28, 11], în lumina slavei Sale și, având lumina Lui, noi putem merge astfel prin întuneric [29, 5], prin întunericul sufletesc al acestei lumi. Pentru că „lumina Sa [este] peste aripile pă-

mântului” [37, 3], peste pământenii care se înalță spre Dumnezeu prin viața lor curată, iar „lumina Sa va risipi norul [διασκορπιεῖ νέφος φῶς Αὐτοῦ]” [37, 11] păcatului. Însă, „nevăzută tuturor [este] lumina [Lui], curată este în[tre] vechituri, ca cea de la El în nori” [37, 21]. Pentru că lumina Sa cea necreată nu poate fi văzută cu ochii trupești și de aceea e nevăzută pentru oameni. Dar e văzută duhovnicește, cu ochii sufletului, când omul se curățește de păcate. Și ea e pururea curată între vechiturile acestei lumi, pentru că e lumina care izvorăște veșnic din Dumnezeu. Pentru că ea e de la El, din norii slavei Sale celei veșnice. Iar norii slavei Sale sunt nori strălucind ca aurul [37, 22].

Domnul înalță întăritura Lui peste noi [19, 6], după ce ne smerește pe noi [19, 9-10; 22, 12; 40, 11]. Domnul ne scoate pe noi din nevoi [5, 19], dar scoate și trufia noastră și trupul cel de lut [13, 12]. El ne mântuie din moarte în timpul foametei [5, 20], ne mântuie de stricăciune [33, 28], ne izbăvește sufletul din moarte [33, 30], ne dezleagă din mâna fierului în timpul războiului [5, 20], ne ascunde de biciul limbii potrivnice [5, 21] și ne face să nu avem teamă de cele rele care se petrec în viața noastră [5, 21]. Dar când Domnul ne pedepsește, El trimite săgețile Lui în trupul nostru [6, 4; 34, 6], săgeți care sunt pline de mânia Lui și ne înțeapă când vrem să vorbim [6, 4]. Nu ne îngăduie să răsuflăm și ne umple de amărăciune [9, 18; 27, 2], căci El apucă cu tărie [9, 19; 16, 8] de neputincioasa noastră ființă și tună ocara Lui [37, 4] asupra noastră. Însă tunetul Său nu doar mustră, ci și propovăduiește și mântuie. Căci „va tuna Cel tare în glasul Lui cele minunate și le va face pe cele mari, pe care [oamenii] nu le-au cunoscut” [37, 5]. Cu adresă la propovăduirea

Domnului și la faptele Sale cele minunate făcute în mijlocul nostru. Pentru că glasul Său tună [40, 9], fiind plin de putere dumnezeiască.

Cuvintele lui Dumnezeu sunt cuvinte sfinte [6, 10]. Iar nădejdea noastră este în Domnul [6, 13; 27, 8], căci ajutorul [6, 13; 22, 25], mila [6, 14; 10, 12; 37, 13] și cercetarea Domnului [6, 14; 7, 18; 10, 12[302]; 29, 4; 31, 14; 33, 27; 34, 9] sunt întărirea noastră continuă. Pentru că El Își aduce aminte de noi [7, 7], fiindcă ia aminte întru noi [7, 17]. Ochii lui Dumnezeu sunt în noi [7, 8], pentru că ei privesc neîncetat în adâncul nostru. Și, dacă ne întoarcem spre El, Domnul ne vestește boala noastră și ne arată prostia noastră [33, 23].

El pune strajă peste noi [7, 12] și de la El este izbăvirea noastră [7, 15; 9, 12]. Dumnezeu ne înspăimântă în visele nopții și ne uimește în vedeniile pe care ni le dă să le trăim [7, 14; 33, 16]. Căci El l-a mărit pe om [7, 17], îl hrănește [36, 31] și îl odihnește [7, 18; 10, 20], dar îl și judecă [7, 18; 8, 3; 9, 14; 9, 15; 9, 19; 10, 2; 11, 6; 14, 3; 21, 22; 22, 4; 23, 13; 27, 2; 31, 14; 34, 5; 34, 6; 36, 6; 36, 17; 36, 31], dând omului după faptele sale [34, 11; 37, 12]. Pentru că Domnul ne judecă cu adevărat [9, 14; 23, 7] și El lămurește judecata [36, 15] și nimeni nu se poate izbăvi din mâinile Lui [10, 7]. Iar judecata oamenilor este înaintea Lui [14, 3], a Domnului, pentru că judecata este a Lui [34, 12; 40, 8], fiindcă El le judecă pe cele drepte [37, 23]. Însă El judecă și asupra întunericului [22, 13], adică a Iadului.

Dumnezeu este incomparabil [9, 24; 36, 22; 36, 23; 37, 23]. Lui nu-I putem să-I dăm nimic [35, 7] și nici nu putem să Îl lăudăm după cum se cuvine [35, 14]. Noi nu putem să-I facem nimic lui Dumnezeu

[302] Cercetarea Domnului păzește duhul nostru.

[7, 20], nu putem să I ne împotrivim [9, 19; 41, 2; 41, 3] și nici nu putem să-L tragem la rost pe El [9, 12; 11, 10; 23, 13], pe Cel care Se arată peste mintea oamenilor [7, 20; 9, 11], adică întrecându-ne orice înțelegere a noastră. Și când Domnul ne iartă, El uită fărădelegile noastre și curățește păcatele noastre [7, 21; 42, 10]. Ne curățește ca pe argintul lămurit în foc [22, 25] și ne deosebește ca pe aur [23, 10]. Dar când vrea să ne mustre, El caută fărădelegile noastre și cercetează păcatele noastre [10, 6; 14, 16; 14, 17]. Pentru că El ne cercetează [13, 9; 24, 12]. Dar dacă le facem pe toate cele bune, atunci vom fi adăugați Lui [13, 9]. Căci vom fi ai Săi pentru toți vecii.

Domnul nu face nedreptate oamenilor [8, 3] și nu-l alungă de la Sine pe omul fără de răutate [8, 20; 36, 5]. El umple de râs gura oamenilor celor adevărați, pentru că îi bucură, iar buzele lor de mărturisire [8, 21]. Dar îi pedepsește pe cei care nu-L cunosc pe El [18, 21; 27, 13; 36, 12], cât și pe cei care uită voia Lui [8, 12-13], și nu primește darul celor neevlavioși [8, 20] și nu privește spre faptele lor [21, 16], pentru că ele nu Îi plac, și nu îi mântuie pe ei [36, 12; 37, 4[303]]. Căci „sfatul celor neevlavioși [este] departe de El” [22, 18]. Departe de voia Lui cu oamenii.

Dumnezeu a pus lucrurile Sale [37, 15]. El a spânzurat pământul peste nimic [ἐπὶ οὐδενός] [26, 7] și a întins crivățul peste nimic [26, 7]. Domnul învechește munții și îi răstoarnă pe ei în urgia Lui [9, 5]. Căci El întinde mâna Lui în piatra cea ascuțită și răstoarnă munții din rădăcini [28, 9]. El învechește toate ca burduful sau ca o haină mâncată de molii [13, 28]. El clatină pământul din temelii și stâlpii lui îi clatină [9, 6], pentru că e pământul Său

---

[303] „Și nu îi va schimba pe ei”. Nu îi va schimba cu schimbare dumnezeiască. Nu îi va mântui.

[37, 13; 41, 3]. Căci El a pus temelie pământului [38, 4] și măsurile sale [38, 5; 38, 18] și piatră colțuroasă pe el [38, 6]. El poruncește lunii să nu lumineze [25, 5] și soarelui să nu răsară și pecetluiește deasupra stelelor [9, 7], dar pecetluiește și în mâna oamenilor [37, 7][304]. El poruncește existența ploii, a zăpezii, a gheții și a iernii [37, 6; 37, 10; 38, 29]. Domnul „a pus rânduială întunericului [τάξιν ἔθετο σκότει] și tot sfârșitul lui îl cercetează cu de-amănuntul [καὶ πᾶν πέρας αὐτὸς ἐξακριβάζεται]" [28, 3], căci El a făcut lumină din întuneric [37, 15] și a rânduit lumina cea de dimineață și luceafărul [38, 12]. Domnul a întins cerul de unul singur – pentru că El l-a zidit – și umblă pe mare ca pe pământ [9, 8], căci El a zidit stelele și cămările vântului [9, 9; 29, 3; 38, 31-32]. Iar Îngerii Domnului existau înainte de a fi create stelele cerului. Căci atunci „când au fost făcute stelele [ὅτε ἐγενήθησαν ἄστρα], M-au lăudat [cu] glas mare toți Îngerii Mei [ᾔνεσάν Με φωνῇ μεγάλῃ πάντες Ἄγγελοί Μου]" [38, 7].

Tunetul Său are tărie [26, 14] și El face calea într-o clătinare de glas [28, 26], cu rapiditate incomprehensibilă. El a legat apa în norii Lui și norul nu s-a despărțit sub El [26, 8] și El știe deosebirea norilor [37, 16]. Căci El ține fața tronului Său, întinzând peste el norul Său [26, 9], norul slavei Sale. Porunca Lui a încercuit-o pe fața apei [26, 10], iar stâlpii cerului i-a întins și ei s-au uimit de certarea Lui [26, 11]. Domnul rupe vârtejele râurilor [28, 10] și acoperă adâncurile lor [28, 11]. El știe oprirea

---

[304] „În mâna a tot omul pecetluiește [ἐν χειρὶ παντὸς ἀνθρώπου κατασφραγίζει], ca să cunoască tot omul slăbiciunea sa [ἵνα γνῷ πᾶς ἄνθρωπος τὴν ἑαυτοῦ ἀσθένειαν]". Pentru că El pecetluiește, hotărăște, ceea ce noi trebuie să fim și să avem.

vânturilor și măsurile apei [28, 25] și numără ploaia [28, 26; 36, 27[305]] și norii [38, 37], dar numără și cărările noastre [31, 4]. Domnul acoperă rădăcinile mării [36, 30] și închide marea cu porți [38, 8], pentru că a pus mării hotare, ziduri și porți [38, 10; 38, 11]. El a pus mării norul ca veșmânt și a învelit-o cu negură [38, 9].

El oprește marea cu tărie, iar în cunoaștere a rănit chitul [26, 12], chitul fiind aici diavolul. Încuietorile cerului se tem de Domnul [26, 13], iar El „[cu] poruncă l-a omorât [pe] balaurul cel căzut [προστάγματι ἐθανάτωσεν δράκοντα ἀποστάτην]", adică pe diavolul [26, 13]. Domnul supune chiții [9, 13], animalele acvatice, căci toate sunt lucrurile mâinilor Sale [10, 3; 14, 15; 36, 24], dar ne supune și pe noi [13, 15]. Domnul a pus ceas dobitoacelor [36, 28], prin care ele au înțeles când trebuie să doarmă. El acoperă lumina și poruncește despre ea în cel care întâmpină [36, 32].

Sfântul Iov vorbește în mod profetic despre „Mijlocitorul nostru [ὁ Μεσίτης ἡμῶν]" [9, 33], despre Hristos Domnul, iar sintagma e unică în LXX.

Toate cele ale Domnului, El le are întru Sine [10, 13]. Adică toate însușirile Sale. Și El este atotputernic [10, 13[306]; 42, 2], atotștiutor [42, 3] și ne păzește [10, 14; 13, 27; 29, 2] pe noi, dar nu trece cu vederea pe cele fără de loc [11, 11; 35, 13[307]; 36, 21], adică păcatele noastre, ale oamenilor. Pentru că El nu suportă fărădelegea și nedreptatea [11, 14]. Și

---

[305] „Numărate Îi [sunt] Lui picăturile ploii".

[306] Domnul pe toate le poate și nimic nu Îi este Lui cu neputință.

[307] „Căci pe cele fără de loc nu voiește Domnul să le vadă [ἄτοπα γὰρ οὐ βούλεται ὁ Κύριος ἰδεῖν]". El nu suportă păcatele noastre.

trimite peste noi înfricoșările Lui [13, 11; 33, 16] și frica de la El sau frica Lui [13, 11; 13, 21; 23, 15; 25, 2; 31, 23], iar frica Lui ne uimește [13, 21]. Căci El nimicește cu frică [10, 16] și înnoiește încercările noastre [10, 17]. Domnul Se întărâtă în fața păcatelor noastre și ne încearcă [12, 6]. El doboară și nimeni nu poate zidi ceea ce El strică [12, 14; 37, 12; 40, 12]. El ne doboară în urgia Sa [16, 9] și scrâșnește asupra noastră dinții Lui [16, 9]. El închide împotriva oamenilor și nimeni nu poate deschide ceea ce El a închis [12, 14]. El oprește și dezleagă apa, umplând pământul de secetă sau de inundații [12, 15], pentru că o călăuzește după cum voiește [37, 10]. Dar El ne călăuzește și pe noi [37, 11].

El îi duce pe oameni și îi uimește [12, 17; 34, 12], așază împărați și îi întărește în conducerea lor [12, 18], El trimite oameni și ruinează stăpânitori [12, 19], turnând necinste peste stăpânitori [12, 21]. Domnul descoperă adâncuri din întuneric și a scos întru lumină umbra morții [12, 22]. În cartea Sfântului Iov apare de 5 ori expresia „umbra morții" [3, 5; 12, 22; 24, 17**; 28, 3] și ea indică Iadul. Și Domnul a scos întru lumină Iadul atunci când a coborât în Iad, pentru că Și-a scos de acolo pe Sfinții Lui. Tocmai de aceea, „gol [este] Iadul înaintea Lui" [26, 6]. Și El descoperă mereu adâncuri noi de înțelegeri, pentru că dorește să ne învețe în mod continuu cele ale Sale. Domnul rătăcește neamuri și le pierde, le răstoarnă, dar le și povățuiește [12, 23]. Domnul îi rătăcește pe stăpânitori pe căi neștiute de ei [12, 24; 12, 25]. Iar noi trebuie să grăim către Domnul [13, 3; 13, 22] și Lui să Îi dăm răspuns [13, 22] și să îndrăznim sau să avem îndrăzneală înaintea Domnului [22, 26; 27, 10]. Trebuie să vorbim înaintea Domnului [13, 7; 13, 15; 15, 4; 15, 13; 32, 2; 34, 10; 34, 37; 42,

7] și să mustrăm înaintea Lui [13, 3; 13, 15; 16, 21], pentru că aceasta este întru mântuirea noastră [13, 16]. Căci viclenia nu intră înaintea Domnului [13, 16]. Și înaintea Domnului sau în comparație cu El nimeni nu e Drept [25, 4], iar stelele nu sunt curate înaintea Lui [25, 5].

El este Binele [13, 9] și Stăpânitorul [ὁ Δυνάστης] nostru [13, 15; 36, 22], iar noi nu trebuie să ne ascundem de la fața Domnului [13, 20]. De El trebuie să ascultăm [13, 22; 14, 15] în toate zilele vieții noastre și viața noastră trebuie să fie lângă Domnul [14, 5]. Sfântul Iov era conștient de faptul că Domnul Se ascunde de el și, în același timp, că îl povățuiește pe potrivnicul Lui, pe diavolul, împotriva sa [13, 24][308] și că i Se împotrivește lui [13, 25]. Că Domnul l-a dat în mâinile celui nedrept și l-a aruncat la cei neevlavioși [16, 11], considerându-l pe el vrăjmaș al Său [19, 11; 33, 10]. Lucru care era adevărat! Pentru că Domnul aștepta încercarea lui, dând diavolului mână liberă ca să îl ispitească.

Domnul scrie împotriva noastră cele rele și pune în jurul nostru păcatele tinereții noastre [13, 26]. El înseamnă păcatele noastre cele fără de voie [14, 17]. Le înseamnă, le scrie, cu sensul că: le ține minte. El împiedică picioarele noastre [13, 27], dar tot El vine întru rădăcinile picioarelor noastre [13, 27] și ne ajută. Cuvintele noastre sunt făcute de Dumnezeu [14, 3], implicit și limbile pământului. Iar omul a fost pus de Dumnezeu în timp și e păstrat de El întru existență [14, 5][309].

---

[308] Locul la care mă refer e acesta: „Pentru ce de mine Te ascunzi [διὰ τί ἀπ᾽ ἐμοῦ κρύπτῃ] și îmi povățuiești pe cel potrivnic Ție [ἥγησαι δέ με ὑπεναντίον Σοι]?”.

[309] Pe baza textului: „Întru vreme l-ai pus și nu are să treacă”.

Domnul Se depărtează de oameni [14, 6], dar, implicit, Se și apropie de ei. El numără obiceiurile noastre [14, 16], pentru că ne cunoaște în profunzime viața noastră. El îi pomenește [14, 13] pe Sfinții Lui. Însă, când nu dorește un anume lucru, Dumnezeu nimicește răbdarea omului [14, 19].

Dumnezeu Duhul Sfânt este numit „Duhul înțelegerii" în 15, 2 sau „Duh de înțelegere" în 20, 3. Pentru că de la El vine toată înțelegerea ființelor raționale. Pe când în 15, 8 găsim sintagma „rânduiala Domnului [σύνταγμα Κυρίου]", iar în 16, 3 găsim sintagma: „rânduiala cuvintelor Duhului [τάξις ῥήμασιν Πνεύματος]". Însă rânduiala Domnului este și rânduiala Duhului Sfânt, pentru că Dumnezeul treimic are o singură rânduială, un singur mod de a acționa, pentru că El are o singură voință dumnezeiască și rânduiește toate [35, 10; 37, 12; 38, 12] pe pământ.

Sfântul Iov folosește substantivul tărie [ἰσχὺς] la 16, 5 ca pe un corelativ al slavei lui Dumnezeu. Căci el spune: „și să fie tărie în gura mea [εἴη δὲ ἰσχὺς ἐν τῷ στόματί μου]" [16, 5]. Pentru că numai atunci când El ne umple de slava Lui, Dumnezeu ne dă nouă să vorbim cu tărie, cu putere dumnezeiască, în harul Său. Pe când în 16, 9, Sfântul Iov folosește sintagma „săgețile atacatorilor Săi [βέλη πειρατῶν Αὐτοῦ]" pentru ca să îi indice pe demoni. Pentru că ei sunt pirații, atacatorii [16, 9; 19, 12], cărora Domnul le-a îngăduit să îl săgeteze pe Sfântul Iov.

Domnul ne risipește, ne smulge din locul nostru, ne pune ca semne [16, 12] și ca zicere [17, 6] pentru alții, atunci când ne încearcă. Dar El este mărturia noastră și Cel care ne cunoaște pe noi [16, 19]. 16, 21 e singurul loc în cartea Iov unde sintagma

Fiul omului Îl indică pe Dumnezeu Fiul: „și Fiul omului [este înaintea] aproapelui Său [καὶ Υἱὸς ἀνθρώπου τῷ πλησίον Αὐτοῦ]”. Căci El este Dumnezeu desăvârșit și om desăvârșit, și pentru fiecare dintre noi El este aproapele nostru Cel adevărat și Cel spre care noi privim, adică scopul vieții noastre.

De la cei neevlavioși, Dumnezeu ia lumina [38, 15] cunoașterii, iar, celor păcătoși, Dumnezeu le ascunde inima lor de minte [17, 4]. Nu le dă să gândească cu mintea în inimă, să gândească profund, duhovnicește. Și El nu îi înalță pe cei păcătoși [17, 4], ci le vestește faptele și fărădelegile lor [36, 9], pentru că El știe căderile lor cele nelegiuite [37, 16].

În 18, 12-13 avem o profeție despre moartea Domnului și despre șederea trupului Său în mormânt, care nu a cunoscut stricăciunea: „Și trupul lui a fost pregătit minunat...și moartea va mânca cele frumoase ale sale”. Căci El a murit pentru noi, dar trupul Lui în mormânt nu a cunoscut stricăciunea, fiind cu totul îndumnezeit.

Dumnezeu e Cel care ne dezleagă pe noi pe pământ [19, 25; 42, 9[310]]. Ne dezleagă de păcate și de boli. Dar îi leagă pe cei fățarnici [36, 13]. Și El este Supraveghetorul [Ἐπίσκοπος] nostru [20, 29], Cel care stăpânește averile noastre [20, 29], pentru că de la El sunt [27, 13], și Care locuiește întru cei înalți [22, 12], întru Puterile cele cerești. Iar noi trebuie să-L auzim pe El [37, 23; 42, 5], să cunoaștem și să păzim calea [26, 14] sau căile Lui[311] [21, 14; 23, 11], să Îi slujim Lui [21, 15] și să întâmpinăm fața Lui [21, 15], căci trebuie să mergem în poruncile Domnului [23,

---

[310] „Și [El] a dezlegat păcatul lor pentru Iov [καὶ ἔλυσεν τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῖς διὰ Ιωβ]”.

[311] Calea Lui e una. Dar „căile Lui” se referă la împlinirea poruncilor Sale.

11; 23, 12; 42, 9] și să luăm și să ascundem în inima noastră cuvintele Sale [23, 12; 22, 22] și să auzim întru El [26, 14] și să ne temem de El [37, 24**; 41, 2].

Domnul ne învață înțelegerea și știința [21, 22; 22, 2] și El judecă uciderile [21, 22]. Domnul este Cel tare [22, 13; 33, 29; 36, 22; 36, 26; 37, 10], mult [36, 26], destul [40, 2] și nemărginit [36, 26], ai Cărui ani nu-i cunoaștem [36, 26], iar „norii [sunt] ascunderea Lui [νέφη ἀποκρυφὴ Αὐτοῦ]" [22, 14]. Norii slavei Sale. Pentru că ființa Lui este ascunsă în slava Sa și nu poate fi cunoscută de nimeni. „Și [ființa Lui] nu se va vedea [καὶ οὐχ ὁραθήσεται] și pe cercul cerului va trece [καὶ γῦρον οὐρανοῦ διαπορεύσεται]" [22, 14] neînțeleasă de nimeni. Însă și orele Îl ascund pe Domnul [24, 1], pentru că El Se revelează în timp numai atunci când dorește.

Domnul umple casele noastre de bunătăți [22, 18]. Iar noi trebuie să ne întoarcem întru pocăință spre Domnul și să ne smerim înaintea Domnului [22, 23; 33, 17; 33, 23[312]; 34, 25]. Întru El trebuie să râvnim [23, 15] și de la El învățăm să ne sârguim [23, 15]. Căci El dorește ca noi să fim evlavioși și să ne abținem de la cele rele [28, 28]. Însă trebuie să Îl aflăm pe El [37, 13], să avem grijă de El [23, 15] și să nu suferim din cauza câștigului Său [31, 23] și să ne înfricoșăm de la El [23, 15; 31, 35]. Căci Domnul înmoaie inima noastră [23, 16], o smerește. Însă, pe cei păcătoși, Domnul îi dă pe ei întru întuneric [24, 14], în întunericul patimilor, și nu le aude rugăciunea [35, 12]. Căci El urăște fărădelegile [34, 17] și nu Se rușinează de fețele oamenilor [34, 19].

În 25, 2 ni se vorbește despre relația dintre Tatăl și Fiul în facerea lumii. Căci Tatăl sau Cel care

---

[312] „Să înțeleagă [cu] inima să se întoarcă către Domnul".

face toată lumea [ὁ ποιῶν τὴν σύμπασαν] o face în Cel Preaînalt [ἐν Ὑψίστῳ], în Fiul Său. Cu împreună-lucrarea Fiului și a Duhului Sfânt. Pe când în 27, 3, Sfântul Iov ne vorbește despre prezența harului Duhului Sfânt în el, în cuvintele: „încă suflarea mea fiind înăuntru și Duhul Cel Dumnezeiesc fiind mie în nări [Πνεῦμα δὲ Θεῖον τὸ περιόν μοι ἐν ῥισίν]".

În 32, 8 se vorbește din nou despre prezența Duhului Sfânt în oameni: „Duhul este în cei muritori [Πνεῦμά ἐστιν ἐν βροτοῖς]", și tot aici Duhul Sfânt fiind numit: „suflarea Atotțiitorului [πνοὴ Παντοκράτορός]" [32, 28; 33, 4; 37, 10]. Căci „suflarea Atotțiitorului este cea care învață [πνοὴ Παντοκράτορός ἐστιν ἡ διδάσκουσα]" [32, 8; 33, 4[313]], care ne învață pe noi voia lui Dumnezeu. Și Duhul ne învață pe noi, pentru că Duhul Cel Dumnezeiesc este Cel care ne-a făcut pe noi [33, 4]. Care, dimpreună cu Tatăl și cu Fiul, ne-a făcut pe noi.

În 32, 18 găsim sintagma: „Duhul pântecelui [τὸ Πνεῦμα τῆς γαστρός]". Dar pântecele, aici, este inima omului. Și noi trebuie să citim „Duhul inimii". Căci simțirea Duhului Sfânt este cea care ne pierde pe noi [32, 18], este cea care, prin preamultul ei, ne face să nu mai suportăm dulceața slavei Sale.

În 28, 23 se revelează iarăși relația dintre Tatăl și Fiul. Iar Fiul este Înțelepciunea, Căreia Tatăl „bine I-a întărit calea Ei", pentru că „El a cunoscut locul Ei". Fiindcă El Îl știe pe Fiul din veci și știe că locul Lui e în El și împreună cu El, pentru că e deoființă cu El.

Împărăția lui Dumnezeu, în mod acoperit, e numită la 31, 2: „moștenirea [κληρονομία]". Iar

---

[313] „Suflarea Atotțiitorului [este] cea care mă învață pe mine".

„moștenirea [este] destulă din cele prea înalte [κληρονομία ἱκανοῦ ἐξ ὑψίστων]”, pentru că ea este veșnică. Și ea este împărțită de Dumnezeu celor ai Săi [31, 2]. Pe când în 33, 11 se profețește Răstignirea Domnului: „Și a pus în lemn piciorul Meu [ἔθετο δὲ ἐν ξύλῳ τὸν πόδα Μου]”. Au pironit mâinile și picioarele Mele pe lemnul Crucii.

În mod tainic, la 35, 8, Dumnezeu Fiul este numit „Fiul omului”, Care cere de la noi dreptatea noastră. Iar în 36, 16 se vorbește în mod profetic despre Dumnezeiasca Euharistie: „și s-a coborât masa Ta cea plină de grăsime [καὶ κατέβη τράπεζά Σου πλήρης πιότητος]”. Pe când în 37, 4 se profețește despre propovăduirea Domnului în relația Tatălui cu Fiul: „că[ci] va auzi glasul Său [ὅτι ἀκούσει φωνὴν Αὐτοῦ]”. Tatăl va auzi glasul Fiului Său întrupat propovăduind lumii.

Trebuie să păzim legea Domnului [34, 27] și să cunoaștem dreptățile Lui [34, 27; 36, 29]. Căci de la El este liniștea noastră [34, 29]. Pentru că El rânduiește străjile de noapte [35, 10] și ne mărginește, ne separă, de dobitoacele pământului și de păsările cerului [35, 11]. Ochii Lui sunt mereu spre cei Drepți [36, 7] și îi ascultă [36, 10]. El împărățește împreună cu împărații [36, 7[314]], le dă să biruie și îi înalță [36, 7]. Domnul umbrește norii peste muritorii cei de negrăit [ἀμυθήτων βροτῶν] [36, 28]. Norii slavei Sale îi umbrește peste Sfinții Lui. Iar El are sfatul Său [38, 2], care nu trebuie ascuns [38, 2], după cum nu trebuie ascuns nici Dumnezeu [38, 2; 42, 3]. Pentru că despre El trebuie să vorbim tuturor în mod explicit, cu multă evlavie și bucurie, cu multă recunoștință și responsabilitate. Fiindcă El ne întreabă și cere răspunsuri de la noi [38, 3; 40, 3; 40, 7;

[314] „Și cu împărații întru tron [va fi]”.

42, 1], pentru că și El acceptă întrebările [42, 4] și răspunde oamenilor [40, 1; 40, 6; 42, 7], pentru că vrea să ne învețe [42, 4] cele ale Sale.

Dumnezeu zdrobește brațul celor mândri [38, 15], inima lor, pentru ca să îi smerească pe ei. El cunoaște izvorul mărilor și umblă în urmele abisului [38, 16], pentru că El a zidit fața abisului [38, 30]. În fața Lui se deschid cu frică porțile morții și de El se înspăimântă portarii Iadului [38, 17], adică demonii. Iar 38, 17 este și o profeție tainică despre coborârea Domnului în Iad. El știe lumina și întunericul [38, 19; 38, 20], cunoaște vistieriile zăpezii și ale grindinei [38, 22] și de unde iese bruma și de unde se răspândește austrul [38, 24]. Domnul pregătește curgerea ploii [38, 25; 38, 28] și face să cadă roua [38, 28], gheața și bruma [38, 29]. El cheamă norul cu glas și acesta, ascultându-L, îi răspunde „[cu] cutremur de apă mânioasă" [38, 34], și trimite trăsnetele [38, 35] în timpul ploii.

Domnul dă oamenilor înțelepciune și știință [38, 36], iar „cerul întru pământ l-a aplecat [οὐρανὸν εἰς γῆν ἔκλινεν]" [38, 37]. Pentru că la 38, 37 se profețește despre întruparea Domnului, Care a aplecat cerul și S-a coborât la noi și S-a făcut om, Dumnezeu și om. Domnul a vărsat cerul ca țărâna pământului și l-a lipit pe el precum cu piatră cubică [38, 38]. Domnul dă mâncare animalelor și păsărilor și le satură [38, 39; 38, 41]. Iar puii păsărilor – implicit întreaga creație –, strigă către Domnul atunci când se rătăcesc [38, 41], atunci când nu știu ce să facă. Pentru că Domnul le cunoaște și le păzește pe animale – implicit pe toate viețuitoarele pământului –, în chinurile facerii lor [39, 1]. El știe când se nasc viețuitoarele și le dezleagă de chinurile lor pe cele care fată [39, 2]. Domnul hrănește viețuitoarele

și le scapă de dureri [39, 3]. El dă libertate de mișcare animalelor [39, 5] și le hotărăște locul unde să trăiască [39, 6; 39, 8]. Dar Dumnezeu poate să tacă înțelepciunea și să nu împartă înțelegere viețuitoarelor [39, 17]. El înalță întru înălțime [39, 18], pentru că are înălțime [40, 10], și batjocorește pe cal și pe călăreț [39, 18]. El dă animalelor putere [39, 19; 39, 20], dar și frică [39, 19]. El dă păsărilor cunoașterea de a zbura [39, 26] și le poruncește să zboare [39, 27].

În 40, 25 avem o profeție despre biruirea diavolului de către Domnul: „Și vei aduce balaurul în undiță și vei pune căpăstru împrejurul nasului său”. Profeție care se continuă și în 40, 26-29. Pe când textul scriptural de la 41, 4-26 e o profeție hristologică extinsă. Iar Tatăl nu va tăcea despre Fiul Său și îi va milui pe cei care se fac asemenea Lui [41, 4]. În 41, 8 se vorbește în mod tainic despre cele două firi ale lui Hristos și despre unirea lor ipostatică/ personală. „Iar Duhul nu are să treacă de El [Πνεῦμα δὲ οὐ μὴ διέλθῃ Αὐτόν]” [41, 8], de Fiul, pentru că Duhul Sfânt, Care purcede din Tatăl, Se odihnește din veci în Fiul.

În strănutul lui Hristos strălucește lumina, iar ochii Lui sunt chip de luceafăr [41, 10]. Din gura Lui ies făclii arzând și se răspândesc ca vetrele de foc [41, 11]. Din nările Lui iese fum de cuptor [41, 12], pentru că sufletul Lui este cărbuni și din gura Lui iese văpaie [41, 13] dumnezeiască. În gâtul Său petrece puterea [41, 14] Sa cea dumnezeiască. Și El nu a fost rănit de arcul de aramă [41, 20] al păcatului, pentru că este fără de păcat, și „batjocorește cutremurul celui purtător de foc” [41, 21], al diavolului. Și Hristos Domnul a robit Iadul, pentru că S-a plimbat prin el [41, 24]. Căci nimeni nu este

asemenea Lui pe pământ [41, 25], pentru că El este Împăratul celor care sunt în ape [41, 26], în apele învăluite de multe ispite și griji ale acestei vieți.

Sfântul Iov, la porunca Domnului, s-a rugat pentru prietenii săi, pentru ca ei să nu fie pierduți de către El [42, 8; 42, 9]. Și Domnul a ascultat rugăciunea Sfântului Iov [42, 8; 42, 10], pentru că El a primit fața lui [42, 8], chipul cuvios al vieții sale, și le-a iertat păcatul lor [42, 10]. Pentru că Dumnezeu iartă păcatele noastre pentru rugăciunile Sfinților Lui. Pentru mijlocirile lor în fața Lui.

Domnul e Cel care ne sporește [42, 10] pe noi și ne dăruie cele îndoite [42, 10], dublate, înmulțite de către El. Și noi trebuie să ne minunăm de cele pe care Domnul le face în viața oamenilor [42, 11]. Iar cartea Sfântului Iov se încheie cu afirmația eshatologică din 42, 17: despre Iov „s-a scris [că] el iarăși va învia, împreună cu [cei cu] care Domnul învie". Pentru că va fi o înviere universală a morților, o înviere a tuturor celor adormiți. Și ea va avea loc la a doua venire a Domnului, când El va veni cu Îngerii și cu Sfinții Lui.

3. 7. Cartea Înțelepciunea lui Salomon

Domnul are voia Lui [1, 1; 9, 13; 11, 25], înțelepciune [2, 13; 9, 4; 9, 6; 9, 10; 14, 5], putere [1, 3; 11, 21; 12, 15; 13, 4; 16, 13], lucrare [13, 4], tărie [8, 1; 10, 2; 12, 16; 12, 17; 12, 18; 15, 2; 15, 3; 16, 16], pronie [14, 3], slavă veșnică [9, 11; 10, 14] și măreție [11, 21; 18, 24], iar noi trebuie să Îl căutăm pe El în simplitatea inimii noastre [1, 1; 13, 6], să credem în El [12, 2], să nădăjduim întru El [3, 9; 16, 24] și să fim credincioși în dragostea noastră față de El [3, 9], ca să-I slujim Lui [2, 13; 10, 9] și să rămânem ai Lui [3, 9; 15, 2**], înțelegându-L pe El [15, 3]. Trebuie să ne rugăm Domnului cu stăruință și din toată inima noastră [8, 21; 11, 4; 16, 28]. Căci El e aflat de cei care nu Îl ispitesc pe El și Se arată celor credincioși Lui [1, 2]. Gândurile necinstite ne depărtează de Dumnezeu [1, 3], pe când cei care Îl ispitesc pe Dumnezeu sunt mustrați de către El [1, 3].

Dumnezeu Duhul Sfânt e pomenit în 1, 5 și El ne dă învățătură [1, 5] și nu suportă vicleșugul [1, 5]. El Se ridică și pleacă de la omul care gândește fără înțelegere [1, 5] și, când vine la cel care păcătuiește, El mustră nedreptatea acestuia [1, 5[315]]. Înțelepciunea este un har al Duhului Sfânt [1, 6], pentru că El este „Duhul înțelepciunii [Πνεῦμα σοφίας]” [7, 7], și Duhul Sfânt este iubitor de oameni [1, 6]. Însă, înaintea Duhului Sfânt, blasfemia este o vinovăție [1, 6], un păcat imens.

---

[315] Pe baza acestui verset: „Căci Duhul Sfânt al învățăturii va fugi de vicleșug [Ἅγιον γὰρ Πνεῦμα παιδείας φεύξεται δόλον] și Se va ridica și va pleca de la gândurile cele fără de înțelegere și, venind, va mustra nedreptatea”.

Dumnezeu este martorul rinichilor noștri și este supraveghetorul cel adevărat al inimilor noastre și Cel care aude limba noastră [1, 6]. În 1, 7, Duhul Sfânt este numit „Duhul Domnului [Πνεῦμα Κυρίου]" și, totodată, este numit și „Cel care ține toate [τὸ συνέχον τὰ πάντα]" întru existență. Iar Duhul Sfânt a umplut lumea [1, 7] cu slava Lui și El are cunoașterea glasului [1, 7] lui Dumnezeu, dar și al omului[316]. Nimeni nu se poate ascunde și nici nu poate trece nemustrat de către Duhul Sfânt, dacă vorbește cele nedrepte [1, 8]. Căci Duhul Sfânt este „Duhul puterii [Πνεῦμα δυνάμεως]" [5, 23; 11, 20] și El se împotrivește celor păcătoși [5, 23] și îi vântură pe ei [5, 23] și îi împrăștie [11, 20]. În 7, 22 ni se vorbește despre relația interioară a Fiului cu Duhul. Pentru că Duhul este în Înțelepciunea lui Dumnezeu. Duhul locuiește în Fiul pentru că Ambii au aceeași ființă. Și Duhul este numit aici „Duhul cel gânditor [Πνεῦμα νοερόν]" [7, 22], Cel plin de rațiune. Și totodată despre Duhul Sfânt se spune că este „cel sfânt [ἅγιον], cel unul-născut [μονογενές], cel în multe părți [πολυμερές], cel subțire [λεπτόν], cel bine-mișcat [εὐκίνητον], cel limpede [τρανόν], cel nespurcat [ἀμόλυντον], cel lămurit [σαφές], cel nevătămat [ἀπήμαντον], cel iubitor-de-bunătate [φιλάγαθον], cel ascuțit [ὀξύ], cel de neoprit [ἀκώλυτον], cel făcător-de-bine [εὐεργετικόν], cel iubitor-de-oameni [φιλάνθρωπον], cel de neclintit [βέβαιον], cel sigur [ἀσφαλές], cel fără de grijă [ἀμέριμνον], cel atotputernic [παντοδύναμον], cel a-toate-supraveghetor [πανεπίσκοπον] și pătrunzând prin

---

[316] Versetul arată astfel: „Că Duhul Domnului a umplut lumea [ὅτι Πνεῦμα Κυρίου πεπλήρωκεν τὴν οἰκουμένην] și *Cel care ține toate* are cunoaștere a glasului [καὶ τὸ συνέχον τὰ πάντα γνῶσιν ἔχει φωνῆς]".

toate duhurile cele gânditoare, curate [și] prea-subțiri [καὶ διὰ πάντων χωροῦν πνευμάτων νοερῶν καθαρῶν λεπτοτάτων]" [7, 22-23]. Faptul de a fi „Cel unul-născut [μονογενές]" este însușirea personală a Fiului. Și ea a fost pusă pe seama Duhului în mod acoperit, însă pentru ca să ni-L indice pe Fiul și nu pe Duhul Sfânt. Iar Dumnezeu Duhul Sfânt este Cel Sfânt, Cel Atotsfânt, este Cel în multe părți prin slava Lui, este Cel subțire prin delicatețea și pătrunderea Sa, Se mișcă prin toate cele create de El și le dăruie bunătatea Lui, e Cel limpede și Cel care ne limpezește pe noi interior, nu are nimic de-a face cu spurcăciunea, cu păcatul, ne lămurește pe noi întru toate, nu este vătămat de nimeni în lucrarea Sa, ne iubește pe noi cu multă bunătate și, prin ascuțimea Sa cea de necuprins, El pătrunde în toată creația Sa. Duhul Sfânt nu poate fi oprit de nimeni în iubirea și în bunătatea Sa față de noi, este de neclintit în ființa Lui, ca Unul care este Dumnezeu, e Cel sigur în toate și ne dă și nouă siguranță duhovnicească prin slava Lui, e mai presus de orice grijă umană, ca Unul care este atotputernic și a toatesupraveghetor și pătrunde, prin slava Lui cea dumnezeiască, prin toate duhurile sfinte, adică prin toți Îngerii și Sfinții Lui.

În 11, 20, Îngerul este numit „duh". Fiind numit aici „duh al pedepsei", pentru că el pedepsește din porunca lui Dumnezeu. Dar și omul are duh [15, 6], pentru că așa a fost creat de Dumnezeu. Duhul Sfânt este Duhul lui Dumnezeu cel nestricat [12, 1] și El este în toate [12, 1] câte există prin slava Lui.

Domnul aude cuvintele noastre [1, 9], iscodește sfaturile noastre [6, 3] și dovedește fărădelegile noastre [1, 9]. Căci Dumnezeu i-a făcut pe toți oamenii [6, 7; 12, 12] și Se îngrijește de toți la fel [6,

7; 12, 13] și ne păzește [10, 5[317]; 10, 12**; 16, 26; 19, 6] pe noi. Iar „Dumnezeu moarte nu a făcut [ὁ Θεὸς θάνατον οὐκ ἐποίησεν] și nici [nu] Se bucură în[tru] pieirea celor vii [οὐδὲ τέρπεται ἐπ᾽ ἀπωλείᾳ ζώντων]" [1, 13]. Pentru că moartea e consecința păcatului și Dumnezeu nu Se bucură de moartea noastră.

Domnul are fire [ὑπόστασίς] [16, 21], are ființa Lui, dar și mână [3, 1; 5, 16; 7, 16; 10, 20; 11, 17[318]; 14, 6; 16, 15; 19, 8], iar „în mâna Lui [suntem] și noi, și cuvintele noastre [ἐν γὰρ χειρὶ Αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ λόγοι ἡμῶν], și toată mintea și cunoașterea lucrurilor [πᾶσά τε φρόνησις καὶ ἐργατειῶν ἐπιστήμη]" [7, 16] și El pe toate le chivernisește [12, 15; 12, 18]. El are mână dreaptă [5, 16], braț [5, 16; 11, 21; 16, 16], față [12, 14], ochi [9, 9], înainte-vedere veșnică [17, 2], râvnă [5, 17], iar harul [3, 9; 3, 14; 4, 15; 8, 21; 14, 26; 18, 2], lumina [18, 1; 18, 4], darul [8, 21; 16, 25], mila [3, 9; 4, 15; 5, 15; 6, 6; 11, 9; 11, 13; 12, 22; 15, 1; 16, 10], mângâierea [3, 18; 19, 12], blândețea [12, 18], bunătatea [12, 22], cuvioșia [5, 19], dulceața [16, 21], sfatul [6, 4; 9, 13; 9, 15], binele [11, 13], judecata (care este nefățarnică [5, 18; 6, 7[319]; 12, 12], aspră [6, 5[320]], dreaptă [12, 13] și vrednică [12, 26]), cunoașterea [7, 17; 10, 10] și dreptatea [1, 15; 5, 18; 12, 15; 12, 16; 14, 7] sunt de la El. Iar dreptatea lui Dumnezeu este fără

---

[317] „Și pe cele dinăuntru ale copilului Cel tare l[e]-a păzit".

[318] Și mâna Lui este apărătoare [10, 20] și atotputernică și atotbiruitoare [11, 17].

[319] Dumnezeu „nu Se va trage înapoi [de la] față", de la fața omului, „și nici [nu] Se va rușina de măreție", de măreția stăpânitorilor pământești.

[320] „Că[ci] judecată aspră se face în cei ridicați deasupra [ὅτι κρίσις ἀπότομος ἐν τοῖς ὑπερέχουσιν γίνεται]", În cei care sunt în funcții de conducere.

de moarte [1, 15], este veșnică. Căci urgia Lui [5, 20; 10, 3; 11, 9; 16, 5; 18, 20; 18, 23; 18, 25] este aspră [5, 20], El stând asupra noastră în mod îngrozitor și repede [6, 5], dar nu până la sfârșit [16, 5; 18, 20]. Căci împotriva mâniei lui Dumnezeu trebuie să venim cu rugăciunea și cu slujirea noastră [18, 21; 18, 22], pentru că numai acestea biruie mânia Lui și Îl supune pe El [18, 22]. Și astfel, El Își oprește urgia Sa și despică calea noastră către cei vii [18, 23]. Însă, dacă oamenii nu se pocăiesc, mânia Lui este nemilostivă [19, 1] cu ei. Și mânia Lui stă până la sfârșit deasupra celor neevlavioși [19, 1].

Domnul este Cel Preaînalt [5, 15; 6, 3] și Mântuitorul tuturor [16, 7], este Cel tare [10, 5; 11, 21[321]], este Stăpânul tuturor [6, 7; 8, 3; 11, 26; 13, 3; 13, 9] și stăpânește [12, 16; 12, 18] și conduce [14, 3; 15, 1] toate și este de nebiruit [11, 21], pentru că El este „Cel care este [τὸν ὄντα]" [13, 1] veșnic. Și pentru că a făcut toate câte există, Dumnezeu este Artizanul sau Meșteșugarul întregii creații [13, 1]. Fiindcă El este „Începătorul facerii [celei pline] de frumusețe [ὁ τοῦ κάλλους Γενεσιάρχης]" [13, 3] și Cel care le-a pregătit pe toate [13, 4]. Tocmai de aceea, „din măreția și frumusețea făpturilor [ἐκ γὰρ μεγέθους καὶ καλλονῆς κτισμάτων], după asemănare [ἀναλόγως], Făcătorul facerii lor se vede [ὁ Γενεσιουργὸς αὐτῶν θεωρεῖται]" [13, 5]. Căci Îl putem cunoaște pe Dumnezeu din făpturile Sale. Lucru pe care îl va spune și Sfântul Pavlos în Rom. 1, 20. Și noi putem experimenta faptul că cele create de Dumnezeu sunt bune [13, 7]. Căci El este Părintele nostru [14, 3].

Iar gândurile Sfinților sunt înaintea Lui [5, 15], pentru că cele bine-plăcute sunt înaintea lui Dumnezeu [9, 10; 9, 18; 12, 7]. Iar Sfinții iau diadema

---

[321] „Ție Îți este a fi tare acum [și] pururea".

frumuseții [τὸ διάδημα τοῦ κάλλους] de la Domnul [5, 16] și locuiesc în Împărăția Lui [5, 16; 6, 4], în Împărăția buneicuviințe [τὸ Βασίλειον τῆς εὐπρεπείας] [5, 16] sau în Împărăția lui Dumnezeu [Βασιλείαν Θεοῦ] [10, 10]. Căci Dumnezeu le arată Sfinților Lui Împărăția Sa [10, 10], le dă cunoașterea celor sfinte și îi îmbelșughează în ostenelile și în trudele lor [10, 10] și îi îmbogățește pe ei [10, 11], fiindcă El este iubitor de suflete [11, 26] curate, sfinte.

Dumnezeu a zidit toate pentru ca ele să existe [1, 14[322]; 11, 25; 13, 3]. Pentru ca ele să rămână în existență. Și El a zidit lumea „din materia cea fără de chip [ἐξ ἀμόρφου ὕλης]" [11, 17]. Și El le mântuie pe cele pe care El le-a zidit [1, 14[323]; 9, 18; 10, 1; 10, 4; 10, 6; 10, 9; 10, 13; 10, 15; 14, 4[324]; 14, 5; 16, 11; 18, 5; 18, 7], căci mântuirea Lui e minunată [5, 2[325]]. Iar în cei mântuiți nu este otrava morții [1, 14], pentru că sufletele celor Drepți sunt în mâna lui Dumnezeu [3, 1] și nădejdea lor e plină de nemurire [3, 4]. Iar în ceea ce ne privește pe noi, „Dumnezeu l-a zidit pe om în[tru] nestricăciune [ὁ Θεὸς ἔκτισεν τὸν ἄνθρωπον ἐπ᾽ ἀφθαρσίᾳ] și chip al veșniciei Sale l-a făcut pe el [καὶ εἰκόνα τῆς Ἰδίας ἀϊδιότητος ἐποίησεν αὐτόν]" [2, 23]. Pentru că El l-a făcut pe om fără de păcat și ca pe un chip al Său, ca să trăiască veșnic împreună cu Sine. Dar Tatăl l-a zidit pe om dimpreună cu Înțelepciunea Lui [9, 2], cu Fiul, implicit

---

[322] „Căci [El] a zidit toate întru a fi [ἔκτισεν γὰρ εἰς τὸ εἶναι τὰ πάντα]".

[323] „Și cele mântuite [sunt] facerile lumii [καὶ σωτήριοι αἱ γενέσεις τοῦ κόσμου]".

[324] „Poți din to[a]t[e] a mântui".

[325] „Și se vor uimi de minunata mântuire [καὶ ἐκστήσονται ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῆς σωτηρίας]" pe care o va săvârși Dumnezeu.

și cu Duhul Sfânt, pentru ca omul „să stăpânească zidirile cele care au fost făcute de Tine și să conducă lumea în cuvioșie și [cu] dreptate, și în dreptatea sufletului judecata să judece” [9, 2-3]. Căci Fiul Tatălui, „pe cel întâi zidit [αὕτη πρωτόπλαστον], pe părintele lumii [πατέρα κόσμου], pe cel singur zidit l-a păzit [μόνον κτισθέντα διεφύλαξεν] și l-a scos pe el din fărădelegea sa [καὶ ἐξείλατο αὐτὸν ἐκ παραπτώματος ἰδίου] și i-a dat lui tărie [ca] să pună stăpânire pe[ste] toate [ἔδωκέν τε αὐτῷ ἰσχὺν κρατῆσαι ἁπάντων]” [10, 1-2]. Și în acest pasaj scriptural ni se vorbește despre continua purtare de grijă a Fiului față de întreaga umanitate, despre mântuirea noastră întru El, prin care ne-a scos din fărădelegile noastre, și despre primirea harului Său, a tăriei Sale celei dumnezeiești, pentru ca să fim stăpâni pe noi înșine. Căci am fost aduși în existență de Dumnezeu fără voia noastră [2, 2]. De aceea trebuie să apreciem foarte mult darul Său, care e viața noastră, și să ne întărim în viața cea bună, în viața cu Dumnezeu.

În 15, 11 ni se vorbește iarăși despre crearea omului de către Dumnezeu. Și Dumnezeu i-a suflat omului „suflet lucrător [ψυχὴν ἐνεργοῦσαν]”, suflet viu, dar i-a suflat și pe „Duhul Cel viu [Πνεῦμα Ζωτικόν]”, adică slava Duhului Sfânt. Pentru că Dumnezeu l-a făcut pe om cu trup și suflet, dar ca pe un om duhovnicesc, ca pe un om plin de slava Lui.

Însă, în comparație cu Dumnezeu, existența noastră este infimă: „ca aplecarea din cumpănă [este] toată lumea înaintea Ta [ὡς ῥοπὴ ἐκ πλαστίγγων ὅλος ὁ κόσμος ἐναντίον Σου] și ca picătura de rouă, cea de dimineață, coborându-se pe pământ [καὶ ὡς ῥανὶς δρόσου ὀρθρινὴ κατελθοῦσα ἐπὶ γῆν]” [11, 22]. Și noi nu putem să Îl tragem la răspundere

pe Dumnezeu sau să I ne împotrivim Lui [12, 12], pentru că El este incomparabil. Căci nimeni nu este asemenea Lui [15, 16]. Și nici nu putem să Îl învinuim pe El de ceva anume [12, 12]. Căci doar El este Dumnezeu [12, 13]. Și pe El nu-L putem tăgădui [12, 27], nu-L putem nega, pentru că El este Dumnezeul cel adevărat [12, 27], El este Dumnezeul nostru [15, 1].

În 2, 12-20 avem o profeție hristologică extinsă, tulburătoare, în care se prezic toate gândurile și faptele rele ale evreilor împotriva Domnului. Căci Hristos e Cel Drept, Care mustră păcatele noastre [2, 12] și Care cunoaște gândurile noastre [2, 14]. Și viața Lui nu seamănă nicidecum cu a noastră [2, 15]. El Îi fericește pe cei Drepți și Îl numește Tată al Său pe Dumnezeu [2, 16]. În 2, 18 se profețește în mod explicit faptul că Cel Drept este Fiul lui Dumnezeu. Și El a pătimit de la poporul Său, care I-a văzut blândețea și răbdarea Sa în chinuri [2, 19]. Și El a murit cu moarte necuviincioasă [2, 20], cu moarte pe Cruce, pentru viața și pentru mântuirea lumii.

Și pasajul de la 5, 4-7 e tot o profeție hristologică cutremurătoare. Evreii au râs de Domnul și L-au batjocorit, socotind viața Lui o nebunie și sfârșitul Lui necinstit [5, 4]. Dar El este între fiii lui Dumnezeu, între cei Sfinți ai Săi [5, 5], pentru că El este Domnul lor.

În 5, 20 se vorbește în mod tainic despre Hristos, Care este numit „al Lui". Al lui Dumnezeu.

Trebuie să-L cunoaștem pe Dumnezeu [13, 1; 14, 22; 15, 11; 16, 16] și tainele lui Dumnezeu [2, 22] și calea Domnului [5, 7; 10, 17[326]] sau cărările cele drepte [10, 10], pentru ca să trăim o viață cuvioasă și fără de pată [2, 22]. Căci El răsplătește viața cea

[326] Iar calea Lui este „calea cea minunată".

sfântă [2, 22; 3, 5[327]; 5, 15; 10, 17], care e bineplăcută lui Dumnezeu [4, 10; 4, 14]. Și El ne cercetează [1, 9; 3, 7; 3, 13; 4, 6; 4, 15; 6, 6[328]; 6, 8[329]; 11, 10; 14, 11], ne ceartă [3, 5; 12, 22; 12, 26; 16, 18; 17, 1; 18, 11], ne mustră [1, 5; 2, 12; 4, 20; 11, 10; 12, 2; 16, 6], ne aduce aminte [12, 2], ne încearcă [3, 5; 3, 6; 11, 10] și ne iartă [12, 8], pentru ca să vadă dacă suntem vrednici Lui [3, 5], dacă suntem vrednici de viața cu El, și apoi ne primește la Sine [3, 6]. Domnul ne acoperă [5, 16; 19, 8] și ne apără [5, 16; 6, 10]. El înarmează zidirea întru apărarea de cei vrăjmași [5, 17], de demoni, și de la El primim puterea și stăpânirea [6, 3]. Căci El este povățuitorul [7, 15] și îndreptătorul [7, 15] nostru.

Textul de la 3, 7[330] îl putem interpreta în cheie mistică, dar și eshatologică. Căci cercetarea celor Sfinți este extazul, vederea lui Dumnezeu încă de acum, în care, prin slava lui Dumnezeu, ei se aprind de dragostea Lui, dar este și învierea lor la învierea cea de obște, când vor fi scântei vii, oameni duhovnicești, transfigurați, plini de slava lui Dumnezeu. Pentru că „Domnul va împărăți lor întru veci” [3, 8]. Domnul va împărăți întru ei, pentru că El va fi cu ei în veci [5, 15], pentru că Sfinții sunt cei aleși ai Lui [3, 9; 4, 15] și Cuvioșii Lui [4, 15; 10, 17; 18, 1; 18, 5; 18, 9] și Profeții Lui [7, 27; 11, 1] și Drepții Lui [10, 4; 10, 5; 10, 6; 10, 10; 10, 20; 11, 14; 12, 19; 16, 17; 16, 23;

---

327 Pentru că Sfinții „vor lua mari faceri de bine” de la Dumnezeu.

328 „Cei puternici în mod puternic vor fi cercetați” de către Dumnezeu.

329 „Iar celor tari cercetare tare le stă deasupra”. Căci cercetarea cea tare este lucrarea lui Dumnezeu asupra lor.

330 „Și în vremea cercetării lor [καὶ ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν] se vor aprinde [ἀναλάμψουσιν] și ca scânteile în trestie vor alerga [καὶ ὡς σπινθῆρες ἐν καλάμῃ διαδραμοῦνται]”.

18, 7; 18, 20; 19, 17] și fiii lui Dumnezeu [12, 7; 12, 19; 12, 21; 16, 10; 16, 21; 16, 26; 18, 4; 19, 6] și cei pe care El îi iubește [4, 10; 7, 28; 16, 26] și Se sfătuiește pentru ei [4, 17]. Căci Domnul i-a cunoscut [10, 5] și îi întemeiază pe Sfinții Lui [4, 17], care sunt slujitorii [9, 4; 10, 16; 12, 20; 18, 21] și robii Săi [9, 5]. Și adormirea celor Sfinți este luare [4, 10], grăbire [4, 14] și răpire [4, 11] a lor de către Dumnezeu din mijlocul celor păcătoși. Pe când moartea celor păcătoși este tot lucrarea lui Dumnezeu, prin care El le dă eliberarea de răutatea păcatelor lor [12, 20].

Însă El Îi pedepsește pe cei neevlavioși [3, 9; 11, 5; 11, 8; 11, 9; 11, 16; 11, 17-18; 12, 14; 12, 17; 12, 20; 12, 27; 14, 10; 14, 30; 16, 1; 16, 24; 17, 10; 18, 8; 18, 11; 18, 22; 19, 13], dar cu multă grijă [12, 20], cu multă atenție și delicatețe. Îi pedepsește pe cei care au căzut de la El [10, 3] și s-au îndepărtat de El [3, 9], iar de aceștia El râde [4, 18] și pe ei îi batjocorește [12, 25]. Pentru că Domnul îi rupe și îi clatină [4, 19] pe cei păcătoși și îi nimicește cu totul pe cei neevlavioși [10, 6; 10, 19; 18, 5; 18, 7; 18, 16; 18, 20; 18, 25]. Căci gândirea celor rele se face împotriva Domnului [3, 14; 14, 30[331]] și El cunoaște răutatea și gândurile noastre cele păcătoase [12, 10]. Pentru că El știe mai înainte pe cele ale oamenilor și pe cele viitoare [19, 1], fiindcă este atotștiutor.

Credința este harul cel ales al lui Dumnezeu [3, 14], pentru că e darul Său. Și de la El primim sorțul sau alegerea în templul Domnului [3, 14], în Împărăția Sa. Căci va exista o zi a judecății [3, 18], a judecății lui Dumnezeu. Iar Dumnezeu este bun [15, 1], îndelung-răbdător [15, 1] și drept [12, 15; 15, 1] și nu nedreptățește pe nimeni [12, 15]. Și El ne judecă

[331] „Rău au gândit despre Dumnezeu, luând aminte idolilor”.

[10, 12; 11, 9; 12, 10; 12, 18; 12, 21; 21, 22; 21, 24; 21, 25; 12, 27; 16, 18] și cere de la noi virtute [ἀρετή][4, 1].

Dumnezeu are puterea vieții și a morții. Pentru că El îl coboară pe om întru porțile Iadului și tot El îl ridică de acolo [16, 13]. Căci omul nu poate fugi nicăieri de mâna lui Dumnezeu [16, 15]. Fiindcă toată zidirea Îi slujește lui Dumnezeu, Celui care a făcut-o pe ea [16, 24; 19, 6].

Dumnezeu Fiul este numit în mod tainic Înțelepciunea [ἡ Σοφία] [6, 12]. Și Înțelepciunea lui Dumnezeu este una [7, 27] și cea dintâi [7, 29] și Ea rămâne în sine [7, 27], dar pe toate le înnoiește [7, 27], întinzându-Se peste tot cu bună tărie [8, 1] și stăpânindu-le pe toate spre folosul lor [8, 1]. Căci Înțelepciunea vine către oameni și intră în sufletele Sfinților [7, 27; 7, 28; 8, 18] și îi pregătește a fi prieteni ai lui Dumnezeu și Profeți [7, 27] și nu îi părăsește [10, 13; 10, 14] și este cu ei în suferințele lor [10, 14]. Și Ea este luminată [6, 12; 7, 10[332]] și Se unește cu lumina [7, 29], ca una care e plină de lumina Ei cea veșnică. Înțelepciunea este nepieritoare [6, 12], ajutătoare [6, 14] a oamenilor, îndurătoare [6, 16] față de ei, înțelegătoare [9, 11], mai presus de toate cele create [7, 29], atotmișcătoare [7, 24[333]], atot- puternică [7, 27], atotbogată [8, 5], atotștiitoare [9, 11], plină de bunăcuviință [7, 29], întâmpinătoare a lor în toată cugetarea [6, 16], mistagoga [μύστις] cunoașterii lui Dumnezeu [8, 4], povățuitoare [7, 12; 8, 9; 9, 11; 10, 10; 10, 17], învățătoare [7, 21; 9, 18; 12, 2],

---

[332] „Am ales-o pe ea [pentru] a o avea în loc de lumină, că neadormită [este] lumina din ea [ὅτι ἀκοίμητον τὸ ἐκ ταύτης φέγγος]”. Din Înțelepciunea lui Dumnezeu.

[333] „Mai mișcătoare [decât] toată mișcarea [este] Înțelepciunea [πάσης κινήσεως κινητικώτερον Σοφία]”.

îndemnătoare [8, 9], păzitoare [9, 11; 10, 1; 10, 5], îndreptătoare [9, 18], călăuzitoare [10, 17; 10, 18; 11, 1; 14, 6], născătoare a tuturor lucrurilor celor bune [7, 12], a tuturor virtuților, pentru că este artizana a toate [7, 21; 8, 6], alegătoarea lucrurilor Sale [8, 4], și e fără de păcat [7, 25].

Înțelepciunea este curată și Ea pătrunde și merge, prin slava Ei cea veșnică, prin toate lucrurile [7, 24] pe care le-a creat. Înțelepciunea „este abur", adică Duh, „al puterii lui Dumnezeu [ἀτμὶς ἐστιν τῆς τοῦ Θεοῦ δυνάμεως] și împrăștiere curată a slavei Atotțiitorului [καὶ ἀπόρροια τῆς τοῦ Παντοκράτορος δόξης εἰλικρινής]" [7, 25]. Pentru că Înțelepciunea ne împrăștie nouă slava Tatălui, care e comună întregii Treimi. Înțelepciunea este „strălucire a luminii celei veșnice [ἀπαύγασμα φωτὸς ἀϊδίου] și oglindă fără de pată a lucrării lui Dumnezeu [καὶ ἔσοπτρον ἀκηλίδω τον τῆς τοῦ Θεοῦ ἐνεργείας] și chip al bunătății Sale [καὶ εἰκὼν τῆς ἀγαθότητος Αὐτοῦ]" [7, 26], al Tatălui. Pentru că Fiul Tatălui este izvorul luminii celei veșnice și oglindă desăvârșită a Tatălui și chip al bunătății Sale celei veșnice.

Înțelepciunea are împreună-viețuire cu Dumnezeu [8, 3] și este împreună cu El [9, 9], pentru că e deoființă cu Tatăl și cu Duhul. Și Stăpânul tuturor a iubit Înțelepciunea [8, 3] și O iubește din veci. Pentru că Tatăl Îl iubește pe Fiul din veci și pentru veci. Căci persoanele dumnezeiești se iubesc una pe alta în mod desăvârșit. Iar Înțelepciunea a cunoscut lucrurile Tatălui și era de față când Tatăl făcea lumea, știind ce e plăcut în ochii Lui și ce e drept în poruncile Sale [9, 9]. În 10, 21 ni se vorbește în mod profetic despre minunile Fiului întrupat: „Că[ci] Înțelepciunea a deschis gura celor muți [ὅτι ἡ Σοφία

ἤνοιξεν στόμα κωφῶν] și limbile celor prunci le-a pus clare [καὶ γλώσσας νηπίων ἔθηκεν τρανάς]”.

Înțelepciunea lui Dumnezeu este văzută de cei care O iubesc și e aflată de cei care O caută [6, 12; 13, 6] și Ea intră în sufletul slujitorilor Săi [10, 16]. Căci Înțelepciunea îi ajunge pe cei care O aleg [8, 9] și O doresc [6, 13], și îi caută pe cei vrednici ai Ei [6, 16], pentru că Ea vrea să fie mai înainte cunoscută [6, 13], vrea ca oamenii să O cunoască mai înainte de întruparea Ei. Pentru că Înțelepciunea vrea ca oamenii să cugete la Ea, să privegheze pentru Ea [6, 15] și să O cinstească [6, 21]. Înțelepciunea vrea ca să O iubim [6, 18; 7, 10; 8, 2] și să păzim și să luăm aminte la legile Ei [6, 18]. Iar cine a dobândit Înțelepciunea, acela este prieten [7, 14; 7, 27; 8, 18] și rudenie [8, 17] cu Dumnezeu și are nemurire [ἀθανασίαν] [8, 13; 8, 17]. Echivalentul nemuririi, în 8, 18, este „bogăția cea neclintită [πλοῦτος ἀνεκλιπὴς]”.

Iar cine viețuiește cu Înțelepciunea, acela se odihnește și trăiește veselie și bucurie [8, 16; 8, 18]. Pentru că Dumnezeu dorește să trăim o viață fără de prihană [10, 5]. Însă Înțelepciunea trece pe lângă cei păcătoși [10, 8] și, prin minuni și semne, Ea stă împotriva celor groaznici [10, 16]. Dar cei credincioși văd minunile cele minunate [θαυμαστὰ τέρατα][19, 8] ale lui Dumnezeu.

Dacă la 2, 23 ni s-a vorbit despre cum Dumnezeu l-a zidit pe om întru nestricăciune, în 6, 18 ni se vorbește despre „întărirea nestricăciunii [βεβαίωσις ἀφθαρσίας]” în noi, ca urmare a împlinirii poruncilor lui Dumnezeu, pentru ca în 6, 19 să se afirme faptul că „nestricăciunea îl face [pe om] a fi aproape de Dumnezeu [ἀφθαρσία ἐγγὺς εἶναι ποιεῖ Θεοῦ]”. Iar nestricăciunea se referă atât la suflet cât

și la trup, atâta timp cât Dumnezeu l-a zidit pe om întru nestricăciune.

Dumnezeu ne dă să vorbim după gândul Lui [7, 15] și El este mintea [φρόνησις] [8, 6], este rațiunea a toate câte există. În 7, 25, Dumnezeu Tatăl e mărturisit ca având putere și slavă. Și Tatăl este Atotțiitorul [7, 25] și El lucrează [7, 26] în lumea pe care a făcut-o și e plin de bunătate [7, 26]. Însă și Fiul lucrează, pentru că Înțelepciunea „pe toate le lucrează” [8, 5]. Căci lucrarea lui Dumnezeu e continuă, e veșnică, și în același timp e una. Pentru că întreaga Preadumnezeiască Treime are aceeași lucrare veșnică.

Dumnezeu Tatăl este Dumnezeul părinților [Θεός πατέρων] [9, 1] noștri și Domnul milei [Κύριος τοῦ ἐλέους] [9, 1], Cel care a făcut toate în Cuvântul Lui [9, 1[334]], în Fiul. Și astfel, după ce am aflat că Înțelepciunea este Fiul, ni se spune că Logosul [Λόγος], Cuvântul, este tot El. Și că Tatăl a făcut toate în Fiul Său. Iar Fiul este Cuvântul atotputernic al Tatălui și El locuiește în ceruri [18, 15]. Și Tatăl e Cel care Îl trimite pe Fiul în lume [9, 10; 9, 17]. Căci, Cel care Se atinge de cer, a stat pe pământ [18, 16], pentru că S-a întrupat pentru noi și pentru mântuirea noastră. Și Fiul a venit în lume pentru ca să fie cu oamenii și pentru ca să Se ostenească pentru ei și să-i învețe pe ei ce e bine-plăcut lui Dumnezeu [9, 10].

În 16, 12 ni se vorbește iarăși în mod tainic despre Cuvântul, despre Cuvântul Domnului – și aici s-a folosit „Domnul” cu sensul de „Tatăl” –, și Cuvântul le vindecă pe toate [16, 12] și îi păzește pe cei care cred în Dumnezeu [16, 26]. Dar Cuvântul,

---

[334] „Cel care ai făcut toate în cuvântul Tău [ὁ ποιήσας τὰ πάντα ἐν λόγῳ Σου]”.

când Își apără poporul, „[este] războinicul cel aspru [ἀπότομος πολεμιστὴς]...[și] sabia cea ascuțită [ξίφος ὀξὺ]” [18, 15]. În 9, 17 avem pomenită întreaga Preasfântă Treime: „Și sfatul Tău cine l-a cunoscut, dacă nu ai dat Tu înțelepciune și [nu] ai trimis Duhul Tău cel Sfânt dintru cele preaînalte?”. Căci Tatăl este cu Înțelepciunea Lui și cu Duhul Său Cel Sfânt. Și El ne-a dat nouă Înțelepciunea și ne-a trimis pe Duhul Său Cel Sfânt.

Sfântul Salomon are conștiința că a fost ales mai înainte [9, 7[335]] împărat al poporului, mai înainte de timp, din veșnicie. Iar poporul este al lui Dumnezeu [9, 7; 9, 12; 15, 14; 16, 2; 16, 20; 18, 7; 19, 5; 19, 22] și fiul lui Dumnezeu [18, 13]. Și El i-a poruncit lui Salomon să zidească templul și jertfelnicul Său [9, 8], care să fie „[după] asemănarea cortului celui sfânt, pe care mai înainte l-ai pregătit, dintru început” [9, 8], dintru veșnicie. Iar Cortul Lui este Fiul și, în același timp, e o profeție despre Biserică, în care cu toții ne-am încorporat sacramental.

Căci Domnul are muntele Lui cel sfânt și cetatea locuinței Sale [9, 8] și pământul Lui cel sfânt [12, 3] și poruncile Sale [9, 9; 16, 6; 18, 15[336]; 19, 6] și legea Sa [16, 6; 18, 4[337]; 18, 9] și pe poporul cel cuvios [λαὸν ὅσιον] [10, 15] și pe neamul cel sfânt [ἔθνος ἅγιον] [17, 2] și pe sămânța cea fără de prihană [σπέρμα ἄμεμπτον] [10, 15]. El are armata Lui [12, 8]. El are tronuri [9, 4; 18, 15[338]], prin care se indică Puterile cerești, dar și tronul slavei Sale [9, 10]. Iar tronul Lui

---

[335] „Tu pe mine mai înainte m-ai ales împărat al poporului Tău [Σύ με προείλω βασιλέα λαοῦ Σου]”.

[336] Și poruncile lui Dumnezeu sunt nefățarnice.

[337] Iar legea lui Dumnezeu este nestricăcioasă, pentru că e duhovnicească.

[338] Se folosește sintagma „tronurile cele împărătești”.

este în cerurile cele sfinte [9, 10; 9, 16] sau în cele preaînalte [9, 17] ale Sale.

În 10, 4 ni se vorbește în mod tainic despre Crucea Domnului. Căci, „prin lemn neînsemnat [δι᾽εὐτελοῦς ξύλου]”, Înțelepciunea i-a mântuit pe oameni de potop, după cum, prin Crucea Sa, El ne-a mântuit pe noi din robia demonilor. Iar o altă profeție despre Sfânta Cruce a Domnului o găsim în 14, 7, unde se spune: „a fost binecuvântat lemnul prin care se face dreptatea” mântuirii noastre. Pe când în 16, 6, Șarpele de aramă este „semn al mântuirii [σύμβολον σωτηρίας]” oamenilor. Și Fiul Se tulbură în fața răutății oamenilor, când ei se unesc să facă rele [10, 5[339]].

Domnul dă oamenilor să împărățească [10, 14] și să îi stăpânească pe cei care i-au tiranizat pe ei [10, 14]. Domnul îi arată pe cei care sunt mincinoși [10, 14]. Și noi trebuie să lăudăm numele cel sfânt al Domnului [10, 20], care este nume de neîmpărtășit [14, 21], adică unul care nu poate fi dat creaturii. Pe Dumnezeu trebuie să-L lăudăm, pe Cel care dă apă din piatră [11, 4; 11, 7], și să nu-L părăsim și nici să-L batjocorim pe El [11, 14]. Pentru că El Se răzbună pe cei idolatri [11, 15[340]] și îi urăște [12, 4], fiindcă îi urăște pe cei neevlavioși și neevlavia lor [14, 9]. El îi biciuie pe vrăjmașii Lui [12, 22; 16, 16] și îi chinuie [12, 23; 16, 1]. Însă Dumnezeu le-a poruncit pe toate „[cu] măsură și [cu] număr și [cu] greutate” [11, 20]. Pentru că le-a făcut pe toate într-un fel aparte.

---

[339] „Aceasta [Înțelepciunea lui Dumnezeu n.n.] și în învoirea răutății neamurilor tulburându-se [Αὕτη καὶ ἐν ὁμονοίᾳ πονηρίας ἐθνῶν συγχυθέντων]”.

[340] „Ai trimis [asupra] lor mulțime de vietăți necuvântătoare întru răzbunare [ἐπαπέστειλας αὐτοῖς πλῆθος ἀλόγων ζῴων εἰς ἐκδίκησιν]”.

Dumnezeu ne miluiește pe toți [11, 23] și El le poate pe toate [11, 23] și nu Se teme de nimeni [12, 11]. Și El trece cu vederea păcatele noastre, dacă ne pocăim pentru ele [11, 23[341]], căci El ne dă nouă pocăința [12, 19]. Și ne eliberează pe noi de păcatele noastre [12, 11], ne dezleagă de ele [16, 24] și ne învață pe noi [12, 19] voia Sa. Căci Dumnezeu le iubește pe toate cele care există [11, 24] și le cruță pe toate [11, 26; 12, 16; 12, 18], pentru că ale Lui sunt toate [11, 26; 13, 1; 14, 11] lucrurile [13, 1; 13, 7; 14, 5]. Și nu Îl dezgustă nimic din toate cele pe care le-a făcut [11, 24] și le rezidește desăvârșit și în mod dumnezeiesc [19, 6], pentru că El nu a zidit ceva ce a urât [11, 24]. De aceea, El ne învață pe noi să fim iubitori de oameni [12, 19]. Și El a dat Sfinților Lui jurăminte, tocmeli și făgăduințele cele bune [12, 21; 18, 6; 18, 22], pentru că El este atotbun [13, 3] și atotputernic [13, 4] și atoatehrănitor [16, 25]. Căci oamenii care nu-L cunosc pe Dumnezeu sunt oameni deșerți [13, 1], sunt oameni lipsiți de virtuți. Dar cei care văd profund bunătățile create de Dumnezeu, aceia se întăresc să-L cunoască pe El [13, 1].

Dumnezeu ne ajută să călătorim pe mare [14, 3[342]] și ne izbăvește din tot răul [16, 8; 19, 9] și ne vindecă [16, 9; 16, 10; 16, 12]. Și El a binecuvântat Crucea Sa [14, 7] spre folosul nostru. Iar dreptatea noastră interioară constă în înțelegerea lui Dumnezeu [15, 3], pe când cunoașterea personală, interioară, a tăriei lui Dumnezeu este rădăcina nemuririi [ῥίζα ἀθανασίας] [15, 3] pentru noi. Căci noi trebuie să Îl lăudăm și să Îl binecuvântăm pe Dum-

---

[341] „Și treci cu vederea păcatele oamenilor întru pocăință [καὶ παρορᾷς ἁμαρτήματα ἀνθρώπων εἰς μετάνοιαν]”.

[342] „Ai dat cale și în mare și în valuri cărare sigură”.

nezeu [15, 19; 19, 9] și să Îi mulțumim [16, 28] și să ne altoim în pomenirea zicerilor Sale [16, 11]. Căci El este făcător de bine [16, 2; 16, 24] și face fapte bune [16, 11] și dăruie oamenilor mâncare străină [16, 2; 16, 3], minunată, le dăruie mâncarea Îngerilor Săi [16, 20], le dăruie pâine din cer [16, 20].

Judecățile lui Dumnezeu sunt mari și greu de tâlcuit [17, 1]. Și, în același timp, ele vizează fiecare persoană în parte, dar și întreaga creație la un loc. Iar Dumnezeu dăruie oamenilor soare nevătămător [18, 3] și ne mărește [19, 22] și ne slăvește pe noi [18, 8; 19, 22], ne umple pe noi de slava Lui cea veșnică, dar ne arată și pricina pentru care noi murim [18, 18; 18, 19]. În 18, 9 se folosește, ca un corelativ al lui Dumnezeu, cuvântul *Dumnezeire* la genitiv singular, forma τῆς Θειότητος fiind unică în LXX. Fragmentul textual e acesta: „și au pus legea Dumnezeirii într-un gând [καὶ τὸν τῆς Θειότητος νόμον ἐν ὁμονοίᾳ διέθεντο].

Și, când Dumnezeu dorește să pedepsească pe cineva, le aruncă lor uitare [19, 4]. Le dă lor să uite cele care s-au petrecut cu ei din voia lui Dumnezeu. Însă îi și lovește cu orbire pe cei care păcătuiesc mereu [19, 17]. Dar nu îi trece cu vederea pe cei care cred în El [19, 22], stând de față în toată vremea și în tot locul [19, 22].

3. 8. Cartea Înțelepciunea lui Sirah

De la Domnul este toată înțelepciunea și ea este multă [1, 1; 1, 26; 15, 18; 24, 25; 43, 33], pentru că e darul Său, iar Înțelepciunea este cu El, cu Dumnezeu, întru veac [1, 1; 24, 9]. Prin Înțelepciune indicându-se persoana lui Dumnezeu Fiul, iar Fiul este cu Tatăl „întru veac”, adică pentru toți vecii, pentru că este cu El în veci. Este cu El din veșnicie și pentru veșnicie.

În 1, 4, în mod acoperit, ni se spune că „mai înainte de toate a fost zidită Înțelepciunea [προτέρα πάντων ἔκτισται Σοφία]”. Același lucru se repetă și în 1, 9[343]; 24, 8[344]; 24, 9[345]; 1, 19: că El a zidit-O și a văzut-O. Însă Înțelepciunea de aici este Fiul. Și Fiul nu este zidit, nu este o creatură a Tatălui, ci este din Tatăl, din ființa Tatălui. Tocmai de aceea, trebuie să înțelegem forma verbală ἔκτισται [a fost zidită] ca pe un corelativ al formei verbale *a fost născută* sau *S-a născut*. Pentru că sensul revelației de aici e acesta: mai înainte de toate cele create, adică din veșnicie, Înțelepciunea, adică Fiul, a fost născut de către Tatăl sau S-a născut din Tatăl. Și astfel, fraza scrisă acoperit, în mod intenționat obscur, este acum clară și conformă teologiei Bisericii.

Însă sfârșitul lui 1, 4 are și el nevoie de explicații teologice suplimentare. Căci găsim aici următoarea afirmație teologică: „și înțelegerea minții [este] din veac [καὶ σύνεσις φρονήσεως ἐξ αἰῶ-

---

343 „Domnul, El a zidit-o pe ea și a văzut-o”.

344 „Cel care m-a zidit a odihnit cortul meu”.

345 „Mai înainte de veac, dintru început m-a zidit [πρὸ τοῦ αἰῶνος ἀπ᾽ ἀρχῆς ἔκτισέν με] și până [în] veac nu am să mă sfârșesc”.

νος]”. Din veac, adică din veșnicie. Pentru că se referă la mintea Înțelepciunii, care e plină de înțelegere, de toată înțelegerea celor create de către Ea. Pentru că toate au fost create de Tatăl, prin Fiul, întru Duhul Sfânt. Însă aici, revelându-ni-se faptul că înțelegerea minții este din veșnicie, ni se spune că Dumnezeu e minte, e rațiune plină de înțelegere, de toată înțelegerea. Tocmai de aceea, El l-a creat pe om cu minte înțelegătoare, cu minte care să se înalțe mereu spre Mintea cea dintâi, Care are toată înțelegerea și cunoașterea întregii creații. Pentru că Domnul cunoaște tot lucrul omului [15, 19; 16, 17; 18, 12], toate gândurile și cuvintele noastre [42, 20] și cunoaște toată cunoașterea [42, 18], atâta timp cât „mai înainte să fie zidite, toate a[u] fost cunoscut[e] Lui. Așa și după [ce ele] s-au isprăvit” [23, 20].

Rădăcina Înțelepciunii și faptele Ei nu fuseseră încă revelate [1, 6]. De aceea, Sfântul Sirah scria: „Rădăcina înțelepciunii cui a fost descoperită și marile fapte ale ei cine le-a cunoscut?”. Însă, când Înțelepciunea S-a întrupat și Fiul lui Dumnezeu S-a făcut Fiul Fecioarei, El ne-a revelat nouă că rădăcina Înțelepciunii este Tatăl, pentru că El este născut din Tatăl. Și că El este deoființă cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, iar faptele răscumpărării noastre le-am cunoscut din Dumnezeiasca Scriptură a Noului Testament.

În cap. al 24-lea ni se vorbește din nou despre relația Fiului cu Tatăl. Pentru că „din gura Celui Preaînalt” a ieșit Înțelepciunea lui Dumnezeu și ca negura a acoperit pământul [24, 3]. Și Înțelepciunea S-a sălășluit întru cele prea înalte ale lui Dumnezeu [24, 4; 26, 16] și tronul Ei este în stâlp de nor [24, 4], adică în slava Ei. Și Ea singură înconjură cercul cerului și umblă în adâncul abisurilor [24, 5], pentru

că are tot pământul și poporul [24, 6], și petrece în moștenirea Tatălui [24, 7], adică în Sfinții Lui, care este și moștenirea Fiului [24, 20]. Iar cortul [24, 8] Înțelepciunii e trupul Ei, al lui Hristos Dumnezeu, pe care l-a odihnit Dumnezeu [24, 8] prin slava Lui.

Și Înțelepciunea Tatălui liturghisește înaintea Lui în cortul Său cel sfânt [24, 10], în trupul Său. Căci Hristos S-a întărit în Sion [24, 10], S-a odihnit în cetatea cea iubită [24, 11], în Maica Lui, în Născătoarea de Dumnezeu, și în Ierusalim este stăpânirea Lui [24, 11], cetatea sfințirii Sale și locul odihnirii Sale [36, 12]. Pentru că S-a înrădăcinat în poporul cel slăvit [24, 12] al Bisericii, în poporul Lui [36, 8; 36, 11; 36, 13; 36, 16; 45, 24; 45, 26; 46, 13], care e partea Domnului, a moștenirii Sale [24, 12], fiindcă l-a chemat întru numele cel sfânt al Său [36, 11; 47, 10]. Și Fiul S-a înălțat ca cedrul, chiparosul, finicul și platanul [24, 13-14] și S-a arătat ca trandafirii și ca măslinii cei binecuviincioși în câmp [24, 14] și bine-mirositor ca scorțișoara, aspalatosul, smirna cea aleasă, galbanumul, onixul, uleiul de smirnă și tămâia [24, 15]. Și El ca terebintul Și-a întins ramurile Sale, care sunt slava și harul [24, 16].

De aceea, Înțelepciunea lui Dumnezeu ne cheamă la Ea [24, 19; 36, 12] ca să ne săturăm din roadele Sale [24, 19]. Căci trebuie să cugetăm întru Înțelepciunea lui Dumnezeu [14, 20] și să gândim căile Ei în inima noastră [14, 21; 14, 22] și să o pomenim pe Ea [24, 20] și să cunoaștem [18, 28] și să aflăm Înțelepciunea Lui [18, 28], pentru că întru Înțelepciunea lui Dumnezeu, întru Fiul, trebuie să aducem laudă lui Dumnezeu [15, 10]. Căci Înțelepciunea ne va socoti în cele ascunse ale Ei [14, 21], dacă stăm în intimitatea Ei [14, 23-27; 15, 1-2], pentru că vom locui în slava Ei [14, 27].

Dumnezeu este unul [1, 8; 36, 4] și „Cel care trăiește întru veac" [18, 1], pentru că este veșnic. El este Cel Preaînalt [4, 10; 7, 15; 9, 15; 12, 2; 12, 6; 17, 26; 17, 27; 19, 17; 23, 18; 23, 23; 24, 2; 24, 3; 28, 7; 29, 11; 33, 15; 34, 6; 34, 19; 35, 5; 35, 9; 35, 18; 37, 15; 38, 2; 39, 1; 39, 5; 41, 4; 42, 2; 42, 18; 43, 2; 43, 12; 46, 5; 47, 5; 47, 8; 49, 4; 50, 7; 50, 14; 50, 15; 50, 16; 50, 21], Cel Sfânt [4, 14; 23, 9; 43, 10; 47, 8; 48, 5; 48, 20], Cel Drept [27, 8], Cel Stăpânitor [46, 5; 46, 16] și Cel tare întru stăpânire [15, 18].

El este Domnul Dumnezeu [Κύριος ὁ Θεὸς] [4, 28; 47, 18], Domnul Cel Preaînalt [50, 19], Dumnezeul Cel Preaînalt [7, 9; 24, 23; 41, 8; 50, 17], Dumnezeul lui Israil [47, 18], Dumnezeul veacurilor [ὁ Θεὸς τῶν αἰώνων] [36, 17], Domnul Cel Mare [Κύριος ὁ Μέγας] [39, 6; 43, 5; 43, 28; 46, 5], Cel foarte mare [43, 29], Cel Milostiv [48, 20; 50, 19], dar și Părintele [23, 1; 23, 4], Stăpânul [23, 1; 34, 24; 36, 1], Atotțiitorul [42, 17; 50, 14; 50, 17], Mântuitorul [51, 1], Dumnezeul vieții noastre [23, 4], Împăratul a toate [50, 15; 51, 1] și Judecătorul [35, 12] nostru, Care nu privește la slava feței omului [35, 12]. Căci El este Dumnezeul tuturor [36, 1] și va fi cunoscut de către toți pământenii ca Domnul nostru [36, 17]. Și El este Cel înțelept [1, 8] și Cel înfricoșător foarte [1, 8; 43, 29], șezând pe tronul Său [1, 8], pe tronul slavei Sale, și stăpânind neamurile Sale [4, 16], pentru că este Ziditorul tuturor [24, 8].

Iar slava [1, 19; 4, 13; 4, 21; 6, 29; 10, 28; 14, 27; 17, 13; 24, 16; 24, 17; 27, 8; 36, 13; 42, 16; 42, 17; 42, 25; 43, 1; 44, 2; 45, 2; 45, 3; 45, 7; 45, 20; 47, 6; 47, 8; 47, 11; 49, 8, 50, 7[346]; 50, 11] lui Dumnezeu, pe care Sfinții o văd în vedenie [46, 15; 49, 8], este numărată și turnată de El peste toate lucrurile [1, 9; 1, 19], cât și

---

[346] Aici găsim sintagma „norii slavei" lui Dumnezeu.

bogăția Sa [24, 17] cea dumnezeiască. El adaugă slavă celor Sfinți ai Lui și le dă moștenire [45, 20] veșnică. Căci toate lucrurile sunt ale Sale [1, 9; 16, 26; 16, 27; 17, 8; 18, 4; 38, 8; 39, 16; 39, 33; 42, 15**; 42, 22; 43, 2; 43, 32] și ele sunt „bune foarte” [καλὰ σφόδρα] [39, 16] și El le vestește [18, 4]. El le vestește pe cele care au fost și pe cele care vor fi [42, 19]. Pentru că „a zidit toate de obște [ἔκτισεν τὰ πάντα κοινῇ]” [18, 1] și „toate a[u] fost zidit[e de El] întru nevoile lor” [39, 21; 42, 23], ale oamenilor. Iar El dăruie la tot trupul [1, 10; 39, 19], adică la tot omul, slava Lui, știința și cunoașterea de înțelegere [1, 19; 17, 7; 17, 11], pentru că El le dăruie celor care Îl iubesc pe El [1, 10]. Pentru că „de slava Domnului [este] plin lucrul Său [καὶ τῆς δόξης Κυρίου πλῆρες τὸ ἔργον Αὐτοῦ]” [42, 16] și El întărește totul întru slava Lui [42, 17]. De aceea, „multă slavă a zidit Domnul [ολλὴν δόξαν ἔκτισεν ὁ Κύριος]” [44, 2] în cei Sfinți ai Lui. Și aici „a zidi” e cu sensul de „a arăta” în oameni slava Lui.

Trebuie să avem în noi frica Domnului [1, 11; 1, 12; 1, 18; 1, 27; 1, 28; 1, 30; 2, 10; 9, 16; 10, 22; 16, 2; 19, 20; 21, 11; 23, 27; 25, 6; 25, 11; 27, 3; 40, 26**; 40, 27[347]; 45, 23] și să credem în El [2, 6; 2, 8; 2, 13; 11, 21] și să nădăjduim în El [2, 6; 32, 24; 34, 13; 34, 14] și să-L iubim pe El cu toată puterea noastră [2, 15; 2, 16; 4, 12; 4, 14; 7, 30] și să lucrăm întru El [24, 22] și să-L binecuvântăm pe El [32, 13; 39, 14[348]; 39, 35; 43, 11; 50, 20; 50, 22], „pe Cel care face cele mari totdeauna [τὸν μεγάλα ποιοῦντα πάντῃ], pe Cel care înalță zilele noastre din pântece [τὸν ὑψοῦντα ἡμέρας ἡμῶν ἐκ μήτρας] și face cu noi după mila Sa [καὶ

[347] „Frica Domnului [este] ca paradisul binecuvântării [φόβος Κυρίου ὡς παράδεισος εὐλογίας]”.

[348] „Binecuvântați pe Domnul peste toate lucrurile!”.

ποιοῦντα μεθ᾽ ἡμῶν κατὰ τὸ ἔλεος Αὐτοῦ]" [50, 22]. Trebuie să cântăm numele Domnului [39, 35], pentru că El ne-a făcut pe noi [4, 6; 7, 30; 10, 12; 15, 14; 32, 13; 33, 13; 38, 1; 38, 12; 38, 15; 39, 5; 47, 8] și vrea să intre în noi [4, 13] prin slava Lui. Trebuie să ne încredem în El [2, 10] și să ascultăm cuvintele Sale [2, 15; 3, 6; 4, 15; 16, 28; 24, 22; 42, 15] și să păzim căile Sale cele drepte [2, 15; 6, 26; 39, 24] și să ne săturăm de legea Sa și să o împlinim [2, 16; 9, 15; 19, 20; 23, 23; 24, 23; 32, 15; 32, 24; 33, 3; 35, 1; 39, 1; 39, 8; 41, 8; 42, 2; 45, 17; 46, 14; 49, 4] și să lăudăm numele sfințirii Sale [17, 10; 51, 10] și pe El [17, 27; 17, 28; 51, 1; 51, 12; 51, 29] și să ne lăudăm întru numele Domnului [50, 20].

Pentru că trebuie să ne temem de Domnul [1, 13; 1, 14; 1, 16; 1, 20; 2, 7; 2, 8; 2, 9; 2, 15; 2, 16; 2, 17; 6, 16; 6, 17; 7, 29; 7, 31; 10, 19; 10, 20[349]; 10, 24; 15, 1; 15, 13; 15, 19; 21, 6; 25, 10; 26, 3; 32, 14; 32, 16; 33, 1; 34, 13; 34, 14; 34, 15] și să avem evlavie față de El [1, 25; 15, 20], ca să-L aflăm pe El [6, 16] și să-L cunoaștem [36, 4] în mod intim. Trebuie să păzim și să cugetăm întru poruncile Lui [1, 26; 6, 37**; 10, 19; 15, 15; 23, 27[350]; 29, 1; 29, 9; 29, 11; 32, 23; 32, 24; 35, 1; 35, 4; 37, 12; 39, 16; 45, 5] și să-I slujim Domnului [2, 1; 4, 14] și să ne lipim Lui [2, 3] sau de El, pentru ca să ne bucurăm de bunăvoirea Sa [1, 27; 2, 16; 11, 17[351]; 35, 3; 35, 16; 41, 4].

Trebuie să ascultăm de Dumnezeu [1, 28; 2, 15] și să primim tot ceea ce El ne aduce în viața noastră

---

[349] Căci „cei care se tem de Domnul [sunt] în ochii Săi [καὶ οἱ φοβούμενοι Κύριον ἐν ὀφθαλμοῖς Αὐτοῦ]". Pentru că El îi vede întotdeauna.

[350] „Nimic [nu este] mai dulce [decât] a lua aminte [întru] poruncile Domnului".

[351] „Bunăvoirea Lui întru veac va bine-călători".

[2, 4] și să ne apropiem de El cu inimă neîndoită [1, 28].

Căci de la El primim milă [2, 7; 2, 9; 2, 18; 5, 6; 16, 11; 16, 12 (multă milă); 18, 5 (milele Sale); 18, 11; 18, 13[352]; 35, 23; 35, 24[353]; 44, 10; 47, 22; 50, 22; 50, 24; 51, 3; 51, 8; 51, 29], lumină [50, 29], răsplată dreaptă [2, 8], cele bune [2, 9; 32, 13; 39, 25[354]; 39, 27; 39, 33; 42, 25], viață duhovnicească [34, 13; 34, 17] și veselia veșniciei [2, 9]. Și El voiește [39, 6; 43, 16] și are măreție [2, 18; 39, 15; 43, 15] și putere [24, 2; 45, 17; 46, 5[355]] și virtuți [36, 13] și adevărul [41, 20] și înțelepciune [42, 21] și ne slăvește pe noi [3, 2; 36, 5; 45, 3; 49, 16] și ne îmbată [32, 13] cu veselia Sa cea dumnezeiască și ne întărește pe noi [15, 4] și judecata noastră [3, 2]. Puterea noastră de a judeca. El ne întărește inima și ne dă pofta înțelepciunii [6, 37] și ne dă să stăm întru Sine [15, 4]. Iar cine îi iubește pe oameni e ca un fiu pentru Dumnezeu și El îl iubește pe acesta [4, 10]. Căci Domnul îl iubește pe cel care Îl iubește pe El [4, 14; 45, 1].

Milostenia Domnului [ἡ ἐλεημοσύνη τοῦ Κυρίου] [17, 29] și ispășirea [ἐξιλασμὸς] Lui [17, 29; 18, 20; 35, 3] sunt mari [17, 29] și El înmulțește ispășirea Sa [18, 12]. El ne umple de înțelegere [24, 26] și de învățătură [24, 27; 24, 32; 24, 33; 32, 14], iar învățătura Lui nu poate fi epuizată de oameni [24, 28; 24, 32-33]. Domnul cugetă și are sfat [24, 29], El cugetă întru faptele cele mari ale oamenilor [42, 18] și

---

[352] „Mila Domnului [este] peste tot trupul [ἔλεος Κυρίου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα]”.

[353] Mila Domnului e frumoasă în vremea necazului, fiind aidoma ploii în vremea secetei.

[354] „Cele bune a[u] fost zidit[e] celor buni dintru început”.

[355] El are putere tare.

la El este cunoașterea [33, 8; 33, 11[356]]. Și El îi desparte pe oameni și schimbă căile lor [33, 11].

În 1, 14 ni se profețește nașterea Domnului. Căci „cu cei credincioși, în pântece, împreună a fost zidit lor [μετὰ πιστῶν ἐν μήτρᾳ συνεκτίσθη αὐτοῖς]" [1, 14]. Textul de la 1, 24-25 e de asemenea hristologic. Căci Domnul Și-a ascuns pentru o vreme cuvintele Sale, adică până la Botezul Său, după care, când le-a propovăduit tuturor, buzele celor mulți au început să povestească înțelegerea Sa [1, 24]. Și El, Înțelepciunea lui Dumnezeu, ne-a dat comorile teologiei Sale prin parabolele cunoașterii [παραβολαὶ ἐπιστήμης] [1, 25] celei dumnezeiești. Pentru că Înțelepciunea îi înalță pe fiii Ei [4, 11; 11, 1; 11, 13; 15, 5; 33, 12; 45, 6] și îi apucă pe cei care O caută pe Ea [4, 11; 24, 34] și îi așază în mijlocul oamenilor celor mari [11, 1]. Fiindcă Domnul este Cel care smerește [7, 11; 33, 12] și Cel care înalță [7, 11; 34, 17] și Care ne luminează [34, 17] și ne vindecă [34, 17; 35, 16; 38, 7; 38, 9] pe noi și ridică de la noi truda Sa [38, 7]. Pentru că „cele bune și cele rele [ἀγαθὰ καὶ κακά], viața și moartea [ζωὴ καὶ θάνατος], sărăcia și bogăția este [sunt] de la Domnul [πτωχεία καὶ πλοῦτος παρὰ Κυρίου ἐστίν]" [11, 14; 17, 1; 23, 21; 23, 22; 26, 28] și Domnul ne bine-călătorește pe noi [15, 10] în toate zilele vieții noastre. Pentru că El a împărțit zilele noastre [33, 8] și El schimbă vremurile și praznicele [33, 8] noastre. Și S-a înălțat și S-a sfințit din praznicele noastre, pe care le-a rânduit întru numărul zilelor [33, 9] noastre. El Se sfințește întru noi [36, 3] și Se mărește întru oameni [36, 3].

Dumnezeu i-a zidit pe oameni din pământ [17, 1; 33, 10], în timp [1, 15], le-a dat legea vieții și a

---

[356] La El este „mulțimea cunoașterii". Cu sensul de toată cunoașterea.

înțelegerii drept moștenire [17, 11; 45, 5], căci El Se încrede în ei [1, 15][357]. El le-a dat zile numărate și vreme și stăpânire peste cele de pe pământ [17, 2], pentru că i-a îmbrăcat cu tărie și i-a făcut pe ei după chipul Său [κατ᾽ εἰκόνα Αὐτοῦ] [17, 3]. Domnul a pus frica de om peste tot trupul și i-a dat omului să stăpânească fiarele și păsările [17, 4].

Și Domnul ne sprijină [1, 23; 3, 31; 34, 15; 34, 16], ne acoperă [2, 13], ne ajută [2, 6; 34, 16], ne binecuvintează [4, 13; 33, 12], ne sfințește [33, 12; 45, 4; 49, 7], ne păzește [34, 16], ne dăruie veselie [1, 23; 6, 28; 50, 23] și puterea de a-L lăuda [15, 9], El fiind îndelung-răbdător [1, 23; 5, 4; 18, 11; 35, 19] cu noi, îndurător [2, 11; 5, 6; 36, 12] și milostiv [2, 11]. Domnul ne umbrește cu tăria Lui [6, 29; 34, 16; 38, 5; 47, 5], ne îmbracă în veșmântul slavei [6, 29; 6, 31] Sale și ne pune pe cap cununa bucuriei [6, 31]. El ne ușurează [5, 6; 28, 5; 34, 19] și ne dezleagă [3, 15; 28, 2] și ne iartă păcatele [2, 11; 47, 11] și ne mântuie în vremea necazului și din mâna celor vrăjmași și de la pieire [2, 11; 34, 12; 34, 13; 35, 1; 36, 8; 46, 8; 51, 8; 51, 11] și ne răscumpără [48, 20; 50, 24; 51, 2**], și nimeni nu poate împuțina mântuirea Lui [39, 18].

Pentru că Domnul Își aduce aminte de noi în necazurile noastre [3, 15; 16, 17] și ne cere ca și noi să luăm aminte la El [4, 15] și să ne încredințăm despre El [4, 16; 4, 17]. Căci Domnul ne-a dat pentru a gândi sfat și limbă și ochi, urechi și inimă [17, 6], ne-a umplut cu știința înțelegerii, arătându-ne nouă și bune și rele [17, 7], cât și judecățile Sale [17, 12; 18,

---

[357] Afirmații teologice pe care le-am dedus din acest verset: „Temelia veacului cu a oamenilor a încuibat-o [μετὰ ἀνθρώπων θεμέλιον αἰῶνος ἐνόσσευσεν] și cu sămânța lor Se va încrede [καὶ μετὰ τοῦ σπέρματος αὐτῶν ἐμπιστευθήσεται]”.

14[358]; 45, 5], punându-Și ochiul Său peste inimile noastre [17, 8], pentru ca să ne arate măreția lucrurilor Sale [17, 8; 17, 10; 18, 4] și tăria măreției Sale [18, 5]. Pentru că măreția slavei Sale au văzut-o Sfinții cu ochii inimii lor și slava glasului Său a auzit-o urechea sufletului lor [17, 13; 45, 5; 46, 17]. Iar măreția Lui, a slavei Sale, este din veac [44, 2], este veșnică.

Însă, dacă ne înălțăm înaintea Lui în mod păcătos, El descoperă cele ascunse ale noastre [1, 30]. Descoperă păcatele noastre cele mai intime și ne doboară [1, 30], pentru că El cunoaște nedreptățile și păcatele noastre [17, 20]. Iar trufia este urâtă înaintea Domnului [10, 7; 16, 8] și ea este îndepărtare de Domnul în inima noastră [10, 12; 16, 7]. Urâciune înaintea Lui este și șiretenia [19, 23]. Și trufia nu a fost zidită de Dumnezeu în oameni și nici urgia mâniei lui Dumnezeu nu s-a manifestat dintru început în viața oamenilor [10, 18]. Iar păcatele noastre sunt îndepărtare de Dumnezeu [16, 9]. De aceea, păcătuiește cel care îndepărtează poporul din sfatul Domnului [47, 23].

Domnul îi primește pe cei care se lămuresc pe ei înșiși în cuptorul smereniei [2, 5; 35, 16]. Și El nu îi rușinează, nu îi părăsește, nu îi lasă să cadă și nu îi trece cu vederea pe cei credincioși ai Săi [2, 10; 23, 1; 35, 14]. Trebuie să ne rugăm Domnului [2, 10; 17, 25; 18, 22; 21, 1; 28, 4; 37, 15; 38, 9; 38, 14; 39, 5**; 39, 6; 46, 16; 47, 5; 50, 19; 51, 9; 51, 10] și să I ne închinăm Lui [50, 17; 50, 21] și să ne smerim sufletul înaintea Domnului [2, 17; 3, 18] și să ne rugăm pentru păcatele noastre [39, 5] și, în rugăciune și în laudă, să ne mărturisim Domnului [39, 6; 39, 15**; 46, 19; 47, 8; 51, 1**; 51, 10; 51, 12]. Căci El ne cercetează [2, 14; 16,

---

358 Trebuie să stăruim în judecățile Sale.

18; 18, 20; 23, 24; 34, 6; 35, 18; 46, 14; 49, 15] și ne ascultă rugăciunile [3, 5; 4, 6; 34, 24; 34, 26; 35, 13; 35, 15; 35, 16; 35, 17; 36, 16; 46, 5; 48, 20; 51, 11], pentru că ne privește pe noi [7, 9; 11, 12[359]; 36, 1; 39, 20; 42, 18], privește întru semnul veacului [42, 18], și primește darurile și jertfele noastre [7, 9; 35, 6] și nu uită pomenirea lor [35, 6]. Dar, când Dumnezeu caută la creația Lui [16, 19; 16, 29], ea se clatină cu cutremur [16, 18-19]. Pentru că Domnul a umplut pământul de cele bune ale Sale [16, 29] și l-a acoperit cu sufletul a toată vietatea [16, 30].

Domnul are mână [10, 4; 33, 13**; 36, 2] și o ridică peste oameni [36, 2]. Și „în mâna Domnului [este] stăpânirea pământului [ἐν χειρὶ Κυρίου ἡ ἐξουσία τῆς γῆς]" [10, 4; 36, 2] și „[toate sunt] ca lutul olarului în mâna Sa [ὡς πηλὸς κεραμέως ἐν χειρὶ Αὐτοῦ]" [33, 13].

El are mâini [2, 18; 43, 12], iar noi putem cădea în mâinile Sale [2, 18]. Domnul are ochi [10, 20; 11, 12; 11, 21; 15, 19; 17, 8; 17, 15; 17, 19; 23, 19; 34, 16; 39, 19] cu care ne privește, căci El este Cel care vede toate [15, 18; 18, 12; 45, 19], are față [17, 25; 35, 4; 35, 13; 45, 5], gură [24, 3; 39, 17], urechi [21, 5], dar are și feciorie [15, 2], și El ne hrănește cu pâinea înțelegerii și ne adapă cu apa înțelepciunii [15, 3]. La Domnul este harul [3, 18; 4, 21; 7, 19; 7, 33**; 12, 1; 17, 22; 18, 17; 19, 25; 20, 16; 20, 19; 20, 23; 21, 16; 24, 16; 24, 17; 26, 13; 26, 15; 29, 15 (χάριτας/ harurile); 30, 6; 32, 2; 32, 10; 35, 2; 37, 21; 40, 17[360]; 40, 22; 41, 27; 45, 1] și darul [11,

---

[359] „Ochii Domnului au privit [asupra] lui întru cele bune [καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ Κυρίου ἐπέβλεψαν αὐτῷ εἰς ἀγαθά]". Pentru că Domnul privește faptele cele bune ale omului credincios Lui.

[360] „Harul [este] ca paradisul întru binecuvântări [χάρις ὡς παράδεισος ἐν εὐλογίαις]".

17[361]; 18, 18; 20, 10**; 26, 14; 35, 9] și mare și minunată este stăpânirea Lui [3, 20; 43, 29; 46, 7] și El este slăvit de către cei smeriți [3, 20]. Pentru că noi trebuie să Îl slăvim pe Domnul întru bunătatea sufletului nostru [35, 7; 35, 9; 43, 28; 43, 30; 43, 31; 51, 17] și să-L înălțăm pe El pe cât putem [43, 30**]. Iar El merge în mod stăruitor cu noi [4, 17] și aduce asupra noastră frică și teamă [4, 17], căci pune frica Lui peste toate neamurile pământului [36, 1].

Domnul ne muncește în învățătura Sa [4, 17], ne prigonește [30, 19[362]], ne biciuie [23, 11[363]], ne mustră [16, 12[364]; 18, 13; 32, 17; 41, 4], ne ceartă [18, 13; 18, 14; 21, 12], ne învață [18, 13], ne miluiește [18, 14; 36, 1; 36, 11], ne ispitește [4, 17; 33, 1] în dreptățile Sale [4, 17], ne încearcă [34, 9; 34, 10] și ne pedepsește [11, 10; 16, 11], dar ne și întoarce [18, 13; 33, 12] și ne îndreaptă [11, 12; 37, 15] și ne scoate din ispită [33, 1; 51, 8; 51, 11[365]] și ne apără [34, 16], dacă ne smerim înaintea Lui. Și El Se întoarce spre noi [4, 18] și ne veselește [4, 18; 35, 23], pentru că ne cere să ne întoarcem spre El [5, 7; 17, 25; 17, 26; 17, 29; 18, 21; 21, 6] prin pocăință. Și dacă ne pocăim, El ne dă ridicare [17, 24] din păcatele noastre și îi mângâie, în răbdarea lor, pe cei căzuți în păcate [17, 24; 35, 17].

Cel care își părăsește tatăl e ca cel care Îl hulește pe Dumnezeu, pe când cel care își urgisește mama este blestemat de Dumnezeu [3, 16]. Iar noi nu avem nevoie pentru mântuire de cele ascunse ale

---

[361] „Darul Domnului rămâne celor evlavioși”.

[362] Pe baza afirmației: „Așa [este] cel care e prigonit de către Domnul [οὕτως ὁ ἐκδιωκόμενος ὑπὸ Κυρίου]”.

[363] Pe baza textului: „Nu se va depărta biciul de la casa sa”. Biciul lui Dumnezeu.

[364] Mustrarea Lui este multă.

[365] Domnul ne scoate din vremea cea rea.

lui Dumnezeu [3, 22], ci doar de cele pe care El ni le-a revelat. Însă, când Domnul binevoiește [4, 18; 39, 34], atunci ne descoperă urmele cele ascunse [42, 19], ne descoperă cele ascunse ale Sale [4, 18], căci „ascunse [sunt] oamenilor lucrurile Sale [κρυπτὰ τὰ ἔργα Αὐτοῦ ἀνθρώποις]" [11, 4]. Pentru că El Se revelează oamenilor [6, 22; 6, 27] și ne odihnește [6, 28; 24, 7; 51, 27] pe noi, căci de la El este vindecarea [28, 3; 38, 2; 38, 14] și odihna [38, 14] noastră. Și El Își alege Sfinții Lui [45, 1; 45, 4; 45, 16; 46, 1] și îi mărește [46, 2] pe ei.

Însă, pe cei care se rătăcesc, Domnul îi părăsește și îi lasă în căderile lor [4, 19], pentru că El Se răzbună [5, 3; 5, 7; 7, 17; 12, 6; 16, 6; 23, 21; 28, 1; 35, 20; 39, 28; 39, 29, 39; 30; 47, 25; 48, 7] și are urgie [5, 6; 5, 7; 7, 16; 10, 18; 16, 6; 16, 7; 16, 11**; 23, 16; 36, 6; 39, 23[366]; 44, 17; 45, 18; 47, 20; 48, 10] și mânie [5, 6; 10, 18[367]; 18, 24; 36, 6; 39, 28**; 45, 18; 48, 10] care se odihnesc în cei păcătoși [5, 6]. Cei păcătoși se sfârșesc „în mânia urgiei" Lui [45, 19] și El îi mistuie „în focul văpăii Sale" [45, 19]. Căci urgia Domnului iese deodată [5, 7; 7, 16[368]], El nu întârzie [35, 19], iar în vremea răzbunării Sale [5, 7; 18, 24] îi pierde cu totul pe cei păcătoși [5, 7; 10, 13; 39, 30], căci îi urăște pe ei [12, 6; 27, 24]. Și răzbunarea Lui pe cei neevlavioși este focul și viermele [7, 17] Iadului, pentru că aceasta este răsplata [12, 6] pentru faptele lor. Dar pentru cei care se luptă pentru adevăr până la moarte, Domnul Dumnezeu Se războiește pentru ei [4, 28; 29, 13]. Nu trebuie să ne îndreptăm înaintea

[366] „Urgia Sa neamurile o va [vor] moșteni". Neamurile care nu vor crede în El și nu vor sluji Lui.

[367] În 10, 18 se vorbește despre „urgia mâniei [ὀργὴ θυμοῦ]" lui Dumnezeu.

[368] „Urgia [Lui] nu va întârzia".

Domnului [7, 5], adică nu trebuie să ne credem Drepți înaintea Lui. Și nici nu trebuie să urâm munca cea obositoare, pentru că plugăria, munca pământului, e de la Dumnezeu [7, 15].

Domnul ne cere să ne minunăm de preoții Lui [7, 29] și să nu îi părăsim pe litughisitorii, pe slujitorii Lui [7, 30]. El ne cere să îi slăvim pe preoții Lui și să le dăm partea lor cea poruncită de către El [7, 31]. Căci toți suntem în epitimiile lui Dumnezeu [8, 5], în certările Lui pedagogice.

În 10, 4 avem o profeție hristologică: „și pe cel folositor îl va ridica întru vreme peste el [καὶ τὸν χρήσιμον ἐγερεῖ εἰς καιρὸν ἐπ᾽ αὐτῆς]", peste pământ. Căci Hristos este Cel folositor nouă, tuturor, și El este stăpânitorul pământului. Dar este și stăpânitorul împăcărilor [16, 11] dintre oameni.

Domnul face minunate aducerile noastre [10, 13] și „minunate [sunt] lucrurile Domnului [θαυμαστὰ τὰ ἔργα Κυρίου]" [11, 4; 18, 6[369]], iar noi trebuie să povestim pe cele mărețe ale Sale [36, 7; 42, 21]. Și trebuie să apropiem Domnului aduceri-înainte cu vrednicie [14, 11], pentru ca să ne apropiem de El [33, 12; 35, 17]. Căci El dărâmă tronurile stăpânitorilor și îi așază pe cei blânzi în locul lor [10, 14]. El smulge rădăcinile neamurilor și îi sădește pe cei smeriți în locul lor [10, 15]. El nimicește țările neamurilor până la temeliile pământului [10, 16]. Domnul blestemă [33, 12], înlătură, usucă, nimicește și oprește pe pământ pomenirea celor păcătoși [10, 17; 20, 25; 35, 21; 36, 6; 36, 8; 40, 12; 46, 18], pentru că El pomenește păcatele noastre [23, 18] și le ține [28, 1]. Iar noi nu trebuie să murmurăm împotriva lui Dumnezeu [10, 25], a Celui care ne ferește pe noi de patimi [23, 4-6].

---

[369] „Cele minunate ale Domnului".

Domnul îi îmbogățește degrabă și fără de veste pe cei săraci [11, 21], căci fața Lui este peste cei săraci [35, 13]. Iar binecuvântarea Domnului [11, 22**; 33, 17; 34, 17; 37, 24; 39, 22; 44, 23; 47, 6[370]; 50, 21] este peste cei evlavioși [11, 22] ca râul și ca potopul [39, 22], căci binecuvântarea Lui răsare degrabă [11, 22]. Pentru că toate ale Lui sunt grabnice [18, 26; 21, 5]. Și toate se fac înaintea Domnului [1, 30; 2, 17; 3, 18; 7, 5; 10, 7; 11, 26; 17, 15; 17, 20; 18, 26; 25, 1; 38, 15; 39, 5; 39, 19; 46, 6; 46, 19; 50, 16; 50, 19] și El ne răsplătește după căile noastre în ziua sfârșitului nostru [11, 26; 12, 2; 33, 13], după faptele pe care le-am făcut în viața noastră pământească și după gândurile noastre [35, 22]. Căci Domnul ne va judeca după faptele noastre [16, 12; 16, 14] și de El nu ne putem ascunde [16, 17; 17, 15], pentru că a Lui e judecata [21, 5; 33, 13; 35, 18; 35, 23; 38, 16; 41, 4] și El va judeca împreună cu cei Drepți ai Lui [35, 18] judecata poporului Său [35, 23]. Pentru că El Se ridică și răsplătește oamenilor [35, 10; 35, 20], „și răsplătirea lor întru capul lor o va răsplăti [καὶ τὸ ἀνταπόδομα αὐτῶν εἰς κεφαλὴν αὐτῶν ἀποδώσει]” [17, 23], răsplătind înșeptit [35, 10].

Făgăduința Domnului este din veac [14, 17; 16, 22[371]; 24, 23; 28, 7; 39, 8; 44, 22; 44, 23; 45, 5] și „făgăduința veacului a întărit-o cu ei” [17, 12; 45, 7] și El face loc la toată milostenia [16, 14]. Și noi nu trebuie să le facem pe cele pe care El le urăște [15, 11], căci toată urâciunea e urâtă de către Domnul [15, 13]. Domnul nu are nevoie de oamenii cei păcătoși [15, 12] și nu îi cruță [16, 8], pentru că El nu miluiește neamurile pierii [16, 9; 16, 10]. Însă El i-a lăsat pe

---

[370] Aici se vorbește despre „binecuvântările Domnului”.

[371] Făgăduința Sa e până departe.

oameni în mâna sfatului lor [15, 14], pentru că i-a creat cu voie liberă [15, 16-17], dar „nu a dat nimănui dezlegare a păcătui [οὐκ ἔδωκεν ἄνεσιν οὐδενὶ ἁμαρτάνειν]” [15, 20].

Zidirea lui Dumnezeu e nenumărată [16, 17] și noi nu putem cumpăni căile Sale [16, 20], căci „toate căile Sale [sunt] după bunăvoirea Sa [πᾶσαι αἱ ὁδοὶ Αὐτοῦ κατὰ τὴν εὐδοκίαν Αὐτοῦ]” [33, 13]. Căile Sale sunt vifor pe care nu îl poate vedea omul [16, 21], iar cele multe ale căilor Sale sunt în ascunsuri [16, 21], pentru că sunt mistice, tainice, profunde. Toate lucrurile Sale au fost dintru început în judecata Sa [16, 26] și El „a deosebit părțile lor din facerea lor” [16, 26]. Domnul a împodobit lucrurile Sale și începuturile lor [16, 27].

Domnul ne cere să ne ferim de tot cel nedrept [17, 14] și El ne-a poruncit cele despre aproapele nostru [17, 14]. Domnul a pus călăuzitor fiecărui neam [17, 17], dar partea Domnului este Israil [17, 17], pe care El l-a asemănat cu cel întâi-născut [36, 11]. Căci El „în Iacov sălășluiește și în Israil moștenește” [24, 8], iar „toate lucrurile lor [sunt] ca soarele înaintea Sa și ochii Lui [sunt] neîncetați peste căile lor [καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ Αὐτοῦ ἐνδελεχεῖς ἐπὶ τὰς ὁδοὺς αὐτῶν]” [17, 19], peste fiii lui Israil, peste toți cei credincioși Lui. Căci ca o pecete împreună cu El este milostenia oamenilor și harul oamenilor va fi păstrat ca lumina ochilor [17, 22]. Iar „ochii Domnului [sunt] de zece mii de ori mai luminoși [decât] soarele, privind toate căile oamenilor și socotindu-le întru părțile cele ascunse [ale lor]” [23, 19]. Pentru că „ochii Domnului [sunt] peste cei care Îl iubesc pe El [οἱ ὀφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ τοὺς ἀγαπῶντας Αὐτόν]” [34, 16]. Fiindcă Domnul „[este] apărarea stăpânirii și sprijinul tăriei [ὑπερασπισμὸς

δυναστείας καὶ στήριγμα ἰσχύος], umbră de zăduf și umbră de amiază [σκέπη ἀπὸ καύσωνος καὶ σκέπη ἀπὸ μεσημβρίας], paza de poticnire și ajutorul dinspre cădere [φυλακὴ ἀπὸ προσκόμματος καὶ βοήθεια ἀπὸ πτώσεως], înălțând sufletul și luminând ochii [ἀνυψῶν ψυχὴν καὶ φωτίζων ὀφθαλμούς], dând vindecare, viață și binecuvântare [ἴασιν διδούς ζωὴν καὶ εὐλογίαν]" [34, 16-17].

Domnul „cercetează puterea înălțimii cerului" [17, 32], pentru că El a făcut-o. Și, prin „puterea înălțimii cerului [δύναμιν ὕψους οὐρανοῦ]", se indică Puterile cele cerești. Pe când, la 18, 2, avem un loc hristologic: „Domnul singur Se va îndrepta [Κύριος μόνος δικαιωθήσεται]". Profețindu-ne faptul că El va lucra, în persoana Sa, întreaga îndreptare a oamenilor.

Nu suntem în stare să le urmărim pe cele ale lui Dumnezeu [18, 4] și să le socotim [18, 5] și să le cercetăm [18, 6] și să le exprimăm în amănunt [18, 5]. Căci nu putem nici să scădem și nici să adăugăm la cele făcute de Dumnezeu [18, 6]. Și când sfârșim de făcut un lucru și încetăm să mai muncim, Domnul atunci începe să lucreze [18, 7] și să ne uimească pe noi [18, 7].

Omul poate fi plin de harul lui Dumnezeu [18, 17] sau poate fi lipsit de el [20, 19]. Căci Domnul ne cere să ne îndreptăm până la sfârșitul vieții noastre [18, 22] și să nu Îl ispitim pe El [18, 23], dar să dăm mereu loc legii Sale [19, 17]. Însă celor care păcătuiesc cu indiferență, Domnul le va lăsa pomenirea lor întru blestem și ocara lor nu va fi ștearsă [23, 26] de la ei.

În 24, 21 se profețește Dumnezeiasca Euharistie. Pentru că „cei care Mă mănâncă încă vor flămânzi și cei care Mă beau încă vor înseta" [24, 21]

duhovnicește. Pentru că se vor umple de dorul Său. Și Dumnezeiasca Euharistie „este mâncarea [și] mai bună de mâncare” [36, 18].

Vedeniile Domnului le primim întru cercetare [34, 6]. Iar Domnul nu binevoiește în prinoasele celor neevlavioși, nici în darurile lor, nici nu ușurează păcatele întru mulțimea jertfelor [34, 19; 35, 11]. În jerfele fără credință și evlavie. Domnul nu va fi îndelung-răbdător cu cei păcătoși [35, 19], ci va zdrobi șalele celor nemilostivi [35, 20] și sceptrele celor nedrepți [35, 21] și capetele stăpânitorilor celor vrăjmași [36, 9]. Dar ascultă rugăciunile celor nedreptățiți [35, 13] și ale orfanilor și ale văduvelor [35, 14-15]. El reînnoiește semnele și le schimbă pe cele minunate ale Sale [36, 5; 38, 6], grăbește vremea și pomenește de jurământ [36, 7]. Domnul adună împreună neamurile lui Iacov [36, 10], neamurile celor credincioși, și le moștenește pe ele precum a făcut-o dintru început [36, 10].

Domnul dă mărturie „celor dintru începutul făpturilor” Sale [36, 14], adică Puterilor cerești, și ridică profețiile făcute întru numele Său [36, 14]. El dă plată celor care Îl îndură pe El [36, 15], celor care trăiesc la nivelul exigențelor ascetice ale poruncilor Sale, și îi încredințează pe Profeții Lui [36, 15]. Și Domnul are rugătorii Lui [36, 16] pe care îi ascultă, căci ei sunt cei ai Domnului [38, 14].

În 36, 21, în mod tainic, Născătoarea de Dumnezeu e numită „fiica [și] mai bună de fiică [θυγάτηρ θυγατρὸς κρείσσων]”, adică cea mai bună fiică a lui Dumnezeu. Și, tot în mod tainic, în 37, 16 ni se spune că Tatăl face începutul a tot lucrul prin Fiul, și că mai înainte de toată fapta, de toată zidirea, a

fost sfatul Dumnezeului nostru treimic[372]. Căci „[El] este mai înainte de veac și întru veac [ὡς ἔστιν πρὸ τοῦ αἰῶνος καὶ εἰς τὸν αἰῶνα]. [Și El] nici [nu] S-a adăugat [οὔτε προσετέθη], nici [nu] S-a împuținat [οὔτε ἠλαττώθη] și [nici] nu a avut nevoie de niciun sfătuitor [καὶ οὐ προσεδεήθη οὐδενὸς συμβούλου]” [42, 21]. El este veșnic, adică „mai înainte de veac”, dar, în același timp, El este „întru veac”, în creația Lui, prin slava Lui. Și Dumnezeu nu cunoaște adăugare și împuținare în ființa Lui, pentru că din veci și pentru veci El este același și neschimbat. Și El nu Se sfătuiește cu creația Sa, pentru că hotărăște toate în sfatul Său interior.

„Domnul a zidit din pământ medicamentele [Κύριος ἔκτισεν ἐκ γῆς φάρμακα]” [38, 4] folositoare vieții noastre, pentru că „El a dat oamenilor știință [Αὐτὸς ἔδωκεν ἀνθρώποις ἐπιστήμην]” [38, 6]. Iar „pacea de la El este peste fața pământului [εἰρήνη παρ᾽ Αὐτοῦ ἐστιν ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς]” [38, 8], pentru că El face pace în zilele noastre [50, 23].

Dis-de-dimineață inima noastră trebuie să se scoale către Domnul [39, 5], pentru ca să-I slujească Lui, iar „toată porunca [Sa] în[tru] vremea ei va fi” [39, 16], căci „în[tru] porunca Sa [este] toată bunăvoirea” [39, 18] Lui și întru porunca Lui trebuie să ne veselim [39, 31]. Întru cuvântul Domnului, apa stă ca grămada, pentru că în cuvântul Său sunt hambarele apelor [39, 17], iar noi nu trebuie să încălcăm cuvântul Său [39, 31], pentru că „în[tru] cuvântul Său toate împreună se sprijină [ἐν λόγῳ Αὐτοῦ σύγκειται τὰ πάντα]” [43, 26]. Domnul schimbă apele întru sărătură [39, 23], pentru că El face

[372] Textul e acesta: „Începutul a tot lucrul [este] cuvântul [ἀρχὴ παντὸς ἔργου λόγος] și, mai înainte de toată fapta, [este] sfatul [καὶ πρὸ πάσης πράξεως βουλή]”.

apele să fie sărate. Iar lucrurile a tot trupul [sunt] înaintea lui Dumnezeu [39, 19] și nu poate să se ascundă ceva de la ochii Săi [39, 19] cei atotvăzători. Căci El „din veac [și până] întru veac a privit [ἀπὸ τοῦ αἰῶνος εἰς τὸν αἰῶνα ἐπέβλεψεν] și nimic [nu] este minunat înaintea Sa [καὶ οὐθέν ἐστιν θαυμάσιον ἐναντίον Αὐτοῦ]" [39, 20].

În 39, 28 se vorbește despre raportarea Domnului la demoni: „Este [sunt] duhuri care întru răzbunare a[u] fost zidit[e] [ἔστιν πνεύματα ἃ εἰς ἐκδίκησιν ἔκτισται] și în[tru] mânia Sa a întărit bătăile lor [καὶ ἐν θυμῷ Αὐτοῦ ἐστερέωσεν μάστιγας αὐτῶν]" la adresa celor păcătoși. Însă „aici nu se acreditează ideea că Dumnezeu a creat demonii, ci că El se folosește de răutatea lor pentru pedepsirea celor păcătoși"[373]. Pentru că Dumnezeu i-a făcut pe ei [39, 28], i-a făcut alături de toți ceilalți Îngeri ca Îngeri buni. Însă ei au devenit demoni prin căderea lor din ascultarea de Dumnezeu. De aceea, nu El a creat demonii, nu El i-a creat răi dintru început, ci ei au devenit răi prin depărtarea lor de Dumnezeu.

Și așa cum Dumnezeu se folosește de răutatea demonilor pentru a-i pedepsi pe oameni, El se folosește și de foc, grindină, foame, moarte, animale și sabie pentru a-i pedepsi pe cei neevlavioși [39, 29-30; 46, 5]. Însă Domnul „toată nevoia în ceasul ei o va da" [39, 33]. Va împlini nevoile noastre la momentul potrivit. „Căci toate în[tru] vremea [lor El le] va binevoi" [39, 34]. De aceea, noi nu putem să forțăm lucrurile, pentru că toate se petrec la vremea lor, se petrec atunci când Dumnezeu binevoiește ca ele să se săvârșească.

---

[373] *Înțelepciunea lui Sirah [Σοφία Σειράχ]*, trad. și note de Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș, Teologie pentru azi, București, 2018, p. 126, n. 312.

Dumnezeu a zidit îndeletnicirea cea mare și jugul cel greu peste toți fiii Sfântului Protopărinte Adam [40, 1]. Pentru că acestea sunt consecințele păcatului său. Pentru cei fărădelege, El a zidit „moartea și sângele și cearta și sabia [și] robiile [și] foametea și sfărâmarea și bătaia” [40, 9] și a făcut potopul [40, 10]. Dar Domnul a dat celor Sfinți ai Săi să scrie și să povestească toate cele minunate ale Sale [42, 17], pe care El le-a întărit [42, 17; 42, 25]. Căci El le întărește pe cele bune [42, 25] ale Sale. El urmărește abisul și inimile noastre [42, 18] și împodobește pe cele mărețe ale înțelepciunii Sale [42, 21]. Și toate lucrurile Sale trăiesc și rămân în veac, folosind la nevoile noastre, pentru că toate ascultă de El [42, 23]. Iar Dumnezeu nu a făcut nimic nepotrivit [ἐλλεῖπον] [42, 24] în creația Sa.

Dumnezeu a făcut soarele [43, 2; 43, 5] și, în cuvintele Sale, a grăbit mergerea [πορείαν] lui [43, 5]. „[Iar] lumea [este] luminând în[tru] cele prea înalte ale Domnului [κόσμος φωτίζων ἐν ὑψίστοις Κυρίου]” [43, 9]. Oamenii vor sta pentru judecată în cuvintele Domnului [43, 10], pentru că vor fi judecați după cuvintele Lui, după poruncile Sale. Iar curcubeul e tot creația lui Dumnezeu și, văzându-l pe el, trebuie să Îl binecuvântăm pe Cel care l-a făcut frumos întru strălucirea sa [43, 11]. Trebuie să binecuvântăm numele Domnului [51, 12].

Dumnezeu încercuie cerul în înconjurarea slavei Sale [43, 12], pentru că El a întins cerul [43, 12]. Cu porunca Sa El grăbește zăpada și fulgerele judecății Sale [43, 13], întărește norii și zdrobește pietrele grindinei [43, 15] și varsă bruma pe pământ ca sarea [43, 19]. Întru vederea Lui se clatină munții și întru voia Sa suflă austrul [43, 16]. Glasul tunetului Său ceartă pământul și viforul crivățului și neorân-

duiala vântului [43, 17]. Iar Domnul „[cu] gândul Său a încetat abisul [λογισμῷ Αὐτοῦ ἐκόπασεν ἄβυσσον] și a sădit în el insule [καὶ ἐφύτευσεν ἐν αὐτῇ νήσους]” [43, 23].

„Pentru El bine-călăuzește Îngerul Său [δι᾽ Αὐτὸν εὐοδοῖ Ἄγγελος Αὐτοῦ]” [43, 26]. Și Înger, la singular, exprimă de fapt totalitatea Îngerilor Săi. Căci toate Puterile cerești ne călăuzesc spre tot binele lui Dumnezeu. Și Dumnezeu, peste toate cele create, este „sfârșirea cuvintelor [συντέλεια λόγων]” [43, 27]. Pentru că teologia Lui întrece orice exprimare umană. Nu avem cuvinte pe măsura lui Dumnezeu. Nu putem să exprimăm realitatea lui Dumnezeu în cuvintele noastre umane. De aceea, în ceea ce Îl privește pe El, noi nu avem cuvinte. Se sfârșesc cuvintele noastre când începem să vorbim despre El. „Căci El [este] Cel mare față de toate lucrurile Sale [Αὐτὸς γὰρ ὁ μέγας παρὰ πάντα τὰ ἔργα Αὐτοῦ]” [43, 28]. El este mai mare decât toate lucrurile pe care le-a făcut. Și nimeni nu poate povesti că L-a văzut pe Dumnezeu [43, 31], căci nimeni nu a văzut ființa Lui. Și nimeni nu Îl poate mări pe Dumnezeu pe măsura Lui [43, 31]. Iar noi am văzut puține din lucrurile Sale [43, 32]. Însă „pe toate le-a făcut Domnul și celor evlavioși le-a dat înțelepciune” [43, 33; 51, 17].

Sfântul Enoh a bine-plăcut Domnului [εὐηρέστησεν Κυρίῳ] și de aceea a fost mutat [μετετέθη] [44, 16] de pe pământ la cer. Pe când Sfântul Noe a fost aflat de Dumnezeu ca fiind desăvârșit, ca fiind un om Drept, și prin el Dumnezeu a făcut schimbarea [ἐγένετο ἀντάλλαγμα] lumii [44, 17]. Și Domnul a pus făgăduințele veacului către el [44, 18]. Sfântul Avraam s-a făcut mare [44, 19] pentru că a păzit legea lui Dumnezeu și a fost întru făgăduință cu El,

căci în trupul său a stat făgăduința și întru ispită a fost aflat credincios de către Dumnezeu [44, 20].

Domnul înmulțește neamul celui Sfânt și înalță sămânța lui [44, 21]. Făgăduința lui Dumnezeu a stat și întru Sfântul Isaac [44, 22], dar binecuvântarea și făgăduința lui Dumnezeu s-au odihnit și pe capul Sfântului Iacov [44, 23]. Pentru că Dumnezeu l-a cunoscut pe Sfântul Iacov întru binecuvântările sale și i-a dat lui întru moștenire [44, 23].

Dumnezeu a scos din Israil pe Sfântul Moisis, l-a ales din Israil, și acesta a fost iubit de către El [45, 1]. Și pe el l-a asemănat cu slava Sfinților [45, 2], l-a umplut de slava Lui, care e slava dată tuturor Sfinților Săi, și l-a mărit pe el [45, 2]. Domnul a poruncit lui către poporul Său, pentru ca el să vestească voia Lui poporului, i-a arătat lui slava Sa [45, 3], l-a sfințit pe el întru virtuțile sale și l-a ales pe el din tot trupul [45, 4], adică dintre toți oamenii. Căci Dumnezeu i-a dat Sfântului Moisis să Îl audă pe El, să audă cuvintele glasului Său [45, 5] și l-a dus pe el întru întuneric [45, 5], în întunericul slavei Sale, în slava Sa cea prea veșnică, și înaintea feței Sale i-a dat poruncile și legea vieții și a înțelegerii [45, 5]. Pentru ca el să îl învețe pe Israil făgăduința și judecățile Sale [45, 5].

Dumnezeu l-a înălțat Sfânt pe Sfântul Aaron, ca să fie asemenea Sfântului Moisis, fratele său [45, 6]. Pentru că Dumnezeu i-a dat lui preoția poporului și l-a fericit pe el întru bună podoabă și l-a împodobit cu veșmintele liturgice și l-a întărit întru slujirea lui [45, 7-13]. Pentru că Sfântul Aaron a primit a liturghisi Lui, a preoți și a binecuvânta poporul Său întru numele Său [45, 15]. Și Dumnezeu l-a ales pe Sfântul Aaron din tot cel viu, dintre toți oamenii, pentru a-I sluji Lui în mod liturgic [45, 16]

și i-a dat lui putere dumnezeiască pentru ca să-l învețe și să-l lumineze pe Israil [45, 17]. Și Dumnezeu i-a dat lui să mănânce din pârgi și din jertfele Domnului [45, 20-21], pentru că Dumnezeu este partea și moștenirea Preoților Lui [45, 22].

Însă lui Dumnezeu nu îi plac păcatele noastre [45, 19]. Pentru că El binevoiește numai în faptele noastre cele bune, care sunt cele plăcute înaintea Lui [48, 16]. Și Dumnezeu face minuni [45, 19], iar minunile Sale trebuie primite cu recunoștință și mulțumire, cu doxologie plină de bucurie. Căci mereu trebuie să întindem mâinile noastre către El [48, 20; 51, 19].

Și Sfântului Finees [Φινεες] i-a stat „făgăduința păcii, [aceea de] a fi înainte-stătător al celor Sfinți [προστατεῖν Ἁγίων] și al poporului Său” [45, 24]. Iar Sfântul Iisus al lui Navi s-a făcut „mare în[tru] mântuirea celor aleși ai Săi” [46, 1], pentru că „războaiele Domnului singur le-a dus” [46, 3]. Pentru că el înaintea Domnului și-a dus războiul său [46, 6].

Domnul i-a dat tărie Sfântului Haleb și a fost tare până la bătrânețe [46, 9]. Iar sămânța lui „a ținut moștenirea” Domnului [46, 9], pentru ca „să vadă toți fiii lui Israil că [este] bine a merge după Domnul [καλὸν τὸ πορεύεσθαι ὀπίσω Κυρίου]” [46, 10]. Judecătorii Domnului nu s-au întors de la Domnul [46, 11]. Sfântul Samuil [Σαμουήλ] a fost iubit de către Domnul și a fost Profetul Domnului [46, 13]. Și el „a pus împărăție și a uns stăpânitori peste poporul Său” [46, 13]. Căci „în legea Domnului a judecat adunarea”, și, datorită lui, „Domnul l-a cercetat pe Iacov” [46, 14]. Și Sfântul Samuil a fost credincios vedeniei [46, 15] Domnului și L-a chemat pe Domnul [46, 16].

Domnul tună din cer și în sunet mare Își face auzit glasul Său [46, 17]. Iar în 46, 19 se vorbește despre mărturisirea înaintea Domnului și a Hristosul Său. Și Hristos nu a luat bani și lucruri de la oameni și oamenii nu i-au putut aduce Lui nicio vină [46, 19]. Iar când El a adormit, „a profețit...și a înălțat din pământ glasul său în[tru] profeție, [ca] să șteargă nelegiuirea poporului” [46, 20] Său.

Dar și Sfântului David i s-a dat făgăduința lui Dumnezeu [45, 25], „[pentru] a judeca pe poporul Său în[tru] dreptate” [45, 26]. Iar el L-a chemat pe Domnul și El i-a dat tărie în război [47, 5]. Sfântul David I-a cântat lui Dumnezeu cu toată inima sa, căci L-a iubit pe Dumnezeu [47, 8]. De aceea, „Domnul a înlăturat păcatele sale [Κύριος ἀφεῖλεν τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ] și a înălțat întru veac cornul său [καὶ ἀνύψωσεν εἰς αἰῶνα τὸ κέρας αὐτοῦ] și i-a dat lui făgăduința împăraților [καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην βασιλέων] și tronul slavei în[tru] Israil [καὶ θρόνον δόξης ἐν τῷ Ισραηλ]” [47, 11].

Pe Sfântul Salomon, „Dumnezeu l-a odihnit împrejur [ᾧ ὁ Θεὸς κατέπαυσεν κυκλόθεν], [pentru] ca să stea casă în[tru] numele Său [ἵνα στήσῃ οἶκον ἐπ᾽ ὀνόματι Αὐτοῦ] și să pregătească sfințire în[tru] veac [καὶ ἑτοιμάσῃ ἁγίασμα εἰς τὸν αἰῶνα]” [47, 13]. Și s-au uimit de el țările în numele Domnului Dumnezeu [47, 17-18]. Însă Domnul nu părăsește mila Sa și nu strică cuvintele Sale și nici nu șterge nepoții celor aleși ai Săi [47, 22]. Pentru că El nu înlătură sămânța celui care L-a iubit pe El [47, 22]. Căci Domnul „lui Iacov i-a dat rămășița [τῷ Ιακωβ ἔδωκεν κατάλειμμα] și rădăcină din el lui David [καὶ τῷ Δαυιδ ἐξ αὐτοῦ ῥίζαν]” [47, 22].

Sfântul Ilias Profetul „în[tru] cuvântul Domnului a oprit cerul [și tot] așa a coborât de trei ori

foc” [48, 3] din cer. Și el a fost luat „în vârtej de foc [ἐν λαίλαπι πυρὸς], în carul cailor celor de foc [ἐν ἅρματι ἵππων πυρίνων]” [48, 9], întru slava Lui, și „în[tru] vârtej a fost acoperit” [48, 12]. Pentru că Domnul l-a pus să mustre poporul, pentru ca „să înceteze urgia [Lui] mai înainte de mânie”, de mânia Sa, „[ca] să întoarcă inima tatălui către fiu și să așeze semințiile lui Iacov” [48, 10].

Sfântul Elisee [Ἐλεισαῖε] a fost umplut de Duhul Sfânt [48, 12] „și, în[tru] adormire[a sa], a profețit trupul său [καὶ ἐν κοιμήσει ἐπροφήτευσεν τὸ σῶμα αὐτοῦ]” [48, 13], pentru că s-a arătat făcător de minuni și vestind că el e viu la Dumnezeu.

Domnul l-a răscumpărat pe Israil „în[tru] mâna lui Isaias [Ἡσαΐας]” [48, 20]. Căci El i-a lovit pe asirieni și Îngerul Său i-a pierdut pe ei [48, 21]. Și Sfântul Isaias este „Profetul cel mare [ὁ Προφήτης ὁ μέγας]” al lui Dumnezeu, care a fost „credincios în[tru] vedenia sa [πιστὸς ἐν ὁράσει αὐτοῦ]” primită de la Domnul. Și acesta, „[întru] Duhul Cel Mare a văzut cele de apoi [Πνεύματι Μεγάλῳ εἶδεν τὰ ἔσχατα] și [i-a] mângâiat pe cei care plâng în Sion. Până [întru] veac [le-]a arătat pe cele care vor fi [ἕως τοῦ αἰῶνος ὑπέδειξεν τὰ ἐσόμενα] și pe cele ascunse mai înainte ca să vină acestea [καὶ τὰ ἀπόκρυφα πρὶν ἢ παραγενέσθαι αὐτά]” [48, 24-25]. Iar Sfântul Ezechias a făcut lucrul cel plăcut Domnului și s-a întărit în căile Sfântului David, ale tatălui său [48, 22].

Și Duhul Sfânt este Duhul Cel Mare [48, 24], pentru că El este Dumnezeul nostru. Și când s-a spus despre Sfântul Elisee că a fost umplut de Duhul Sfânt [48, 12], atunci s-a subliniat faptul că el s-a umplut de slava lui Dumnezeu, care e comună persoanelor dumnezeiești.

Sfântul Iosias a îndreptat către Domnul inima sa [49, 3], pe când Sfântul Ieremias a fost sfințit Profet de către Domnul în pântecele maicii sale [49, 7]. Sfântul Iezechiil [Ιεζεκιηλ] „a văzut vedenia slavei [ὃς εἶδεν ὅρασιν δόξης] [Sale], pe care i-a arătat-o lui deasupra carului Heruvimilor [ἣν ὑπέδειξεν αὐτῷ ἐπὶ ἅρματος Χερουβιν]" [49, 8], iar oasele celor 12 Sfinți Profeți, Sfintele lor Moaște, odrăslesc din locul lor [49, 10], pentru că fac minuni dumnezeiești.

Templul cel sfânt a fost înălțat Domnului [49, 12], iar aducerea-înainte este a Domnului [50, 13; 50, 14]. Și în templu se săvârșea podoaba Domnului și liturghisirea/ slujirea Sa [50, 19]. Sfântul Enoh, asemenea Sfântului Ilias, a fost luat de pe pământ de către Domnul [49, 14]. Oasele Sfântului Iosif au fost cercetate de Domnul [49, 15], pentru că sunt pline de slava Lui. Iar Sfinții Sim și Sit au fost slăviți de Domnul [49, 16]. Pentru că Domnul este apărătorul [51, 2] și ajutătorul [51, 2**] nostru, dacă stăm înaintea Sa [51, 2]. Și El ne răscumpără trupul de la pieire și din lațul diavolului și de la cei mincinoși [51, 1], de la animalele și de la oamenii care vor să ne facă rău, din multele necazuri [51, 3], din foc [51, 4], din adâncul pântecelui Iadului [51, 5].

Pentru că lucrarea Lui este cea din veac [51, 8] și noi trebuie să Îl răbdăm pe Domnul [51, 8]. În 51, 10 se vorbește în mod explicit despre Dumnezeu Tatăl, Care este numit „Tatăl Domnului meu [Πατέρα Κυρίου μου]". Și Domnul ne dă nouă limbă, adică puterea de a vorbi despre El, ca răsplată duhovnicească în viața noastră [51, 22].

3. 9. Cartea Psalmii lui Salomon

Către Domnul trebuie să strigăm în necazul nostru [1, 1; 5, 2; 5, 8] și Lui trebuie să I ne rugăm până la sfârșitul vieții noastre [1, 1; 2, 22; 5, 10[374]] și în El trebuie să credem [8, 28]. Căci Domnul împlinește toate cererile celor care nădăjduiesc în El [6, 6; 15, 1; 17, 3]. Trebuie să ne rugăm feței Domnului [2, 22; 6, 5] și să slăvim numele cel scump al Domnului și pe El [10, 7; 17, 30]. Trebuie să lăudăm numele Lui întru bucurie [5, 1; 6, 4] și să ne lăudăm întru Domnul și cu numele Său întru veselie [10, 5; 17, 1].

Pentru că Domnul ne aude/ ne ascultă pe noi [1, 2; 5, 12; 6, 5; 7, 7; 18, 2] dacă suntem în frica Lui [6, 5; 18, 8; 18, 9] și întru nădejdea în El [18, 2]. Și El ne vorbește nouă [2, 4], dar ne și mustră [2, 23; 10, 1]. El face judecată dreaptă [2, 10; 2, 13; 2, 30; 2, 32; 3, 3; 4, 8; 5, 4; 15, 8; 15, 12**; 17, 3] și judecăți drepte și bune cu fiecare om în parte [2, 15[375]; 3, 3; 5, 1; 8, 7**[376]; 8, 8; 8, 25; 8, 32; 8, 34; 9, 5; 10, 5; 17, 10; 18, 3], pentru că este Judecătorul cel drept [Κριτὴς δίκαιος] peste toate popoarele pământului [2, 18; 9, 2], Judecătorul cel mare și cel tare [4, 24]. El este Dumnezeul nostru întru dreptate [4, 24; 9, 4] și nu Se minunează de fețele oamenilor [2, 18]. El ne judecă „întru învățătură [ἐν παιδείᾳ]" [8, 26], spre cunoaș-

---

[374] „Dacă au să flămânzească [ἐὰν πεινάσωσιν], către Tine vor ridica fața lor [πρὸς Σὲ ἀροῦσιν πρόσωπον αὐτῶν]". Pentru că lui Dumnezeu se vor ruga.

[375] „În[tru] judecățile Tale [este] dreptatea Ta [ἐν τοῖς κρίμασίν Σου ἡ δικαιοσύνη Σου], Dumnezeu[le!]".

[376] Judecățile lui Dumnezeu sunt de la zidirea cerului și a pământului, sunt dintru veac.

terea voii Lui, căci El este „Învățătorul nostru” [8, 29]. Iar noi Îl îndreptăm pe Dumnezeu [2, 15; 8, 7; 8, 26] în inimile noastre, dacă trăim întru dreptatea Lui [2, 15][377]. Pentru că, pe măsură ce ne umplem de dreptatea Lui, pe atât ne îndreptăm întru El. Dar Îl îndreptăm pe Dumnezeu și întru judecățile Sale cele dintru veac [8, 7], dacă înțelegem că ele au fost drepte pentru orice om care a trăit înaintea noastră. Îndreptăm numele Lui cel cinstit întru veci [8, 26], pentru că vestim toate faptele Lui în viața noastră. Dar El Însuși Se îndreaptă întru judecățile Sale întru toate neamurile pământului, întru dreptatea Sa [8, 23; 9, 2], pentru că ne face pe toți să trăim voia Lui cu noi. Însă judecata Lui e veșnică și El îi pedepsește pe cei păcătoși. Pentru că „vor pieri cei păcătoși în ziua judecății Domnului întru veac [ἀπολοῦνται ἁμαρτωλοὶ ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως Κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα], când are să cerceteze Dumnezeu pământul în[tru] judecata Sa [ὅταν ἐπισκέπτηται ὁ Θεὸς τὴν γῆν ἐν κρίματι Αὐτου]” [15, 12]. „Cei păcătoși vor pieri întru veacul veacului [καὶ ἁμαρτωλοὶ ἀπολοῦνται εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον]” [15, 13], pentru că se vor coborî în Iad.

Căci El este Dumnezeul nostru dintru început [6, 4; 8, 31; 9, 8], Domnul Dumnezeul nostru [6, 2; 17, 26], Domnul nostru [10, 5], Dumnezeul nostru [5, 5; 17, 3**; 17, 13; 18, 10], Dumnezeul lui Israil [4, 1; 9, 8; 11, 1; 16, 3; 18, 5], Împăratul lui Israil [17, 42], Dumnezeul lui Iacov [15, 1] și Împărat peste ceruri [2, 30], Cel care locuiește „în[tru] cei prea înalți [ἐν ὑψίστοις]” [18, 10], întru Puterile cele cerești. El este Împăratul nostru [5, 19; 17, 1; 17, 46] întru veac și încă

[377] Pe baza acestui text: „Eu Te voi îndrepta pe Tine [ἐγὼ δικαιώσω Σε], Dumnezeu[le] [ὁ Θεός], în[tru] dreptatea inimii [ἐν εὐθύτητι καρδίας]”.

[17, 1; 17, 46], și are Împărăția Lui [5, 18; 17, 3], care este moștenirea sfințeniei Sale [7, 2], și bucură sufletele celor smeriți [5, 12]. Dumnezeu este Cel mare [2, 29; 18, 10] și Cel tare întru tăria Sa cea mare [2, 29; 2, 32], Cel Drept [2, 32; 10, 5], Cel Cuvios [10, 5], Cel credincios [14, 1; 17, 10], Cel slăvit [18, 10] și Cel înalt [11, 2], Cel care judecă lumea de sub cer [2, 32; 8, 3], „Cel care judecă tot pământul în[tru] dreptatea Sa" [8, 24; 8, 25], pentru că El este „Dumnezeul dreptății [ὁ Θεὸς τῆς δικαιοσύνης]" [8, 26]. Căci omul și partea lui de la Dumnezeu sunt puse întru cumpănă [5, 4] de către El, sunt judecate. Și El ne ridică întru slavă [2, 31], întru slava Lui [5, 19; 17, 31**], dar pe cei care nu L-au cunoscut pe El îi culcă întru pieire veșnică [2, 31; 15, 13; 16, 5].

Și Lui trebuie să Îi aducem jertfele [1, 6; 8, 12] și darurile [2, 3] noastre. Însă fărădelegile noastre spurcă cele sfinte ale Domnului [1, 8; 2, 3; 8, 11] și El nu binevoiește în cele spurcate de noi [2, 4]. Căci orice păcat se face înaintea Domnului [2, 5], dar și dreptățile celor Cuvioși sunt înaintea Lui [9, 3; 17, 4]. Și când oamenii păcătuiesc și El îi pedepsește, Domnul nu oprește dărâmarea cetăților [2, 1]. Pentru că Dumnezeu ne pedepsește după păcatele noastre [2, 7] și ne părăsește în mâinile celor tari [2, 7]. Și pedeapsa Lui e o răsplătire a păcatelor noastre [2, 16[378]; 2, 25]. Căci El îi desparte pe cei Drepți de cei păcătoși [2, 34] și răsplătește celor păcătoși întru veac după faptele lor [2, 34; 2, 35; 17, 8], după cum îi miluiește pe cei Drepți și pe cei săraci [2, 35; 7, 6; 7, 10; 10, 6; 11, 1; 15, 13; 16, 15; 17, 8]. Căci va exista o zi, pe care Domnul ne-a făgăduit-o, în care va milui casa lui Iacov [7, 10], adică Biserica Lui.

---

[378] „Că[ci] le-ai răsplătit celor păcătoși după faptele lor și după păcatele lor cele foarte rele".

El Își întoarce fața Sa de la noi [2, 8; 5, 7] și ne lipsește de mila Lui [2, 8] atunci când păcătuim. Dar El are milă [2, 8; 2, 33; 2, 36; 4, 25; 5, 12[379]; 5, 15[380]; 6, 6; 8, 27; 8, 28; 9, 8; 10, 3; 10, 4; 11, 9[381]; 13, 12**; 14, 9[382]; 16, 3; 17, 3; 17, 45; 18, 1; 18, 3; 18, 5; 18, 9] și iubire [18, 3] și bunăvoire [8, 33; 16, 12] și bunătate [5, 14; 5, 15; 5, 18; 8, 28; 9, 7; 18, 1] și veselie [11, 3] și voioșie [16, 12]. Și Își întoarce mila Sa peste noi [8, 27] când ne pocăim, căci bunătatea Lui este peste cei care păcătuiesc întru pocăință [9, 7]. Este peste cei care se pocăiesc imediat pentru păcatele lor. Pentru că El este Cel bun [2, 36; 5, 2; 5, 12; 9, 6; 10, 2; 10, 7] și Cel blând [5, 12] și Cel milostiv [5, 2; 7, 5; 10, 7] și noi trebuie să Îl iubim pe El întru adevăr [4, 25; 6, 6; 10, 3; 14, 1]. Căci El este „Cel care face milă [cu] cei care Îl iubesc pe El în[tru] adevăr [ὁ ποιῶν ἔλεος τοῖς ἀγαπῶσίν Αὐτὸν ἐν ἀληθεία]" [6, 6] și „mila Domnului [καὶ τὸ ἔλεος Κυρίου] [este] în cei care Îl iubesc pe El în[tru] adevăr [ἐπὶ τοὺς ἀγαπῶντας Αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ]" [10, 3]. Iar darul Lui este „cel mare cu bunătatea și cel bogat" [5, 14; 18, 1] în milostivire.

Și Domnul descoperă păcatele noastre, pentru ca să se vadă judecata Lui [2, 17; 4, 7; 8, 8]. Și când El pedepsește pe cineva, atunci șterge pomenirea lui de pe pământ [2, 17]. Căci Domnul l-a umplut de ne-

---

379 Dumnezeu Își deschide mâna Lui întru milă.

380 Iar mila Domnului este pe tot pământul, față de toți oamenii.

381 Și mila Domnului este în Israil, în cei credincioși Lui, „întru veac și încă", adică acum și pentru veșnicie.

382 La 14, 9 găsim sintagma „ziua milei celor Drepți [ἡμέρᾳ ἐλέους Δικαίων]", care este ziua Judecății Domnului. Pentru că, la Judecata Lui, ei vor afla mila Lui, căci Îl vor afla milostiv față de ei. Pe când în 18, 5, această zi este „ziua milei", dar și „ziua alegerii".

cinste și pe trufașul balaur, pe diavolul [2, 25], prin coborârea Sa în Iad.

Domnul are jertfelnicul Său [2, 2; 8, 12] și arhieria e de la El [2, 21], pentru că acestea sunt sfințite cu numele lui Dumnezeu [8, 22]. Iar în 2, 19, Sfântul Salomon folosește sintagma „tronul slavei”, indicând prin aceasta tronul slavei lui Dumnezeu. În 2, 21, el folosește sintagma „mitra slavei”, pentru ca să indice din nou slava lui Dumnezeu, cea care sfințește toate, iar în 11, 7 găsim sintagmele „veșmintele slavei” și „mantia sfințeniei”, pentru că veșmintele liturgice sunt sfințite de slava lui Dumnezeu. Pentru că trebuie să venim „în[tru] cercetarea slavei Dumnezeului [ἐν ἐπισκοπῇ δόξης Θεοῦ]” nostru. Trebuie să ne apropiem de El prin trăirea slavei Lui în noi înșine. Căci El ne ridică „în[tru] numele slavei Sale [ἐν ὀνόματι δόξης Αὐτοῦ]” [11, 8]. Prin puterea slavei Lui celei dumnezeiești.

Domnul are față [2, 22; 12, 6; 15, 5; 17, 25], ochi [18, 2], gură [17, 24; 17, 35], urechi [18, 2], mână [2, 22; 5, 12], mână dreaptă [13, 1**], mâini [18, 1], braț [13, 2], lumină [3, 12], voie proprie [7, 3], bună-cuviință [17, 42] și putere [17, 3]. El vede [9, 7; 17, 21; 18, 2], lucrează [11, 8; 17, 44; 18, 6] și grăiește cele bune lui Israil întru veac și încă [11, 7; 11, 8], adică veșnic, căci Israil este copilul Său întru veac [12, 6]. Și mâna Lui se îngreună peste cetatea pedepsită și peste oamenii ei [2, 22; 5, 6]. El pedepsește întru urgie [2, 23**; 8, 9; 15, 4] și întru mânie cu răzbunare [2, 23] și disprețuiește întru necinste [2, 27], pentru că văpaia focului și urgia asupra celor păcătoși iese de la fața Domnului [15, 4-5] „[ca] să nimicească toată firea celor păcătoși [ὀλεθρεῦσαι πᾶσαν ὑπόστασιν ἁμαρτωλῶν]” [15, 5]. Iar Domnul ne arată

patimile și căderile noastre [2, 26] prin luminarea Sa.

Trebuie să-L binecuvântăm pe Domnul și numele Său [2, 33; 3, 1; 6, 4] – căci binecuvântat este Domnul întru veac [2, 37; 6, 6] și binecuvântată este slava Domnului [5, 19]–, și să ne temem de Domnul întru înțelegere și întru nevinovăție [2, 33; 3, 12; 4, 21; 4, 23; 5, 18; 12, 4; 13, 12; 15, 13] duhovnicească. Trebuie să-L chemăm pe El și numele Lui întru răbdare și întru ajutor [2, 36; 5, 5; 6, 1; 7, 7; 9, 6; 15, 1] și să ne aducem aminte de Dumnezeu și de numele Său [4, 21; 5, 16; 6, 1; 14, 7] și să Îi mulțumim Lui [5, 16; 5, 17], ca să primim binecuvântarea Domnului [5, 17; 8, 34; 18, 5]. Pentru că, făcând acestea, El nu va întoarce rugăciunea noastră [5, 5].

Și El are Cuvioșii Săi [2, 36; 3, 8; 4, 1; 4, 6; 4, 8; 8, 23; 8, 34; 9, 3; 10, 6; 12, 4; 12, 6; 13, 10; 13, 12; 14, 3**; 14, 10; 15, 7; 17, 16] și robii Săi [2, 37; 10, 4; 17, 30; 18, 12] și Drepții Săi [2, 35**; 3, 3; 3, 4; 3, 5; 3, 6**; 3, 7; 3, 11; 4, 8; 9, 7; 10, 3; 13, 6; 13, 7; 13, 8**; 13, 9; 13, 11; 14, 9; 15, 6; 15, 7; 16, 15] și Sfinții Săi [11, 1], care stau pururea înaintea Lui întru tărie [2, 36] duhovnicească. Iar Cuvioșii Lui „[sunt] ca mieii în[tru] nerăutate în mijlocul lor [ὡς ἀρνία ἐν ἀκακίᾳ ἐν μέσῳ αὐτῶν]" [8 23], a oamenilor, pentru că „Paradisul Domnului [sunt] pomii vieții, [sunt] cei Cuvioși ai Lui [ὁ Παράδεισος τοῦ Κυρίου τὰ ξύλα τῆς ζωῆς Ὅσιοι Αὐτοῦ]" [14, 3].

Trebuie să Îi cântăm lui Dumnezeu imnele cele noi [3, 1], pentru că El e vrednic de laudă [3, 1; 8, 24; 8, 34]. Trebuie să Îi cântăm și să priveghem la privegherea Sa [τὴν γρηγόρησιν Αὐτοῦ] [3, 2; 16, 1], fiindcă psalmul cel bun pentru Dumnezeu este cel rostit cu inimă bună [3, 2]. Căci Domnul, pentru a-I

priveghea Lui, ne străpunge cu durerea, așa după cum e lovit calul cu țepușa [16, 4].

Noi trebuie să Îl pomenim pururea pe Domnul [3, 3; 16, 6; 16, 9] și să I ne mărturisim Lui și numelui Său întru adevăr [3, 3; 15, 2; 16, 5]. Trebuie să învățăm de la El [3, 4] și să binevoim pururea înaintea Domnului [3, 4]. Căci El ne încearcă [16, 14] și ne smerește [11, 4] și ne ceartă [13, 9; 16, 14] și ne îndreaptă [3, 5; 6, 2; 7, 10; 10, 3; 12, 5; 18, 8] și ne străjuiește [6, 2] și ne păzește [12, 5; 16, 9] și ne acoperă [13, 1] și ne întărește [16, 7; 16, 12**; 16, 13] și ne izbăvește pe noi de cei păcătoși și de păcate [4, 23; 12, 1; 13, 4; 17, 45] și ne cruță [13, 1; 13, 10] și nu ne strâmbă în învățătură [10, 3] și ne slăvește pe noi [17, 31]. Iar noi vedem ce face El în viața noastră [3, 5] – căci El ne dăruie nouă [5, 3; 5, 8; 9, 10] întru făgăduință [9, 10; 10, 4; 17, 5], ca unii care suntem fiii făgăduinței [17, 15] –, și ne este de ajuns ceea ce El ne dă [16, 12]. Pentru că de la El vine mântuirea noastră [3, 5; 10, 8; 12, 6; 15, 6; 16, 5] „întru bucuria cea veșnică [εἰς εὐφροσύνην αἰώνιον]" [10, 8] sau „viața în[tru] bucurie [ζωὴν ἐν εὐφροσύνῃ]" [14, 10], în bucuria Lui cea veșnică. Căci El ne mântuie [6, 1; 13, 2; 15, 1; 16, 4] și ne învață [7, 3; 13, 7; 13, 8; 13, 10] pe noi în ascuns [13, 8], în taina sufletului nostru. Pentru că El este Mântuitorul nostru [3, 6; 8, 33; 16, 4; 17, 3] și scăparea celor săraci [5, 2; 15, 1] și nădejdea celor săraci și lipsiți [5, 11; 5, 14; 15, 1].

Adevărul celor Drepți e de la Dumnezeu [3, 6] și El ne curățește pe noi și casa noastră [3, 8] și îi cercetează pe cei Drepți ai Lui, dar și pe cei păcătoși [3, 11; 9, 4; 10, 4; 15, 12; 17, 9]. El ne iartă păcatele [9, 7; 17, 9] și ne șterge fărădelegile [13, 10] și ne curățește [9, 6; 10, 2; 18, 5] „sufletul de păcate în[tru] mărturisire [ἐν ἁμαρτίαις ψυχὴν ἐν ἐξομολογήσει],

în[tru] vindecările prin mărturisire [ἐν ἐξαγορίαις]" [9, 6], profețindu-se aici Sfânta Taină a Mărturisirii. Iar Sfinții „se vor ridica întru viața cea veșnică [ἀναστήσονται εἰς ζωὴν αἰώνιον] și viața lor [este] în[tru] lumina Domnului [καὶ ἡ ζωὴ αὐτῶν ἐν φωτὶ Κυρίου] și nu se va sfârși încă [καὶ οὐκ ἐκλείψει ἔτι]" [3, 12] bucuria lor, fiindcă ea este veșnică.

Nu trebuie să ne îndepărtăm și să ne înstrăinăm cu inima noastră de Domnul [4, 1; 5, 7; 8, 32; 9, 1; 16, 1; 16, 3; 17, 13] și nici să Îl urgisim pe El în fărădelegile noastre [4, 1; 4, 21; 7, 5] și nici să-L întărâtăm pe El [4, 21], ci la El să venim [5, 7]. Căci partea celor păcătoși este întru necinste înaintea Lui [4, 14] și întru multe dureri [4, 14-20]. Pentru că El le amestecă lor duh de înșelare [πνεῦμα πλανήσεως] [8, 14] și le dă să bea, „întru beție [εἰς μέθην], potir de vin neamestecat [ποτήριον οἴνου ἀκράτου]" [8, 14], adică urgia Lui față de ei. Pentru că El îi îndepărtează pe cei păcătoși de cei Drepți [4, 6; 4, 8; 12, 4**], dar și de pe pământ îi îndepărtează pe ei [4, 22; 4, 24] și îi leapădă [7, 2] și îi doboară [17, 7] și împrăștie oasele celor păcătoși [12, 4; 12, 6; 13, 1] și ia sămânța lor de pe pământ [17, 7].

Dumnezeu hrănește oamenii și popoarele [5, 11], dar și păsările și peștii [5, 9], adică întreaga Sa creație. Și El dă ploaie în pustiu pentru ca să răsară iarba [5, 9] și pregătește pășuni în pustie [5, 10]. Dumnezeu face să răsară tot pomul de bună mireasmă [11, 5]. Fiindcă El stă aproape de noi [7, 1[383]], pentru că numele Lui sălășluiește în mijlocul nostru [7, 6], și nu ne dă neamurilor [7, 3] păgâne și nici demonilor, căci nu îngăduie să se întărească neamul

---

[383] Lucru care rezultă din rugăciunea: „Să nu stai departe de noi, Dumnezeu[le]!". Și El nu stă departe de noi, pentru că e aproape de noi și cu noi.

cel străin către noi [7, 6]. Însă tot El poruncește și trimite moarte la noi [7, 4] și ne sfârșește pe noi [7, 5]. Pentru că El îl aduce pe cel care lovește cu tărie [8, 15], îl aduce cu neclintire [8, 19], și hotărăște războaiele [8, 15].

Dumnezeu este apărătorul nostru [7, 7; 16, 4] și nădejdea noastră [8, 31; 9, 10] și ne înconjură pe noi [10, 1]. Iar ajutorul este de la El [7, 10; 15, 1; 16, 3; 16, 5] și El ne adună pe noi [8, 28; 11, 2; 11, 3] și comoara vieții celei duhovnicești este lângă Domnul [9, 5] și a Lui este milostenia [9, 11; 15, 13]. Și El Își aduce aminte de noi [10, 1; 10, 4] și Se îndură de noi întru veac [7, 8; 8, 27; 9, 8] și nu îi leapădă [7, 8; 9, 9] pe cei credincioși Lui și nu îi trece cu vederea [8, 30] și nu îndepărtează mila Lui de la ei [16, 6]. Pentru că ei sunt sub jugul Lui întru veac și sub biciul învățăturii Sale [7, 9; 10, 1; 17, 30]. Pentru că ei se supun voii Lui celei sfinte.

În 8, 11, Hristos Domnul este Moștenitorul, Cel care ne răscumpără pe noi. Pe când la 8, 30, de asemenea în mod tainic, se vestește că noi avem un Răscumpărător al nostru. Pentru că Domnul ne răscumpără pe noi [9, 1], atunci când suntem aruncați din moștenirea pe care Domnul ne-a dat-o nouă [9, 1]. Iar, după cuvântul lui Dumnezeu, conform profeției Sale, Israil a fost risipit între neamuri [9, 2; 17, 18] până astăzi. În 11, 1, Hristos Domnul este „glasul binevestind [φωνὴν εὐαγγελιζομένου]”, Cel care va propovădui în Ierusalim. Iar cercetarea Ierusalimului de la 11, 1 este o vorbire tainică despre întruparea Domnului. Căci El, întrupându-Se, a cercetat pe poporul Său. În 13, 9 găsim alte două referiri tainice la Hristos. Pentru că El este Fiul cel iubit și Cel întâi-născut. Și același lucru îl găsim și în 18, 4, unde Hristos este Fiul cel dintâi și Cel unul-născut.

Pentru ca în 15, 6 să se vorbească despre „semnul lui Dumnezeu [τὸ σημεῖον τοῦ Θεοῦ]”, despre Crucea Lui, care „[este] peste cei Drepți întru mântuire [ἐπὶ Δικαίους εἰς σωτηρίαν]” [15, 6].

Hristos Domnul este Împăratul nostru, Cel pe care ni L-a ridicat nouă Dumnezeu [17, 21] în casa lui Israil, pentru ca să-l învețe pe el [17, 42], pe Israilul cel duhovnicesc, pe Biserica Lui. Iar după firea Sa umană, Hristos este fiul lui David [17, 21]. Și El S-a întrupat întru vremea pe care a ales-o Dumnezeu și, întrupându-Se, El împărățește peste Israil, care este copilul lui Dumnezeu [17, 21], adică peste Biserica Lui. Și Hristos este încins cu tărie de Dumnezeu, pentru ca să sfărâme pe stăpânitorii cei nedrepți [17, 22] și pentru ca să curățească Ierusalimul de neamurile cele păcătoase, întru sfințenie, ca la început [17, 22; 17, 30].

Hristos Domnul, întru înțelepciunea dreptății Sale, îi scoate pe cei păcătoși din moștenirea Lui și nimicește trufia celui păcătos [17, 23], a lui Satanas. Hristos zdrobește, în toiagul cel de fier, toată firea celor păcătoși și lovește și nimicește neamurile cele fărădelege întru cuvântul gurii Sale [17, 24; 17, 35]. Hristos, întru amenințarea Lui, face să fugă neamurile de la fața Sa și îi ceartă pe cei păcătoși [17, 25]. Și El va aduna poporul cel sfânt al Său [17, 26], format din popoare de neamuri [17, 30], și îl va binecuvânta întru înțelepciune și bucurie [17, 35] și îl va călăuzi în dreptate, pentru că El îi va judeca pe cei pe care i-a sfințit [17, 26; 17, 43] și care vor sta înaintea Lui întru frică [17, 34].

Hristos Domnul nu va îngădui nedreptatea și răutatea în Biserica Lui, căci îi va cunoaște pe cei credincioși Lui, pentru că ei sunt fiii lui Dumnezeu [17, 27]. Și El îi împarte pe cei credincioși întru

semințiile lor pe pământ și va judeca popoarele și neamurile întru înțelepciune și dreptate [17, 28]. Iar neamurile Îi vor aduce Lui ca daruri pe fiii Ierusalimului [17, 31], ai Bisericii Sale. Pentru că Sfinții Lui sunt din toate neamurile pământului.

Hristos Domnul este Împăratul nostru cel drept, învățat de Dumnezeu [17, 32], și „El [este] curat de păcat [καὶ Αὐτὸς καθαρὸς ἀπὸ ἁμαρτίας]" [17, 36] și nu a slăbit întru Dumnezeul Său în zilele vieții Sale celei pământești [17, 37]. Și nu va fi în zilele Sale, în zilele veșniciei Sale, nedreptate în Sfinții Lui [17, 32], pentru că „Împăratul lor [este] Hristosul Domnului [Βασιλεὺς αὐτῶν Χριστὸς Κυρίου]" [17, 32].

Întrupându-Se, Hristos nu a pornit războaie și nici nu S-a îmbogățit cu bogăție pământească [17, 33]. Iar în 17, 34, Tatăl este numit Domnul și El este Împăratul Său, al Hristosului Său [17, 34], în relația Sa cu umanitatea lui Hristos. Hristos este nădejdea celui care are nădejde în Dumnezeu [17, 34] și El miluiește toate neamurile [17, 34]. Hristos Dumnezeu stăpânește poporul cel mare, îi ceartă pe stăpânitori și îi îndepărtează pe cei păcătoși întru tăria cuvântului Său [17, 36], căci cuvintele Sale sunt lămurite în foc [17, 43], în focul slavei Sale, pentru că sunt pline de slava Lui. Cuvintele lui Hristos „[sunt] precum cuvintele celor Sfinți în mijlocul popoarelor [celor] sfințite" [17, 43].

În 17, 37 avem un text triadologic. Pe acesta: „Că[ci] Dumnezeu L-a făcut pe El puternic în[tru] Duhul Sfânt [ὅτι ὁ Θεὸς κατειργάσατο Αὐτὸν δυνατὸν ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ] și înțelept în sfatul înțelegerii, cu tărie și dreptate". Tatăl L-a făcut puternic pe Hristos întru Duhul Sfânt și înțelept, plin de înțelegere, având tărie și dreptate. Iar un alt text

triadologic e cel de la 18, 7: cele bune ale lui Dumnezeu s-au făcut „sub toiagul învățăturii Hristosului Domnului [ὑπὸ ῥάβδον παιδείας Χριστοῦ Κυρίου], în[tru] frica Dumnezeului Său [ἐν φόβῳ Θεοῦ Αὐτοῦ], în[tru] înțelepciunea Duhului și a dreptății și a tăriei [ἐν σοφίᾳ Πνεύματος καὶ δικαιοσύνης καὶ ἰσχύος]”.

Și binecuvântarea Domnului a fost cu Hristos întru tărie și El nu a slăbit [17, 38] în ispite și în chinuri. Pentru că nădejdea lui Hristos a fost în Domnul, adică în Tatăl, și nimeni nu poate sta împotriva Lui [17, 39]. Hristos este „Cel tare în lucrurile Sale și puternic în frica lui Dumnezeu, păstorind turma Domnului în credință și dreptate” [17, 40] și nu ne lasă să slăbim [17, 40] duhovnicește. Pentru că El ne conduce întru dreptate [17, 41] și ne dă să vedem pe cele bune ale lui Israil [17, 44; 18, 6], căci ne pune pe toți înaintea Domnului [18, 8]. Iar ziua Judecății lui Hristos este „ziua alegerii [ἡμέραν ἐκλογῆς]” [18, 5], pentru că vor fi aleși Sfinții Lui și vor fi separați de cei păcătoși, și acea zi va fi „în[tru] ridicarea Hristosului Său [ἐν ἀνάξει Χριστοῦ Αὐτου]” [18, 5], a Hristosului Tatălui, pentru că El va fi Împăratul tuturor.

Dumnezeu ne cunoaște pe toți și noi nu ne putem ascunde înaintea Lui. El ne cunoaște mai înainte ca noi să existăm, ne cunoaște din veci [9, 3**; 14, 8[384]]. După cum El a cunoscut din veșnicie întruparea Fiului Său [17, 42[385]].

---

[384] „Că[ci] căile oamenilor [sunt] cunoscute înaintea Lui pururea [ὅτι ὁδοὶ ἀνθρώπων γνωσταὶ ἐνώπιον Αὐτοῦ διὰ παντός] și cămările inimii le cunoaște înainte [ca ele] să fie [καὶ ταμίεια καρδίας ἐπίσταται πρὸ τοῦ γενέσθαι]”.

[385] Pe baza textului: „Aceasta [este] bunacuviință a Împăratului lui Israil, pe care a cunoscut-o Dumnezeu: să-

Și El îi binecuvintează pe cei Drepți și nu îi îndreaptă, nu îi mustră pe ei pentru păcatele lor [9, 7]. Căci noi suntem poporul pe care Dumnezeu îl iubește [9, 8**]. Pentru că El a ales sămânța lui Avraam mai presus de toate neamurile [9, 9], sămânța celor credincioși, și a pus numele Său peste noi [9, 9]. El l-a ales pe David împărat peste Israil [17, 4] și S-a jurat lui că nu va lipsi împărăția lui David înaintea Sa [17, 4].

Trebuie să răbdăm învățătura Domnului [10, 2; 13, 9; 14, 1; 16, 13; 18, 4], adică să o împlinim la exigențele ei cele mari. Căci mărturia Domnului [10, 4**] este „în legea făgăduinței celei veșnice" [10, 4; 14, 2] a Lui, în legea pe care ne-a poruncit-o nouă [14, 2] ca să trăim în ea întru veac [14, 3], iar Sfinții moștenesc făgăduințele Domnului [12, 6]. Și poruncile Lui sunt pline de dreptate [14, 2], iar „partea și moștenirea lui Dumnezeu este Israil" [14, 5], adică toți Sfinții Lui.

Dumnezeu îndreaptă lucrurile mâinilor noastre întru locul Lui [16, 9] și îmbracă limba și buzele noastre întru cuvintele adevărului Său [16, 10]. El îndepărtează păcatele de la noi [16, 11] și ne dă nouă să-L învățăm pe El, să învățăm voia Lui, întru întoarcerea noastră [16, 11] prin pocăință la El, la viața cu El. Dar când pedepsește, Dumnezeu nu mai dă ploaie pe pământ [17, 18] și închide izvoarele cele veșnice din abisuri, din munții cei înalți [17, 19]. Pentru că toate cele create sunt lucrurile mâinilor Sale [18, 1].

De aceea, Dumnezeu „poruncește în cale luminătorilor [cerești], întru vremurile ceasurilor, din zile întru zile, și [ei] nu s-au abătut de la calea pe

---

L ridice pe El în casa lui Israil", să-L ridice pe Hristos din neamul lui Israil.

care le-a poruncit-o lor” [18, 10]. Luminătorii cerești, „în[tru] frica lui Dumnezeu, [își urmează] calea lor în fiecare zi, din ziua [în] care Dumnezeu i-a zidit pe ei și până [în] veac” [18, 11]. Și ei „nu au rătăcit din ziua [în] care [Dumnezeu] i-a zidit pe ei, din [vremea] neamurilor celor vechi nu s-au îndepărtat [de la] căile lor, nu[mai] dacă Dumnezeu le-a poruncit lor în[tru] porunca robilor Săi” [18, 12]. Iar lecția lor de ascultare trebuie să o învățăm și noi, cei care păcătuim adesea[386].

[386] Am terminat volumul la 17. 7, în zi de sâmbătă, pe 14 decembrie 2019.

BIBLIOTECA
Teologie pentru azi

1. *Acatistul Nunții* (35 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/01/acatistul-nuntii/

2. *Troparul, Condacul și Acatistul Fericitului Serafim Rose al Platinei* (20 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/01/troparulcondacul-si-acatistul-fericitului-serafim-rose-al-platinei/

3. *Lumea postmodernă și depersonalizarea omului* (335 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/01/lumea-postmoderna-si-depersonalizarea-omului/

4. *Viața lui Adam și a Evei* (27 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/03/viata-lui-adam-si-a-evei/

5. *Teologia îndumnezeirii* (202 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/03/teologia-indumnezeirii/

6. *Twitter pentru azi (vol. 1)* (32 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/04/twitter-pentru-azi-vol-1-2009/

7. *Bucuria comuniunii (vol. 1)* (280 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/06/bucuria-comuniunii-vol-1/

8. *Pelerina Egeria și Cultul ortodox* (60 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/07 /pelerina-egeria-si-cultul-ortodox/

9. *Biblia Satanică* (157 pagini), ca text auxiliar al cărții: *Lumea postmodernă și depersonalizarea omului*.
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/12 /biblia-satanica-editie-exclusiv-online-ro/

10. *Traduceri patristice (vol. 1)* (73 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/19 /traduceri-patristice-vol-1-2009/

11. *Bucuria comuniunii (vol. 2)* (309 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/26 /bucuria-comuniunii-vol-2/

12. *Fragmentarium (vol. 1)* (126 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/26 /fragmentarium-vol-1/

13. *Nichita Stănescu. Fenomenul limbii poezești* (disertație de master) (155 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/26 /nichita-stanescu-fenomenul-limbii-poezesti/

14. Sfântul Sfințit Mucenic Irineu al Lyonului, *Contra ereziilor (vol. 1)* (341 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/03/ sfantul-sfintit-mucenic-irineu-al-lyonului-contra-ereziilor-vol-1/

15. *Bucuria comuniunii (vol. 3)* (248 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/07/bucuria-comuniunii-vol-3/

16. *Teologia vederii lui Dumnezeu* (252 pagini): introducere la teza doctorală:

https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/18/teologia-vederii-lui-dumnezeu/

17. *Vederea lui Dumnezeu în teologia Sfântului Simeon Noul Teolog* (teză doctorală) (287 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/18/vederea-lui-dumnezeu-in-teologia-sfantului-simeon-noul-teolog/

18. Sfântul Sfințit Mucenic Irineu al Lyonului, *Contra ereziilor (vol. 2)* (457 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/23/sfantul-sfintit-mucenic-irineu-al-lyonului-contra-ereziilor-vol-2/

19. *Bucuria comuniunii (vol. 4)* (449 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2009/12/12/bucuria-comuniunii-vol-4/

20. *Bucuria comuniunii (vol. 5)* (366 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/01/02/bucuria-comuniunii-vol-5/

21. *Fragmentarium (vol. 2)* (270 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/01/13/fragmentarium-vol-2/

22. *Cuvinte cu amândouă mâinile* (82 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/01/21/cuvinte-cu-amandoua-mainile-2010/

23. *Bucuria comuniunii (vol. 6)* (144 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/02/11/bucuria-comuniunii-vol-6/

24. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 1)* (377 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/03/03/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-1/

25. *Antim Ivireanul: avangarda literară a Paradisului. Viața și Opera (teză doctorală)* (561 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/03/10/antim-ivireanul-avangarda-literara-a-paradisului-viata-si-opera-2010/

26. *Aspecte dogmatice ale imnologiei ortodoxe. Săptămâna Patimilor și Săptămâna Luminată* (teză de licență) (212 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/03/23/saptamana-patimilor-si-saptamana-luminata-teza-de-licenta-2010/

27. *Bucuria comuniunii (vol. 7)* (315 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/04/01/bucuria-comuniunii-vol-7/

28. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 2)* (128 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/04/12/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-2/

29. *Bucuria comuniunii (vol. 8)* (382 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/04/29/bucuria-comuniunii-vol-8/

30. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 3)* (191 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/06/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-3/

31. *Epilog la lumea veche (I. 1)* (506 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/14/epilog-la-lumea-veche-i-1/

32. *Twitter pentru azi (vol. 2)* (35 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/25/twitter-pentru-azi-vol-2-2010/

33. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 4)* (388 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/30/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-4/

34. *Epilog la lumea veche (I. 2)* (378 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/04/epilog-la-lumea-veche-i-2/

35. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 5)* (175 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/06/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-5/

36. *Teologia mântuirii la Sfântul Marcu Ascetul* (disertație de master) (154 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/09 /teologia-mantuirii-la-sfantul-marcu-ascetul-2010/

37. *Bucuria comuniunii (vol. 9)* (188 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/20 /bucuria-comuniunii-vol-9/

38. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 6)* (130 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/27 /fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-6/

39. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 7)* (76 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/30 /fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-7/

40. Sfântul Epifanie al Salaminei, *Despre măsuri și greutăți și numere și alte lucruri care sunt în Dumnezeieștile Scripturi* (100 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/07/16 /sfantul-epifanie-al-salaminei-despre-masuri-si-greutati-2010/

41. PS. Acad. Melchisedec Ștefănescu, *Viața și Scrierile lui Grigorie Țamblac* (adaptare a textului ed. din 1884) (138 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/08/21 /ps-acad-melchisedec-stefanescu-viata-si-scrierile-lui-grigorie-tamblac-versiune-adaptata2010/

42. Sfântul Sfințit Mucenic Antim Ivireanul, *Sfătuiri creștine-politice* (text adaptat) (33 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/08/29/sfantul-antim-ivireanul-sfatuiri-crestine-politice-2010/

43. Sfântul Varlaam al Moldovei, *Răspunsul împotriva Catehismului calvin* (text adaptat) (52 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/09/22/sfantul-varlaam-al-moldovei-raspunsul-impotriva-catehismului-calvin-2010/

44. *Traduceri patristice (vol. 2)* (347 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/10/06/traduceri-patristice-vol-2/

45. PS Damaschin Dascălul, *Învățături pentru șapte Taine* (text transliterat și adaptat) (27 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/10/26/ps-damaschin-dascalul-invataturi-pentru-sapte-taine-2010/

46. Dorin Streinu, *Opere alese, vol. I, Despre mine însumi (Jurnal de scriitor. Fragmente)* (526 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/12/12/dorin-streinu-opere-alese-vol-i-2010/

47. *Traduceri patristice (vol. 3)* (288 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/02/traduceri-patristice-vol-3/

48. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 2)* (160 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/07/dorin-streinu-opere-alese-vol-2/

49. *Epilog la lumea veche (I. 3)* (256 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/08/epilog-la-lumea-veche-i-3/

50. *Studii de Teologie Dogmatică Ortodoxă (vol. 1)* (237 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/31/studii-de-teologie-dogmatica-ortodoxa-vol-1/

51. *Cuvintele duhovnicești (vol. 1)* (390 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/02/12/cuvintele-duhovnicesti-vol-1/

52. *Bucuria vine de departe* (carte dialogică cu Prof. Otilia Kloos) (55 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/03/21/bucuria-vine-de-departe-2011/

53. *Cuvintele duhovnicești (vol. 2)* (558 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/03/26/cuvintele-duhovnicesti-vol-2/

54. *A vedea și a fi văzut (vol. 1)* (460 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/04/16/a-vedea-si-a-fi-vazut-vol-1/

55. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 8)* (549 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/06/06/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-8/

56. *Praedicationes (vol. 1)* (199 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/06/20/praedicationes-vol-1/

57. *Twitter pentru azi (vol. 3)* (26 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/07/31/twitter-pentru-azi-vol-3/

58. *Evanghelia după Matei* (112 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/08/11/evanghelia-dupa-matei/

59. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 3)* (214 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/10/30/dorin-streinu-opere-alese-vol-3/

60. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 4)* (129 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/11/05/dorin-streinu-opere-alese-vol-4/

61. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 5)* (283 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/11/21/dorin-streinu-opere-alese-vol-5/

62. *Studii de poezie pașoptistă* (82 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/11/28/studii-de-poezie-pasoptista-2011/

63. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 9)* (225 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/12/16/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-9/

64. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 6)* (209 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2012/01/14/dorin-streinu-opere-alese-vol-6/

65. *Statistici. Concluzii. Sublinieri. Lucruri văzute de-aproape* (121 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2012/02/18/statistici-concluzii-sublinieri-lucruri-vazute-de-aproape/

66. *Predicile din Săptămâna Mare* (25 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2012/04/13/predicile-din-saptamana-mare/

67. *Despre omul Împărăției* (190 pagini). Este al 10-lea volum și ultimul al *Operelor complete* ale Fericitului Ilie văzătorul de Dumnezeu.
https://www.teologiepentruazi.ro/2012/05/29/despre-omul-imparatiei/

68. *Țiganiada: tradiție și inovație. Aventura scriiturii și canonul literar românesc* (111 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2012/07/19/tiganiada-traditie-si-inovatie/

69. *Praedicationes (vol. 2)* (253 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2012/08/07/praedicationes-vol-2/

70. *Twitter pentru azi (vol. 4)* (30 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2012/10/10/twitter-pentru-azi-vol-4/

71. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 1)* (251 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2012/11/21/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-1/

72. *Praedicationes (vol. 3)* (337 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2012/12/10/praedicationes-vol-3/

73. *Epilog la lumea veche (I. 4)* (247 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2012/12/22/epilog-la-lumea-veche-i-4/

74. *Praedicationes (vol. 4)* (352 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/01/09/praedicationes-vol-4/

75. *Praedicationes (vol. 5)* (366 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/01/27/praedicationes-vol-5/

76. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 2)* (261 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/03/07/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-2/

77. *Praedicationes (vol. 6)* (308 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/03/29/praedicationes-vol-6/

78. *Creatori de limbă și de viziune poetică în literatura română (vol. 1)* (228 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/06/15/creatori-de-limba-si-de-viziune-poetica-in-literatura-romana-vol-1/

79. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 3)* (308 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/07/31/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-3/

80. *Bucuria comuniunii (vol. 10)* (356 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/09/21/bucuria-comuniunii-vol-10/

81. Dorin Streinu, *Opere alese* (vol. 7) (241 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/09/23/dorin-streinu-opere-alese-vol-7/

82. *Vorbiri de Facebook (vol. 1)* (508 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/10/20/vorbiri-de-facebook-vol-1/

83. *Epilog la lumea veche I. 1 (ediția a doua)* (862 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/01/11/epilog-la-lumea-veche-i-1-editia-a-doua/

84. *Praedicationes (vol. 7)* (619 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/01/16/praedicationes-vol-7/

85. *Bucuria comuniunii (vol. 11)* (361 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/01/31/bucuria-comuniunii-vol-11/

86. *Atenție teologică* (216 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/03/04/atentie-teologica/

87. *Interviuri de conștiință [vol. 1]* (367 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/04/21/interviuri-de-constiinta-vol-1/

88. *Twitter pentru azi (vol. 5)* (59 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/05/21/twitter-pentru-azi-vol-5/

89. *Vezi ceea ce ești (vol. 1)* (80 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/05/24/vezi-ceea-ce-esti-vol-1/

90. *Fragmentarium (vol. 3)* (388 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/05/26/fragmentarium-vol-3/

91. *Vezi ceea ce ești (vol. 2)* (94 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/02/vezi-ceea-ce-esti-vol-2/

92. *Trei poeți și-un început de secol* (280 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/13/trei-poeti-si-un-inceput-de-secol/

93. *Vezi ceea ce ești (vol. 3)* (99 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/20/vezi-ceea-ce-esti-vol-3/

94. *Studii de Teologie Dogmatică Ortodoxă (vol. 2)* (305 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/25/studii-de-teologie-dogmatica-ortodoxa-vol-2/

95. *Studii literare (vol. 1)* (447 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/29 /studii-literare-vol-1/

96. *Vezi ceea ce ești (vol. 4)* (101 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/07/05 /vezi-ceea-ce-esti-vol-4/

97. *Traduceri patristice (vol. 4)* (427 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/07/10/ traduceri-patristice-vol-4/

98. *Praedicationes (vol. 8)* (510 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/08/15/ praedicationes-vol-8/

99. *The Sight of God in the Theology of Saint Symeon the New Theologian* (first book in english; my doctoral thesis) (499 pages)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/09/15/ the-sight-of-god-in-the-theology-of-saint-symeon-the-new-theologian/

100. *Vorbiri de Facebook (vol. 2)* (393 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/07/ vorbiri-de-facebook-vol-2/

101. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 4)* (441 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/20/ istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-4/

102. *Mâncăruri românești cu gust* (27 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/27/ mancaruri-romanesti-cu-gust/

103. *Acatistul Sfinților pomeniți pe 31 octombrie* (27 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/29 /acatistul-sfintilor-pomeniti-pe-31-octombrie/

104. *Studiu despre Viața Sfântului Macarie Romanul* (68 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/31/ studiu-despre-viata-sfantului-macarie-romanul/

105. *Fragmentarium [vol. 4]* (502 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/11/29/ fragmentarium-vol-4/

106. *Luceafărul. Comentariu literar* (156 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/12/18/ luceafarul-comentariu-literar/

107. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 8)* (216 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/12/30/ dorin-streinu-opere-alese-vol-8/

108. *Creatori de limbă și de viziune poetică [vol. 2. 1]* (283 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/08/ creatori-de-limba-si-de-viziune-poetica-vol-2-1/

109. Pr. Prof. Acad. Dr. Dumitru Popescu, *Dumnezeu e viu și prezent în lume prin slava Sa* (132 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/15/ dumnezeu-e-viu-si-prezent-in-lume-prin-slava-sa/

110. Sfântul Apostol Pavel, *Epistola către Efeseni* (26 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/20/epistola-catre-efeseni/

111. *Cartea Sfântului Profet Ionas* (13 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/21/cartea-sfantului-profet-ionas/

112. *Cele 3 Epistole catolice ale Sfântului Apostol Ioannis* (25 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/23/cele-3-epistole-catolice-ale-sfantului-apostol-ioannis/

113. *Epistola catolică a Sfântului Apostol Iacovos, fratele Domnului* (20 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/30/epistola-catolica-a-sfantului-apostol-iacovos-fratele-domnului/

114. *Cartea Sfântului Profet Ioil* (17 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/04/cartea-sfantului-profet-ioil/

115. *Cărțile Sfinților Profeți Avdiu și Angheos* (16 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/10/cartile-sfintilor-profeti-avdiu-si-angheos/

116. *Epistola către Filippeni a Sfântului Apostol Pavlos* (19 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/13/epistola-catre-filippeni-a-sfantului-apostol-pavlos/

117. *Cântarea Cântărilor* (40 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/18/cantarea-cantarilor/

118. *Evanghelia după Marcos* (130 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/03/22/evanghelia-dupa-marcos/

119. *Epilog la lumea veche I. 2 (ediția a doua)* (952 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/05/16/epilog-la-lumea-veche-i-2-editia-a-doua/

120. *Teologia Dogmatică Ortodoxă (vol. 1)* (397 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/06/12/teologia-dogmatica-ortodoxa-vol-1/

121. *Praedicationes (vol. 9)* (675 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/06/29/praedicationes-vol-9/

122. *Creatori de limbă și de viziune poetică [vol. 2. 2]* (303 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/07/07/creatori-de-limba-si-de-viziune-poetica-vol-2-2/

123. *Cartea Sfântului Profet Naum* (14 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/09/09/cartea-sfantului-profet-naum/

124. *Epistola către Galatei* (25 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/10/10/epistola-catre-galatei/

125. *Cartea Sfântului Profet Amvacum* (14 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2015/10/21/cartea-sfantului-profet-amvacum/

126. *Epistola către Colossei* (20 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2015/11/08/epistola-catre-colossei/

127. *Eminescu: între modernitate și tradiție. Importanța tradiției literare și spirituale românești pentru viziunea romantică eminesciană* (teză postdoctorală) (884 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2015/11/16/eminescu-intre-modernitate-si-traditie/

128. *Traduceri patristice (vol. 5)* (455 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2015/12/06/traduceri-patristice-vol-5/

129. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 5)* (289 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2016/01/12/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-5/

130. *Praedicationes (vol. 10)* (627 de pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2016/01/23/praedicationes-vol-10/

131. *Twitter pentru azi (vol. 6)* (100 de pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2016/03/22/twitter-pentru-azi-vol-6/

132. *Vorbiri de Facebook (vol. 3)* (190 de pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2016/03/22/vorbiri-de-facebook-vol-3/

133. *Evanghelia după Ioannis* (129 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/05/10/evanghelia-dupa-ioannis/

134. *Cartea Sfântului Profet Sofonias* (32 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/05/10/cartea-sfantului-profet-sofonias/

135. *11 elegii (comentariu literar)* (157 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/06/15/11-elegii-comentariu-literar/

136. *Epistola întâia către Timoteos* (41 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/06/15/epistola-intaia-catre-timoteos/

137. *Epistola a doua către Timoteos* (37 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/06/15/epistola-a-doua-catre-timoteos/

138. *Despre nimic* (conferință online) (54 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/07/27/despre-nimic-conferinta-online/

139. *Cântările* (57 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/08/12/cantarile/

140. Sfântul Sfințit Mucenic Antim Ivireanul, *Didahiile* (prima ediție actualizată) (350 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2016/08/25 /sfantul-sfintit-mucenic-antim-ivireanul-didahiile-prima-editie-actualizata/

141. *Praedicationes (vol. 11)* (698 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/10/19/ praedicationes-vol-11/

142. *Parimiele lui Salomon* (117 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/10/29 /parimiele-lui-salomon/

143. *Studii literare* (vol. 2) (162 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/11/05/ studii-literare-vol-2/

144. *Epilog la lumea veche*, vol. I. 5. Emil Botta (239 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/11/21/ epilog-la-lumea-veche-vol-i-5-emil-botta/

145. Sfântul Împărat Salomon, *Ecclisiastis* (59 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/11/23/ ecclisiastis/

146. *Mântuirea este eclesială* (conferință on-line) (54 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/12/19/ mantuirea-este-eclesiala-conferinta-online/

147. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 9)* (270 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/01/20/ dorin-streinu-opere-alese-vol-9/

148. *Praedicationes (vol. 12)* (571 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/02/11/praedicationes-vol-12/

149. *Psalmii* (ediția LXX) (329 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/03/04/psalmii-editia-lxx/

150. *Psalmii liturgici* (299 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/03/05/psalmii-liturgici/

151. *Epilog la lumea veche (vol. I. 6). Nichita Stănescu* (759 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/06/01/epilog-la-lumea-veche-vol-i-6-nichita-stanescu/

152. *Praedicationes (vol. 13)* (530 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/07/10/praedicationes-vol-13/.

153. *Twitter pentru azi (vol. 7)* (254 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/08/30/twitter-pentru-azi-vol-7/.

154. *Epilog la lumea veche,* vol. I. 3 (ediția a doua) (699 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/10/02/epilog-la-lumea-veche-vol-i-3-editia-a-doua/.

155. *Cartea Sfântului Profet Iov* (144 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/10/03/cartea-sfantului-profet-iov/.

156. *Studii literare* (vol. 3) (157 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2017/10/23/studii-literare-vol-3/.

157. *Maturizarea poeziei* (173 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/11/05/maturizarea-poeziei/.

158. *Înțelepciunea lui Salomon* (86 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/12/16/intelepciunea-lui-salomon/.

159. *Viețile Sfinților (vol. I)* (461 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/03/16/vietile-sfintilor-vol-i/

160. *Vorbiri de Facebook (vol. 4)* (337 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/03/22/vorbiri-de-facebook-vol-4/

161. *Praedicationes (vol. 14)* (658 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/05/02/praedicationes-vol-14/

162. *Întrebări și răspunsuri teologice (vol. 1)* (319 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/06/18/intrebari-si-raspunsuri-teologice-vol-1/

163. *Studii literare (vol. 4)* (326 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/07/01/studii-literare-vol-4/

164. *Înțelepciunea lui Sirah* (192 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/10/04/intelepciunea-lui-sirah/

165. *Înțelepciunea lui Sirah (ediția liturgică)* (151 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/12/08/intelepciunea-lui-sirah-editia-liturgica/

166. *În ajutorul tău* (151 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/12/10/in-ajutorul-tau/

167. *Twitter pentru azi (vol. 8)* (127 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/12/16/twitter-pentru-azi-vol-8/

168. *Studii literare (vol. 5)* (184 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/12/16/studii-literare-vol-5/

169. *Psalmii lui Salomon (ediția științifică)* (71 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/01/20/psalmii-lui-salomon-editia-stiintifica/

170. *Psalmii lui Salomon (ediția liturgică)* (62 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/01/22/psalmii-lui-salomon-editia-liturgica/

171. *Studii literare (vol. 6)* (105 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/03/21/studii-literare-vol-6/

172. *Evanghelia după Lucas* (173 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/04/11/evanghelia-dupa-lucas/

173. *Evanghelia după Lucas (ediția liturgică)* (133 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2019/05/22/evanghelia-dupa-lucas-editia-liturgica/

174. *Epistola către Evrei* (69 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2019/05/24/epistola-catre-evrei/

175. *Cartea Sfântului Profet Osie* (59 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2019/05/27/cartea-sfantului-profet-osie/

176. *Vorbiri de Facebook (vol. 5)* (423 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2019/05/29/vorbiri-de-facebook-vol-5/

177. *Cartea Sfântului Profet Amos* (49 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2019/06/05/cartea-sfantului-profet-amos/

178. *Geneza creștină în opera lui Eminescu* (157 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2019/06/15/geneza-crestina-in-opera-lui-eminescu/

179. *Cartea Sfântului Profet Miheas* (45 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2019/07/02/cartea-sfantului-profet-miheas/

180. *Praedicationes (vol. 15)* (741 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2019/07/11/praedicationes-vol-15/

181. *Cartea Sfântului Profet Zaharias* (63 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2019/08/31/cartea-sfantului-profet-zaharias/

182. Cartea Sfântului Profet Malahias (37 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2019/09/06/cartea-sfantului-profet-malahias/

Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș

© *Teologie pentru azi*
Toate drepturile rezervate